

**SOSIALIDEMOKRATIAN AGRAARIOHJELMA
VENÄJÄN ENSIMMÄISESSÄ VALLANKUMOUKSESSA
VUOSINA 1905—1907⁷³**

Kirjoitettu marras—joulukuussa 1907

*Julkaistu ensi kerran v. 1908
(takavarikoitu); v. 1917 julkaistu
erillisenä kirjana kustantamossa
„Zhizn i Znanije“*

*Julkaistaan käsikirjoituksen
tekstistä, joka on tarkistettu
vuoden 1917 julkaisun
mukaan*

Kaksi vallankumousvuotta, vuoden 1905 syksystä vuoden 1907 syksyyn, on antanut valtavan suuren historiallisen kokemuksen talonpoikaisliikkeestä Venäjällä sekä sen taistelun luonteesta ja merkityksestä, jota talonpoikaisto käy maasta. Niin sanotun „rauhallisen” kehityksen (s.o. sellaisen, jonka aikana miljoonat ihmiset antavat ylimpien kymmenien tuhansien rauhallisesti kyniä itseään) vuosikymmenet eivät koskaan voi antaa niin runsasta aineistoa yhteiskunnallisen järjestelmämme sisäisen mekanismin valaisemiseksi, kuin ovat antaneet nämä kaksi vuotta sekä sen taistelun mielessä, jota talonpoikaisjoukot välittömästi käyvät tilanherroja vastaan, että talonpoikaiston vaatimusten edes jossain määrin vapaan ilmaisemisen mielessä kansan edustajien kokouksissa. Sen vuoksi Venäjän sosialidemokraattien agraariohjelman tarkistus tämän kaksivuotisen kokemuksen kannalta on ehdottoman välttämätöntä erikoisesti siksi, että VSDTP:n nykyinen agraariohjelma on hyväksytty Tukholman edustajakokouksessa vuoden 1906 huhtikuussa, s.o. koko Venäjän talonpoikaiston edustajain ensimmäisen avoimen esiintymisen aattona, jolloin he esiintyivät talonpoikaisella agraariohjelmalla hallituksen ohjelmaa ja liberaalisen porvariston ohjelmaa vastaan.

Sosialidemokratian agraariohjelman tarkistamisen perustaksi on asetettava uusimmat tiedot maanhallinnasta Venäjällä, jotta saataisiin mahdollisimman tarkasti selville se, mikä oikeastaan on aikakautemme kaikkien agraariohjelmien taloudellinen pohja, mistä oikeastaan käydään suurta historiallista taistelua. Tähän todellisen taistelun taloudelliseen perustaan on verrattava sen aatteellis-poliittista heijastusta eri luokkien edustajain ohjelmissa, lausunnoissa,

vaatimuksissa ja teorioissa. Sellaista ja vain sellaista tietä on marxilaisen kuljettava erotukseksi pikkuporvarillisesta sosialistista, joka lähtee „abstraktisesta” oikeudenmukaisuudesta, „työperustan” teoriasta y.m.s., ja erotukseksi myöskin liberaalisesta byrokraatista, joka järkeilyillä reformin käytännöllisestä toteutettavuudesta ja „valtakunnallisesta” näkökannasta verhoaa riistäjien etujen puolustusta kaikenlaisten uudistusten yhteydessä.

I LUKU

AGRAARIKUMOUKSEN
TALOUDELLISET PERUSTAT
JA OLEMUS VENAJALLA

1. MAAOMAISSUUS EUROOPAN-VENAJALLA

Keskustilastokomitean vuonna 1907 julkaisema „Vuoden 1905 maanhallintatilasto” suo mahdollisuuden saada tarkan kuvan talonpoikain ja tilanherrain maanhallinnan laajuudesta Euroopan-Venäjän 50 läänissä. Mutta aluksi esitämme yleiset tiedot. Koko Euroopan-Venäjän alue (50 lääninä) lasketaan (ks. vuoden 1897 tammikuun 28 päivän väenlaskua) 4.230.500 neliövirstaksi, s.o. 440,8 miljoonaksi desjatiinaksi. Vuoden 1905 maanhallintatilasto huomioi 395,2 miljoonaa desj., jotka jakaantuvat seuraavaan kolmeen suureen ryhmään:

	Miljoonaa desjatiinaa
A) yksityisomistuksessa olevat maat	101,7
B) osuusmaat	138,8
C) kruunun, kirkon ja virastolaitosten maat	154,7
<i>Yhteensä maata Euroopan-Venäjällä</i>	
	395,2

Tästä yleisluvusta on erotettava pois ennen kaikkea ne kruunun maat, jotka sijaitsevat aivan pohjoisessa ja ovat osaksi tundraa, osaksi sellaisia metsiä, joiden maataloudellista käyttämistä ei lähitulevaisuudessa voida pitää mahdollisena. Sellaisia maita on „pohjoisella alueella” (Arkan-

gelin, Aunuksen ja Vologdan lääni) 107,9 milj. desj. Selvää on, että heittäessämme pois kaikki nämä maat, me paisutamme huomattavasti maanviljelykseen kelpaamattomien maiden määrää. Riittää kun mainitsemme, että sellainen varovainen tilastomies kuin hra A. A. Kaufmann laskee Vologdan ja Aunuksen läänissä olevan 25,7 milj. desjatiinaa metsiä, jotka voitaisiin käyttää (metsäisyyden 25% ylittävinä) talonpoikain maiden lisäämiseksi*. Mutta koska otamme yleiset tiedot maan määrästä erottamatta erikseen metsää koskevia tietoja, niin oikeampaa on määritellä maataloudelle kelvollinen maavaranto varovaisemmin. Vähentämällä 107,9 milj. desj. jää 287,3 milj. desj., ja pyöristäen sen otamme luvun 280 milj. desj. jättäen pois osan kaupunkien maista (kaikkiaan niitä on 2,0 milj. desj.) ja osan Vjatkan ja Permin läänin kruununmaista (kummassakin läänissä on kruununmaita yhteensä 16,3 milj. desj.).

Tulokseksi saadaan maanviljelykseen kelvollisen maan määrän seuraavanlainen yleispiirteinen jako Euroopan-Venäjäällä:

A) yksityisomistukselliset maat	101,7 milj. desj.
B) osuusmaat	138,8 . .
C) kruunun ja virastolaitosten maat	39,5 . .

Yhteensä Euroopan-Venäjäällä 280,0 milj. desj.

Nyt on erotettava erikseen tiedot pienestä ja suuresta (ja erikoisesti suurimmasta) maanomistuksesta, jotta saataisiin konkreettinen käsitys niistä olosuhteista, joissa talonpoikaiston taistelu maasta Venäjän vallankumouksessa käy. Mutta tämänlaatuiset tiedot eivät ole täydellisiä. Osuusmaiden 138,8 milj. desjatiinasta on jaoteltu maaomaisuuden suuruuden mukaan 136,9 milj. desj. Yksityisomistuksellisten maiden 101,7 milj. desjatiinasta — 85,9 milj. desj.; jäljelle jäävät 15,8 milj. desj. kuuluvat „yhtymille ja yhdistyksille”. Tarkastellessamme näiden viimeksi mainittujen maiden kokoonpanoa huomaamme, että 11,3 milj. desj. niistä kuuluu

* „Agraarikysymys”, Dolgorukovin ja Petrunkevitchin kustantama. II osa. Kirjoituskokoelma, M. 1907. S. 305.

talonpoikaisyhtymille ja -yhdistyksille; siis yleensä ottaen se on pienmaanomistusta, jota ei valitettavasti ole jaoteltu sen suuruuden mukaisesti. Edelleen, 3,7 milj. desj. kuuluu „kauppa- ja teollisuus-, tehdas- y.m.” yhtiöille, joita on 1.042. Niistä 272 yhtiöllä on yli 1.000 desj. kullakin ja kaikilla 272 yhteensä 3,6 milj. desj. Ne ovat ilmeisesti tilanherrojen latifundioita. Suurin osa tällaisista maista on Permin läänissä: siellä on *yhdeksällä* tuollaisella yhtiöllä maata 1.448.902 desjatiinaa! On tunnettua, että Uralin tehtailla on kymmeniä tuhansia desjatiinoja maata,—maaorjuudellisten, seniorlatifundioiden suoranainen jäte porvarillisella Venäjällä.

Erotamme siis yhtymien ja yhtiöiden maista 3,6 milj. desj. suurimpana maanomistuksena. Muuta osaa ei ole jaoteltu, mutta yleensä se on pienomistusta.

Kruunun y.m. maiden 39,5 milj. desjatiinasta voidaan suuruuden mukaan erottaa erilleen vain hallitsijasuvun maat (5,1 milj. desj.). Tämä on myöskin puoleksi keski-aikaista, suurinta maanomistusta. Saamme seuraavanlaisen yhteenvedon maaomaisuuden suuruuden mukaan jaotelluista ja jaottelemattomista maista:

	Maaomaisuuden suuruuden mukaan	
	jaotellut maat	jaottelemattomat maat
A) yksityisomistukselliset maat	89,5* milj. desj.	12,2 milj. desj.
B) osuusmaat	136,9 „ „	1,9 „ „
C) kruunun ja virastolaitosten maat	5,1 „ „	34,4 „ „
<i>Yhteensä</i>	231,5 „ „	48,5 „ „
<i>Kaikkiaan</i>		280,0

Siirtykäämme tarkastelemaan osuusmaiden jakaantumista maaomaisuuden suuruuden mukaan. Yhdistämällä tietolähteemme tiedot vähän suuremmiksi ryhmiksi saamme:

* 85,9 milj. desj. yksityisomistuksellista maata ynnä 3,6 milj. desj. latifundioita tehdas- sekä kauppa- ja teollisuusyhtymillä ja yhtiöillä.

Talouksien ryhmät	O s u u s m a a		Keskimäärin yhtä taloutta kohti desjatiinaa
	Talouksia	Maata desj.	
5 desj. saakka	2.857.650	9.030.333	3,1
5—8 „ „	3.317.601	21.706.550	6,5
Yhteensä 8 desj. saakka	6.175.251	30.736.883	4,9
8—15 „ „	3.932.485	42.182.923	10,7
15—30 „ „	1.551.904	31.271.922	20,1
yli 30 „	617.715	32.695.510	52,9
<i>Yhteensä Euroopan- Venäjällä</i>	12.277.355	136.887.238	11,1

Näistä tiedoista näkyy, että enemmän kuin puolet talouksista (6,2 milj. 12,3 miljoonasta) ovat sellaisia, joilla on maata 8 desj. saakka taloutta kohti, s.o. maamäärä, joka yleensä ja keskimäärin otettuna on ehdottomasti riittämätön perheen ylläpitoon. 15 desjatiinaan saakka maata on yhteensä 10,1 milj. taloudella (niillä 72,9 milj. desj.),— siis yli neljä viidesosaa talouksien yleisestä määrästä on talonpoikaiston nykyisen maanviljelystekniikan tason vallitessa puolinäkkäisen toimeentulon rajalla. Kesquivarakkaat ja varakkaat taloudet — oman maamäärän mukaan — tekevät vain 2,2 milj. 12,3 miljoonasta, ja niillä on 63,9 milj. desj. 136,9 miljoonasta desj. Rikkaiksi voidaan nimittää vain sellaisia, joilla on yli 30 desj.,— sellaisia on kaikkiaan 0,6 milj. taloutta — s.o. yksi kahdeskymmenesosa talouksien yleisluvusta. Maata niillä on lähes $\frac{1}{4}$ kokonaismäärästä: 32,7 milj. desj. 136,9 miljoonasta. Päätelmien tekemiseksi siitä, millaisista talonpoikain kategorioista tämä maamaisuutensa puolesta rikkaiden talouksien ryhmä muodostuu, mainitsemme, että etutilalla siinä ovat kasakat. Ryhmässä, jossa on maata yli 30 desj. taloutta kohti, heitä on 266.929 taloutta ja niillä 14.426.403 desj., s.o. valtava enemmistö kasakoiden kokonaismäärästä (Euroopan-Venäjällä on 278.650 taloutta ja niillä maata 14.689.498 desj., siis keskimäärin 52,7 desj. taloutta kohti).

Päätelmien tekemiseksi siitä, kuinka kaikki talonpoikaistaloudet likimääräisesti jakaantuvat talouksien suuruuden

mukaan, eikä osuusmaan hallinnan mukaan, meillä on koko Venäjää käsittävät tiedot vain hevosten omistamisesta. Viimeisten, vuosien 1888—1891, sotilaallisten hevostilastokyselyjen mukaan on talonpoikaistalouksien jakaantuminen Euroopan-Venäjän 48 läänissä seuraavanlainen:

Köyhälistö	{	Hevosettomia	2.765.970	taloutta
		1 hevosen omistajia	2.885.192	.
Keskivarakk.	{	2 . . .	2.240.574	.
taloudet		3 . . .	1.070.250	.
Varakkaat		4 tai useampia hevosia	1.154.674	.
<i>Yhteensä</i>			10.116.660	.

Yleensä otettuna tämä merkitsee: köyhälistöä on enemmän kuin puolet (5,6 milj. 10,1 miljoonasta), keskivarakkaita talouksia noin yksi kolmasosa (3,3 milj. 2—3 hevosen omistajaa) ja varakkaita vähän enemmän kuin yksi kymmenesosa (1,1 milj. 10,1 miljoonasta).

Tarkastelkaamme nyt yksityisen, henkilökohtaisen maanomistuksen jakaantumista. Tilastot erottavat tässä riittämättömän selvästi pienimmän maanomistuksen, mutta antavat sen sijaan mitä yksityiskohtaisimpia tietoja suurimmista latifundioista.

Omaisuusryhmät	Yksityinen, henkilökohtainen maanomistus Euroopan-Venäjällä		Keskimäärin 1 omaisuutta kohti desj.
	Omaisuuksia	Maata desj.	
10 desj. tai vähemmän	409.864	1.625.226	3,9
10— 50 desj. saakka	209.119	4.891.031	23,4
50— 500 . . .	106.065	17.326.495	163,3
500— 2.000 . . .	21.748	20.590.708	947
2.000—10.000 . . .	5.386	20.602.109	3.825
yli 10.000 . . .	699	20.798.504	29.754
<i>Yhteensä yli 500 desj.</i>			2.227
<i>Kaikkiaan Euroopan-Venäjällä</i>	752.881	85.834.073	114

Me näemme tässä ensinnäkin suurmaanomistuksen tavattoman valta-aseman: 619 tuhannella pienellä maanomistajalla (50 desj. saakka) on kaikkiaan 6½ milj. desj. Toiseksi, me näemme äärettömän suuria latifundioita: 699 omistajalla on melkein 30.000 desjatiinaa kullakin! Kahdellekymmenelle kahdeksalle tuhannelle omistajalle on keskittynyt 62 milj. desj., s.o. 2.227 desj. yhtä omistajaa kohti. Valtaosa näistä latifundioista kuuluu aatelisille, nimittäin 18.102 maaomaisuutta (27.833:sta) ja 44.471.994 desj. maata, s.o. yli 70% kaikesta latifundioihin kuuluvasta maa-alasta. Nämä tiedot kuvaavat täysin havainnollisesti maaorjuuttajatilanherrain keskiaikaista maanomistusta.

2. MISTÄ KÄYDÄN TAISTELUA?

Kymmenellä miljoonalla talonpoikaistaloudella on maata 73 milj. desj. Kahdellakymmenellä kahdeksalla tuhannella jalosukuisella ja maalaispösöihin kuuluvalla landlordilla — 62 milj. desjatiinaa. Sellainen on sen taistelukentän perustausta, jolla talonpoikaiston taistelu maasta kehittyy. Tässä perustaustassa on kiertämätöntä tekniikan tyrmistyttävä takapajuisuus, maanviljelyksen hunninkotila, talonpoikaisjoukkojen poljettu asema ja pimeys, maaorjuudellisen, veropäivätyöriiston muotojen ääretön moninaisuus. Ollaksemme poikkeamatta sivuun aiheestamme meidän on rajoitettava tässä viittaamaan aivan lyhyesti näihin yleisesti tunnettuihin tosiasioihin, joita on kuvattu mitä seikkaperäisimmin talonpoikaistaloutta koskevassa valtavan laajassa kirjallisuudessa. Nuo hahmottelemamme maaomaisuuksien suuruudet eivät missään tapauksessa vastaa talouksien suuruutta. Puhtaasti venäläisissä lääneissä kapitalistinen suurviljelys on ehdottomasti taka-alalla. Vallitsevana on pienviljelys suurilla latifundioilla: erilaisia maaorjuudenaikaisen velkaorjuudellisen vuokrauksen, työllämaksu- (veropäivätyö-) talouden, „talvipestauksen”, syöttövahingon perustalla velkaorjuuttamisen, poisleikattujen maiden, otrezkien, perustalla velkaorjuuttamisen j.n.e. muotoja loputtomiin. Maaorjuudellisen riiston kuristamat talonpoikaisjoukot joutuvat taloudelliseen häviöön ja antavat osittain itse maaosuutensa vuokralle „vakavaraisille” isännille. Pieni vähemmistö varakkaita talonpoikia muovautuu talonpoikaisporvaristoksi.

vuokraa maata kapitalistista taloutta varten, riistää satoja tuhansia batrakkeja ja päiväläisiä.

Ottaen huomioon nämä venäläisen taloustieteen täysin toteamat tosiasiat meidän on kysymyksessä, joka koskee nykyistä talonpoikaiston taistelua maasta, erotettava maaomaisuuksien *neljä perusryhmää*. 1) Maaorjuudellisten latifundioiden kuristamien talonpoikaistalouksien massa, talouksien, jotka ovat välittömästi kiinnostettuja noiden latifundioiden pakkoluovutuksesta ja välittömästi sekä eniten hyötyvät sellaisesta pakkoluovutuksesta. 2) Keski-talonpoikaiston pieni vähemmistö, jolla on jo nykyään likipitään keskinkertainen, siedettävään taloudenhoitoon riittävä määrä maata. 3) Varakkaan talonpoikaiston pieni vähemmistö, joka muuttuu talonpoikaisporvaristoksi ja on useiden asteittaisten siirtymismuotojen kautta yhteydessä kapitalistisesti hoidettuun maaomaisuuteen. 4) Maaorjuudelliset latifundiot, jotka ovat paljon suurempia kuin nykykauden kapitalistiset maatilat Venäjällä ja saavat eniten tuloja talonpoikaiston riistosta velkaorjuuden ja työllä-maksun perustalla.

On itsestään selvää, että maaomaisuuksia koskevien tietojen mukaan nämä perusryhmät voidaan erottaa vain hyvin summittaisesti, likimääräisesti, kaavallisesti. Mutta meidän on joka tapauksessa erotettava nämä ryhmät, sillä muutoin ei voida antaa ehjää kuvaa siitä taistelusta, jota Venäjän vallankumouksessa käydään maasta. Ja etukäteen voidaan täydellä varmuudella sanoa, että numeroiden osittaiset korjaamiset, joidenkin ryhmien puitteiden osittaiset siirtämiset *eivät voi* vähääkään oleellisesti muuttaa yleistä kuvaa. Tärkeätä eivät ole nuo osittaiset korjaukset, tärkeätä on se, että olisi selvästi vertailtu toisiinsa pienmaanomistusta, joka pyrkii saamaan maata, ja maaorjuudellisia latifundioita, jotka monopolisoivat suuria maamääriä. Niin hallituksen (stolypinilaisen) kuin liberaalisenkin (kadettilaisen) taloustieteen tärkein petollisuus on siinä, että ne peittelevät tai hämäävät tätä selvää vertailua.

Olettakaamme, että mainituilla neljällä ryhmällä on seuraavanlaiset maaomaisuuksien määrät: 1) 15 desj. saakka; 2) 15—20 desj.; 3) 20—500 desj. ja 4) yli 500 desj. maaomaisuutta kohti. Saadaksemme jotenkin yhtenäisen kuvan siitä taistelusta, jota käydään maasta, meidän on tietysti yhdistettävä kaikissa näissä ryhmissä osuusmaanhallinta ja

yksityinen maanomistus. Viimeksi mainittu on tietolähteessämme jaettu ryhmiin: 10 desj. saakka ja 10—20 desj., joten 15 desj. saakka omistavien ryhmä täytyy erottaa likimääräisesti. Epätarkkuus, joka tästä likimääräislaskelmasta ja suorittamastamme lukujen pyöristämisestä voi johtua, on aivan mitätön (siitä lukija tulee heti vakuuttuneeksi) eikä voi muuttaa johtopäätöksiä.

Maan jakaantuminen Euroopan-Venäjäällä on esittämissämme ryhmissä nykyään tällainen:

	Omaisuuksien luku (miljoonissa)	Maata desjatiinaa	Keskimäärin 1 omaisuutta kohti desjatiinaa
a) Köyhtynyt talonpoikaisto, joka on maaorjuudellisen riiston puristuksessa	10,5	75,0	7,0
b) Keskitalonpoikaisto	1,0	15,0	15,0
c) Talonpoikaistorvaristo ja kapitalistinen maanomistus	1,5	70,0	46,7
d) Maaorjuudelliset latifundiot	0,03	70,0	2.333,0
<i>Yhteensä</i>	13,03	230,0	17,6
Omaisuuksien mukaan jakamatonta	—	50	—
<i>Yhteensä *</i>	13,03	280,0	21,4

Sellaisia ovat ne suhteet, jotka synnyttävät talonpoikaiston taistelun maasta. Sellainen on talonpoikain (7—15 desj. maata taloutta kohti ynnä velkaorjuudellista vuokramaata j.n.e.) taistelun lähtökohta suurtilanherroja (2.333 desj.

* Kuten on jo sanottu, tämän taulukon luvut ovat pyöristettyjä. Tässä ovat tarkat luvut. Osuusmaa: a) 10,1 milj. maaomaisuutta ja 72,9 milj. desj.; b) 874 tuhatta maaomaisuutta ja 15,0 milj. desj. Yksityismaanomistus 10 desj. saakka — 410 tuhatta maaomaisuutta ja 1,6 milj. desj.; 10—20 desj. — 106 tuhatta maaomaisuutta ja 1,6 milj. desjatiinaa. Kummankin summa a + b: 11,5 milj. maaomaisuutta ja 91,2 milj. desjatiinaa. Tarkka luku c-ryhmälle: 1,5 milj. maaomaisuutta ja 69,5 milj. desj. maata. Tarkka luku d-ryhmälle — 27.833 maaomaisuutta ja 61,99 milj. desj. maata. Viimeksi mainittuihin on lisätty, kuten edellä on mainittu, 5,1 milj. desj. hallitsijasuvun maita ja ne 3,6 milj. desj., jotka ovat suurimmilla tehdas- sekä kauppa- ja teollisuusyhtiöillä. Maaomaisuuksien mukaan jakamattoman maan tarkka luku — 48,5 milj. desj. — on esitetty edellä. Lukija näkee tästä, että kaikki meidän pyöristelymme ja likimääräislaskelmamme koskevat aivan mitättömiä luvullisia muutoksia eivätkä voi hituistakaan horjuttaa johtopäätöksiä.

tilaa kohti) vastaan. Mikä on objektiivisena tendenssinä tämän taistelun päätekohtassa? Ilmeistä on, että tänä tendenssinä on suurtilanherrain maaorjuudellisen maanomistuksen hävittäminen, sen siirtäminen (yksillä tai toisilla perusteilla) talonpojille. Tämä objektiivinen tendenssi johuu aivan kiertämättömästi siitä tosiasiasta, että maaorjuudellisten latifundioiden orjuuttama *pienviljelys* on vallitsevana. Tämän tendenssin ilmaisemiseksi yhtä havainnollisella kaaviolla kuin se, jonka esitimme taistelun lähtökohdan, s.o. asiain nykyisen tilan, kuvaamiseksi, on otettava *paras ajateltavissa* oleva tapaus, s.o. edellytettävä, että kaikki maaorjuudellisten latifundioiden maat ja kaikki maaomaisuuksien mukaan jakamattomat maat ovat siirtyneet taloudelliseen häviöön saatetun talonpoikaiston käsiin. Tämä on se paras tapaus, joka kangastaa enemmän tai vähemmän selvästi *jokaiselle* nykyiseen agraaritaisteluun osallistujalle: niinpä hallituskin puhuu „tarvitsevien” „maalla turvaamisesta”, myöskin liberaalinen virkamies (samoin kadetti) puhuu vähämaisten turvaamisesta lisämaalla, trudovikki-talonpoikakin puhuu maaomaisuuden määrän suurentamisesta „kulutus-” tai „työhön perustuvaan” normiin saakka ja myöskin sosialidemokraatti, ollen eri mieltä maan käyttämisen muodoista, hyväksyy yleensä narodnikkilaiset suunnitelmat köyhimpien talonpoikain turvaamisesta maalla (II Duuman 47. istunnossa, toukokuun 26 p:nä 1907, Tsereteli hyväksyi narodnikki Karavajevin numeroluvut: 57 milj. desj. luovutettavaa maata 6½ miljardista, siitä köyhimpien osalle, joilla on korkeintaan 5 desj. kullakin, 2½ miljardia, ks. pikakirjoitus-pöytäkirjojen s. 1221). Sanalla sanoen, niin eri tavalla kuin tilanherrat, virkamiehet, porvaristo, talonpoikaisto ja proletariaatti suhtautuvatkin uudistusten tehtäviin ja ehtoihin, niin kaikki hahmottelevat saman tendenssin: suurten tilanherramaiden siirtämisen maata kipeimmin tarvitsevalle talonpoikaistolle. Siitä, minkälaisia ovat eri luokkien väliset peruseroavaisuudet tällaisen siirtämisen määrää ja ehtoja koskevissa mielipiteissä, tulemme puhumaan sille kuuluvassa kohdassa erikseen. Nyt täydennämme taistelun lähtökohdan kaaviotamme samanlaisella tämän taistelun mahdollisen päätekohtan kaaviolla. Me osoitimme edellä, mitä on *nykyään*. Osoitamme nyt, mitä voi olla *silloin*. Oletta-
kaamme, että 0,03 milj. tilanherralle jää 100 desj. kullekin,

s.o. 3 milj. desj., mutta muut 67 milj. sekä jakamattomien maiden 50 milj. siirtyvät talonpoikaisköyhälistön 10,5 miljoonalle taloudelle. Saamme:

	Nyt			Silloin		
	Omaisuuksia (miljoonissa)	Maata desjatiinaa	Keskimäärin yhtä omaisuutta kohti desjatiinaa	Omaisuuksia (miljoonissa)	Maata desjatiinaa	Keskimäärin yhtä omaisuutta kohti desjatiinaa
a) Pieni, köyhtynyt talonpoikaisto	10,5	75	7,0	—	—	—
b) Keskitalonpoikaisto	1,0	15	15,0	11,5	207	18,0
c) Rikas talonpoikaisto ja porvaristo	1,5	70	46,7	1,53	73	47,7
d) Maaorjuuttajatalanherrat	0,03	70	2.333,0	—	—	—
<i>Yhteensä</i>	13,03	230	17,6	13,03	280	21,4
Jakamattomat maat	—	50	—	—	—	—
<i>Yhteensä</i>	13,03	280	21,4	—	—	—

Sellainen on maasta käytävän taistelun taloudellinen perusta Venäjän vallankumouksessa. Sellainen on tämän taistelun lähtökohta ja sen tendenssi, s.o. sen päätekohta, sen tulos parhaassa — taistelevien kannalta — tapauksessa.

Ennen kuin siirrymme tarkastelemaan tätä taloudellista perustaa ja sen aatteellista (ja aatteellis-poliittista) ilmenemismuotoa, pysähdymme vielä mahdollisiin väärinkäsityksiin ja vastaväitteisiin.

Ensinnäkin. Voidaan sanoa, että antamassani kuvassa on oletettu maiden *jakaminen*, vaikka en ole vielä käsitellyt kysymystä kunnallistamisesta, jakamisesta, kansallistamisesta ja sosialisoinnista.

Se olisi väärinkäsitystä. Esittämässäni kuvassa on maanhallinnan *ehdot* jätetty kokonaan sivuun, maan talonpojille siirtymisen *ehtoja* ei ole kosketeltu lainkaan (yhden vai toisen tyyppiseksi omaisuudeksi vaiko käytettäväksi). Olen ottanut vain *yleensä maan siirtämisen* pientalonpoikaistolle, eikä agraritaistelumme sellaista tendenssiä ole

syytä epäillä. Taistelua käy pientalonpoikaisto, se taistelee maan siirtämiseksi *sille*. Taistelua käy pieni (porvarillinen) viljelys suurta (maaorjuudellista) maanomistusta vastaan *. Muuta kumouksen tulosta kuin se, minkä olen hahmotellut, *ei* parhaassa tapauksessa *voi* olla.

Toiseksi. Voidaan sanoa, että minulla ei ollut oikeutta olettaa kaikkien konfiskoitujen (tai pakkoluovutettujen, sillä esityksessäni ei ole vielä puhe pakkoluovutuksen ehdoista) maiden siirtämistä vähämaisimmalle talonpoikaistolle. Voidaan sanoa, että maiden *täytyy* taloudellisen välttämättömyyden vuoksi siirtyä rikkaammille talonpojille.— Mutta sellainen vastaväite olisi väärinkäsitystä. Todistaakseni kumouksen porvarillisen luonteen minun on otettava *paras* tapaus narodnikkilaisuuden kannalta, minun on *oletettava mahdolliseksi* sen päämäärän saavuttaminen, jonka taistelevat itselleen asettavat. Minun on otettava se momentti, joka on lähinnä niin sanottua „mustaa jakoa”, eikä agraarikumouksen myöhempiä seurauksia. Jos joukot voittavat taistelussa, niin ne ottavat itselleen myöskin voiton hedelmät. Se on toinen kysymys, kenelle nuo hedelmät myöhemmin joutuvat.

Kolmanneksi. Voidaan sanoa, että köyhälle talonpoikaistolle poikkeuksellisen otollinen tulos (sen koko massan muuttuminen keskitalonpojiksi, joilla on maata 18 desj. taloutta kohti) on minulla syntynyt sen seurauksena, että olen *liioitellut* vapaan maavarannon määrää. Voidaan sanoa, että olisi pitänyt vähentää pois *metsät*, jotka eivät muka voi kuulua talonpoikien maaosuuteen. Sellaiset vastaväitteet ovat mahdollisia ja kiertämättömiäkin hallituksen ja kadettien leirin taloustieteilijäin taholta, mutta ne ovat väärinä. Ensinnäkin täytyy olla virkamies, joka on koko elämänsä ajan pokkuroinut maaorjuuttajatilanherran edessä, voidakseen kuvitella, että talonpoika ei kykene muka käyttämään metsiä oikein ja saamaan niistä tuloja *omaksi* hyväkseen eikä tilanherrojen hyväksi. Poliisivirkamiehen ja venäläisen liberaalin katsantokanta: millä tavalla talonpoika voidaan turvata maaosuudella? Tietoisin työläisen katsantokanta: millä tavalla talonpoika voidaan vapauttaa maaorjuudellisesta suurmaanomistuksesta? millä tavalla voidaan hävittää maaorjuudelliset latifundiot? Toiseksi,

* Sitä, minkä mainitsen suluissa, eivät narodnikkilaisuuden pikkuporvarilliset ideologit käsitä tai kieltävät sen. Siitä tulee puhe myöhemmin.

jätin pois *koko* pohjoisen alueen (Arkangelin, Vologdan ja Aunuksen läänin) sekä osan Vjatkan ja Permin läänistä, s.o. sellaiset seudut, joissa metsien peittämien alueiden maataloudellista käyttämistä lähitulevaisuudessa on vaikea kuvitella mahdolliseksi. Kolmanneksi, metsäalueiden erityinen luettelointi, joka vaikeuttaisi tavattomasti laskelmaa, ei paljoakaan muuttaisi tuloksia. Esim. hra Kaufmann, kadetti — siis mies, joka suhtautuu tilanherrojen maihin riittävän *varovaisesti* — laskee, että se, mikä on metsäisyyden 25%:n yli, voidaan ottaa maanpuutteen katteeksi, ja hän saa siten 44 läänissä 101,7 milj. desj. varannon. Minä sain 47 läänissä varannoksi suunnilleen 101 milj. desj., nimittäin 67 milj. desj. maaorjuudellisten latifundioiden 70:stä miljoonasta ja 34 milj. desj. kruunun ja erilaisten virastolaitosten maita. Jos pakkoluovutettavaksi oletetaan kaikki se maa, mikä on yli 100 desjatiinan, niin tämä varanto suurenee vielä 9—10 miljoonalla desjatiinalla*.

3. KADETTIKIRJAILIJAT HÄMÄÄVÄT TAISTELUN OLEMUSTA

Esitettyjä tietoja siitä, mikä osuus suurimmilla tilanherratalouksilla on taistelussa, jota Venäjällä käydään maasta, tulee eräässä suhteessa täydentää. Porvaristomme ja pikkuporvaristomme agrariohjelmien luonteenomaisena piirteenä on se, että „normeja” koskevilla mielipiteillä niissä sotketaan kysymys siitä, *mikä* luokka on talonpoikaiston voimakkain vastustaja, *minkälaiset maaomaisuudet*

* Luovutuksen rajan — 500 desj. — olen ottanut tekstissä aivan olettamuksellisesti. Jos otamme tuoksi rajaksi 100 desj. — myöskin aivan olettamuksellisesti, niin kumouksesta saadaan seuraava kuva:

nyt		silloin	
a) 10,5 milj. taloutta	75 milj. desj.	a) — —	
b) 1,0 „ „	15 „ „	b) 11,5 217 milj. desj.,	18,8 desj. taloutta kohti
c) 1,4 „ „	50 „ „	c) 1,53 63 „ „	41,1 „ „ „
d) 0,13 „ „	90 „ „	d) — —	—
	13,03		230
	+50		13,03 280
			21,4 „ „ „

Perusjohtopäätökset kumouksen luonteesta ja olemuksesta ovat kummassakin tapauksessa samat.

muodostavat pakkoluovutettavan varannon perusosan. Puhutaan (niin kadettien kuin trudovikkienkin taholta) pääasiallisesti siitä, kuinka paljon talonpojat tarvitsevat maata yhden taikka toisen „normin” mukaan,— sen sijaan, että puhuttaisiin paljoa konkreettisemmasta ja elävämmästä asiasta: miten paljon *on* sellaista maata, joka *voidaan* pakkoluovuttaa. Edellinen kysymyksen asettelu hämää luokkataistelun, jättää kysymyksen *ytimen* tyhjänpäiväisen „valtakunnalliseen” näkökantaan vetoamisen varjoon. Jälkimmäinen kysymyksen asettelu siirtää kysymyksen koko painopisteen luokkataisteluun, määrätyn maanomistajakerroksen luokkaetuihin, kerroksen, joka eniten edustaa maaorjuudellisia tendenssejä.

Tähän „normi”-kysymykseen kajoamme vielä toisessa kohdassa. Tässä panemme merkille vain erään „onnellisen” poikkeuksen trudovikkien joukosta ja erään tyypillisesti kadettilaisen kirjaailijan.

Toisessa Duumassa kansansosialisti Delarov kosketteli kysymystä siitä, minkälaista maanhaltijain prosenttimäärää luovuttaminen tulee koskemaan (47. istunto, toukokuun 26 p:nä 1907). Puhuja puhui nimenomaan *luovutuksesta* (pakollisesta) asettamatta kysymystä konfiskoinnista ja otti nähtävästi luovutuksen *normiksi sen saman*, jonka minä oletuksellisesti otin taulukossani, nimittäin: 500 desjatiinaa. II Duuman pikakirjoituspöytäkirjoissa on Delarovin puheen vastaava kohta (s. 1217) valitettavasti vääristetty,— tai hra Delarov on itse tehnyt virheen. Pöytäkirjassa sanotaan, että pakollinen luovutus koskee yksityisten maaomaisuuksien 32% ja 96% niiden koko maa-alasta,— muilla, maanhaltijain 68%:lla on muka vain 4% yksityisomistuksellista maata. Tosiasiassa täytyy 32%:n asemesta olla 3,7%, sillä 27.833 omistajaa 752.881:stä on 3,7%, ja maata heillä on 62 milj. 85,8 miljoonasta, s.o. 72,3%. Tietämättömäksi jää, hairahtuiko hra Delarov puheessaan vai ottiko hän väärät luvut. Joka tapauksessa vain hän, ellemme erehdy, *on* Duuman monilukuisista puhujista *tullut välittömästi* siihen kysymykseen, mistä välittömimmässä ja konkreettisimmassa mielessä taistelua käydään.

Kadettikirjaailija, jonka „teoksista” tämän kysymyksen selostamisen yhteydessä ei voida olla mainitsematta, on hra S. Prokopovitsh. Tosin hän on oikeastaan „bezzaglavijalainen”, joka esiintyy — porvarillisen „Tovarishtsh” lehden

kirjailijain enemmistön tapaan — milloin kadetin, milloin menshevikkisocialidemokraatin ominaisuudessa. Hän on Venäjän porvarillisen intelligenssin keskuudessa olevien johdonmukaisten bernsteiniläisten ryhmän tyypillinen edustaja, ryhmän, joka häilyy kadettien ja socialidemokraattien välillä, ei kuulu (suurimmalta osaltaan) mihinkään puolueeseen ja veisaa liberaalisessa lehdistössä järjestelmällisesti hieman oikeistolaisempaa nuottia kuin Plehanov. Hra Prokopovitshista pitää mainita tässä siksi, että hän eräänä ensimmäisistä esitti lehdistössä maanhallintatilaston numerotietoja vuodelta 1905 ja asettui tosiasiallisesti *kadettilaisen* agraarireformin perustalle. Kahdessa kirjoituksessaan „Tovarishtsh” lehdessä (v. 1907, № 214 maaliskuun 13 piltä ja № 238 huhtikuun 10 piltä) hra Prokopovitsh polemisoi virallisen tilaston laatijaa kenraali Zolotarjovia vastaan, joka todistelee, että hallitus voi vallan hyvin suoriutua maareformista ilman minkäänlaista pakollista luovutusta ja että talouden hoitamiseksi on talonpojalle täysin riittävää 5 desjatiinaa taloutta kohti! Hra Prokopovitsh *on liberaalisempi*: hän ottaa 8 desj. taloutta kohti. Hän huomauttaa ja monestikin, että sellainen maalla turvaaminen „on kokonaan riittämätöntä”, että sellainen laskelma on „vaatimattomin” j.n.e., mutta „maantarpeen laajuuden” (hra Prokopovitshin edellä mainittujen kirjoitusten ensimmäisen kirjoituksen otsikko) määrittelemiseksi hän kuitenkin ottaa nimenomaan tuon luvun. Hän selittää ottavansa sen „*välttääkseen tarpeettomia kiistoja*”... nähtävästi „tarpeettomia kiistoja” herrojen Zolotarjovien kanssa? Laskiessaan tällä tavoin „ilmeisen vähämaisten” talonpoikaistalouksien luvun tekevän puolet yleisestä lukumäärästä hra Prokopovitsh laskee oikein, että niiden maaosuuden kohottamiseksi 8 desjatiinaan tarvitaan 18,6 milj. desj., mutta kun hallituksella on muka vain 9 milj. desj. maavaranto, niin „ilman pakollista luovutusta ei voida selviytyä”.

Laskelmillaan ja päätelmillään hra menshevikkimielinen kadetti eli kadettimielinen menshevikki on ilmaissut mainiosti liberaalisen agraariohjelman hengen ja ajatuksen. Kysymys varsinaisista maaorjuudellisista latifundioista ja latifundioista yleensä on kokonaan hämätty. Hra Prokopovitsh on esittänyt tiedot vain kaikesta 50 desjatiinaa suuremmasta yksityisestä maanomistuksesta. Niin muodoin se, mistä todenteolla käydään taistelua, tuli hämättyksi.

Harvalukuisten, kirjaimellisesti harvalukuisten landlordien edut on verhottu salaisuuden huntuun. Niiden paljastamisen asemesta edessämme on „valtakunnallinen näkökanta”: kruunun mailla „ei selviydytä”. Jos niillä voitaisiin selviytyä, niin hra Prokopovitshilla — sellainen johtopäätös seuraa hänen päätelmistään — ei olisi mitään maaorjuudellisia latifundioita vastaan...

Talonpoikaisen maaosuuden määräksi (8 desj.) otetaan nälkäpalsta. Tilanherrojen osalta „pakollisen luovutuksen” määräksi otetaan mitätön luku (18—9 = 9 milj. desjatiinaa yli 500 desjatiinaa omistavien 62 miljoonasta!). Tällaisen „pakollisen luovutuksen” suorittamiseksi on tarpeen, että *tilanherrat* pakoittavat talonpoikia — kuten oli asia vuonna 1861!

Tahtoen tai tahtomattaan, tietoisesti tai tietämättään hra Prokopovitsh ilmaisi *oikein* kadettilaisen agrariohjelman *tilanherramaisen* olemuksen. Kadetit ovat vain varovaisia ja viekkaita: he pitävät parempana *kokonaan vaieta* siitä, *nimenomaan minkä verran* he ovat taipuvaisia pakko-luovuttamaan tilanherrojen maista.

4. AGRAARIKUMOUKSEN TALOUDELLINEN OLEMUS JA SEN AATTEELLISET ILMENEMISMUODOT

Olemme nähneet, että tapahtuvan kumouksen olemus on maaorjuudellisten latifundioiden hävittämisessä ja sellaisen vapaan ja (mikäli se nykyisissä oloissa on mahdollista) varakkaan maanviljelystalonpoikaiston luomisessa, joka ei kidu eikä näänny maallaan, vaan kykenee kehittämään tuotantovoimia, edistämään maatalouskulttuuria. Tämä kumous ei lainkaan kajoa eikä voi kajota pieneen *taloudenpiitoon* maanviljelyksessä, *markkinoiden* herruuteen tuottajan suhteen eikä siis myöskään *tavaratuotannon* vallintaan, sillä taistelu maiden *uudelleenjakamisesta* ei kykene muuttamaan tällä maalla harjoitettavan talouden tuotantosuh-teita. Ja olemme nähneet, että tämän taistelun erikoisuutena on pienviljelyksen voimakas kehitys maaorjuudellisten latifundioiden mailla.

Käynnissä olevan taistelun aatteellisena ilmenemismuotona ovat narodnikkilaisuuden teoriat. Koko Venäjän talonpoikaiston edustajain avoin esiintyminen I ja II Duumassa agrariohjelmilla on vahvistanut lopullisesti sen, että

narodnikkilaiset teoriat ja ohjelmat ovat todella talonpoikaiston maasta käymän taistelun aatteellisena ilmenemismuotona.

Me osoitimme, että maaorjuudelliset suurtilat muodostavat tärkeimmän elimellisen osan siitä maavarannosta, josta talonpojat taistelevat. Pakkoluovutuksen normin me otimme hyvin korkean: 500 desj. Mutta on helppoa vakuutautua, että tekemämme johtopäätös jää täysin voimaan alennettakoonpa tätä normia missä määrin hyvänsä,— sanoikaamme 100:aan tai 50:n desjatiinaan. Jakakaamme ryhmä c)—20—500 desj.—kolmeen alaryhmään: aa) 20—50 desj.; bb) 50—100 desj. ja cc) 100—500 desj., ja katsokaamme minkälaisia ovat osuusmaan ja yksityismaanomistuksen määrät näissä alaryhmissä:

O s u u s m a a					
Alaryhmät	Omaisuuksien luku	Maan määrä	Keskimäärin 1 omaisuutta kohti		
			desjatiinaa		
20— 50 desj.	1.062.504	30.898.147	29,1		
50—100 .	191.898	12.259.171	63,9		
100—500 .	40.658	5.762.276	141,7		
Yksityismaa		Yhteensä			
		Euroopan-Venäjäjällä			
Omaisuuksien luku	Maan määrä	Keskimäärin 1 omaisuutta kohti	Omaisuuksien luku	Maan määrä	Keskimäärin 1 omaisuutta kohti
	desjatiinaa			desjatiinaa	
103.237	3.301.004	32,0	1.165.741	34.199.151	29,3
44.877	3.229.858	71,9	236.775	15.489.029	65,4
61.188	14.096.637	230,4	101.846	19.858.913	194,9

Tästä näkyy ensinnäkin, että 100 desj. yli olevien maiden konfiskointi lisää maafondia, kuten edellä on jo mainittu, 9—10 miljoonalla desjatiinalla, ja 50 desj. yli olevien maiden konfiskointi, kuten I Valtakunnanduuman edustaja Tshizhevski oletti, lisää maafondia 18½ miljoonalla desjatiinalla. Siis maafondin *perustaksi* jäävät tässäkin

tapauksessa maaorjuudelliset latifundiot. Niissä on nykyisen agraarikysymyksen „keskiö”. Tunnettua on myös tämän suurmaanomistuksen yhteys korkeimpaan virkavaltaan: G. A. Aleksinski esitti II Duumassa hra Rubakinin numerotietoja siitä, kuinka suuria ovat Venäjällä ylimpien virkamiesten maatilat. Toiseksi, noista tiedoista näkyy, että sittenkin, vaikka vähennetään pois *yli 100 desjatiinan* maaosuudet *ja maatilat*, jää suuria eroavaisuuksia suurimpien maaosuuksien (ja pienten maatilojen) välillä. Kumous tapaa talonpoikaiston jo differentioituneena sekä maanhallinnan suuruuden että, vieläkin enemmän, pääoman määrän, karjan pääluvun, elottomien inventaarien määrän ja laadun puolesta j.n.e. Se, että differentioituminen on talonpoikain niin sanoaksemme maaosuuden ulkopuolisen omaisuuden alalla paljon huomattavampaa kuin osuusmaan hallinnan alalla, on riittävästi todistettu taloudellisessa kirjallisuudessamme.

Mutta minkälainen merkitys on narodnikkilaisilla teorioilla, jotka enemmän tai vähemmän oikein heijastavat talonpoikain mielipiteitä taistelusta, jota he käyvät maasta? Näiden narodnikkilaisten teoriain olemuksen muodostaa kaksi „periaatetta”: „työperusta” ja „tasasuhtaisuus”. Noiden periaatteiden pikkuporvarillinen luonne on niin selvä, ja se on niin usein ja seikkaperäisesti todistettu marxilaisessa kirjallisuudessa, ettei siitä ole syytä enää tässä puhua. Tärkeää on mainita näiden „periaatteiden” siitä piirteestä, jota venäläiset sosialidemokraatit eivät ole tähän mennessä asiaankuuluvalla tavalla arvioineet. Epäselvässä muodossa nuo periaatteet *todella* ilmaisevat jotain reaalista ja *progressiivista* historian nykyisellä ajankohdalla. Nimittäin: ne ilmaisevat hävitystaistelua maaorjuudellisia latifundioita vastaan.

Silmäilkää edellä esitettyä kaaviota, jossa esitetään agraarijärjestelmämme kehitys sen nykyisestä tilasta nykyaikaisen, porvarillisen vallankumouksen „lopulliseen päämäärään”. Te näette selvästi, että tuleva „silloin” eroaa nykyisestä „nyt” siinä, että maanhallinta on verrattomasti „tasasuhtaisempaa” ja maan *uusi* jaotus vastaa verrattomasti enemmän „työperustaa”. Eikä se ole satunnaista. Se ei voi toisin ollakaan talonpoikaismaassa, jonka porvarillinen kehitys vapauttaa maaorjuudesta. Maaorjuudellisten latifundioiden hävittäminen on tällaisessa maassa

ehdottomasti kapitalistisen kehityksen vaatimaa. Ja pien-
viljelyksen ollessa vallitsevana tällainen hävittäminen mer-
kitsee kiertämättömästi maanhallinnan suurempaa „tasa-
suhtaisuutta”. Hajottaessaan keskiaikaiset latifundiot kapi-
talismi *aloittaa* „tasa-suhtaisemmasta” maanhallinnasta
ja luo sitten *siitä* uuden suurmaanviljelyksen,— luo sen
palkkatyön, koneiden ja korkean maanviljelystekniikan
perustalla, eikä työllämaksun ja velkaorjuutuksen perus-
talla.

Kaikkien narodnikkien virhe on siinä, että rajoittues-
saan pikku isännän ahtaaseen näköpiiriin he eivät näe
niiden yhteiskunnallisten suhteiden porvarillisuutta, joihin
talonpoika maaorjuuden ikeestä siirtyy. *Pikkuporvarillisen*
maanviljelyksen „työperustan” ja „tasa-suhtaisuuden” he
muuttavat *maaorjuudellisten* latifundioiden murskaamisen
tunnuksesta joksikin, joka on absoluuttista, itsekohteista, ja
tarkoittaa erikoista, ei porvarillista, järjestelmää.

Eräiden marxilaisten virhe on siinä, että arvostellessaan
narodnikkien *teoriaa* he eivät huomaa sen historiallisesti
reaalista ja historiallisesti lainmukaista *sisältöä taistelussa*
maaorjuutta vastaan. Arvostellaan ja aivan oikein arvostellaan „työperustaa” ja „tasa-suhtaisuutta” takapajuise-
na, taantumuksellisena, pikkuporvarillisena *sosialismina*, mutta
unohdetaan se, että nuo teoriat ilmaisevat edistyksellistä,
vallankumouksellista pikkuporvarillista *demokratismia*, että
nuo teoriat ovat mitä päättäväisimmän taistelun lippuna
vanhaa, maaorjuudellista Venäjää vastaan. Tasa-arvoisuu-
den aate on vallankumouksellisin aate taistelussa absoluutis-
min vanhaa järjestelmää vastaan yleensä ja vanhaa maa-
orjuudellista, suurtilallista maanomistusta vastaan erikoi-
sesti. *Tasa-arvoisuuden* aate on pikkuporvaritalonpojalla
oikeutettu ja progressiivinen, mikäli se ilmaisee taistelua
feodaalista, maaorjuudellista eriarvoisuutta vastaan. Maan-
hallinnan „tasa-suhtaisuuden” aate on oikeutettu ja progres-
siivinen, mikäli se ilmaisee seitsemän desjatiinan maaosuu-
della olevan ja tilanherrain puille paljaille saattaman
10 miljoonan talonpojan pyrkimystä 2.300 desjatiinan suu-
ruisten maaorjuudellisten latifundioiden *jakamiseen* *. Ja
historian nykyisellä ajankohdalla tuo aate *todella* ilmaisee

* Tässä ei tarkoiteta jakamista omaisuudeksi, vaan jakamista taloudellista käyttöä varten. Tällainen jako on mahdollinen — ja pienviljelyksen vallitessa kiertämätön vissiksi ajaksi — sekä kunnallistettaessa että kansallistettaessa.

sellaista pyrkimystä, se sysää johdonmukaiseen *porvarilliseen* vallankumoukseen, pukien sen virheellisesti epäselvään *quasi-sosialistiseen* fraseologiaan. Ja huono olisi se marxilainen, joka porvarillisten tunnusten valheellisia sosialistisia pukimia arvostellessaan ei osaisi antaa arvoa sille historiallisesti progressiiviselle merkitykselle, mikä noilla tunnuksilla päättäväisimpinä *porvarillisina* tunnuk-sina on taistelussa *maaorjuutta vastaan*. Sen kumouksen reaalisenä sisältönä, joka narodnikista näyttää „sosialisoi-miselta”, tulee olemaan johdonmukaisin tien raivaaminen kapitalismia varten, päättäväisin maaorjuuden poisjuuri-minen. Edellä esittämäni kaavio osoittaa nimenomaan maksimim maaorjuudellisuuden poistamisessa, maksimin tällöin saavutettavasta „tasasuhtaisuudesta”. Narodnikki kuvittelee, että tuo „tasasuhtaisuus” poistaa porvarillisuuden, vaikka se todellisuudessa *ilmaisee* radikaalisimman porvariston pyrkimyksiä. Ja kaikki muu „tasasuhtaisuudessa” on ideologista *savua*, pikkuporvarin illuusiota.

Eräiden venäläisten marxilaisten lyhytnäköinen ja epähistoriallinen mielipide narodnikkilaisten teorioiden merkityksestä Venäjän porvarillisessa vallankumouksessa johtuu siitä, etteivät he ole syventyneet ajattelemaan puoltamansa tilanherrain maaomaisuuden „konfiskoinnin” merkitystä. Ei tarvitse muuta kuin tehdä itselleen selväksi tällaisen kumouksen taloudellinen perusta maanhallintamme nykyisissä oloissa — ja me emme käsitä ainoastaan narodnikkilaisten teorioiden illusorisuutta, vaan myöskin määrätyn historiallisen tehtävän rajoittaman taistelun totuuden, taistelun totuuden, jota käydään maaorjuudellisuutta vastaan ja joka on noiden illusoristen teorioiden reaalisenä sisältönä.

5. PORVARILLISEN AGRAARIKEHITYKSEN KAKSI TYYPIÄ

Menkäämme edelleen. Me osoitimme, että narodnikkilaiset teoriat, jotka sosialismin puolesta porvaristoa vastaan käytävän taistelun kannalta ovat tolkuttomia ja taantumuksellisia, osoittautuvat „järkeviksi” (erikoisen historiallisen tehtävän mielessä) ja progressiivisiksi porvarillisessa taistelussa maaorjuutta vastaan. Nyt herää kysymys, tuleeko maaorjuuden häviämisen kiertämättömyys maanhallinnassa

Venäjällä ja Venäjän koko yhteiskunnallisessa järjestelmässä, porvarillis-demokraattisen agraarikumouksen kiertämättömyys käsittää siinä mielessä, että se voi tapahtua vain yhdessä määrättyssä muodossa? vai voiko se tapahtua erilaisissa muodoissa?

Tällä kysymyksellä on kardinaalimerkitys oikeiden käsityskantojen muovaamiseksi vallankumouksestamme ja sosialidemokraattisesta agraariohjelmasta. Ja tämä kysymys meidän tulee ratkaista pitäen lähtökohtana niitä vallankumouksen taloudellista perustaa koskevia tietoja, jotka edellä on esitetty.

Taistelun keskiönä ovat maaorjuudelliset latifundiot maaorjuuden jätteiden huomattavimpana olennoitumana ja lujimpana tukena Venäjällä. Tavaratalouden ja kapitalismin kehitys tekee ehdottoman kiertämättömästi lopun noista jätteistä. *Tässä* suhteessa on Venäjän edessä *vain yksi* porvarillisen kehityksen tie.

Mutta tämän kehityksen muoto voi olla kahdenlaista. Maaorjuuden jätteet voivat hävitä sekä tilanherratalouksien uudistamisen tietä että tilanherralatifundioiden hävittämisen tietä, s.o. reformin tietä ja vallankumouksen tietä. Porvarillinen kehitys voi tapahtua siten, että sen kärjessä ovat suuret tilanherrataloudet, jotka muuttuvat vähitellen yhä enemmän porvarilliseksi ja vaihtavat vähitellen maaorjuudelliset riistomenetelmät porvarillisiin,— se voi tapahtua myös siten, että sen kärjessä ovat pienet talonpoikaistaloudet, jotka vallankumouksellista tietä poistavat yhteiskuntaelimestöstä maaorjuudellisten latifundioiden „kasvannaisen” ja kehittyvät sitten vapaasti ilman latifundioita kapitalistisen farmaritalouden tietä.

Näitä kahta porvarillisen kehityksen objektiivisesti mahdollista tietä voisimme nimittää tyypiltään preussilaiseksi tieksi ja amerikkalaiseksi tieksi. Edellisessä tapauksessa maaorjuudellinen tilanherratalous kasvaa hitaasti porvarilliseksi, junkkeritaloudeksi tuomiten talonpojat vuosikymmeniksi mitä tuskallisimpaan pakkoluovutukseen ja velkaorjuuteen, samalla kun heistä erottuu pieni vähemmistö „grossbauereita” („suurtalonpoikia”). Jälkimmäisessä tapauksessa tilanherrataloutta ei ole tai sen murskaa vallankumous, joka konfiskoi ja pirstoo feodaaliset suurtilat. Tässä tapauksessa vallitsevana on talonpoika, josta tulee maanviljelyksen ainoa tekijä ja kehittyä kapitalistinen farmari. Edellisessä

tapauksessa kehityksen perussisältönä on maaorjuuden muuttuminen velkaorjuudeksi ja kapitalistiseksi riistoksi feodaalien — tilanherrojen — junkkerien mailla. Jälkimmäisessä tapauksessa perustaustana on patriarkaalisen talonpojan kasvaminen porvarilliseksi farmariksi.

Venäjän talouden historiassa nämä molemmat kehitystyytit tulevat aivan selvästi esiin. Ottakaa maaorjuuden luhistumisen kausi. Tilanherrojen ja talonpoikain välillä käytiin taistelua reformin toteuttamistavasta. Niin toiset kuin toisetkin puolsivat talouden porvarillisen kehityksen ehtoja (käsittämättä sitä), mutta edelliset — sellaisen kehityksen ehtoja, joka turvaisi tilanherratalouksien, tilanherrain tulojen, tilanherramaisten (velkaorjuudellisten) riistomuotojen maksimaalisen säilymisen. Jälkimmäiset — sellaisen kehityksen intressejä, joka turvaisi talonpoikaiston hyvinvoinnin, tilanherralatifundioiden hävittämisen, kaikkien maaorjuudellisten ja velkaorjuudellisten riistomuotojen hävittämisen, vapaan talonpoikaisen maanomistuksen laajentamisen niin maksimaalisessa mitassa, kuin yleensä on mahdollista kyseisen kulttuuritason vallitessa. On itsestään selvää, että jälkimmäisessä lopputuloksessa kapitalismin kehittyminen ja tuotantovoimien kehittyminen olisi laajempaa ja nopeampaa kuin talonpoikaisreformin päättyessä tilanherramaiseen lopputulokseen *. Vain karrikatyyrimarxilaiset, jollaisiksi heitä marxilaisuutta vastaan taistelevat narodnikit ovat yrittäneet maalailta, voisivat pitää talonpoikain maattomiksi saattamista vuonna 1861 kapitalistisen kehityksen takeena. Päinvastoin, se olisi takeena — ja se oli todellisuudessa *velkaorjuudellisen*, s.o. puolittain maaorjuudellisen vuokrauksen ja työllämaksu-, s.o. veropäivätyötalouden takeena, talouden, joka on hidastanut

* Aikakauslehdessä „Nautshnoje Obozrenije” (vuosi 1900, touko—kesäkuu) kirjoitin tämän johdosta: „...mitä enemmän talonpojat olisivat saaneet maata vapautuksen yhteydessä ja mitä halvemmalla he olisivat sitä saaneet, sitä nopeampaa, laajempaa ja vapaampaa olisi kapitalismin kehitys Venäjällä, sitä korkeampaa olisi väestön elintaso, sitä laajempia olisivat sisämarkkinat, sitä nopeammin tapahtuisi koneiden soveltaminen tuotantoon, sitä enemmän, lyhyesti sanoen, Venäjän taloudellinen kehitys muistuttaisi Amerikan taloudellista kehitystä. Rajoitun osoittamaan kaksi seikkaa, jotka mielestäni vahvistavat tämän viimeksi mainitun mielipiteen oikeellisuuden: 1) maanpuutteen ja veromaksujen raskauden perustalla meillä on hyvin laajalla alueella kehittynyt yksityisomistajain tuloudessa työllämaksusysteemi, s.o. suoranainen maaorjuuden jäte eikä lainkaan kapitalismi; 2) juuri meidän reuna-alueillamme, joilla maaorjuutta ei tunneta lainkaan tai joilla se oli kaikkein heikointa, joilla talonpojat kärsivät maanpuutteesta, työllämaksusta ja veromaksujen painosta kaikkein vähimmin, juuri siellä on kapitalismi kehittänyt maanviljelyksessä voimakkaimmin”. (Ks. Teokset, 3. osa, ss. 558—559. Toim.)

tavattomasti kapitalismin kehitystä ja tuotantovoimien kasvua Venäjän maanviljelyksessä. Talonpoikien ja tilanherrojen etujen välinen taistelu ei ollut „kansantuotannon” tai „työperustan” taistelua porvaristoa vastaan (kuten ovat luulleet ja luulevat meidän narodnikkimme),— se oli taistelua porvarillisen kehityksen amerikkalaisen tyyppin puolesta samaisen porvarillisen kehityksen preussilaista tyyppiä vastaan.

Venäjän niillä seuduilla, joilla ei ollut maaorjuutta, joilla maanviljelyksen aloitti kokonaisuudessaan tai pääasiallisesti vapaa talonpoika (esim. reformin jälkeen asuteuilla Volgantakaisilla, Novorossijan ja Pohjois-Kaukasian aroilla), tuotantovoimien kehitys ja kapitalismin kehitys on tapahtunut verrattomasti nopeammin kuin maaorjuuden jätteiden painamassa keskiosassa*.

Mutta kun maanviljelystä harjoittava keski-Venäjä ja sen maataviljelevät reuna-alueet osoittavat meille niin sanoakseni niiden seutujen alueellisen eli maantieteellisen jakaantumisen, joissa on vallitsevana ensimmäinen tai toinen agraarikehityksen tyyppi, niin kummankin kehityksen peruspiirteet näkyvät myös selvästi *kaikilla* seuduilla, joissa tilanherra- ja talonpoikaistaloutta on rinnakkain. Narodnikkilaisen taloustieteen eräs perusvirhe oli siinä, että agraarikapitalismin lähteenä pidettiin yksinomaan tilanherrataloutta, kun taas talonpoikaistaloutta tarkasteltiin „kansantuotannon” ja „työperustan” näkökulmasta (kuten trudovikit, „kansansosialistit” ja sosialistivallankumoukselliset tekevät nykyisinkin). Me tiedämme, että se on väärin. Tilanherratalous kehittyy kapitalistisesti ottaen työllämaksun sijaan vähitellen „vapaan palkkatyön”, kolmi-vuoroviljelyksen sijaan intensiivisen viljelyksen ja talonpoikaisten aataminaikuisten inventaarien tilalle yksityisomistuksellisen suurtilan uudenaikaiset työvälineet. Talonpoikaistalous *kehittyy myöskin kapitalistisesti* erittäen maalaisporvaristoa ja maalaisproletariaattia. Mitä parempi on „yhteisön” asema, mitä korkeammalla on yleensä talonpoikaiston hyvinvoinnin taso, sitä *nopeammin* käy

* Venäjän reuna-alueiden merkityksestä maavarantona siirtoasuttamista varten kapitalismin kehittyessä puhuin seikkaperäisesti „Kapitalismin kehityksessä”. (Pietari. 1899, ss. 185, 444 ja monet muut) (Ks. Teokset, 3. osa, ss. 221—222, 496, 525—529. *Toim.*) Niiden merkityksestä sosialidemokratian agraariohjelmaa koskevassa kysymyksessä tulee puhe tuonnempaan erikseen.

tämä talonpoikaiston jakaantuminen kapitalistisen maatalouden antagonistisiksi luokiksi. Agraarikehityksen kaksi virtausta on siis havaittavissa kaikkialla. Talonpoikain ja tilanherrojen etujen välinen taistelu, joka kulkee punaisena lankana Venäjän koko reforminjälkeisessä historiassa ja muodostaa vallankumouksemme tärkeimmän taloudellisen perustan, on taistelua porvarillisen agraarikehityksen jommastakummasta tyypistä.

Vasta sitten, kun olemme varmasti käsittäneet näiden tyyppien välisen eron ja *kummankin* porvarillisen luonteen, voimme selittää maakysymyksen Venäjän vallankumouksessa oikein ja ymmärtää eri puolueiden esittämien erilaisien agraariohjelmien luokkamerkityksen *. Toistamme, että taistelun keskiönä ovat maorjuudelliset latifundiot. Niiden kapitalistinen kehitys on aivan kiistatonta, mutta se on mahdollista kahdessa muodossa: siinä muodossa, että farmaritalonpojat poistavat, hävittävät ne vallankumouksellisesti, ja siinä muodossa, että ne muuttuvat vähitellen junkkeritalouksiksi (orjuutetun talonpojan muuttuessa vastaavasti orjuutetuksi knechtiksi).

6. AGRAARIOHJELMIEN KAKSI LINJAA VALLANKUMOUKSESSA

Jos me nyt vertaamme edellä hahmoteltuun taloudelliseen perustaan eri agraariohjelmiä, joita eri luokat ovat vallankumouksessa esittäneet, niin havaitsemme heti

* Sen, millainen sekaannus useinkin vallitsee venäläisten sosialidemokraattien käsityksissä, kun kysymyksessä on porvarillisen agraarikehityksen kaksi tietä Venäjällä, osoittaa P. Maslovin esimerkki. Aikakauslehdessä „*Obrazovanije*” (1907, № 3) Maslov hahmottelee kaksi tietä: 1) „kehittyvä kapitalismi”; 2) „hyödytön taistelu taloudellista kehitystä vastaan”. „Ensimmäinen tie”, — nähkääs, — „johtaa työväenluokan ja yhdessä sen kanssa koko yhteiskunnankin sosialismiin; toinen tie sysää (!) työväenluokan porvariston käsiin (!), suur- ja pienomistajain väliseen taisteluun, josta työväenluokalle ei koidu mitään muuta kuin tappio” (s. 92). Ensinnäkin, „toinen tie” on tyhjä fraasi, haave, eikä tie; se on vaiheellista ideologiaa, eikä kehityksen todellista mahdollisuutta. Toiseksi, Maslov ei huomaa sitä, että Stolypin ja porvaristo vievät talonpoikaistoa myöskin kapitalistista tietä, — siis reaallista taistelua käydään kapitalistisen kehityksen tyypistä eikä kapitalismista. Kolmanneksi, silkkaa pötyä on se, että Venäjällä olisi muka mahdollista jonkinlainen tie, joka ei „sysäisi” työväenluokkaa porvariston herruuteen... Neljänneksi, samanlaista pötyä on se, että jokin „tie” voisi olla muka ilman pien- ja suuromistajien välistä taistelua. Viidenneksi, yleiseurooppalaisilla kategoriolla (pien- ja suuromistajat) Maslov hämää Venäjän historiallisen erikoisuuden, jolla on mitä suurin merkitys tässä vallankumouksessa: pienten porvarillisten ja suurten feodaalisten omistajain välisen taistelun.

näiden ohjelmien kaksi linjaa, jotka vastaavat agraarikehityksen kahta yllämainittua tyyppiä.

Ottakaamme esimerkiksi Stolypinin ohjelma, jota oikeistolaiset tilanherrat ja lokakuulaiset kannattavat. Se on avoimesti tilanherrojen ohjelma. Mutta voidaanko sanoa, että se on taantumuksellinen taloudellisessa mielessä, s.o. että se sulkee tai pyrkii sulkemaan pois kapitalismin kehityksen? ettei se salli porvarillista agraarikehitystä? Ei missään tapauksessa. Päinvastoin Stolypinin kuuluisa agraarilainsäädäntö on 87. pykäläänsä saakka puhtaasti porvarillisen hengen läpitunkema. Se kulkee, siitä ei ole pienintäkään epäilystä, kapitalistisen kehityksen linjaa, helpottaa ja sysää eteenpäin tätä kehitystä, jouduttaa talonpoikaiston pakkoluovutusta, kyläyhteisön hajoamista, talonpoikaisporvariston muodostumista. Tuo lainsäädäntö on epäilemättömästi edistyksellistä taloustieteellisessä mielessä.

Merkitseekö se, että sosialidemokraattien olisi „kannattava” sitä? Ei. Siten voisi päätellä vain vulgäärinen marxilaisuus, jonka siemeniä niin ahkerasti kylvävät P.ehanov ja menshevikit, jotka laulavat, huutavat, kehottavat ja järkeilevät: täytyy tukea porvaristoa sen taistelussa vanhaa järjestelmää vastaan. Ei. Tuotantovoimien kehityksen etujen (tämän yhteiskunnallisen kehityksen korkeimman kriteerin) nimessä meidän ei ole kannatettava tilanherratyypistä porvarillista kehitystä, vaan talonpoikaisytyypistä porvarillista kehitystä. Edellinen merkitsee velka- ja maaorjuuden voimakkainta säilymistä (porvarilliseen muotoon muutettuna), tuotantovoimien heikointa kehitystä ja kapitalismin kehityksen hidastumista, merkitsee laajojen talonpoikaisjoukkojen, ja siis myöskin proletariaatin, äärettömästi suurempia onnettomuuksia ja kärsimyksiä, riistämistä ja sortamista. Jälkimmäinen merkitsee tuotantovoimien nopeinta kehitystä ja talonpoikaisjoukkojen toimeentulon parhaita ehtoja (mitkä suinkin ovat tavaratalouden oloissa yleensä mahdollisia). Sosialidemokratian taktiikkaa Venäjän porvarillisessa vallankumouksessa ei määrää liberaalisen porvariston tukemisen tehtävä, kuten opportunistit ajattelevat, vaan taistelevan talonpoikaiston tukemisen tehtävä.

Ottakaamme liberaalisen porvariston, s.o. kadettien, ohjelma. Uskollisina tunnukselle: „mitä saisi olla?” (s.o. mitä

herrat tilanherrat haluavat), he esittivät ensimmäisessä Duumassa yhden, mutta toisessa Duumassa toisen ohje!man. Ohjelmien vaihtaminen on heille yhtä helppo ja pienimerkityksinen tehtävä kuin kaikille porvariston euroopalaisille periaatteettomille kiipeilijöille. Ensimmäisessä Duumassa tuntui voimakkaana vallankumous — ja liberaalinen ohjelma otti siltä kansallistamispalasen („yleisvaltakunnallinen maavaranto”). Toisessa Duumassa tuntui voimakkaana vastavallankumous — ja liberaalinen ohjelma viskasi yleisvaltakunnallisen maavarannon yli laidan, kääntyi stolypinilaiseen talonpoikaisomaisuuden vakavaraisuuden ajatukseen, voimisti ja laajensi tapauksia, jolloin poiketaan tilanherrojen maiden pakollisen luovutuksen yleisestä säännöstä. Tämän liberaalien kaksinaamaisuuden me panemme tässä merkille vain ohimennen. Tässä on tärkeää panna merkille muuta: se periaatteellinen perusta, joka on yhteistä liberaalien agrariohjelman molemmille „naamoille”. Tänä niiden yhteisenä periaatteellisena perustana ovat 1) lunastusmaksut; 2) tilanherratalouksien säilyttäminen; 3) tilanherrain etuoikeuksien säilyttäminen reformin suorittamisen yhteydessä.

Lunastusmaksu on yhteiskunnalliselle kehitykselle säilytetty pakkovero, maaorjuudellisten latifundioiden omistajille maksettava pakkovero. Lunastusmaksu on riiston maaorjuudellisten menetelmien virkavaltaisesti, poliisimaisesti turvattua realisointia porvarillisen „yleisen ekvivalentin” muodossa. Edelleen, tilanherratalouksien säilyttäminen pienemmässä tai suuremmissa määrin näkyy kadettien molemmissa ohjelmissa, niin kovin kuin porvarilliset poliitikoitsijat yrittävätkin tätä tosiasiaa kansalta salata. Kolmanneksi, tilanherrain etuoikeudet reformin toteuttamisen yhteydessä on ilmaistu täysin selvästi kadettien suhtautumisessa paikallisten maakomiteoiden valitsemiseen yleisellä, välittömällä, yhtäläisellä ja salaisella äänestyksellä. Me emme voi syventyä tässä yksityiskohtiin *, jotka kuuluvat

* Ks. I Duuman pöytäkirjoja, 14. istunto, toukokuun 24 pnä vuonna 1906, joissa kadetit Kokoškin ja Kotljarevski yhdessä (silloisen) lokakuulaisen Heidenin kanssa hylkäävät ajatuksen paikallisista maakomiteoista mitä halpamaisimmilla sofismeilla. II Duumassa: kadetti Saveljevin mutkailu (16. istunto, maaliskuun 26 pnä 1907) ja kadetti Tatarinovin avoin taistelu paikalliskomiteaan ajatusta vastaan (24. istunto, huhtikuun 9 pnä 1907, pikakirjoituspöytäkirjan sivu 1783). „Retsh” lehdessä № 82 toukokuun 25 pntä 1906 on oivallinen pääkir-

esityksemme toiseen kohtaan. Tässä meidän on selvitettävä vain kadettien agraariohjelman *linja*. Ja siinä suhteessa on tähdennettävä, että kysymyksellä paikallisten maakomiteoiden kokoonpanosta on *kardinaalimerkitys*. Vain poliittiset rintalapset voisivat viehättyä kadettilaisen „*pakollinen luovutus*” tunnuksen helinään. Kysymys on siinä, kuka ketä pakoittaa: tilanherratko talonpoikia (maksamaan moninkertaisen hinnan hiekkamaista) vai talonpojat tilanherroja. Kadettien puheet „yhteentörmäävien etujen tasasuhteisesta edustuksesta” ja siitä, että „yksipuolinen väkivalta” ei ole toivottavaa, osoittavat selvääkin selvemästi asian olemuksen, nimittäin sen, että kadettilaisessa pakollisessa luovutuksessa tilanherrat pakoittavat talonpoikia!

Kadettilainen agraariohjelma käy stolypinilaista, s.o. tilanherramaista porvarillisen edistyksen linjaa. Se on tosiasia. Tämän tosiasian ymmärtämättömyys on perusvirhe niillä sosialidemokraateilla, jotka eräiden menshevikkien tapaan saattavat pitää kadettilaista agraaripolitiikkaa narodnikkilaista edistyksellisempänä.

Talonpoikaiston edustajilla, s.o. trudovikeilla, sosialinarodnikeilla ja osaksi eserrillä, me näemme kummassakin Duumassa, *huolimatta* monista horjahteluista ja häilymistä, aivan selvän linjan talonpoikaiston etujen puolustamiseksi tilanherroja *vastaan*. Horjahtelua on ollut esimerkiksi kysymyksessä lunastusmaksusta, joka katsotaan trudovikkien ohjelmassa mahdolliseksi, mutta ensinnäkin siitä puhutaan usein työkyvyttömille tilanherroille annettavan yhteiskunnallisen avun mielessä*; toiseksi, te voitte

Joitus, jonka Miljukov on julkaissut uudestaan („God borby”, № 117, ss. 457—459). Tässä on ratkaiseva kohta tuosta valepukuisen lokakuulaisen kirjoituksen: „Arvelemme, että näiden komiteain muodostaminen yleisen äänestyksen tietä ei merkitsisi niiden valmistamista maakysymyksen rauhalliseen ratkaisemiseen paikkakunnilla, vaan Johonkin kokonaan muuhun. Reformin yleisen suunnan ohjaus on jätettävä valtion huostaan... Paikallisissa komissioissa tulee olla edustettuina mahdollisimman tasasuhteisesti (sic!) (—sillä tavalla! *Toim.*) ne osapuolien vastakkaiset edut, jotka voidaan sovittaa rikkomatta toimeenpantavan reformin valtakunnallista merkitystä ja muuttamatta sitä yksipuolisen väkivallan teoksi”... (s. 459). Kadettien „Agraarikysymyksen” toisessa osassa hra Kutler julkaisee oman lakiehdotuksensa, *joka turvaa* tilanherroille ynnä virkamiehille *voiton* talonpojista *kaikissa* keskuksien, läänien ja kihlakuntien maakomissioissa ja komiteoissa (ss. 640—641), mutta hra A. Tshuprov — „liberaali”! — puolustaa periaatteellisesti tuota samaa tilanherrain katalaa talonpoikien pettämissuunnitelmaa (s. 33).

* Vertaa „Izvestija Krestjanskikh Deputatov” ja „Trudovaja Rossija”-kokoelmaa”. Pietari, 1906 — ensimmäisen Duuman trudovikkien *sanomalehti*-kirjoituskokoelmaa, esimerkiksi, kirjoitusta: „Korvaus, mutta ei lunastus” (ss. 44—49) ja monia muita.

löytää II Duuman pöytäkirjoista kokonaisen joukon *talonpoikain* mitä kuvaavimpia puheita, joissa *hylätään* lunastusmaksu ja julistetaan tunnus: kaikki maat koko kansalle*. Paikallisia maakomiteita koskevassa kysymyksessä — tässä tärkeimmässä kysymyksessä siitä, kuka ketä pakoittaa, — talonpoikaisedustajat ovat sen ajatuksen alkuunpanijoita ja kannattajia, että nämä komiteat tulee valita yleisellä äänestyksellä.

Emme toistaiseksi kajoa kysymyksen toisaalta *trudovikien* ja *sosialistivallankumouksellisten* ja toisaalta *sosialidemokraattien* *agraariohjelman* sisällöstä. Meidän on todettava ennen kaikkea se kiistaton tosiasia, että Venäjän vallankumouksessa avoimesti esiintyvien *kaikkien* puolueiden ja luokkien *agraariohjelmat* jakaantuvat selvästi *kahteen* perustyyppiin *porvarillisen* *agraarikehityksen* kahden tyyppin mukaisesti. „Oikeistolaisia” ja „vasemmistolaisia” *agraariohjelmiä* erottava rajalinja ei käy *lokakuulaisten* ja *kadettien* välistä, kuten *menshevikit* usein aivan virheellisesti luulevat (antaen „perustuslaillis-demokraattisen” sanahelinän pökerryttää itsensä ja ottaen *luokkanalyysin* tilalle *puolueiden nimien analyysin*). Erottava rajalinja kulkee *kadettien* ja *trudovikkien* välistä. Tuon linjan määräävät Venäjän yhteiskunnan *kahden* maasta taistelevan *perusluokan* — *tilanherrain* ja *talonpoikaiston* — *edut*. Kadetit säilyttävät *tilanherrojen* *maanomistuksen* ja puoltavat *maanviljelyksen kulttuurista*, *eurooppalaista*, mutta *tilanherramaista* *porvarillista kehitystä*. *Trudovikit* (ja *sosialidemokraattiset työläisedustajat*), s.o. *talonpoikaiston edustajat* ja *proletariaatin edustajat*, puoltavat *maanviljelyksen talonpoikaista* *porvarillista kehitystä*.

Agrariohjelmien *aatteellinen ulkokuori*, niiden erilaiset *poliittiset yksityiskohdat* j.n.e. on erotettava tarkasti näiden *ohjelmien taloudellisesta perustasta*. Vaikeus ei ole nykyään siinä, että *ymmärrettäisiin* sekä *tilanherrain että talon-*

* Vrt. *oikeistolaisen* talonpojan *Petrotschenon* II Duumassa pitämää puhetta (22. istunto, huhtikuun 5 pnä 1907): *Kutler* esitti muka hyviä ehtoja... „Tietysti hän rikkaana miehenä voi tarjota kalliin hinnan, mutta me, köyhät talonpojat, emme voi maksaa niin paljoa” (s. 1616). *Oikeistolainen* talonpoika on *vasemmistolaisempi* kuin *liberalismia* näyttävä *porvarillinen politikoitsija*. Vertaa myös *puolueettoman* talonpojan *Semjonovin* puhetta (huhtikuun 12 pnä 1907), josta huokuu vaistonvaraisen *vallankumouksellisen talonpoikaistaistelun henki*, ja monia muita.

poikain maavaatimusten ja -ohjelmien porvarillinen luonne: marxilaiset suorittivat tämän työn jo ennen vallankumousta, ja vallankumous on vahvistanut sen. Vaikeus on siinä, että voitaisiin tehdä itselleen täysin selväksi sen taistelun perusta, jota kaksi luokkaa käy porvarillisen yhteiskunnan ja porvarillisen kehityksen *maaperällä*. Tätä taistelua ei voida ymmärtää lakimääräiseksi yhteiskunnalliseksi ilmiöksi, ellei sitä liitetä kapitalistisen Venäjän taloudellisen kehityksen objektiivisiin tendensseihin.

Nyt, osoitettuumme Venäjän vallankumouksen agraariohjelmien kahden tyyppin yhteyden porvarillisen agraarikehityksen kahteen tyyppiin, meidän on siirryttävä tarkastelemaan kysymyksen uutta, sangen tärkeää puolta.

7. VENÄJÄN MAA-ALA. SIIRTOASUTTAMISKYSYMYKSI

Edellä mainitsimme, että kapitalismia koskevassa kysymyksessä taloudellinen analyysi pakoittaa erottamaan Venäjällä maataviljelevän keskiosan, jossa on runsaasti maaorjuuden jätteitä, — ja reuna-alueet, joissa noita jätteitä ei ole tai ne ovat heikkoja ja joissa vallitsevana ovat vapaatalonpoikaisen kapitalistisen kehityksen piirteet.

Mitä tulee ymmärtää reuna-alueilla? — Ilmeisestikin asuttamattomia tai riittämättömästi asutettuja, riittämättömästi maanviljelykseen otettuja maita. Ja nyt meidän onkin siirryttävä Euroopan-Venäjän tarkastelusta tarkastelemaan koko Venäjän valtakuntaa, jotta voisimme saada tarkan käsityksen siitä, minkälaisia nuo „reuna-alueet” ovat ja mikä on niiden taloudellinen merkitys.

Herrojen Prokopovitshin ja Mertvagon kirjasessa: „Kuinka paljon Venäjällä on maata ja kuinka me sitä käytämme” (M. 1907) viimeksi mainittu kirjoittaja yrittää tehdä yhteenvedon kaikista kirjallisuudessa löytyvistä tilastotiedoista, jotka koskevat maa-alaa *koko* Venäjällä ja tiedossamme olevan maan taloudellista käyttöä. Esitämme hra Mertvagon vertailut havainnollisuuden vuoksi taulun muodossa liittäen siihen tiedot väestöstä vuoden 1897 väenlaskun mukaan.

	Koko Venäjän maa-ala								Väestöä vuoden 1897 väenlaskun mukaan	
	Kaikkiaan maata		Siinä luvussa		Siinä luvussa käyttömaita				Kaikkiaan (tuhatta)	Yhtäneliö-virstaa kohti
	Neliö-virstaa tuhatta	Desjatiinaa mlj.	Malta, joista ei ole minkäänlaisia tietoja	Luetteloitujia maita	Peltoa	Niittyä	Metsää	Yhteensä		
									Miljoonaa desj.	Miljoonaa desjatiinaa
Puolan kuningaskunnan 10 lääniä	111,6	11,6	—	11,6	7,4	0,9	2,5	10,8	9.402,2	84,3
38 lääniä Volgan länsipuolella	1.755,6	183,0	—	183,0	93,6	18,7	34,0	146,3	—	—
12 lääniä Volgan pohjois- ja itäpuolella	2.474,9	258,0	—	258,0	22,3	7,1	132,0	161,4	—	—
Yhteensä Euroopan-Venäjän 50 läänissä	4.230,5	441,0	—	441,0	115,9	25,8	166,0	307,7	93.442,9	22,1
Kaukasia	411,7	42,9	22,1	20,8	6,5	2,2	2,5	11,2	9.289,4	22,6
Siperia	10.966,1	1.142,6	639,7	502,9	4,3	3,9	121,0	129,2	5.758,8	0,5
Keski-Aasia	3.141,6	327,3	157,4	169,9	0,9	1,6	8,0	10,5	7.746,7	2,5
Yhteensä Aasian-Venäjällä	14.519,4	1.512,8	819,2	693,6	11,7	7,7	131,5	150,9	—	—
Kaikkiaan Venäjän valtakunnassa*	18.861,5	1.965,4	819,2	1.146,2	132,0	34,4	300,0	469,4	125.640,0	6,7

* Ilman Suomea.

Nämä luvut osoittavat havainnollisesti, kuinka äärettömän paljon maata Venäjällä on ja kuinka vähän me vielä tiedämme reuna-alueista ja niiden taloudellisesta merkityksestä. Olisi tietysti perin virheellistä pitää noita maita nykyään ja niiden nykyisessä tilassa kelpoisina Venäjän talonpoikaiston maantarpeen tyydyttämiseen. Kaikilla sentapaisilla laskelmilla, joita taantumukselliset kirjailijat * usein tekevät, ei ole minkäänlaista tieteellistä arvoa. Tämän suhteen on täysin oikeassa hra A. A. Kaufmann, joka tekee pilaa siitä, että siirtoasuttamista varten etsitään vapaita maita neliövirtojen lukumäärää koskevien tietojen perusteella. Hän on epäilemättömästi täysin oikeassa myöskin osoittaessaan, kuinka vähän nykyään Venäjän reuna-alueilla on siirtoasuttamiselle kelpoisia maita ja kuinka väärä on se mielipide, että siirtoasuttamisilla voitaisiin muka päästä Venäjän talonpoikaiston maanpuutteesta **.

Mutta noissa liberaalisen hra Kaufmannin oikeissa päätelmissä on kuitenkin eräs sangen oleellinen virhe. Hra Kaufmann päättelee näin: „Siirtoväen nykyisen kokoonpanon, sen nykyisen varallisuusasteen, sen nykyisen kulttuuritason vallitessa” (mainittu teos, s. 129) — on maala venäläisten talonpoikain tarpeiden tyydyttämiseksi siirtoasuttamisella aivan riittämättömästi. Siis — päättelee hän kadettien agraariohjelman puolustukseksi — on välttämätöntä yksityisomistuksellisten maiden pakollinen luovutus Euroopan-Venäjällä.

Tuo on meidän taloustieteilijäimme tavallinen liberaalinen ja liberaalis-narodnikkilainen päätelmä. Se rakennetaan sillä tavalla, että siitä saadaan johtopäätös: jos olisi riittävästi siirtoasuttamiselle kelpoista maata, niin voitaisiin olla kajoamattakin maaorjuudellisiin latifundioihin! Herroilla kadeteilla ja heidän kaltaisillaan poliitikoilla, jotka ovat läpeensä hyvänsuovan virkamiehen katsantokannan vallassa, on pyrkimys asettua luokkien yläpuolelle, nousta luokkataistelua korkeammalle. Maaorjuudellisten

* Ja taantumukselliset edustajat. Lokakuulainen Teterevenkov esitti II Duumassa numerotietoja Shtsherbntan tutkimuksista, jotka koskivat Aro-alueen 65 milj. desj. suuruisia maa-alaa sekä numerotietoja Altain maa-alasta — 39 milj. desj. — todistellakseen pakollisen luovutuksen tarpeettomuuden Euroopan-Venäjällä. Mallinäyte porvarista, joka stolypinilaisenkistä yhteistä „edistystä” varten mukautuu maaorjuuttajattilanherran mukaiseksi (II Duuman pikakirjoituspöytäkirjat, 39. istunto, toukokuun 16 pnä 1907, sivut 658—661).

** „Agraarikysymys”, Dolgorukovin ja Petrunkevitchin julkaisu, I osa, hra Kaufmannin kirjoitus: „Siirtoasuttaminen ja sen merkitys agraariohjelmassa”. Vrt. myös saman tekijän kirja: „Siirtoasuttaminen ja kolonisaatio”, Pietari, 1905.

latifundioiden hävittäminen ei ole tarpeen siksi, että ne merkitsevät paikallisen väestön miljoonaisten joukkojen maaorjuudellista riistämistä, niiden velkaorjuuttamista ja tuotantovoimien kehityksen hidastamista, vaan siksi, että nykyään ei voida päästä miljoonista perheistä lähettämällä ne jonnekin Siperiaan tai Turkestaniin! Painopistettä ei siirretä venäläisten latifundioiden maaorjuudelliseen luokaluonteeseen, vaan luokkien sovittamisen mahdollisuuteen, talonpojan tyydyttämiseen tilanherraa loukkaamatta, sanalla sanoen, kuuluisan „sosiaalisen rauhan” mahdollisuuteen.

Hra Kaufmannin ja lukemattomien hänen kanssaan samoinajattelevien Venäjän intelligenttien päätelmä on käännettävä ylösalaisin, jotta siitä tulisi oikea. *Juuri sen vuoksi, kun* venäläinen talonpoika on maaorjuudellisten latifundioiden painon alla, vaikeutuu äärettömästi sekä väestön vapaa asumaan asettuminen Venäjän alueille että Venäjän reuna-alueiden suurten maa-alojen järkipäinen taloudellinen käyttäminen. *Juuri sen vuoksi, kun* maaorjuudelliset latifundiot pitävät venäläistä talonpoikaista poljetuna ja työllämaksun sekä velkaorjuuden avulla ikuistavat maalla harjoitettavan talouden takapajuisimpia tapoja ja menetelmiä, *juuri sen vuoksi* vaikeutuu myös teknillinen edistys ja talonpoikaisjoukkojen henkinen kehitys, niiden omatoimisuuden, valistuneisuuden ja aloitteellisuuden kehitys, mikä on välttämätöntä voidaksemme Venäjän maa-varoista ottaa taloudelliseen käyttöön verrattomasti suurempia maa-aloja kuin mitä nykyään käytämme. Sillä maaorjuudelliset latifundiot ja velkaorjuuden vallallaolo maanviljelyksessä merkitsevät myös vastaavaa poliittista päällysrakennusta, mustasotnialaisen tilanherran herruutta valtiossa, väestön oikeudettomuutta, Gurkon ja Lidvalin menetelmien levinneisyyttä hallintokoneistossa ⁷⁴ j.n.e. ynnä muuta sen tapaista.

Yleisesti tunnettua on se, että maaorjuudelliset latifundiot vaikuttavat maata viljelevällä keski-Venäjällä mitä turmiollisimmin koko yhteiskuntajärjestelmään, koko yhteiskunnalliseen kehitykseen, koko maanviljelyksen tilaan ja talonpoikaisjoukkojen koko elintasaan. Minä voin rajoittaa tässä viittaamaan siihen valtavan laajaan venäläiseen taloustieteelliseen kirjallisuuteen, jossa on todistettu työllämaksun, velkaorjuuden, velkaorjuudellisen maanvuokrauk-

sen, „talvipalkkauksen” ymnä muiden keskiaikaisten ihannuoksien vallallaolo keski-Venäjällä*.

Maaorjuuden kukistuminen loi sellaiset ehdot, joiden vallitessa (kuten „Kapitalismin kehityksessä” olen seikka-peräisesti osoittanut) väestö *pakeni* tältä maaorjuuttajien jälkeläistön pesimäseudulta kaikille tahoille. Keskiseltä maanviljelysvyöhykkeeltä väestö pakeni sekä teollisuuslääneihin, pääkaupunkeihin että Euroopan-Venäjän eteläisille ja itäisille reuna-alueille asuttaen siellä ennen asumattomia maita. Mainitsemassani kirjasessa hra Mertvago muun muassa huomauttaa aivan oikein, että käsitykset maanviljelykselle kelvottomista maista voivat nopeasti muuttua:

„Taurian arot”, kirjoittaa hän, „tulevat ilmastonsa ja vedenpuutteen vuoksi *aina* kuulumaan köyhimpiin ja vaikeimmin viljeltäviin seutuihin”. Niin puhuivat vuonna 1845 sellaiset arvovaltaiset luonnontutkijat kuin akateemikot Baer ja Helmersen. Siihen aikaan Taurian läänin väestö, joka oli puolta pienempi kuin nykyään, tuotti eri viljalajeja 1,8 milj. tshetverttiä... Kului 60 vuotta ja kaksinkertaistunut väestö tuotti vuonna 1903 17,6 milj. tshetverttiä, s.o. miltei 10 kertaa enemmän” (s. 24).

Tämä ei pidä paikkaansa ainoastaan Taurian läänin, vaan myöskin Euroopan-Venäjän eteläisten ja itäisten reuna-alueiden monien läänien suhteen. Eteläiset aroseudun sekä myös Volgantakaiset läänit, jotka 60- ja 70-luvuilla jäivät viljatuotannon määrässä jälkeen keskisen mustanmullan alueen lääneistä, *sivuuttivat* nämä läänit 80-luvulla („Kapitalismin kehitys”, s. 190)**. Koko Euroopan-Venäjän väestö lisääntyi vuodesta 1863 vuoteen 1897 53%:lla, siinä luvussa maaseutuväestö 48%:lla ja kaupunkiväestö 97%:lla,— kun taas Novorossijan, Ala-Volgan ja itäisten läänien väestö kasvoi tuona samana aikana 92%:lla, siinä luvussa maaseutuväestö 87%:lla ja kaupunkiväestö 134%:lla (sama, s. 452)***.

„Emme epäile sitä”, jatkaa hra Mertvago, „etteikö nykyinenkin virkamiesten arvio maavarojemme taloudellisesta merkityksestä olisi yhtä virheellinen kuin Baerin

* Vertaa „Kapitalismin kehitys”, III luku, veropäivätyötaloudesta kapitalistiin talouteen siirtymisestä ja työllämaksujärjestelmän levinneisyydestä. (Ks. Teokset, 3. osa, ss. 161–216. *Toim.*)

** Ks. Teokset, 3. osa, s. 222. *Toim.*

*** Ks. Teokset, 3. osa, s. 501. *Toim.*

ja Helmersenin arvio vuonna 1845 Taurian läänistä” (sama).

Se on aivan oikein sanottu. Mutta hra Mertvago ei huomaa Baerin virheiden *alkulähdettä*, kaikkien virkamiesarvioiden virheiden *alkulähdettä*. Noiden virheiden *alkulähde* on se, että otettaessa huomioon tekniikan ja kulttuurin kyseinen taso ei oteta varteen tuon tason edistystä. Baer ja Helmersen eivät nähneet ennakoita niitä muutoksia tekniikassa, jotka kävivät mahdolliseksi *maaorjuuden kukistumisen jälkeen*. Ja nykyisin ei voi olla pienintäkään epäilystä siitä, etteikö *maaorjuudellisten latifundioiden kukistumisen jälkeen Euroopan-Venäjällä* tapahdu kiertämättömästi tuotantovoimien valtavaa kehitystä, tekniikan ja kulttuurin tason valtavaa nousua.

Monet niistä, jotka pohtivat Venäjän agraarikysymystä, jättivät virheellisesti asian tämän puolen huomioonottamatta. Venäjän valtavan siirtoasuttamismaavarannon laajan käyttämisen ehtona on todella vapaan, maaorjuudellisten suhteiden ikeestä täysin vapautetun, talonpoikaiston luominen Euroopan-Venäjällä. Huomattavalta osaltaan tämä varanto ei ole nykyään kelpaamatonta niinkään paljon näiden tai noiden reuna-alueiden *luonnonominaisuuksien* vuoksi kuin talouden *yhteiskunnallisten* ominaisuuksien vuoksi kanta-Venäjällä, ominaisuuksien, jotka tuomitsevat tekniikan pysähdystilaan ja väestön oikeudettomuuteen, poljettuun asemaan, sivistymättömyyteen ja avuttomuuteen.

Juuri tämä sangen tärkeä puoli asiasta jää hra Kaufmannilta huomaamatta, kun hän lausuu: „Sanon jo etukäteen: minä en tiedä, voidaanko siirtoasuttaa miljoona, kolme tai kymmenen miljoonaa” (mainitun teoksen s. 128). Hän viittaa maan kelpaamattomuuskäsitteen suhteellisuuteen. „Suolapitoiset maat eivät ole ainoastaan ehdottoman kelpaamattomia, vaan vissejä teknillisiä menetelmiä käyttämällä niistä voidaan saada varsin hedelmällisiä maita” (129). Turkestanissa, jossa asuu 3,6 henkeä 1 neliövirstalla, „äärettömät maa-alat ovat jääneet asuttamattomiksi” (137). „Turkestanin monilla „nälkäaavikoilla” maaperä on kuuluisaa keskiaasialaista lössimaata, jonka erikoisuutena kastelun ollessa riittävää on suuri hedelmällisyys... Kysymystä, onko kastelukelpoisia maita olemassa, ei kannata edes asettaakaan: riittävää on kulkea tämän alueen poikki

mihin suuntaan tahansa, nähdäkseen satoja vuosia sitten hyljättyjen monilukuisten kylien ja kaupunkien raunioita, joiden ympärillä on usein kymmeniä neliövirtoja jolloinkin toimineiden kastelukanavien ja -ojien verkostoja, ja lössi-aavikoiden koko ala, joka odottaa keinokastelua, käsittää varmasti monia miljoonia desjatiinoja” (mainitun teoksen s. 137).

Niin Turkestanissa kuin Venäjän useilla muillakin seu-
duilla nuo monet miljoonat desjatiinat eivät „odota”
ainoastaan kastelua ja erilaisia maanparannustöitä, vaan
ne „odottavat” myöskin Venäjän maanviljelysväestön
vapautumista maaorjuuden jätteistä, aateliston latifun-
dioiden sorrosta, mustasotnialaisesta diktatuurista val-
tiossa.

Hyödyttöntä on arvailla, nimenomaan kuinka suuri maa-
ala Venäjällä voitaisiin muuttaa „kelvottomasta” kelvolli-
seksi. Mutta on selvästi käsitettävä se tosiasia, josta on
todistuksena Venäjän koko taloudellisen kehityksen historia
ja joka muodostaa Venäjän porvarillisen kumouksen tär-
keän erikoisuuden. Venäjällä on hallussaan valtavan laaja
siirtoasuttamismaavaranto, jonka asuttaminen ja viljelyk-
seen ottaminen käy mahdolliseksi ei ainoastaan jokaisen
maanviljelystekniikassa yleensä saavutetun edistysaskelen
mukaisesti, vaan myöskin jokaisen edistysaskelen mukai-
sesti, mikä saavutetaan Venäjän talonpoikaiston vapautu-
misessa maaorjuudellisesta ikeestä.

Tämä seikka on taloudellisena perustana Venäjän
maanviljelyksen porvarilliselle kehitykselle amerikkalaisen
esikuvan mukaan. Länsi-Euroopan valtioissa, joita meidän
marxilaisemme niin usein käyttävät harkitsemattomiin
kaavamaisiin vertailuihin,— oli koko maa-ala porvarillis-
demokraattisen kumouksen kaudella jo käytössä. Jokainen
maanviljelystekniikan edistysaskel loi uutta vain sen, että
kävi mahdolliseksi sijoittaa maahan uusia työ- ja pääoma-
määriä. Venäjällä porvarillis-demokraattinen kumous
tapahtuu sellaisissa oloissa, jolloin jokainen edistysaskel
maanviljelystekniikassa ja jokainen askel väestön todellisen
vapauden edistyksessä ei luo ainoastaan mahdollisuutta
sijoittaa vanhoihin maihin lisää työtä ja pääomia, vaan
myös mahdollistaa rinnalla olevien uusien „äärettömien”
maa-alojen käyttämisen.

8. YHTEENVETO I LUVUN TALOUDELLISISTA
JOHTOPÄÄTÖKSISTÄ

Teemme yhteenveton niistä taloudellisista johtopäätöksistä, joiden tulee olla meille johdantona sosialidemokratian agraariohjelmaa koskevan kysymyksen tarkistamiseen.

Olemme nähneet, että agraaritaistelun „keskiönä” vallankumouksessamme ovat maaorjuudelliset latifundiot. Talonpoikaiston taistelu maasta on ennen kaikkea ja eniten taistelua noiden latifundioiden hävittämiseksi. Niiden hävittäminen ja siirtyminen täydellisesti talonpoikaiston käsiin käy epäilemättömästi Venäjän maatalouden kapitalistisen kehityksen linjaa. Tuon kehityksen tällainen tie merkitsisi tuotantovoimien nopeinta kasvua, parhaimpia työehtoja väestöjoukoille, kapitalismin nopeinta kehitystä vapaan talonpoikaiston muuttuessa farmaristoksi. Mutta mahdollinen on maanviljelyksen porvarillisen kehityksen toinenkin tie: tilanherratalouksien ja -latifundioiden säilyminen niiden muuttuessa maa- ja velkaorjuuteen perustuvista talouksista hitaasti junkkeritalouksiksi. Niiden agraariohjelmien kahden tyyppin perustana, joita eri luokat ovat Venäjän vallankumouksessa esittäneet, ovat nimenomaan nämä mahdollisen porvarillisen kehityksen kaksi tyyppiä. Tämän yhteydessä Venäjän erikoisuus, joka esiintyy eräänä „amerikkalaisen” kehityksen mahdollisuuden taloudellisena perustana, on valtavan laajan siirtoasuttamismaavarannon olemassaolo. Aivan keipaamattomana Venäjän talonpoikaiston vapauttamiseen maaorjuudellisesta sorrosta Euroopan-Venäjällä tuo varanto tulee sitä laajemmaksi ja sen käyttö helpottuu sitä enemmän, mitä vapaampaa tulee talonpoikaisto olemaan kanta-Venäjällä ja mitä suuremman vapauden saa tuotantovoimien kehitys.

II LUKU

VSDTP:n AGRAARIOHJELMAT JA NIIDEN TARKISTUS
ENSIMMAISESSÄ VALLANKUMOUKSESSA

Siirtykäämme tarkastelemaan sosialidemokraattista agraariohjelmaa. Tärkeimmät historialliset momentit venäläisten sosialidemokraattien agraarikysymystä koskevien katsomusten kehityksessä olen osoittanut kirjaseeni: „Työväenpuolueen agraariohjelman tarkistus” ensimmäisessä

pykälässä *. Jonkin verran yksityiskohtaisemmin meidän tulee pysähtyä selvittämään sitä, missä oli Venäjän sosialidemokratian entisten agraariohjelmien, s.o. vuosien 1885 ja 1903 ohjelmien virhe.

1. MISSÄ ON VENÄLAISTEN SOSIALIDEMOKRAATTIEN
ENTISTEN AGRAARIOHJELMIEN VIRHE?

Siinä „Työn vapautus” ryhmän luonnoksessa, joka ilmestyi vuonna 1885, agraariohjelma on esitetty seuraavalla tavalla: „Agraarisuhteidemme, s.o. maan lunastamisen ja talonpoikaisyhtymien maalla-varustamisen ehtojen, radikaalinen tarkistus. Oikeus maaosuudesta kieltäytymiseen ja yhteisöstä eroamiseen niille talonpojille, jotka katsovat sen itselleen edulliseksi, j.n.e.”.

Siinä kaikki. Tämän ohjelman virhe ei ole se, että siinä olisi virheellisiä periaatteita tai virheellisiä osavaatimuksia. Ei. Sen periaatteet ovat oikeita, ja sen asettama ainoa osavaatimus (oikeus maaosuudesta kieltäytymiseen) on niin kiistaton, että se on tullut nykyään tyydytetyksi omalaatuisella stolypinilaisella lainsäädännöllä. Tämän ohjelman virheellisyytenä on sen abstraktisuus, se, että siitä kokonaan puuttuu konkreettinen mielipide kysymyksestä. Se ei ole oikeastaan ohjelma, vaan mitä yleisluontoisin marxilainen lausunto. Olisi tietysti tolkutonta syyttää tästä virheestä ohjelman laatijoita, jotka ensi kertaa esittivät vissejä periaatteita kauan ennen työväenpuolueen perustamista. Päinvastoin, tulee erikoisesti korostaa sitä, että tässä ohjelmassa on kaksikymmentä vuotta ennen Venäjän vallankumousta tunnustettu talonpoikaisreformin „radikaalisen tarkistuksen” välttämättömyys.

Tämän ohjelman kehittämisen tuli olla teoreettisesti — sen selvittämistä, minkälaisia ovat agraariohjelmamme taloudelliset perustat, mihin *radikaalisen* tarkistuksen vaatimus voi ja mihin sen tulee nojautua erotukseksi eiradikaalisesta, reformaattorisesta vaatimuksesta, ja vihdoin tämän tarkistuksen sisällön konkreettista määrittelyä proletariaatin näkökannalta (joka itse olemuksensa puolesta eroaa radikaalisesta näkökannasta yleensä). Käytännöllisesti — ohjelman kehittämisessä tuli huomioida

* Ks. Teokset, 10. osa, ss. 161—166. *Toim.*

talonpoikaisliikkeen antama *kokemus*. Ilman joukkoluontoisen, enemmänkin, ilman yleiskansallisen talonpoikaisliikkeen kokemusta sosialidemokraattisen työväenpuolueen ohjelma *ei voinut* tulla konkreettiseksi, sillä yksistään teoreettisten näkökohtien perusteella olisi ollut liian vaikeaa tai mahdotontakin ratkaista kysymystä siitä, missä määrin meidän talonpoikaistomme on jo kapitalistisesti jakaantunut, missä määrin se on kyvykäs vallankumouksellisdemokraattiseen kumoukseen.

Vuonna 1903, jolloin puolueemme II edustajakokous hyväksyi VSOT:n ensimmäisen agraariohjelman, meillä ei niinkään ollut sellaista kokemusta talonpoikaisliikkeen luonteesta, laajuudesta ja syvyydestä. Keväälliset talonpoikaiskapinat etelä-Venäjällä v. 1902 jäivät erillisiksi purkauksiksi. Tämän vuoksi on ymmärrettävää sosialidemokraattien varovaisuus agraariohjelmaa laadittaessa: sen „sepittäminen” porvarillista yhteiskuntaa varten ei ole lainkaan proletariaatin asia, ja nimenomaan missä määrin kykenee kehittymään talonpoikaiston liike maaorjuuden jätteitä vastaan, liike, joka on proletariaatin tuen arvoinen, se jäi tuntemattomaksi.

Vuoden 1903 ohjelmassa yritetään määritellä konkreettisesti sen „tarkistuksen” sisältö ja ehdot, josta sosialidemokraatit puhuivat vuonna 1885 yleisessä muodossa. Tämä yritys — ohjelman pääkohdassa: „otrezkamaista” — perustui maa- ja velkaorjuudellista riistoa palvelevien maiden („v. 1861 talonpojilta poisleikatut maat”) sekä kapitalistisesti eksploatoitujen maiden likimääräiseen erilleen erottamiseen. Tällainen likimääräinen erilleen erottaminen oli aivan virheellistä, sillä käytännössä talonpoikaisjoukkojen liike ei voinut suuntautua tilanherrojen maiden erikoisia kategorioita vastaan, vaan ainoastaan tilanherramaanomistusta vastaan yleensä. Vuoden 1903 ohjelma *asettaa* kysymyksen, jota vuonna 1885 ei oltu vielä asetettu, nimittäin: kysymyksen talonpoikain ja tilanherrain etujen välisestä taistelusta agraarisuhteiden tarkistuksen ajankohdalla, tarkistuksen, jonka kaikki sosialidemokraatit tunnustivat kieltämättömäksi. Mutta vuoden 1903 ohjelma ratkaisee tämän kysymyksen väärin, sillä sen sijaan, että asettaisi vastakkain porvarillisen kumouksen suorittamisen johdonmukaisesti-talonpoikaisen ja johdonmukaisesti-junkkerimaisen menetelmän, ohjelma konstruoi keinotekoisesti jotain

keskivälillä olevaa. Tosin tässäkin on otettava huomioon, että avoimen joukkoliikkeen puuttuminen ei antanut silloin mahdollisuutta ratkaista kysymystä pohjautumalla tarkkoihin tietoihin eikä fraaseihin, viattomiin toivomuksiin tai poroporvarillisiin utopioihin, kuten eserrät sen ratkaisivat. Kukaan ei voinut etukäteen varmuudella sanoa, missä määrin talonpoikaisto oli jakaantunut sen vaikutuksesta, että tilanherrat olivat osittain siirtyneet työllämaksusta palkkatyön käyttöön. Kukaan ei voinut laskea, kuinka suuri oli se maataloustyöläisten kerros, joka oli muodostunut vuoden 1861 reformin jälkeen, missä määrin sen edut olivat eristyneet taloudelliseen häviöön joutuneiden talonpoikaisjoukkojen eduista.

Vuoden 1903 agraariohjelman perusvirheenä oli joka tapauksessa tarkan käsityksen puuttuminen siitä, mistä agraaritaistelu Venäjän porvarillisen vallankumouksen kulussa voi ja tulee kehittymään,—minkälaisia ovat ne kapitalistisen agraarikehityksen *tyypit*, jotka ovat objektiivisesti mahdollisia näiden tai noiden yhteiskunnallisten voimien voittaessa tässä taistelussa.

2. VSDTP:n NYKYINEN AGRAARIOHJELMA

Tukholman edustajakokouksessa hyväksytty sosialidemokraattisen puolueen nykyinen agraariohjelma ottaa eräässä tärkeässä kysymyksessä suuren askelen eteenpäin edelliseen ohjelmaan verraten. Nimittäin: hyväksyessään tilanherrojen * maiden konfiskoinnin sosialidemokraattinen puolue astui siten päättäväisesti *talonpoikaisen* agraarivallankumouksen tunnustamisen tielle. Ohjelman sanat: „tukien talonpoikaiston vallankumouksellista esiintymistä aina tilanherrojen maiden konfiskointiin asti”... ilmaisevat tämän ajatuksen täysin määritellysti. Tukholman edustajakokouksessa käydyissä keskusteluissa eräs selostaja, Plehanov, joka yhdessä John'in ⁷⁵ kanssa vei tämän ohjelman läpi, puhui suoraan siitä, että on lakattava pelkäämästä „*talonpoikaista agraarivallankumousta*” (ks. Plehanovin selostusta Tukholman edustajakokouksen Pöytäkirjoista, M. 1907, s. 42).

* Ohjelman tekstissä (4. pykälä) puhutaan *yksityisomistuksellisista* maista. Ohjelmaan liitettyssä päätöslauselmassa (agraariohjelman 2. osa) puhutaan *tilanherrain* maiden konfiskoinnista.

Näytti siltä, että tuo tunnustus siitä, että meidän porvarillinen vallankumouksemme on maasuhteiden alalla katsottava „*talonpoikaiseksi* agraarivallankumoukseksi”, tekee lopun mitä suurimmista erimielisyyksistä sosialidemokraattien keskuudessa agrariohjelmaa koskevassa kysymyksessä. Todellisuudessa kuitenkin erimielisyyksiä nousi esiin kysymyksessä, onko sosialidemokraattien kannatettava tilanherrojen maiden jakamista talonpoikain omaisuudeksi, tilanherrojen maiden kunnallistamista vaiko kaikkien maiden kansallistamista. Ja meidän on siis ennen kaikkea hyväksyttävä se väittämä, jonka sosialidemokraatit hyvin usein unohtavat, että nämä kysymykset voidaan ratkaista oikein vain Venäjän *talonpoikaisen* agraarivallankumouksen kannalta. Kysymys ei ole tietenkään siitä, että sosialidemokratia kieltäytyisi itsenäisesti määrittelemästä, mitä intressejä proletariaatilla erikoisena luokkana on tässä talonpoikaisessa vallankumouksessa. Ei. Kysymys on siitä, että voitaisiin selvästi käsittää nimenomaan talonpoikaisen agraarivallankumouksen luonne ja merkitys eräänä porvarillisen vallankumouksen muotona yleensä. Me emme saa „keksiä” jotain erikoista reformi-„ehdotusta”. Meidän on tutkittava talonpoikaisen agraarikumouksen objektiiviset ehdot kapitalistisesti kehittyvällä Venäjällä, erotettava tämän objektiivisen analyysin perusteella näiden tai noiden luokkien virheellinen ideologia taloudellisten muutosten reaalista sisällöstä — ja määriteltävä, mitä näiden reaalisten taloudellisten muutosten maaperällä vaativat tuotantovoimien kehityksen edut ja proletariaatin luokkataistelun intressit.

VSDTP:n nykyisessä agrariohjelmassa on (erikoisessa muodossa) tunnustettu konfiskoitavien maiden yhteiskunnallinen omistus (metsien, vesistöjen ja siirtoasuttamisvarannon kansallistaminen, yksityisomistuksellisen maan kunnallistaminen) — ainakin „vallankumouksen voittoisan kehityksen” varalta. „Epäedullisten ehtojen” varalta on tunnustettu tilanherrojen maiden *jakaminen* talonpoikain omaisuudeksi. Kaikissa tapauksissa on tunnustettu talonpoikain ja yleensä pienmaanomistajain omistusoikeus heidän nykyisiin maihinsa. Siis ohjelmassa noudatetaan *kahdenlaista* maanjärjestelyä uudistetulla porvarillisella Venäjällä: maan yksityisomistus ja (ainakin vallankumouksen voittoisan kehityksen varalta) maan yhteiskunnallinen omistus kunnallistamisen ja kansallistamisen muodossa.

Millä ohjelman laatijat selittivät tämän kaksinaisuuden? Ennen kaikkea ja pääasiallisesti talonpoikaiston eduilla ja vaatimuksilla, levottomuudella sen suhteen, että voidaan joutua eroon talonpoikaistosta, nostaa talonpoikaisto proletariaattia vastaan ja vallankumousta vastaan. Esittäessään *tällaisen* perustelun ohjelman laatijat ja kannattajat asettuivat siten *talonpoikaisten* agraarivallankumouksen tunnustamisen perustalle, sille perustalle, että proletariaatti kannattaa määrättyjä talonpoikaiston vaatimuksia. Ja tämän perustelun esittivät ohjelman vaikutusvaltaisimmat kannattajat, joiden etunensä oli tov. John! Tästä vakuuttuakseen tarvitsee vain katsahtaa Tukholman edustajakokouksen pöytäkirjoja.

Tov. John esitti selostuksessaan tämän perustelun suoraan ja päättäväisesti. „Jos vallankumous”, sanoi hän, „johtaisi yritykseen kansallistaa talonpoikain osuusmaat tai kansallistaa konfiskoidut tilanherrain maat, kuten tov. Lenin ehdottaa, niin sellaisen toimenpiteen seurauksena olisi vastavallankumouksellinen liike ei ainoastaan reuna-alueilla, vaan myöskin keskuksessa. Meillä ei olisi silloin yksistään Vendée, vaan talonpoikaiston yleinen kapina valtion yrityksiä vastaan sekaantua talonpoikaiston *omien* (kursivointi Johnin) osuusmaiden hallintaan, niiden kansallistamisen yrityksiä vastaan” (Tukholman edustajakokouksen pöytäkirjat, s. 40).

Eikö ole selvää? Talonpoikien *omien* maiden kansallistaminen johtaisi talonpoikaiston yleiseen kapinaan! Juuri tässä onkin syy siihen, minkä vuoksi Iksin alkuperäisen kunnallistamisehdotuksen tilalle, jossa hän esitti siirrettäväksi zemstvoille *ei vain* yksityisomistuksellisia maita, vaan myöskin, „jos se on mahdollista”, kaikki maat (tämän olen siteerannut kirjassani: „Työväenpuolueen agraariohjelman tarkistus” *), otettiin Maslovin kunnallistamisehdotus, *joka sulki pois* talonpoikaiston maat. Todellakin, kuinka voitaisiin olla huomioonottamatta tuota vuoden 1903 jälkeen havaittua tosiasiaa talonpoikaiskapinan kiertämättömyydestä täydellisen kansallistamisen yrityksiä vastaan! Kuinka silloin voitaisiin olla asettumatta toisen huomattavan men-shevikin Kostrovin ⁷⁶ kannalle, joka huudahti Tukholmassa:

* Ks. Teokset, 10. osa, s. 164. *Toim.*

„Talonpoikain keskuuteen meneminen sen (kansallistamisen) kanssa merkitsee heidän sysäämistä pois luotaan. Talonpoikaisliike menee meistä sivu tai kääntyy meitä vastaan, ja me joudumme heitetyiksi vallankumouslaivan laidan yli. Kansallistaminen heikentää sosialidemokratiaa, erottaa sen talonpoikaistosta ja heikentää siten myös vallankumousta” (s. 88).

Ei voida kieltää tuon perustelun vakuuttavuutta. Talonpoikaisessa agraarivallankumouksessa yritetään vastoin talonpoikaiston tahtoa kansallistaa sen *omat* maat! Ei ole ihme, että Tukholman edustajakokous hylkäsi tämän aatteen, koska se uskoi Johnia ja Kostrovia.

Mutta eiköhän se uskonut heitä suotta?

Siitä ei ole haitaksi esittää pieni historiaselitys, koska kysymys yleisvenäläisestä Vendéesta⁷⁷ kansallistamista vastaan on tärkeä.

3. KUNNALLISTAJIEN TÄRKEIMMÄN PERUSTELUN TARKISTUS ELÄMÄSSÄ

Esittämäni Johnin ja Kostrovin jyrkät lausunnot on annettu huhtikuussa vuonna 1906, s.o. ensimmäisen Duuman edellä. Minä todistelin (ks. kirjastani „Tarkistuksesta” *), että talonpoikaisto on kansallistamisen kannalla. Minua vastaan väitettiin, että Talonpoikaisliiton⁷⁸ edustajakokousten päätöslauselmat eivät ole todistusvoimaisia, että niissä on eserrä:äisyyden ideologiiden vaikutusta, että talonpoikaisjoukot eivät milloinkaan tule kannattamaan sellaisia vaatimuksia.

Sen jälkeen ovat ensimmäinen ja toinen Duuma asiakirjallisesti ratkaisseet tämän kysymyksen. Ensimmäisessä ja erikoisesti II Duumassa esiintyi talonpoikaiston edustajia Venäjän kaikilta kulmilta. Vain „Rossijan”⁷⁹ ja „Novoje Vremjan” sanomalehtimiehet ehkä voisivat olla tunnustamatta sitä, että talonpoikaisjoukkojen poliittiset ja taloudelliset vaatimukset löysivät ilmaisuksensa näissä kummassakin Duumassa. Luulisi, että talonpoikaismaiden kansallistamisen aate on nyt, talonpoikaisedustajain itsenäisten esiintymisten jälkeen muiden puolueiden edessä, lopullisesti haudattu? Luulisi, että Johnin ja Kostrovin kannattajain

* Ks. Teokset, 10. osa, ss. 157—187. *Toim.*

olisi ollut aivan helppoa nostaa Duumassa talonpoikaisedustajien taholta parku kansallistamisen sallimattomuudesta? Luulisi, että menshevikkien johtaman sosialidemokratian olisi pitänyt todellakin „leikata” vallankumouksesta irti kansallistamisen kannattajat, jotka nostattavat vastavallankumouksellisen yleisvenäläisen Vendéen?

Mutta todellisuudessa ilmeni jotain toista. Ensimmäisessä Duumassa ilmaisivat huolenpitoa talonpoikain *omista* (kursivointi Johnin) maista Stishinski ja Gurko. Kummassakin Duumassa äärimmäiset oikeistolaiset puolsivat yhdessä hallituksen edustajain kanssa maan yksityisöistystä hyläten maan yhteiskunnallisen omistuksen kaikenlaiset muodot, niin kunnallistamisen, kansallistamisen kuin sosialisoinnin. Kummassakin Duumassa talonpoikaisedustajat Venäjän kaikilta kulmilta esiintyivät *kansallistamisen* puolesta.

Tov. Maslov kirjoitti vuonna 1905: „Maan kansallistamista agraarikysymyksen ratkaisemisen (?) keinona ei voida Venäjällä hyväksyä nykyään ennen kaikkea” (huomattaa tämä „ennen kaikkea”) „siksi, että se on toivotoman utopistinen. Maan kansallistaminen edellyttää *kaikkien* maiden siirtämistä valtion käsiin. Mutta suostuvatkohan talonpojat, erikoisesti lohkotilatalonpojat, luovuttamaan maitaan jollekin vapaaehtoisesti?” (P. Maslov: „Agraariohjelmien arvostelua”, M. 1905, s. 20).

Siis vuonna 1905 kansallistaminen oli „ennen kaikkea” toivotoman utopistinen siksi, että talonpojat eivät siihen suostu.

Maaliskuussa vuonna 1907 samainen Maslov kirjoitti: „Kaikki narodnikkilaiset ryhmät (trudovikit, kansansosialistit ja sosialistivallankumoukselliset) puoltavat maan kansallistamista muodossa taikka toisessa” („Obrazovanije”, 1907, № 3, s. 100).

Siinä on teille myös uusi Vendée! Siinä on teille talonpoikain yleisvenäläinen kapina kansallistamista vastaan!

Mutta sen sijaan, että olisi ajatellut sitä naurettavaa asemaa, mihin olivat joutuneet henkilöt, jotka kahden Duuman kokemuksen jälkeen puhuivat ja kirjoittivat talonpoikaisesta Vendéestä kansallistamista vastaan,— sen sijaan, että olisi etsinyt selitystä vuonna 1905 tekemälleen virheelle, P. Maslov käyttäytyi kuin Ivan Muistamaton. Hän katsoi parhaaksi *unohtaa* siteeraamani sanat ja

Tukholman edustajakokouksessa pidetyt puheet! Eikä siinä kaikki. Yhtä helposti kuin hän vuonna 1905 väitti, *etteivät talonpojat suostu*,— hän on nyt alkanut väittää *päinvastaista*. Kuulkaa:

....,Narodnikkien, jotka heijastavat pienomistajain etuja ja toiveita (kuulkaa!), täytyi puoltaa kansallistamista” („Obrazovanije”, sama kirjoitus).

Siinä teille näyte meidän kunnallistajiemme tieteellisestä tunnollisuudesta! Ratkaistessaan vaikeaa kysymystä *ennen* koko Venäjän talonpoikaiston edustajien poliittisia esiintymisiä he väittivät pienomistajain *puolesta* yhtä, mutta näiden esiintymisten *jälkeen* kahdessa Duumassa, he väittivät noiden samojen „pienomistajain” puolesta aivan päinvastaista.

Erikoisena kummallisuutena tulee mainita siitä, että tämän venäläisten talonpoikain taipumuksen kansallistamiseen Maslov selittää johtuvan pienomistajain *yleisistä ominaisuuksista* kapitalistisessa yhteiskunnassa, eikä talonpoikaisen agraarivallankumouksen erikoisista ehdoista. Se on uskomatonta, mutta kuitenkin tosiasia:

„Pienomistaja”, kuuluttaa Maslov, „pelkää eniten suuromistajan kilpailua ja herruutta, pääoman herruutta”... Sotkette, hra Maslov! Kun suuri (*maaorjuudellinen*) maanomistaja ja pääoman omistaja asetetaan rinnakkain, niin se merkitsee pikkuporvariston ennakkoluulojen kertaamista. Talonpoika juuri sen vuoksi taistelee niin tarmokkaasti maaorjuudellisia latifundioita vastaan, että hän on historian nykyisellä ajankohdalla vapaan kapitalistisen kehityksen edustaja maanviljelyksessä.

....,Ollen voimaton taistelemaan pääomaa vastaan taloudellisella maaperällä pienomistaja asettaa toiveensa hallitusvaltaan, jonka on tultava pienomistajan avuksi suuromistajaa vastaan... Kun venäläinen talonpoika vuosisatojen ajan luotti keskusvallan suojeluksen tilanherroja ja virkamiehiä vastaan, kun Napoleon Ranskassa kuristi tasavallan nojautuen talonpoikaistoon, niin hän saattoi tehdä sen siksi, että talonpoikaisto luotti keskusvallan tukeen” („Obrazovanije”, s. 100).

Suurenmoisesti päättelee Pjotr Maslov! Ensinnäkin, jos venäläisessä talonpojassa historian nykyisellä ajankohdalla ilmenee samoja ominaisuuksia kuin ranskalaisessa talonpojassa Napoleonin aikana, niin mitä tekemistä siinä on maan kansallistamisella? Ranskalainen talonpoika ei ollut eikä voinutkaan Napoleonin aikana milloinkaan olla kan-

sallistamisen kannalla. Sekavastihan se teiltä käy, hra Maslov!

Toiseksi, mitä tekemistä siinä on taistelulla pääomaa vastaan? Kysymys on talonpoikaisen maanomistuksen verstaamisesta koko maan, siinä luvussa myös talonpojan maan, kansallistamiseen. Ranskalainen talonpoika piti Napoleonin aikana fanaattisesti kiinni pienomistuksesta nähden siinä suojan pääomaa vastaan, mutta venäläinen... Vieläkin kerran, missä teillä on yhteys alun ja lopun välillä, kunnioitettava herra?

Kolmanneksi, puhuessaan toiveesta hallitusvaltaan Maslov esittää asian siten, ikään kuin talonpojat eivät käsittäisi virkavallan vahingollisuutta, eivät käsittäisi itsehallinnon merkitystä, mutta hän, edistynyt Pjotr Maslov, pitää sitä arvossa. Tuo on kovin yksinkertaistettua arvostelua narodnikeista! Huomatakseen Maslovin päätelmän (tai viittauksen?) vääryyden ei tarvitse muuta kuin tutustuu trudovikkien tunnettuun maalakiehdotukseen (104:n lakiehdotus), joka on esitetty sekä ensimmäiselle että toiselle Duumalle. Tosiasiat puhuvat *päinvastoin* siitä, että itsehallinnon periaatteet ja vihamielisyys maakysymyksen virkavaltaista ratkaisua kohtaan on trudovikkien ehdotuksessa ilmaistu *selvemmin* kuin Maslovin mukaan kirjoitetussa sosialidemokraattien ohjelmassa! Meidän ohjelmassamme puhutaan nimittäin vain paikallisten elinten vaalien „demokraattisista periaatteista”, mutta trudovikkien ehdotuksessa (16. §) puhutaan täsmällisesti ja suoraan paikallisten itsehallintojen valitsemisesta „yleisellä, yhtäläisellä, välittömällä ja salaisella äänestyksellä”. Eikä siinä kaikki. Samassa lakiehdotuksessa on esitetty vaatimus paikallisista maakomiteoista, jota vaatimusta, kuten tunnettua, sosialidemokraatit kannattivat. Nämä komiteat tuli valita samantlaisella äänestyksellä ja niiden tehtävänä oli (§§ 17—20) maareformin käsittelemisen järjestäminen ja sen valmisteleminen. Agraarireformin toteuttamisen virkavaltaista menettelmää ovat puolustaneet *kadetit* eivätkä trudovikit, liberaaliset porvarit eivätkä talonpojat. Minkä vuoksi Maslovin on pitänyt vääristellä näitä yleisesti tunnettuja tosiasioita?

Neljänneksi, erinomaisessa „selityksessään”, minkä vuoksi pienomistajien „tuli esiintyä kansallistamisen puolesta”, Maslov korostaa talonpojan toivetta *keskusvallan* suojelukseen. Tämä on kohta, missä kunnallistaminen

eroaa kansallistamisesta; edellisessä — paikalliset valta-elimet, jälkimmäisessä — keskusvalta. Se on Maslovin mieliajatus, jonka olennaista taloudellista ja poliittista merkitystä käsittelemme yksityiskohtaisesti tuonnempana. Tässä panemme merkille, että Maslov *välittelee* kysymystä, jonka vallankumouksemme historia on hänelle asettanut, nimittäin kysymystä siitä, minkä vuoksi talonpojat *eivät pelkää oman* maansa kansallistamista. Siinä on asian ydin!

Mutta siinä ei ole vielä kaikki. Erikoisen pikanttia tuossa Maslovin yrityksessä selittää trudovikkilaisen kansallistamisen luokkajuuria erotukseksi kunnallistamisesta on seuraava seikka. Maslov *salaa lukijalta* sen, että kysymyksen välittömästä määräysvallasta maahan narodnikit ratkaisivat *samoin paikallisten itsehallintojen hyväksi!* Maslovin järkeilyt talonpojan „toiveesta” keskusvaltaan ovat aivan yksinkertaisesti intelligenssijuoruja talonpojasta. Lukekaa kummallekin Duumalle esitetyn trudovikkien maalakiehdotuksen 16. §. Tässä on tuon pykälän sanamuoto:

„Yleiskansallisen maavarannon hoitaminen tulee antaa paikallisten itsehallintojen tehtäväksi, jotka on valittu yleisen, yhtäläisen, välittömän äänioikeuden perustalla ja salaisella äänestyksellä ja jotka toimivat itsenäisesti lain säätämässä puitteissa”.

Verratkaa tähän meidän ohjelmamme vastaavaa vaatimusta: „...VSDTP vaatii... 4) yksityisomistuksellisten maiden, pientä maanomistusta lukuunottamatta, konfiskointia ja niiden siirtämistä demokraattisilla perusteilla valittujen suurten paikallisten itsehallintoelimien määräysvaltaan (jotka yhdistävät — 3. pykälä — kaupunki- ja maaseutupiirikuntia)”...

Mikä ero tässä on keskus- ja paikallisen vallan oikeuksien kannalta? Miten „hoitaminen” eroaa „määräysvallasta”?

Minkä vuoksi Maslovin, puhuessaan trudovikkien suhtautumisesta kansallistamiseen, piti salata lukijoilta — ja ehkä itseltäänkin? — tuon 16. pykälän sisältö? Sen vuoksi, että se lyö *täydellisesti* hajalle koko hänen tolkuttoman „kunnallistamisensa”.

Tarkastelkaa niitä perusteluja, joita Maslov esitti tuon kunnallistamisen puolesta Tukholman edustajakokouksen edellä, lukekaa tuon edustajakokouksen pöytäkirjat, niin

löydätte lukemattomia viittauksia siihen, ettei saa alistaa kansallisuuksia, sortaa reuna-alueita, sivuuttaa paikallisten intressien eriäväisyyttä j.n.e. Huomautin jo ennen Tukholman edustajakokousta Masloville (ks. edellä „Tarkistus”, s. 18*), että *kaikki* tuontapaiset perustelut ovat „pelkkää väärinkäsitystä”, sillä ohjelmamme — minä sanoin — on jo tunnustanut sekä kansojen itsemääräämisoikeuden että *laajan* paikallisen ja *alueellisen* itsehallinnon. Siis *tältä* kannalta ei ole syytä eikä voida keksiä minkäänlaisia lisää „takeita” liiallista keskitystä, virkavaltaiistamista ja säännöstelyä vastaan, sillä se on joko sisällyksetöntä tahi tulee tulkituksi proletariaatinvastaisessa, federalistisessä hengessä.

Trudovikit todistivat kunnallistajille, että minä olin oikeassa.

Maslovin on nyt tunnustettava, että *kaikki* ryhmät, jotka ilmaisevat talonpoikaiston etuja ja katsantokantaa, puolsivat kansallistamista *sellaisessa muodossa*, että paikallisten itsehallintojen oikeudet ja valtuudet tulivat niillä suojatuiksi yhtä hyvin kuin Maslovillakin! Keskusparlamentin tulee antaa laki paikallisten itsehallintojen oikeuksien puitteista,— Maslov ei siitä puhu, mutta minkäänlainen päänsä siipien alle piilottaminen ei tässä auta, sillä muunlaista järjestystä ei voida kuvitellakaan.

Sanat: „siirtää *määräysvaltaan*” — tuovat pahaa sekaannusta. Ei tiedetä, kuka on konfiskoitujen tilanherramaiden *omistaja* **! Ja kun se on tietämätöntä, niin omistajana voi olla *vain* valtio. Mitä tuo „määräysvalta” tulee merkitsemään, minkälaisia ovat sen puitteet, muodot ja ehdot,— on taaskin *keskusparlamentin* määriteltävä. Se on itsestään selvää, ja sen lisäksi puolueemme ohjelmassa erotetaan erikseen sekä „metsät, joilla on yleisvaltakunnallinen merkitys”, että „siirtoasuttamisvaranto”. Ymmärrettävää on, että vain valtiollinen keskusvalta pystyy *erottamaan* erikseen metsämassiivista ne metsät, „joilla on yleisvaltakunnallinen merkitys”, ja maiden yleisestä määrästä „siirtoasuttamisvarannon”.

* Ks. Teokset, 10. osa, s. 175. *Toim.*

** Menshevikit *hyökkäsivät* Tukholman edustajakokouksessa korjauksen, jossa ehdotettiin sana „määräysvaltaan” vaihdettavaksi sanaan: „omaisuudeksi” (pöytäkirjojen s. 152). Ainoastaan *taktilisessa päätöslauselmassa* on sanottu: „hallintaan” „vallankumouksen voittoa kehityksen” tapauksessa, tarkemmin sitä mitenkään määrittelemättä.

Sanalla sanoen maslovilainen ohjelma, josta on nykyään tullut erittäin vääristellyssä muodossa puolueemme ohjelma, on aivan tolkuton trudovikkien ohjelmaan verrattuna. Ei ole ihme, että Maslovin täytyi kansallistamisen johdosta puhua jopa Napoleonin ajan talonpojastakin saadakseen vain salatuksi yleisöltä sen, kuinka tolkuttomaan asemaan me sekavalla „kunnallistamisella” olemme itsemme saattaneet porvarillisen demokratian edustajain edessä!

Ainoa eroavaisuus, joka on täysin reaalin ja ehdoton, on suhtautuminen talonpoikain osuusmaihiin. Nämä maat Maslov erotti erikseen vain siksi, että pelkäsi „Vendéeta”. Ja osoittautui, että I ja II Duumaan lähetetyt talonpoikaisedustajat tekivät pilkkaa perässälaahustavista sosiaalidemokraateista puoltamalla *omien* maidensa kansallistamista!

Kunnallistajain on nyt lähdettävä trudovikki-talonpoikia vastaan ja *todistettava* heille, ettei heidän pidä kansallistaa omia maitaan. Historian ironia on kääntänyt Maslovin, Johnin, Kostrovin ja kumpp. perustelut heitä itseään vastaan.

4. TALONPOIKAISTON AGRAARIOHJELMA

Koettakaamme ottaa selvää siitä kysymyksestä (minkä vuoksi kaikkien poliittisten ryhmien, jotka ilmaisevat pienomistajain etuja ja toiveita, oli esiinnyttävä kansallistamisen puolesta), minkä edessä P. Maslov niin avuttomana räpisteli.

Ennen kaikkea otamme selvää, missä määrin 104:n, s.o. ensimmäisen ja toisen Duuman trudovikkien, maalakiehdotus todella ilmaisee koko Venäjän talonpoikaiston vaatimuksia. Siitä on osoituksena edustuksen luonne kummassakin Duumassa ja sen poliittisen taistelun luonne, joka alkoi maakysymyksestä „parlamentaarisella” areenalla eri luokkien etujen ajajien välillä. Ajatus maanomistuksesta yleensä ja talonpoikaisesta omistuksesta erikoisesti ei joutunut Duumassa työnnetyksi taka-alalle, vaan päinvastoin tietyt puolueet työnsivät sitä herkeämättä etualalle. Myös hallitus herrojen Stishinskin, Gurkon, kaikkien ministerien ja koko virallisen lehdistön ominaisuudessa puolsi tätä ajatusta kääntyen varta vasten talonpoikaisedustajien puoleen. Myös oikeistolaiset poliittiset puolueet, aina II Duuman „kuului-

sasta" Svjatopolk-Mirskistä alkaen, jankkasivat talonpojille herkeämättä talonpoikaisen maanomistuksen hyvyyksistä. Voimien tosiasiallinen jakaantuminen tässä kysymyksessä hahmottui niin laajan aineiston pohjalla, ettei ole pienintäkään mahdollisuutta epäillä, etteikö se olisi oikea (luokkaetujen näkökannalta). Yleinen virta vei myös kadettipuolueen I Duumassa, jolloin liberaalit pitivät vallankumouksellista kansaa voimana ja mielistelivät sitä, maiden kansallistamisen puolelle. Kuten tunnettua, kadettien ensimmäisen Duuman maalakiehdotuksessa esiintyvät „valtion maavarat”, joihin kaikki luovutettavat maat siirretään ja joista ne annetaan pitkäaikaiseen käyttöön. Kadetit eivät tietenkään asettaneet tuota vaatimusta I Duumassa jonkinlaisen periaatteen vuoksi — naurettavaa olisi puhua kadettipuolueen periaatteellisuudesta — ei, tuo vaatimus ilmaantui liberaaleilla talonpoikaisjoukkojen vaatimusten heikkona kaikuna. Talonpoikaisedustajat alkoivat jo heti ensimmäisessä Duumassa erottautua erikoiseksi poliittiseksi ryhmäksi, ja „104:n” maalakiehdotus oli tietoisena yhteiskunnallisena voimana esiintyvän koko Venäjän talonpoikaiston tärkein ja perusohjelma. Talonpoikaisedustajain puheet I ja II Duumassa, „trudovikkilaisten” sanomalehtien („Izvestija Krestjanskij Deputatov”, „Trudovaja Rossiija”) kirjoitukset osoittivat, että 104:n ehdotus ilmaisee oikein talonpoikaiston etuja ja toiveita. Siksi on tämän ehdotuksen tarkastelemiseen pysähdyttävä yksityiskohtaisemmin.

Mielenkiintoista on muun muassa tarkastella niiden edustajain kokoonpanoa, jotka allekirjoittivat sen. I Duumassa me näemme siinä 70 trudovikkia, 17 puolueetonta, 8 talonpoikaa, jotka eivät antaneet minkäänlaisia tietoja poliittisesta suunnastaan, viisi kadettia *, kolme sosialidemokraattia ** ja yhden liettualaisen autonomistin. II Duumassa on „104:n” lakiehdotuksessa 99 allekirjoitusta, ja toiskertalaiset pois laskettuna — 91; niistä 79 trudovikkia, 4 kansansosialistia, 2 sosialistivallankumouksellista, 2 kasakoiden ryhmästä, 2 puolueetonta, 1 kadetteja vasemmistolaisempi (Peterson) ja 1 kadetti (Odnokozov, talonpoika). Talonpojat ovat enemmistönä allekirjoittajain joukossa

* Gavr. Zubtshenko, T. Volkov, I. Gerasimov — kaikki kolme talonpoikia; lääkäri S. Lozhkin ja pappi Afanasjev.

** Antonov, työläinen Permin läänistä, Jershov, työläinen Kasaanin läänistä ja V. Tshurjukov, työläinen Moskovan läänistä.

(vähintään 54 91:stä II Duumassa, vähintään 52 104:stä I Duumassa). Tässä on mielenkiintoista, että P. Maslovin erikoiset odotukset lohkotilatalonpoikien suhteen (siteerattu edellä *), jotka eivät voi suostua kansallistamiseen, tulivat samoin täydellisesti kumotuiksi talonpoikaisedustajiston taholta kummassakin Duumassa. Esimerkiksi Podolian läänissä melkein kaikki talonpojat ovat maanviljelijä-lohkotilallisia (vuonna 1905 oli lohkotilatalonpoikien talouksia 457.134, yhteisötalonpoikia kaikkiaan 1.630). „104:n” maa-lakiehdotuksen allekirjoitti I Duumassa 13 podolilaista (suurin osa maanviljelijätalonpoikia) ja 10 toisessa! Muista lääneistä, joissa on lohkotilamaanomistus, mainitsemme Vilnon, Kovnon, Kievin, Poltavan, Bessarabian ja Volynian, joiden edustajat allekirjoittivat 104:n lakiehdotuksen. Yhteisötalonpoikien ja lohkotilatalonpoikien välinen ero maan kansallistamisen kannalta voi näyttää tärkeältä ja oleelliselta vain niistä, jotka ovat narodnikkilaisten ennakkoluulojen kannalla,— ja ohimennen sanoen koko Venäjän talonpoikaisedustajien ensimmäinen maaohjelmalla esiintyminen antoi yleensä mitä voimakkaimman iskun noille ennakkoluuloille. Tosiasiassa maan kansallistamisen vaatimus ei johdu lainkaan maanomistuksen erikoisesta muodosta eikä talonpoikain „yhteisöllisistä totumuksista ja vaistoista”, vaan maaorjuudellisten latifundioiden painon alla olevan koko talonpoikaisen pienmaanomistuksen (sekä yhteisöllisen että lohkotilallisen) yleisistä ehdoista.

Niiden I ja II Duuman edustajain joukossa, jotka esittivät kansallistamishenkisen 104:n lakiehdotuksen, näemme Venäjän kaikkien seutujen edustajia, ei ainoastaan maatalviljelevän keskusosan ja teollisten, ei-mustanmullan läänien, ei ainoastaan pohjoisten (Arkangelin, Vologdan — II Duumassa), itäisten ja eteläisten reuna-alueiden (Astrakanin, Bessarabian, Donin, Jekaterinoslavin, Kubanin, Taurian ja Stavropolin läänit ja alueet), vaan myöskin vähävenäläisten, lounaisten, luoteisten läänien, Puolan (Suvalkin läänin) ja Siperian (Tobolskin läänin) edustajia. Ilmeistä on, että se maaorjuudellisen tilanherramaanomistuksen paino, jonka alla pientalonpoika on ja joka ilmenee voimakkaimmin ja välittömimmin puhtaasti venäläisessä maatalviljelevässä keskusosassa, tuntuu koko Venäjällä ja aiheuttaa sen, että

* Ks. tätä osaa, s. 249. *Totm.*

pienviljelijät kannattavat kaikkialla taistelua maan kansallistamisen puolesta.

Tämän taistelun luonteella on selvät pikkuporvarillisen individualismin piirteet. Tässä suhteessa on välttämätöntä korostaa erikoisesti sitä seikkaa, joka meidän sosialistisessa lehdistössämme jätetään liian usein huomioonottamatta, nimittäin: että sosialistivallankumouksellisten „socialismi” sai mitä ankarimman iskun heti, kun talonpojat astuivat ensi kerran avoimelle yleisvenäläiselle poliittiselle areenalle itsenäisellä maaohjelmallaan. Maan sosialisoinnin eserräläisen lakiehdotuksen („33:n” ehdotus I Duumassa) puolesta esiintyi etumaisten talonpoikaisedustajien *vähemmistö*. Valtava *enemmistö* osoittautui olevan 104:n kannalla, *enessien* lakiehdotuksen kannalla, joiden ohjelmasta eserrät itse puhuvat, että se on *individualistinen* ohjelma.

Eserrien „Kirjoituskokoelmasta” (kirjakustantamo „Nasha mysl”, Pietari. 1907, № 1) löydämme esimerkiksi hra P. Vihljajevin kirjoituksen: „Kansansosialistien puolue ja agraarikysymys”. Kirjoittaja arvostelee enessä, n.—s., kansansosialisti, Peshehonovia ja esittää itse hänen sanansa, että „104:n lakiehdotuksessa heijastuu meidän (enessien) katsantokantamme siitä, millä tavalla maat voidaan ottaa” (mainitun „Kokoelman” s. 81). Sosialistivallankumoukselliset sanovat suoraan, että 104:n ehdotus „päätyy yhteisöllisen maankäytön perusperiaatteen kieltämiseen”, — „*samalla tavalla kuin*” (sic!) Stolypinin agraarilainsäädäntö, vuoden 1906 marraskuun 9 päivän laki (sama, s. 86; myöhemmässä esityksessämme osoitamme, kuinka eserrien ennakkoluulot estivät heitä arvioimasta kummankin — stolypinilaisen ja trudovikkilaisen — tien reaalisen taloudellisen eron). Sosialistivallankumoukselliset näkevät Peshehonovin ohjelmallisissa katsomuksissa „itsekkään individualismin ilmenemistä” (s. 89), „laajan aatteellisen virran liikaamista individualistisella loalla” (s. 91), „individualististen ja egoististen virtausten edistämistä kansanjoukoissa” (sama, s. 93).

Kaikki se on aivan oikein. Turhaan vain eserrät luulevat „lujilla” sanoilla voivansa hämätä sen tosiasian, että asian ydin ei ole lainkaan herrojen Peshehonovien ja kumpp. opportunistissa, vaan *pienviljelijän* individualismissa. Asia ei ole siinä, että Peshehonovit liikaavat eserräläisyyden aatteellisen virran, vaan siinä, että *etumaisten*

talonpoikaisedustajain enemmistö on tuonut esiin narodnikkilaisuuden todellisen taloudellisen sisällön, pienviljelijäin todelliset pyrkimykset. Eserräläisyyden vararikon, sen esiintyessä talonpoikaisjoukkojen laajan, todella yleisvenäläisen, edustuksen edessä — juuri sen näyttivät meille 104:n maalakiehdotukset I ja II Duumassa*.

Puhuessaan maan kansallistamisen puolesta trudovikit tuovat lakiehdotuksessaan hyvin selvästi ilmi pienviljelijöiden „egoistiset ja individualistiset” pyrkimykset. Osuusmaat ja pienet yksityisomistukselliset maat he jättävät nykyisten omistajain käsiin (104:n maalakiehdotuksen 3. §) sillä varauksella, että ryhdytään lainsäädännöllisiin toimenpiteisiin, jotka turvaavat „niiden asteittaisen siirtymisen koko kansan omaisuudeksi”. Käännettynä todellisten taloudellisten suhteiden kielelle se merkitsee seuraavaa: me lähdemme todellisten *isäntien*, todellisten, eikä vain nimellisten, maanviljelijäin intresseistä, mutta me haluamme, että heidän taloudellinen toimintansa kansallistetulla** maalla kehityisi täysin vapaasti. Lakiehdotuksen 9. pykälä, jossa sanotaan, että „vuorojärjestyksessä annetaan etusija paikalliselle väestölle muualta tulleeseen nähden ja maanviljelysväestölle ei-maanviljelysväestöön nähden”, osoittaa vielä kerran, että pikkuisäntien edut ovat trudovikeilla ensi tilalla. „Yhtäläinen oikeus maahan”, se on fraasi; lainoja ja avustuksia valtiolta „henkilöille, joilla ei ole riittävästi varoja kaiken

* Toisen Duuman pikakirjoituspöytäkirjoista näkyy, että eserrä Mushenko esitti 105 edustajan allekirjoittaman maalakiehdotuksen. Valitettavasti en ole onnistunut saamaan tuota ehdotusta. Duuman aineistoista on käytettävissäni ollut vain myöskin toisessa Duumassa esitetty trudovikkien 104:n lakiehdotus. Eserrren 105:n lakiehdotus, kun on olemassa nämä kaksi (I ja II Duuman) trudovikkien 104:n lakiehdotusta, osoittaa siis parhaassa tapauksessa vain eräiden talonpoikien häilymistä kansansosialistien ja sosialistivallankumouksellisten välillä, mutta ei kumoa tekstissä sanomaani.

** Sivumennen sanoen A. Finn-Jenotajevski, kiistäen Talonpoikaisliiton ja yleensä talonpoikaiston kansallistamispyrkimysten vakavuuden ja tietoisuuden, on siteerannut hra V. Gromanin maininnan, että talonpoikaisedustajakokousten edustajat „eivät edellytä maasta minkäänlaista maksua” eivätkä käsitä, että differentiaalikoron täytyy tulla kollektiiviselle kokonaisuudelle (A. Finn. „Agraarikysymys ja sosialidemokratia”, s. 69). 104:n ehdotuksen 7. ja 14. pykälä osoittaa, että tuo mielipide on *virheelinen*. Noissa pykälissä trudovikit edellyttävät sekä maksua maasta (maaosuuden suuruuden mukaan kohoavaa maaveroa) että differentiaalikoron siirtymistä valtiolle („rajoitettua oikeutta” maan „kasvaneeseen arvoon”, „mikäli arvon kasvu ei riipu heidän, maanhaltijain, työstä ja pääomasta, — NB tämä (Nota Bene — huomatkkaa. *Toim.*) Trudovikit eivät ole pääomaa vastaan! — vaan yhteiskunnallisista oloista”). Kaupunkien maiden ja muiden maiden suhteen 7. pykälässä on tosin sanottu: „siihen saakka, kunnes nämä omaisuudet siirtyvät koko kansan omaisuudeksi”, tulee haltijain j.n.e. oikeuksia rajoittaa. Mutta tämä on nähtävästi sanahairahdus: muutoin käy niin, että trudovikit ottavat omistajilta koron pois, mutta palauttavat koron haltijoille, koko kansalle kuuluvan maan vuokraajille!

taloudessa tarvittavan hankkimiseen" (104:n maalakiehdotuksen 15. §), se on viaton toivomus, mutta todellisuudessa välttämättömästi ja kiertämättömästi hyötyvät ne, jotka nyt *voivat tulla* vakavaraisiksi isänniksi, voivat muuttua velkaorjuutetusta maanviljelijästä vapaaksi ja vauraaksi maanviljelijäksi. Ymmärrettävää on, että proletariaatin edut vaativat sellaisten toimenpiteiden tukemista, jotka parhaiten edistävät maanviljelyksen siirtymistä Venäjällä maaorjuuttajatilanherrain ja velkaorjuutettujen, tietämättömyyden, puutteen ja rutiinin painamien maanviljelijäin käsistä farmarien käsiin. Eikä 104:n lakiehdotus ole mikään muu kuin taisteluohjelma velkaorjuutetun talonpoikaiston vauraan osan muuttamiseksi vapaaksi farmaristoksi.

5. KESKIAIKAINEN MAANHALLINTA JA PORVARILLINEN VALLANKUMOUS

Nyt kysytään, onko Venäjän porvarillis-demokraattisen agraarikumouksen taloudellisissa ehdoissa aineellisia perustoja, jotka pakoittavat pienomistajia vaatimaan maan kansallistamista, vai onko tuo vaatimus niin ikään vain fraasi, vain sivistymättömän talonpojan viaton toivomus, patriarkaalisen maanviljelijän turha unelma?

Voidaksemme vastata tähän kysymykseen meidän on ensiksi selvitettävä konkreettisemmin itsellemme jokaisen porvarillis-demokraattisen kumouksen ehdot maanviljelyksessä ja verrattava sitten näihin ehtoihin niitä kapitalistisen agraarikehityksen *kahta tietä*, jotka Venäjällä ovat mahdollisia, kuten edellä olemme osoittaneet.

Porvarillisen kumouksen ehdoista maanviljelyksessä maanomistussuhteiden kannalta Marx puhuu hyvin selväpiirteisesti „Lisäarvoteorioiden” viimeisessä osassa („Theorien über den Mehrwert”, II. Band, 2. Teil, Stuttgart, 1905).

Eriteltyään Rodbertuksen katsantokannat, osoitettuaan tämän pommerilaisen tilanherran teorian koko typeryyden, lueteltuaan yksityiskohtaisesti jokaisen hänen tylsäjärkisyytensä erillisen ilmauksen (II, 1. Teil, S. 256—258, erster Blödsinn — sechster Blödsinn des Herrn Rodbertus *) Marx

* — II osa, 1. osasto, ss. 256—258, ensimmäinen järjettömyys — herra Rodbertuksen kuudes järjettömyys. *Toim.*

siirtyy tarkastelemaan Ricardon korkoteoriaa (II, 2. Teil, § 3 b) „Ricardon teorian historialliset edellytykset”)⁸⁰.

„Kumpikin”, sanoo Marx Ricardosta ja Andersonista, „kumpikin lähtee katsomuksesta, joka mannermaalla tuntuu hyvin kummalliselta, nimittäin siitä, että 1) ei ole lainkaan olemassa maanomistusta, joka haittaisi millaista tahansa pääoman maahansijoittamista; 2) että maanviljelijät siirtyvät paremmilta mailta huonommille. Ricardolla tämä edellytys omaa absoluuttisen merkityksen, ellei oteta huomioon keskeytyksiä kehityksessä, jotka johtuvat tieteen ja teollisuuden puuttumisesta asiaan; Andersonilla tämä edellytys on suhteellinen, sillä huonoin maaperä muuttuu jälleen parhaaksi; 3) että aina on olemassa pääomaa, on riittäviä määriä pääomia, jotta sitä voidaan käyttää maanviljelykseen.

Mitä tulee 1. ja 2. kohtaan, niin mannermaan asukkaista täytyy ehdottomasti tuntua sangen kummalliselta, että sellaisessa maassa, jossa heidän käsitystensä mukaan feodaalinen maanomistus on voimakkaimmin säilynyt, taloustieteilijät — sekä Ricardo että Anderson — pitävät lähtökohtanaan maanomistuksen puuttumisen olettamusta. Tämä seikka johtuu:

ensinnäkin, englantilaisen „law of enclosures” (aitauksia, s.o. yhteisömaiden aitauksia koskevan lain) erikoisuuksista, jolla ei ole kerrassaan mitään yhteistä yhteisten maiden mannermaisen jaon kanssa;

toiseksi, kapitalistinen tuotanto, Henrik VII:n kaudesta alkaen, ei ole missään maailmassa tehnyt niin armottomasti selvää perinteellisestä maanviljelysjärjestelmästä, missään se ei ole luonut itselleen niin täydellisiä (adekvaattisia = ihanteellisen vastaavia) ehtoja, missään se ei ole alistanut noita ehtoja siinä määrin alaisekseen. Englanti on siinä suhteessa maailman vallankumouksellisin maa. Koko historiallisesti periytyneet järjestelmä hajotettiin armotta siellä, missä se oli ristiriidassa kapitalistisen tuotannon ehtojen kanssa maanviljelyksessä tai ei vastannut näitä ehtoja: ei ainoastaan muutettu maaseutuasutusten sijaintia, vaan hävitettiin itse nuo asutuksetkin; ei hävitetty ainoastaan maatalousväestön asumuksia ja asuinpaikkoja, vaan itse tuo väestökin; ei hävitetty ainoastaan ikivanhoja talouskeskuksia, vaan itse tuo talouskin. Saksalaisilla esimer-

kiksi taloudellinen järjestelmä oli määräytynyt yhteisömaiden (Feldmarken) perinteellisistä suhteista, taloudellisten keskusten sijainnista, väestön visseistä kokoontumiskeskuksista. Englantilaisilla historiallinen maanviljelysjärjestelmä osoittautui pääoman asteittaisesti luomaksi, XV vuosisadalta alkaen. Yhtyneessä Kuningaskunnassa tavallista teknillistä sanontaa „clearing of estates” (kirjaimellisesti = maatilojen puhdistaminen eli maiden puhdistaminen) ei tavata yhdessäkään mannermaisessa valtiossa. Mutta mitä tuo „clearing of estates” merkitsee? Se merkitsee, ettei välitetty lainkaan enempää paikallisesta väestöstä,— se ajettiin pois,— kuin myöskään o'levista kylistä — ne hajotettiin maan tasalle,— ta'ousrakennuksista — ne purettiin, — maatalouden valliinneista muodoista — ne vaihdettiin yhdellä iskulla muuttamalla esimerkiksi kyntömaat karjanlaitumiksi,— sanalla sanoen mitään tuotannon ehtoja ei otettu vastaan sellaisina, kuin ne perinteiden mukaisina olivat olemassa, vaan *luotiin* historiallisesti nuo ehdot sellaiseen muotoon, että ne vastaisivat jokaisessa kyseisessä tapauksessa pääoman edullisimman käytön vaatimuksia. Sikäli ei siis todellakaan *ole olemassa maanomistusta*, sillä tuo omistus antaa pääomalle — farmarille — vapauden hoitaa talouttaan vapaasti, kiinnostuneena yksinomaan rahatulon saannista. Jokin pommerilainen tilanherra, jonka päässä on vain vaarinaikaiset (angestamnten) yhteisömaat, talouskeskukset, maanviljelyskollegio j.n.e., saattaa tämän vuoksi lyödä kauhuissaan kätensä yhteen Ricardon sen „epähistoriallisen” katsomuksen johdosta, joka koskee maanviljelysjärjestelmän kehitystä. Mutta siten hän vain osoittaa sekoittavansa naiivisti pommerilaiset ja englantilaiset olot. Toisaalta ei lainkaan voida sanoa, että Ricardo, joka tässä tapauksessa ottaa lähtökohdaksi englantilaiset olot, olisi yhtä lyhytnäköinen kuin pommerilainen tilanherra, jonka ajatukset liikkuvat pommerilaisten suhteiden puitteissa. Sillä englantilaiset olosuhteet ovat ainoita olosuhteita, joiden vallitessa on adekvaattisesti (ihanteellisen täydellisesti) kehittynyt nykyinen maanomistus, s.o. maanomistus, jolle kapitalistinen tuotanto on antanut *toisen muodon*. Englantilainen teoria on tässä kohdassa klassillinen nykyiselle, s.o. kapitalistiselle tuotantotavalle. Pommerilainen teoria taas päinvastoin käsittelee kehittyneitä olosuhteita suhteiden historiallisesti

alemman, vielä täysin vakiintumattoman (ei adekvaattisen) muodon näkökannalta” (Seiten * 5—7).

Tämä on Marxin erinomaisen syvälinen päätelmä. Ovatkohan „kunnallistajamme” milloinkaan mietiskelleet sitä?

Marx osoitti jo „Pääoman” III osassa (2. Teil, S. 156), että se maanomistuksen muoto, jonka kehittymään alkava kapitalistinen tuotantotapa historiassa tapaa, *ei vastaa* kapitalismia. Kapitalismi *itse luo* itselleen vastaavat maanomistussuhteiden muodot vanhoista muodoista — tilanherrojen feodaalisesta, talonpoikais-yhteisöllisestä, suku-yhteisön maanhallinnasta j.n.e.⁸¹ Esitetyssä kohdassa Marx vertaa *erilaisia keinoja*, joilla pääoma luo itseään vastaavat maanomistussuhteet. Saksassa keskiaikaisten maanhallintamuotojen uudestiluominen tapahtui niin sanoaksemme reformaattorisesti, soveltautumalla rutiiniin, perinteisiin, maaorjuudellisiin tiloihin, jotka muuttuivat hitaasti junkkeritalouksiksi, laiskuri-talonpoikain** rutiineihin palstoihin, talonpoikain, jotka saivat kokea vaikean siirtymisen veropäivityöstä knechteiksi ja grossbauereiksi. Englannissa tämä uudestiluominen tapahtui vallankumouksellisesti, väkivaltaisesti, mutta väkivaltaa harjoitettiin tilanherrojen hyväksi, väkivaltaa harjoitettiin talonpoikaisjoukkoja kohtaan, joita näännytettiin verotuksilla, ajettiin pois kylistä, häädettiin maalta, ja jotka kuolivat tai muuttivat pois maasta. Amerikassa tuo uudestiluominen tapahtui väkivaltaisesti etelävaltojen orjatilojen suhteen. Siellä sovellettiin väkivaltaa orjanomistajatilanherroja vastaan. Heidän maansa pirstottiin, maanomistus alkoi muuttua feodaalisesta suuromistuksesta pieneksi porvarilliseksi. Ja Amerikan „vapaiden” maamassiivien suhteen tuona uuden maankäyttöjärjestelmän luoja uutta tuotantotapaa (s.o. kapitalismia) varten oli „amerikkalainen musta jako”, 40-luvun liike maankorkoa vastaan (Anti-Rent-Bewegung), lainsäädäntö homestead'eista⁸³ j.n.e. Kun saksalainen kommunisti Hermann Kriege vuonna 1846 propagoi maan tasasuhtaista uudestijakoa Amerikassa, niin Marx teki pilaa tuon kvasisosialismin eserräläisistä ennakkoluuloista ja poroporvarillisesta teoriasta, mutta *arvosti maanomistusta vastaan*

* — sivut. *Toim.*

** Vertaa „Theorien über den Mehrwert”, II. Band, I. Teil. Seite 280: kapitalistisen tuotantotavan ehto maanviljelyksessä — „teollisuudenharjoittajan (Geschäftsmann) tuleminen laiskuri-talonpoijan tilalle”⁸².

suunnatun amerikkalaisen liikkeen * historiallisen merkityksen liikkeenä, joka toi edistyksellisesti ilmi tuotantovoimien kehityksen edut, kapitalismin edut Amerikassa.

6. MINKÄ VUOKSI PIENOMISTAJAIN OLI VENÄJÄLLÄ ESIINNYTTÄVÄ KANSALLISTAMISEN PUOLESTA?

Luokaa silmäys mainitulta näkökannalta Venäjän agraarikehitykseen XIX vuosisadan toiselta puoliskolta alkaen.

Mitä on meidän „suuri” talonpoikaisreformimme, maiden leikkaaminen talonpojilta, talonpoikain siirtäminen „hiekkamaille”, uuden maankäyttöjärjestelmän voimaansaattaminen sotavoiman, ampumisten ja rankaisutoimenpiteiden avulla? Se on ensimmäistä joukkoluontoista väkivaltaa talonpoikaista kohtaan maanviljelyksen alalla syntyvän kapitalismin hyväksi. Se on tilanherramaista „maiden puhdistamista” kapitalismia varten.

Mitä on stolypinilainen agraarilainsäädäntö 87. pykälän mukaan, tuo kulakkien toimeenpaneman yhteisöjen ryöstämisen kannustaminen, tuo vanhojen maanhallintasuhteiden hävittäminen varakkaiden isäntien mitättömän pienen ryhmän hyväksi joukkojen nopean taloudellisen häviön hinnalla? Se on toinen suuri askel joukkoluontoisessa väkivallassa talonpoikaista kohtaan kapitalismin hyväksi. Se on toinen *tilanherramainen* „maiden puhdistaminen” kapitalismia varten.

Mutta mitä on trudovikkilainen maan kansallistaminen Venäjän vallankumouksessa?

Se on *talonpoikaista „maiden puhdistamista” kapitalismia varten.*

Juuri siinä onkin kaikkien typeryyksien peruslähde meidän kunnallistajillamme, että he eivät käsitä Venäjän

* „Vperjod”, 1905, № 15 (Geneve, huhtikuun 7/20), kirjoitus: „Marx amerikkalaisesta „mustasta jaosta”” (ks. Teokset, 8. osa, ss. 313—319. *Toim.*) (Marxin ja Engelsin Koottujen teosten *mehringiläisen* laitoksen toinen osa). „Me tunnustamme täydellisesti”, kirjoitti Marx vuonna 1846, „amerikkalaisten kansallismiestien liikkeen sen historiallisen laimukaisuuden puolesta. Me tiedämme, että tuo liike pyrkii saavuttamaan sellaisen tuloksen, joka tosin tällä hetkellä antaisi syyä nykyisen porvarillisen yhteiskunnan industrialismin kehitykselle, mutta joka, ollen proletaarisen liikkeen tulosta, on rynnäkkönä maanomistusta vastaan yleensä ja erikoisesti Amerikassa nykyään vallitsevissa oloissa johtava omien seuraustensa vuoksi kiertämättömästi etemmäksi, kommunismiin. Kriege, joka on yhdessä saksalaisten kommunistien kanssa liittynyt New-Yorkissa maan-korkoa vastaan tähdättyyn liikkeeseen (Anti-Rent-Bewegung), pukee tuon yksinkertaisen tosiasian mahtipontisiin fraaseihin ryhtymättä tarkastelemaan itse liikkeen sisältöä”⁸⁴.

porvarillisen agraarikumouksen *taloudellista* perustaa tuon kumouksen kahdessa mahdollisessa muodossa, tilanherramais-porvarillisessa ja talonpoikais-porvarillisessa muodossa. Ilman sitä, että „puhdistetaan” keskiaikaiset maanhallintasuhteet ja keskiaikainen maankäyttäjärjestelmä, jotka ovat osaksi feodaalisia, osaksi aasialaisia, *ei* porvarillinen kumous maanviljelyksessä *voi* tapahtua, sillä pääoman *täytyy*,—taloudellisen välttämättömyyden mielessä *täytyy*,—luoda itselleen *uusi* maankäyttäjärjestelmä, joka on sopeutettu vapaan kauppamaanviljelyksen uusiin ehtoihin. Tuon keskiaikaisen rojun „puhdistuksen” agraarisuhteiden alalla yleensä ja ennen kaikkea vanhan maanhallinnan alalla tulee koskea pääasiallisesti tilanherrojen maita ja talonpoikain osuusmaita, sillä kumpikin maanhallinta on nykyään, nykyisessä muodossaan, sopeutettu työllämaksuun, veropäivätyön perintöön, velkaorjuuteen eikä vapaaseen kapitalistisesti kehittyvään talouteen. Stolypinilainen „puhdistus” käy epäilemättä Venäjän edistyksellisen kapitalistisen kehityksen linjaa, mutta tuo puhdistus on vain sopeutettu kokonaisuudessaan tilanherrojen etujen mukaiseksi: maksakoot rikkaat talonpojat moninkertaisen hinnan „talonpoikais”- (lue: tilanherra-) pankille,— me annamme heille siitä hyvästä vapauden ryöstää yhteisöä, väkivaltaisesti pakkoluovuttaa joukkoja, pyöristää palstojaan, häätää talonpoikaisköyhälistöä, horjuttaa kokonaisten kylien elämän perustoja, luoda hinnalla millä hyvänsä, mistään välittämättä, vaikka kuinka suurilukuisten „ikivanhojen” osuusmaanviljelijöiden talouksista ja elämästä huolimatta, luoda uusia lohkotilapalstoja, uuden kapitalistisen maanviljelyksen perustaa. Tuossa linjassa on ehdottomasti taloudellista järkeä, se ilmaisee *oikein* kehityksen *todellisen* kulun, millaisen sen on oltava junkkereiksi muuttuvien tilanherrojen *herruuden aikana*.

Entä minkälainen on toinen, talonpoikainen linja? Joko se on taloudellisesti mahdoton — ja silloin kaikki puheet tilanherrojen maiden konfiskoinnista talonpoikain toimesta, talonpoikaisesta agraarivallankumouksesta ynnä muusta ovat pelkkää petkutusta tai tyhjänpäiväistä haaveilua. Tahise on taloudellisesti mahdollinen ehdolla, että porvarillisen yhteiskunnan toinen aines saa voiton porvarillisen yhteiskunnan toisesta aineksestä,— ja silloin meidän itsemme on selvästi käsitettävä ja selvästi osoitettava kansalle tämän

kehityksen konkreettiset ehdot, ne ehdot, joissa talonpoikaisto muuttaa vanhat maanhallintasuhteet uuteen, kapitalistiseen tapaan.

Tässä herää luonnollisesti ajatus: tämä talonpoikainen linja juuri onkin tilanherrojen maiden *jakamista* talonpoikaiston omaisuudeksi. Mainiota. Mutta sitä varten, että tuo omaisuudeksi jakaminen todella vastaisi maanviljelyksen uusia, kapitalistisia oloja, on jakaminen suoritettava uuteen eikä vanhaan tapaan. Jakamisen perustana ei saa olla vanha osuusmaa, joka jaettiin talonpoikain kesken sata vuotta sitten tilanherrojen pehtoorien tai aasialaisen despotian virkamiesten tahdon mukaan,— perustana täytyy olla vapaan, kauppamaanviljelyksen vaatimukset. Tyydyttääkseen kapitalismin vaatimukset jakamisen on oltava jakamista *farmarien* kesken eikä jakamista „laiskuri”-talonpoikain kesken, joista valtava enemmistö hoitaa talouttaan totunnaisesti, perimätietojen mukaan, patriarkaalisia eikä kapitalistisia olosuhteita vastaavasti. Entisten normien mukainen jakaminen, s.o. entistä, osuusmaanhallintaa vastaava jakaminen, ei ole vanhan maanhallinnan *puhdistusta*, vaan sen *ikuistamista*, ei ole tien vapauttamista kapitalismille, vaan sen *rasittamista* soveltautumattomien ja soveltumattomien „laiskajaakkujen” joukolla, joista ei voi tulla farmareita. Ollakseen edistyksellinen, jakamisen on perustuttava *uuteen* lajitteluun maanviljelijätalonpoikain kesken, lajitteluun, joka erottaa farmarit tarpeettomasta romusta. Ja tuo uusi lajittelu juuri onkin maan kansallistamista, s.o. maan yksityisomistuksen täydellistä lakkauttamista, maalla harjoitettavan talouden täyttä vapautta, vapautta farmarien muodostumiselle entisestä talonpoikaistosta.

Kuvitelkaa mielessänne nykyistä talonpoikaistaloutta ja osuusmaanhallinnan, s.o. vanhan talonpoikaisen maanhallinnan, luonnetta. „Talonpoikia, joita yhteisö yhdistää pienen pieniin hallinnollis-fiskaalisiin ja maanhallintaliittoihiin, pirstovat monet erilaiset jaot, jotka jakavat heidät ryhmiin ja kategorioihin maaosuuden suuruuden, verojen suuruuden y.m.s. mukaan. Ottakaamme vaikkapa Saratovin läänin zemstvotilastokokoelma; talonpoikaisto jaetaan siinä seuraaviin ryhmiin: lahjamaatalonpojat, isäntätalonpojat, yksityisomistajatalonpojat, valtion talonpojat, yhteisöhallinnalliset valtion talonpojat, tshetverttihallinnalliset valtion talonpojat, valtion talonpojat entisistä tilanherrain

talonpojista, apanaasitalonpojat, valtionmaiden vuokraajat, maattomat, isäntätalonpojat entisistä tilanherrain talonpojista, lunastustilojen talonpojat, isäntätalonpojat entisistä apanaasitalonpojista, omistajatalonpojat, siirtolaiset, lahjamaatalonpojat entisistä tilanherrojen talonpojista, isäntätalonpojat entisistä valtion talonpojista, vapautetut talonpojat, verottomat talonpojat, vapaat viljelijät, väliaikaisvelvolliset talonpojat, entiset tehtaantalonpojat j.n.e. ja sitten vielä kiinnitettyt talonpojat, muualtatuleet talonpojat y.m. Nämä kaikki ryhmät eroavat toisistaan agraarisuhteiden historian, maaosuuden ja verojen suuruuden y.m., y.m. puolesta. Ja ryhmien sisällä on samantapaisia eroavaisuuksia suuri määrä: toisinaan on jopa saman kylän talonpojat jaettu kahteen aivan erilaiseen kategoriaan: „entiset herra N. N:n” ja „entiset rouva M. M:n”. Kaikki tuo kirjavuus oli luonnollista ja välttämätöntä keskiaikana” *.

Jos tilanherrojen maiden *uusi* jakaminen tapahtuisi tätä feodaalista maanhallintaa vastaavasti — saman tekevää, yhtenäiseen normiin saakka lisäämisen, s.o. tasanjakamisen, mielessä tai jonkinlaisen uuden ja vanhan keskinäisen tasasuhtaisuuden mielessä tai jotenkin muuten, — niin tuo jakaminen ei ainoastaan olisi takaamatta sitä, että jaetut palstat vastaisivat kapitalistisen agrikulttuurin vaatimuksia, vaan päinvastoin *varmistaisi* ilmeisen *vastaamattomuuden*. Sellainen jakaminen *vaikeuttaisi* yhteiskunnallista kehitystä, sitoisi uuden vanhaan, sen sijaan että vapauttaisi uuden *vanhasta*. Todellisena vapautuksena on *vain* maan kansallistaminen, joka tekee mahdolliseksi farmarien *muovautumisen*, farmaritalouden *muodostumisen* ilman yhteyttä vanhaan, ilman minkäänlaista suhdetta keskiaikaiseen osuusmaanhallintaan.

Kapitalistinen kehitys talonpoikaiston keskiaikaisilla osuusmailla tapahtui reforminjälkeisellä Venäjällä siten, että edistykselliset taloudelliset ainekset *vapautuivat* maaosuuden määräävästä vaikutuksesta. Toisaalta vapautui proletaareja, jotka luovuttivat maaosuuden, hylkäsivät sen, jättivät sen ilman hoitoa. Toisaalta vapautui *isäntiä*, nämä vapautuivat ostamalla ja vuokraamalla maata, rakentamalla *uuden* talouden vanhan, keskiaikaisen maanhallinnan *eri palasista*. Se maa, jolla nykyinen vähänkin vauras

* „Kapitalismin kehitys”, V luku, IX: „Muutamia huomautuksia maaseutumme esikapitalistisesta ekonomiikasta”, s. 293. (Ks. Teokset, 3. osa, ss. 335—336. Toim.)

venäläinen talonpoika hoitaa talouttaan, s.o. sellainen talonpoika, joka vallankumouksen otollisen lopputuloksen tapauksessa kykenee todella muuttumaan vapaaksi farmariksi,— se maa on osaksi hänen omaa maaosuuttaan, osaksi naapurin, yhteisötalonpojan, maaosuudesta vuokrattua, osaksi, mahdollisesti, kruunulta pitemmäksi aikaa vuokrattua maata, tilanherralta vuodeksi vuokrattua maata, parkilta ostettua maata j.n.e. Kapitalismi vaatii, että *kaikki* nuo luokituserilaisuudet raukenisivat, että jokainen talous maalla rakentuisi poikkeuksetta markkinain uusia vaatimuksia ja ehtoja vastaavasti, agrikulttuurin vaatimuksia vastaavasti. Maan kansallistaminen täyttää tuon vaatimuksen vallankumouksellisin talonpoikaisin menetelmin, ravistellen kansasta kerralla ja täydellisesti pois keskiaikaisen maanhallinnan *kaikkien* muotojen *kaikki* lahonneet rääsyt. Ei saa olla enempää tilanherran maanomistusta *kuin myöskään osuus* maanhallintaa, täytyy olla vain uusi, vapaa maanhallinta,— sellainen on radikaalisen talonpojan tunnus. Ja tämä tunnus ilmaisee oikeimmalla, johdonmukaisimmalla ja ratkaisevimmalla tavalla kapitalismin etuja (kapitalismin, jolta radikaalinen talonpoika naiiviudessaan varjelee itseään ristinmerkillä), maan tuotantovoimien voimakkaimman kehityksen etuja tavaratalouden vallitessa.

Tämän perusteella voidaan tehdä päätelmiä Pjotr Maslovin teräväjärkisyydestä, hänellä kun agraariohjelman *koko* eroavaisuus trudovikkilaisesta talonpoikaisesta agraariohjelmasta sisältyy vanhan, keskiaikaisen, osuusmaanhallinnan *lujittamiseen!* Talonpoikainen osuusmaa on ghetto, jossa talonpoikaisto on menehtymäisillään ja josta se pyrkii kiihkeästi vapaalle* maalle. Mutta vaikka talonpojat vaativat vapaata, s.o. kansallistettua, maata, Pjotr Maslov ikuistaa tuon gheton, lujittaa vanhaa, alistaa parhaat maat, jotka konfiskoidaan tilanherroilta ja siirretään yleiseen käyttöön, vanhan maanhallinnan ja vanhan talouden ehtoihin. Trudovikki-talonpoika on *teoissa* päättäväisin porvarillinen vallankumouksellinen, sanoissa hän on

* „Sosialistivallankumouksellinen” hra Mushenko, joka II Duumassa esitti puolueensa katsantokannat täydellisimmin, julisti suoraan: „*Me nostamme maan vapauttamisen lipun*” (47. istunto, toukokuun 26 pnä 1907, s. 1174). Täytyy olla sokea voidakseen olla näkemättä ei ainoastaan tämän muka „*sosialistisen*” lipun *kapitalistista* reaalista luonnetta (sen näkee Pjotr Maslovkin), vaan myöskin *tällaisen* agraarivallankumouksen taloudellista edistyksellisyyttä stolypinilaiskadettilaiseen verrattuna (sitä Pjotr Maslov ei näe).

poroporvarillinen utopisti, joka kuvittelee, että „musta jako” on sopusoinnun ja veljeyden* eikä kapitalistisen farmariston lähtökohta. Pjotr Maslov on käytännössä taantumuksellinen, joka, peläten tulevan vastavallankumouksen Vendéetä, lujittaa vanhan maanhallinnan nykyisiä vallankumousvastaisia aineksia, ikuistaa talonpoikaista ghettoa, mutta sanoissa hänellä on harkitsemattomia, mielettömästi ulkoopittuja sanasia porvarillisesta edistyksestä. Venäjän maanviljelyksen edistyksen todella vapaa-porvarillisia, eikä stolypinilais-porvarillisia, todellisia ehtoja Maslov ja kumpp. eivät ole lainkaan ymmärtäneet.

Pjotr Maslovin vulgääriin marxilaisuuden ja Marxin todella käyttämien tutkimusmenetelmien välinen eroavaisuus voidaan selvimmin havaita suhtautumisessa narodnikkien (siinä luvussa myös eserrien) pikkuporvarillisiin utopioihin. Vuonna 1846 Marx paljasti armotta amerikkalaisen eserrän Hermann Kriegen poroporvarillisuuden tämän ehdottaessa Amerikkaa varten todellista mustaa jakoa ja nimittäessä tuota jakoa „kommunismiksi”. Marxin dialektinen ja vallankumouksellinen kritiikki lakaisi pois poroporvarillisen doktriinin akanat ja *erotti erikseen* „maanomistusta vastaan suunnatun hyökkäyksen” ja „maankorkoa vastaan suunnatun liikkeen” terveen ytimen. Mutta meidän vulgäärit marxilaiset arvostellessaan „tasasuhtaista uusintajakoa”, „maan sosialisointia”, „yhtäläistä oikeutta maahan”, *rajoittuvat* doktriinin kumoamiseen ja tuovat siten itse esiin tylsän doktrinäärisyytensä, joka narodnikkilaisen teorian elottoman doktriinin takaa ei näe talonpoikaismuusvallankumouksen elävää elämää. Tuossa tylsässä doktrinäärisyydessään, joka on ilmaistu takapajuisinta keskiaikaista maanomistusta varmentavassa „kunnallistamis”-ohjelmassamme, Maslov ja menshevikit menivät niin pitkälle, että saattoivat sosialidemokraattisen puolueen nimessä puhua toisessa Duumassa seuraavanlaisia todella häpeällisiä asioita:Joskin me (socialidemokraatit) maanluovutusmenetelmää koskevassa kysymyksessä olemme paljon lähempänä näitä (narodnikkilaisia) ryhmiä kuin kansanvapauden ryhmää, niin kysymyksessä maankäytön

* Katso tämän porvarillis-vallankumouksellisen katsantokannan näivä ilmaisuja puheesta, jonka „kansansosialisti” Volk-Karatsheski piti „tasa-arvoisuudesta, veljeydestä ja vapaudesta” (II Duuma, 16, istunto, maaliskuun 26 pnä 1907, ss. 1077—1080).

muodoista me olemme heistä kauempana” (47. istunto, toukokuun 26 pnä 1907, pikakirjoituspöytäkirjan s. 1230).

Todellakin, talonpoikaisessa agraarivallankumouksessa menshevikit ovat kauempana vallankumouksellisesta talonpoikaisesta kansallistamisesta ja lähempänä liberaaltilanherramaista osuusmaanomistuksen (eikä yksistään osuusmaanomistuksen) säilyttämistä. Osuusmaanomistuksen säilyttäminen on poljetun aseman, takapajuisuuden ja velkaorjuuden säilyttämistä. On luonnollista, että lunastuksesta haaveillessaan liberaalinen tilanherra puoltaa innokkaasti osuusmaanomistusta * ...jonka ohella säilyisi runsaalta osaltaan tilanherramaanomistus! Mutta sosialidemokraatti, jonka „kunnallistajat” ovat saattaneet tolaltaan, ei käsitä sitä, että sanahelinä häipyä, mutta asia jää. Sanahelinä tasasuhtaisuudesta, sosialisoinimisesta j.n.e. häipyä, sillä tavaratuotannossa *ei voi olla* tasasuhtaisuutta. Mutta *asia* jää, s.o. jää pisimmälle menevä, mikä vain kapitalismin vallitessa on mahdollista, eronteko feodaalisesta vanhanaikaisuudesta, keskiaikaisesta osuusmaanhallinnasta, kaikesta ja kaikenlaisesta rutiinista ja perinteellisestä. Kun sanotaan: „tasasuhtaisesta uudelleenjaosta ei tule mitään”, niin marxilaisen on ymmärrettävä, että tuo „ei mitään” koskee *yksinomaan* sosialistisia tehtäviä, yksinomaan sitä, että kapitalismia se ei poista. Mutta tuollaisen uudelleenjaon yrityksistä, jopa tuollaisen uudelleenjaon ajatuksestakin koituu *hyvin paljon* porvarillisdemokraattisen kumouksen hyödyksi.

Sillä tämä kumous voi tapahtua joko tilanherrain ollessa voitolla talonpojista — ja se vaatii vanhan omistuksen säilyttämistä ja sen stolypinilaista reformoimista yksinomaan ruplan voimalla. Tahi se tapahtuu sitä tietä, että talonpoikaisto saa voiton tilanherroista, — mutta kapitalistisen talouden objektiivisten ehtojen vuoksi se on mahdollonta ilman koko keskiaikaisen maanomistuksen, sekä tilanherra- että talonpoikaisen maanomistuksen, hävittämistä.

* Sivumennen sanoen. Menshevikit (ja siinä luvussa tov. Tsereteli, jonka puhetta siteerasin) erehtyvät suuresti luullessaan, että kadetit edes jossain määrin johdonmukaisesti puolustavat talonpoikain *vapaata* omistusta. Asia *ei ole* niin. Kadetti puolueen nimessä hra Kutler puhui toisessa Duumassa omistuksen puolesta (erotukseksi kadettien ensimmäisessä Duumassa esittämästä valtion maavaroja koskevasta luonnoksesta), mutta samalla sanoi: „*puolue aikoo rajoittaa heitä (talonpoikia) vain (!) luovutus-oikeudessa ja panitaamisoikeudessa, s.o. ehkäistä tulevaisuudessa maan oston ja myynnin laaja kehittyminen*” (12. Istunto, maaliskuun 19 pnä 1907, pikakirjoituspöytäkirjan s. 740). Se on liberaaliksi pukeutuneen *byrokraatin aitoaantumuksellinen* ohjelma.

Joko stolypinilainen agraarireformi tahi talonpoikaisvallankumouksellinen kansallistaminen. *Vain* nämä ratkaisut ovat taloudellisesti reaalisia. Kaikki keskivälillä oleva, menshevistisestä kunnallistamisesta alkaen kadettilaiseen lunastukseen saakka, on taas poroporvarillista rajoittuneisuutta, doktriinin tylsää vääristelyä, huonoa keksintöä.

7. TALONPOJAT JA NARODNIKIT OSUUSMAAN
KANSALLISTAMISESTA

Sen, että osuusmaan omistuksen lakkauttaminen on vapaan, uusia kapitalistisia ehtoja vastaavan talonpoikais-talouden luomisen ehto, sen tajuavat itse talonpojat aivan selvästi. Hra Groman, joka seikkaperäisesti ja tarkasti kuvailee talonpoikaiston edustajakokouksissa käytyjä keskusteluja*, esittää talonpojan seuraavan erinomaisen mielipiteen:

„Käsiteltäessä kysymystä lunastuksesta eräs edustaja oleellisia vastaväitteitä kohtaamatta sanoi: „sanottiin, että ilman lunastusta monet niistä talonpojista, jotka ovat ostaneet maata työllä ansaitsemillaan rahoilla, joutuvat kärsimään. Sellaisia on vähän, maatakaan heillä ei ole paljon, *jaon yhteydessä he yhtäkaikki saavat maata*”. Juuri siitä juontuu valmius luopua omistusoikeudesta sekä osuus- että ostomaihin”.

Ja vähän myöhemmin (s. 20) hra Groman toistaa tämän talonpoikain yleisenä mielipiteenä.

„*Jaon yhteydessä he yhtäkaikki saavat!* Eikö ole selvää, millainen *taloudellinen* välttämättömyys on sanellut tuon perustelun? Kaiken maan, sekä tilanherra- että osuusmaan uusi jako ei voi pienentää talonpoikaiston yhdeksän kymmenesosan (ja oikeammin yhdeksänkymmentä yhdeksän sadasosan) maaomaisuutta; sitä on turhaa pelätä. Mutta jako on tarpeen siksi, että se tekee todellisille, kunnollisille isännille mahdolliseksi järjestää maankäyttönsä uusia olosuhteita vastaavaksi, kapitalismin vaatimuksia („markkinoiden käskyjä” eri tuottajille) vastaavaksi alistumatta niihin keskiaikaisiin suhteisiin, jotka määräsivät nimenomaan osuusmaaomaisuuden suuruuden, sijainnin ja jakaantumisen.

* „Aineistoa talonpoikaiskysymykseen” (Selostus Yleisvenäläisen talonpoikaistalon edustajakokouksen istunnoista marraskuun 6—10 piltä 1905. V. Gromanin johtava kirjoitus. Kustannusliike „Novyi Mir”, Pietari, 1905, s. 12).

Hra Peshehonov, käytännöllinen ja selväjärkinen „kansansosialisti” (lue: sosiaalikaladetti), joka kykeni, kuten olemme nähneet, sopeutumaan pienisäntien yleisvenäläisten joukkojen vaatimuksiin, ilmaisee tuon katsantokannan vieläkin määritellymmin.

„Osuusmaa”, kirjoittaa hän, „tämä tuotannollisessa suhteessa tärkein maa-alan osa on kiinnitetty säädylle, ja mikä vielä pahempi: sen pikkuryhmille, eri talouksille ja kylille. Sen vuoksi talonpoikaisto joukkona otettuna ei voi edes osuusmaa-alan puitteissa asettua vapaasti asumaan... Väestön vääärä, *markkinoiden* (tämä pankaa merkille!) *vaatimuksia vastaamaton sijoitus*... Kruununmaita koskeva kielto täytyy poistaa, *osuusmaa täytyy vapauttaa omistuksen kahleista*, yksityisomistuksellisten maiden *erilleen aitaaminen täytyy hävittää*. Venäjän kansalle täytyy palauttaa sen maat, ja silloin se sijoittuu tälle maalle siten kuin sitä vaativat sen taloudelliset tarpeet” (A. V. Peshehonov: „Agraariprobleemi talonpoikaissiikkeen yhteydessä”, Pietari, 1906, ss. 83, 86, 88—89. Kursivointi meidän).

Eikö ole selvää, että tämän „kansansosialistin” suulla puhuu farmari, joka haluaa nousta omille jaloilleen? Eikö ole selvää, että „osuusmaan vapauttaminen omistuksen kahleista” on tälle todella välttämätön uutta sijoittautumista varten, maapalstojen uutta järjestelyä varten, joka „vastaa markkinoiden vaatimuksia”, s.o. *kapitalistisen maanviljelyksen* vaatimuksia? Hra Peshehonovhan — muistutamme vielä kerran — on niin selväjärkinen, että hylkää kaikkinaisen sosialisoinen, hylkää kaikkinaisen yhteisöoikeuteen sopeutumisen — sosialistivallankumoukselliset eivät suotta julista häntä pannaan individualistina! — *hylkää kaikkinaisen palkkatyön käytön kieltämisen talonpoikaistaloudessa*.

Talonpoikaisten osuusmaan omistuksen kannattamisen taantumuksellisuus käy talonpoikaiston *tämän*laatuisten kansallistamispyrkimysten aikana täysin ilmeiseksi. A. Finn, joka esittää kirjassaan eräitä esittämiämme hra Peshehonovin päätelmiä, arvostelee häntä narodnikkina, todistelee hänelle kapitalismin kehittyvän kiertämättömästi talonpoikaistaloudesta ja talonpoikaistalouden sisällä (siteeratun kirjasen s. 14 ja seuraavat). Se on epätyydyttävää arvostelua, sillä kapitalismin kehitystä koskevan yleisen kysymyksen takaa A. Finniltä jää huomaamatta konkreettinen kysymys kapitalistisen maanviljelyksen vapaamman kehityksen ehdoista *osuusmailla!* A. Finn

rajoittuu vain asettamaan kysymyksen kapitalismista *yleensä* ja saa helpon voiton jo kauan sitten voitetusta narodnikkilaisuudesta. Mutta puhe on konkreettisemmasta * kysymyksestä: tilanherramaisesta ja talonpoikaisesta „erilleen aitaamisen hävittämisen” (hra Peshehonovin sanonta) tyypistä, maan „puhdistamisesta” kapitalismia varten.

Toisessa Duumassa eserräpuolueen virallinen puhuja hra Mushenko, joka piti yhteenvetopuheen agraarikysymyksestä, ilmaisi yhtä määritellysti kuin hra Peshehonovkin maan sellaisen kansallistamisen *kapitalistisen* olemuksen, jota pikkuporvarilliset sosialistit suvaitsevat nimittää „sosialisoinniseksi”, „yhtäläisen oikeuden maahan” säätämiseksi j.n.e.

„Oikea erikseen asumaan asettuminen”, sanoi hra Mushenko, „on mahdollista vasta silloin, kun maa vapautetaan erilleen aitaamisesta, kun poistetaan kaikki väliaidat, joita maan yksityisomistuksen periaate on sille pystyttänyt” (47. istunto, toukokuun 26 pnä 1907, pikakirjoituspöytäkirjan s. 1172). „Oikea” erikseen asumaan asettuminen on sitä, mitä vaativat markkinat, vaatii kapitalismi. „Oikeiden” isäntien „oikeaa” erikseen asumaan asettumista estää sekä tilanherramaan- että osuusmaanhallinta.

Vielä eräs havainto Talonpoikaisliiton edustajain lausunnoista on huomiomme arvoinen. Hra Groman kirjoittaa mainituksessa kirjassessa:

„Kuulua kysymystä „yhteisöstä” — tätä vanhan- ja uusnarodnikkilaisuuden kulmakiveä — ei nostettu lainkaan ja se vaieten ratkaistiin kielteisesti: maan tulee olla yksilöiden ja yhtymien käytössä, sanotaan sekä ensimmäisen että toisen edustajakokouksen päätöksissä” (s. 12).

Siis talonpojat esiintyivät selvästi ja päättäväisesti vanhaa yhteisöä vastaan vapaiden yhtymien puolesta ja

* „Mihin tuo peshehonovlainen työhön perustuva talous saattaa loppujen lopuksi johtaa?” — kysyy A. Finn ja vastaa alvan oikein: „kapitalismiin” (mainitun kirjasen s. 19). Tuosta epäilemättömästä totuudesta, joka oli todellakin selvitettävä narodnikille, olisi pitänyt mennä *etemmäksi*, niiden erikoisten muotojen selittämiseen, joissa kapitalismin vaatimukset tulevat esiin talonpoikaisen agraarivallankumouksen oloissa. Sen asemesta A. Finn lähti *takaisin*: „Herää kysymys”, kirjoittaa hän, „minkä vuoksi meidän sitten olisi palattava takaisin, harhailtava joillain omaperäisillä teillä, tullaksemme loppujen lopuksi taas sille tielle, jota me nyt jo kuljemme? Se on turhaa työtä, hra Peshehonovi!” (sama lähde). Ei, se ei ole turhaa työtä eikä „loppujen lopuksi” kapitalismiin johtavaa, vaan sellaista, joka *kulkee suorimmin, vapaimmin ja nopeimmin kapitalismin tietä*. A. Finn ei ajatellut Venäjän maanviljelyksen stolyppinilaisen kapitalistisen kehityksen ja Venäjän maanviljelyksen talonpoikais-vallankumouksellisen kapitalistisen kehityksen suhteellisia erikoisuuksia.

erillisten henkilöiden maankäytön puolesta. Siitä, että tämä on todella koko talonpoikaiston ääni, ei voi olla epäilystä, sillä myöskään Työryhmän (104:n) lakiehdotus *ei sano sanaakaan yhteisöstä*. Ja yhteisö on liitto osuusmaan hallintaa varten!

Stolypin hävittää tätä yhteisöä väkivaltaisesti poha-tojen pienen ryhmän hyväksi. Talonpoikaisto haluaa hävittää sen ottamalla tilalle vapaat *yhtymät* ja „erillisten yksilöiden” maankäytön *kansallistetulla* osuusmaalla. Mutta Maslov ja kumpp. asettuvat porvarillisen edistyksen nimessä poikkiteloin juuri tämän edistyksen perusvaatimuksen suhteen ja puoltavat keskiaikaista maanhallintaa. Varjelkoon meitä jumala tuollaiselta „marxilaisuudelta”!

8. M. SHANININ JA JAKAMISEN MUIDEN KANNATTAJIEN VIRHE

M. Shanin, joka ottaa kirjassaan * kysymyksen jonkin verran toiselta kannalta, on tahtomattaan antanut vielä erään vahvistuksen niin kovasti vihaamalleen kansallistamiselle. Ottamalla Irlannin esimerkiksi, analysoimalla maanviljelyksen porvarillisen *reformaattoruuden* ehtoja M. Shanin on todistanut vain sen, että maanomistuksen perusteet ovat yhteensoveltumattomia maan yhteiskunnallisessa tai valtion hallinnassa olemisen kanssa (mutta tämä yhteensoveltumattomuus täytyy todistaa myöskin yleisellä teoreettisella analyysillä, josta Shanin ei ole edes maininnut),— edelleen hän on ehkä vielä todistanut välttämättömäksi tunnustaa omistus kaikenlaista valtiollis-reformaattorista toimintaa varten kapitalistisesti kehittyvän maanviljelyksen alalla. Mutta kaikki nuo Shaninin todisteet ampuvat kokonaan yli maalin: porvarillisen reformaattoruuden oloissa on tietenkin mahdollista *vain* maan yksityisomistus; yksityisomistuksen säilyttäminen Yhdistyneen Kuningaskunnan maiden valtaosassa ei tietenkään jättänyt Yhdistyneen Kuningaskunnan osalle muuta tietä kuin yksityisomistuksen tien. Mutta mitä tekemistä sillä on Venäjän „talonpoikaisen agraarivallankumouksen” kanssa? M. Shanin osoitti, jos niin halutaan, oikean tien, mutta hän osoitti oikean tien stolypinilaiselle agraarireformille eikä

* „Kunnallistaminen tai omaisuudeksi jakaminen”. M. Shanin, Vilna, v. 1907.

talonpoikaiselle agraarivallankumoukselle *. M. Shaninilla ei ole hituisen vertaakaan käsitystä niiden erilaisuudesta,— mutta ilman tuon erilaisuuden itselleen selvittämistä on naurettavaa puhuakin sosialidemokratian agraariohjelmasta Venäjän vallankumouksessa. Ja kun M. Shanin, seuraten tietenkin mitä parhaimpia vaikuttimia, puolustaa konfiskointia lunastusta vastaan, niin häneltä katoaa koko historiallinen perspektiivi. Hän unohtaa, että porvarillisessa yhteiskunnassa konfiskaatio, s.o. pakkoluovutus ilman lunastusmaksua, on absoluuttisesti yhtä yhteensopimaton *reformaattoruuden* kanssa kuin maan kansallistaminenkin. Kun puhutaan konfiskoinnista ja oletetaan agraarikysymyksen reformaattorinen eikä vallankumouksellinen ratkaisu, niin se on samaa kuin esitettäisiin Stolypinille pyyntö tilanherramaanomistuksen hävittämisestä.

Shaninin kirjasen toisena puolena on se, että siinä korostetaan voimakkaasti maanviljelyskriisimme *agrikulttuurista* luonnetta, ehdotonta välttämättömyyttä siirtyä korkeampiin talousmuotoihin, Venäjällä tavattoman alhaisen maanviljelystekniikan kohottamiseen j.n.e. Näitä oikeita väittämiä on Shanin kehittänyt niin uskomattoman yksipuolisesti, hän on siinä määrin vaieten sivuuttanut maaorjuudellisten latifundioiden hävittämisen ja maanhallintasuhteiden muuttamisen tämän teknillisen kumouksen ehtona, että tuloksena on kokonaan valheellinen perspektiivi. Sillä maanviljelyksen teknilliseen nousuun kulkee, ja tilanherrojen etujen kannalta oikein kulkee, myöskin stolypinilainen agraarireformi. Yhteisön väkivaltainen pirstominen vuoden 1906 marraskuun 9 päivän y.m.s. laeilla, huuttorien juurruttaminen ja lohkotilatalouden tukeminen avustuksilla,— se ei ole laisinkaan kangastusta, kuten eräät demokraattisen lehdistön kevytmieliset löppöttelijät toisi-

* Ja Shaninin viittaus Irlannin esimerkkiin, joka todistaa yksityisomistuksen ylivoimaa vuokraukseen nähden (mutta ei kaiken maan kansallistamiseen nähden), ei ole uusi. „Liberaalinen” professori hra A. I. Tshuprov *aiwan samalla tavalla* argumentoi Irlannin esimerkillä maan talonpoikaisomistuksen paremmuutta („Agraarikysymys”, II osa, s. 11). Mutta mikä on tuon „liberaalin” ja jopa „perustuslaillisen *demokraatin*” todellinen luonto, se näkyy hänen kirjoituksensa 33. sivulta. Siinä hra Tshuprov uskomattomalla julkeudella, vain Venäjällä mahdollisella liberaalisella julkeudella ehdottaa, että *kaikissa* maanjärjestelykomisioissa talonpojat alistettaisiin *tilanherraenemmistön* alaisuuteen! Viisi jäsentä talonpoijista ja 5 tilanherroista, mutta puheenjohtajan „määrää zemstvokokous”, s.o. *tilanherrain kokous*. I Duumassa Irlannin esimerkkiin viittasi *oikeistolainen ruhtinas* Drutski-Ljubetski todistukseksi maan yksityisomistuksen välttämättömyydestä ja kadettien lakiehdotusta vastaan (istunto toukokuun 24 p:nä 1906, pikakirjoituspöytäkirjan s. 626).

naan puhuvat, se on tilanherravallan ja tilanherrojen intressien säilyttämisen perustalla tapahtuvan taloudellisen edistyksen reaalisuutta. Tuo tie on tavattoman hidas ja tavattoman tuskallinen mitä laajimmille talonpoikaisjoukoille ja proletariaatille, mutta se on kapitalistiselle Venäjälle ainoa mahdollinen tie, jos talonpoikainen agraarivallankumous ei pääse voitolle.

Katsahtakaapa Shaninin asettamaa kysymystä *tällaisen* vallankumouksen kannalta. Uusi maanviljelystekniikka vaatii osuusmaalla harjoitettavan esi-isien aikaisen, luutuneen, takapajuisen, pimeän ja kurjan talonpoikaistalouden *kaikkien* ehtojen uudestiluomista. On heitettävä yli laidan sekä kolmivuoroviljelys, alkukantaiset työvälineet, maanviljelijän patriarkaalinen rahattomuus, rutiini karjatalous että markkinaolojen ja -vaatimusten naiivi ja härkäpäinen tuntemattomuus. Ja kuinka on? Onko tuo talouden vallankumouksellistaminen mahdollista maanhallinnan ollessa jäädytettyä? Ja jakaminen nykyisten osuusmaanomistajain kesken on keskiaikaisen maanhallinnan puoliksi * jäädyttämistä. Jakaminen voisi olla edistyksestä, jos se varmistaisi *uuden* talouden, *uuden* agrikulttuurin heittäen vanhan yli laidan. Mutta jakaminen ei voi olla sysäyksenä uuteen agrikulttuuriin, jos se pohjautuu vanhaan osuusmaanhallintaan. Tov. Borisov⁸⁵, jakamisen kannattaja, puhui Tukholmassa: „Meidän agraariohjelmamme on ohjelma kehittyvän vallankumouksen kautta varten, vanhan järjestyksen murtamisen ja uuden yhteiskunnallis-poliittisen järjestelmän perustamisen kautta varten. Siinä on sen perusajatus. Sosialidemokratia ei saa sitoa käsiään päätöksillä, jotka velvoittaisivat sitä kannattamaan jotain talousmuotoa. Tässä uusien yhteiskunnallisten voimien taistelussa vanhan järjestelmän perustoja vastaan on sotkeutunut solmu lyötävä auki päättävällä iskulla” (pöytäkirjojen s. 125). Kaikki se on aivan oikein ja erinomaisesti sanottu. Ja kaikki se puhuu kansallistamisen puolesta, sillä vain se todella „murtaa” koko vanhan keskiaikaisen maanhallinnan, vain se todella lyö auki sotkeutuneen solmun tarjoten uusille talouksille täyden vapauden muodostua kansallistetulla maalla.

* Edellä osoitin, että Euroopan-Venäjän 280 milj. desj. käsittävästä maavarannosta puolet — 138,8 milj. desj.— on osuusmaata. (Ks. tätä osaa, s. 209. *Toim.*)

Herää kysymys, mikä on sen kriteeri, onko uusi maanviljelys jo siinä määrin vakiintunutta, että maan jakaminen voidaan sopeuttaa *sen mukaiseksi*, eikä kiinnitetä jakamisella vanhoja haittoja uuteen talouteen? Sen kriteerinä voi olla yksistään — käytäntö. Minkäänlainen tilasto maailmassa ei voi huomioonottaa sitä, nimenomaan missä määrin talonpoikaisporvariston ainekset ovat kyseisessä maassa „kovettuneet”, jotta maanhallinta voitaisiin saattaa maalla harjoitettavan talouden mukaiseksi. Sen voivat ottaa huomioon *ainoastaan* itse isännät joukkona. Ja sellaisen huomioonottamisen mahdottomuus nykyhetkellä *on tullut todistetuksi* sillä, että talonpoikaisjoukot ovat esiintyneet vallankumouksessamme maan kansallistamisen ohjelmalla. Pienviljelijä kasvaa aina ja koko maailmassa siinä määrin kiinni omaan talouteensa (jos se on todella *hänen* taloutensa, eikä tilanherran työllämaksutalouden palanen, kuten asia Venäjällä usein on), — että maaomaisuuden „fanaattinen” puolustaminen on hänelle vissillä historiallisella kaudella ja vissiksi ajaksi kiertämätöntä. Kun venäläisten talonpoikain laajoissa joukoissa on *nykykaudella* omistajain fanatismiin asemesta — fanatismiin, jota kaikki vallassaolevat luokat, kaikki liberaalis-porvarilliset politikoitsijat juurruttavat, — levinyt ja lujittunut maan kansallistamisen vaatimus, niin olisi lapsellisuutta tai tylsäjärkistä pedanttisuutta selittää se „Ruskoje Bogatstvo”⁸⁶ publisistien tai hra Tshernovin kirjasten vaikutukseksi. Se johtuu siitä, että pienviljelijän, pikkuisännän reaaliset elämänehdot maaseudulla eivät aseta hänelle taloudelliseksi tehtäväksi varmistaa jo vakiintunutta uutta agrikulttuuria jakamalla maa omaisuudeksi, vaan *puhdistaa* maaperä uuden agrikulttuurin muodostumista varten (olevista aineksista) „vapaalla”, s.o. kansallistetulla maalla. Omistajan fanatismi voi ja sen tulee aikoinaan ilmaantua jo *ilmoille kuoriutuneen* farmarin vaatimuksena taloutensa turvaamiseksi. Maan kansallistamisen täytyi Venäjän vallankumouksessa tulla talonpoikaisjoukkojen vaatimukseksi farmarien tunnuksena, farmarien, *jotka tahtovat lyödä* rikki keskiaikaisuuden kuoren. Sen vuoksi sosialidemokraattien harjoittama jakamisen *propaganda*, jolla he kääntyvät kansallistamismielisten talonpoikaisjoukkojen puoleen, jotka juuri vasta alkavat astua lopullisen „lajittelun” oloihin, lajittelun, jonka tulee nostaa esiin kapitalistisen agrikulttuurin luomiseen pystyviä farma-

reita, sellainen propaganda on huutavaa historiallista tahdittomuutta, kyvyttömyyttä konkreettisen historiallisen ajankohdan huomioimiseen.

Meidän sosialidemokraatti-„razdelistit”*, toverit Finn, Borisov, Shanin, ovat vapaita siitä teoreettisesta dualismista, johon „kunnallistajat” lankeavat aina heidän tyyperään Marxin maakorkoteorian arvosteluunsa asti (siitä tuonnempana), mutta he tekevät toisenlaatuisen virheen, historiallista perspektiiviä koskevan virheen. Ollen teoreettisessa suhteessa yleisellä oikealla kannalla (ja eroten siinä „kunnallistajista”) he toistavat vuoden 1903 „otrezka”-ohjelmamme virheen. Tämän viimeksi mainitun virheen alkulähteenä oli se, että arvioidessamme oikein kehityksen *suunnan* me arvioimme väärin kehityksen *ajankohdan*. Me oletimme, että kapitalistisen maanviljelyksen ainekset olivat Venäjällä jo täydellisesti muodostuneet, muodostuneet sekä tilanherrataloudessa (miinus velkaorjuudelliset „otrezkat” — siitä otrezkien vaatimus) että talonpoikaistaloudessa, joka näytti nostaneen itsestään lujan talonpoikaisporvariston ja siksi olevan kykenemätön „talonpoikaiseen agraarivallankumoukseen”. Virheellistä ohjelmaa ei synnyttänyt talonpoikaisen agraarivallankumouksen „pelko”, vaan kapitalistisen kehityksen *tason ylläarvioiminen* Venäjän maanviljelyksessä. Maaorjuuden jätteet näyttivät meistä silloin pieneltä erikoiselta, — kapitalistinen talous osuus- ja tilanherramaalla taas täysin kypsyneeltä ja lujittuneelta ilmiöltä.

Vallankumous paljasti tuon virheen. Kehityksen suunnan, jonka olimme määritelleet, se vahvisti. Tapahtumain koko kulku yleensä ja kaksi ensimmäistä Duumaa erikoisesti ovat vahvistaneet marxilaisen analyysin Venäjän yhteiskunnan luokista niin loistavasti, että ei-marxilainen sosialismi on murrettu lopullisesti. Mutta maaorjuuden jätteet osoittautuivat maaseudulla paljon voimakkaammiksi kuin olimme luulleet, ne aiheuttivat talonpoikaiston yleiskansallisen liikkeen, ne tekivät *tästä* liikkeestä koko porvarillisen vallankumouksen koetinkiven. Hegemoniatehtävä, jonka vallankumouksellinen sosialidemokratia on aina selittänyt kuuluvan porvarillisessa vapausliikkeessä proletariaatille, piti määritellä täsmällisemmin sellaisen johtajan tehtäväksi,

* — разделисты — jakajat, jakamisen kannattajat. Suom.

joka vie mukanaan *talonpoikaiston*. Vie mukanaan mihin? Porvarilliseen vallankumoukseen sen johdonmukaisimmassa ja päättäväisimmässä muodossa. Virheen korjaaminen oli siinä, että maanviljelysjärjestelmässä olevan *entisyyden jätteitä* vastaan käytävän taistelun osatehtävän asemesta meidän oli asetettava *koko entistä maanviljelysjärjestelmää* vastaan käytävän taistelun tehtävät. Tilanherratalouden puhdistamisen asemesta me asetimme sen *hävittämisen*.

Mutta tämä korjaus, joka tehtiin tapahtumain kulun voimakkaan vaikutuksen alaisena, ei pannut monia meistä loppuun saakka mietiskelemään uutta määritelmäämme kapitalistisen kehityksen tasosta Venäjän maanviljelyksessä. Jos tilanherrojen kaikkien maiden konfiskoinnin vaatimus osoittautui historiallisesti oikeaksi,— ja se epäilemättömästi osoittautui sellaiseksi,— niin se merkitsi, että kapitalismin laaja kehitys vaatii uusia maanhallintasuhteita, että kapitalismin idut tilanherrataloudessa voidaan ja täytyy uhrata kapitalismin laajan ja vapaan kehityksen hyväksi uudistetun pientalouden pohjalla. Tilanherrojen maiden konfiskointi-vaatimuksen hyväksyminen merkitsee sitä, että tunnustetaan pienen maanviljelystalouden uudistamisen mahdollisuus ja välttämättömyys kapitalismin vallitessa.

Onko se sallittavaa? Eikö pientalouden tukeminen kapitalismin vallitessa ole seikkailua? Eikö tuo pienviljelyksen *uudistaminen* ole tyhjä haave? Eikö tuo ole demagogista „talonpoikien pyydystämistä”, Bauernfang? On, on ehdottomasti, ajattelivat monet toverit. Mutta he erehtyivät. Pientalouden uudistaminen on mahdollista kapitalisminkin vallitessa, jos historiallisena tehtävänä on taistelu esikapitalistista järjestelmää vastaan. Siten uudisti pientalouden Amerikka, joka murskasi vallankumouksellisesti orjanomistajain latifundiot ja loi ehdot kapitalismin nopeimmalle, vapaimmalle kehitykselle. Taistelu maasta Venäjän vallankumouksessa ei ole mitään muuta kuin taistelua kapitalistisen kehityksen uudistetusta tiestä. Tällaisen uudistamisen johdonmukainen tunnus on maan kansallistaminen. Osuusmaiden jättäminen siitä pois on taloudellisesti taantumuksellista (me tulemme puhumaan erikseen sellaisen poijättämisen poliittisesta taantumuksellisuudesta). Mutta „razdelistit” *hyppäävät* kyseisen vallankumouksen historiallisen tehtävän yli, edellyttävät ratkaistuksi sen, mistä on

vasta alettu käydä talonpoikain joukkoluontoista taistelua. Sen sijaan, että sysäisivät eteenpäin uudistamisprosessia, sen sijaan, että selittäisivät talonpoikaistolle johdonmukaisen uudistamisen ehtoja, he leikkaavat jo mekkoa rauhoituneelle ja uudistuneelle farmarille*.

„Jokaiselle kasvixselle oma aikansa”. Sosialidemokratia ei voi etukäteen kieltäytyä jakamisen kannattamisesta. Historian toisella ajankohdalla, agraarikehityksen muulla asteella jakaminen voi osoittautua kiertämättömäksi. Mutta vuoden 1907 porvarillis-demokraattisen vallankumouksen *tehtävät* Venäjällä jakaminen ilmaisee aivan väärin.

III LUKU

KANSALLISTAMISEN JA KUNNALLISTAMISEN TEORETTISET PERUSTAT

Miltei koko sosialidemokraattisen lehdistön suurena puutteellisuutena agraariohjelmaa koskevassa kysymyksessä yleensä ja muun muassa Tukholman edustajakokouksessa käytyjen keskustelujen puutteellisuutena on se, että käytännölliset näkökohdat ovat olleet vallitsevina teoreettisiin nähden, poliittiset taloudellisiin nähden**.

* Jakamisen kannattajat siteeraavat usein Marxin sanoja: „Itsensä maata muokkaavan talonpojan vapaa omaisuus, joka on nähtävästi normaalin maanomistuksen muoto pientuotantoa varten... Maanomistus on tämän tuotantotavan täydelliselle kehitykselle yhtä välttämätöntä kuin työkalun omistaminen käsityötuotannon vapaalle kehitykselle” („Das Kapital”, III, 2, 341)⁹⁷. Tästä johdetaan vain se, että vapaan talonpoikaisen viljelyksen täydellinen voitto voi vaatia yksityisomistusta. Mutta nykyinen pienviljelys ei ole vapaata. Kruununmaanhallinta on „pikemminkin ase tilanherran kuin talonpojan käsissä, paremminkin väline työllämaksun käyttämiseksi kuin vapaan työn väline talonpojalle”. Feodaalisen maanhallinnan kaikkien muotojen murskaaminen ja vapaa erikseen asumaan asettuminen on vapaan pienviljelyksen luomiselle välttämätöntä.

** Kirjasessani „Työväenpuolueen agraariohjelman tarkistus”, jota Tukholmassa puolsin, on täysin selviä (joskin lyhyitä, koska koko kirjanenkin on lyhyt) osoituksia marxilaisen agraariohjelman *teoreettisiin* lähtökohtiin. Minä sanon siinä, että „kansallistamisen peikkä kieltäminen” olisi „marxilaisuuden teoreettista vääristelyä” (vanhan painoksen s. 16, nykyisen s. 41). (Ks. Teokset, 10. osa, ss. 172—173. *Toim.*) Vertaa myös Tukholman edustajakokouksesta kirjoittamaani „Selostusta”, vanhan painoksen ss. 27—28 (nykyisen s. 63). (Ks. Teokset, 10. osa, s. 342. *Toim.*) „Ja tarkasti tieteelliseltäkin kannalta, kapitalismin kehitysheitojen kannalta yleensä, mieldän on ehdottomasti sanottava, jos emme halua toimia vastoin „Pääoman” III osaa, että maan kansallistaminen on mahdollista porvarillisessa yhteiskunnassa, että se jouduttaa taloudellista kehitystä, helpottaa kilpailua ja pääoman virtaamista maanviljelykseen, alentaa viljan hintoja y.m.”. Edelleen sama selostus, s. 59 (ks. Teokset, 10. osa, s. 376. *Toim.*): „Lupauksestaan huolimatta se (socialidemokratian oikeistosisipi) ei vie „loogilliseen” päätökseen porvarillis-demokraattista kumousta maanviljelyksessä, sillä tällaisena „loogillisena” (ja *taloudellisena*) päätökseenä kapitalismin oloissa on vain maan kansallistaminen, joka hävittää absoluuttisen maankoron”.

Suurimmalle osalle meistä ovat tietysti puolustuksena ne kireän puolueuuden olosuhteet, joiden vallitessa me käsitteimme vallankumouksen agraarikysymystä: ensin vuoden 1905 tammikuun 9 päivän jälkeen, muutamaa kuukautta ennen purkausta (bolshevikkien keväällinen „VSDTP:n 3. edustajakokous” Lontoossa v. 1905 ja samanaikainen vähemmistön konferenssi Genevessä), sitten toisena päivänä joulukuun kapinan jälkeen⁸⁸ ja ensimmäisen Duuman edellä Tukholmassa. Mutta joka tapauksessa tuo puutteellisuus on nyt korjattava, ja muun muassa on erittäin välttämätöntä kansallistamista ja kunnallistamista koskevan kysymyksen teoreettisen puolen käsittely.

1. MITÄ ON MAAN KANSALLISTAMINEN?

Edellä me esitimme nykyään yleisesti hyväksytyyn väittämän tavanomaisen sanamuodon: „kaikki narodnikki'aiset ryhmät puoltavat maan kansallistamista”. Mutta tosiasiaa tuo tavanomainen sanamuoto on hyvin epätarkka, ja „yleisesti hyväksyttyä” siinä on hyvin vähän, jos pideään silmällä eri poliittisten suuntien edustajilla tästä „kansallistamisesta” olevan käsityksen todellista samanlaisuutta. Talonpoikaisjoukot vaativat maata vaistonvaraisesti maorjuudellisten latifundioiden sortamina ja liittämättä maan kansalle siirtymiseen minkäänlaisia vähänkään täsmällisiä taloudellisia käsityksiä. Talonpojalla on vain täysin kypsynt, niin sanoaksemme kärsimysten perustalla syntynyt ja pitkien sortovuosien karaisema vaatimus uudistaa, lujittaa, vakinaistaa ja laajentaa pienmaanviljelystä, tehdä se valitsevaksi, ja siinä kaikki. Talonpojalle hämmöttää vain tilanherrain latifundioiden siirtyminen hänen käsiinsä; talonpoika pukee sen hämärän aatteen, että kaikkien talonpoikien on joukkona oltava yhtenäisiä tässä taistelussa, sanoihin maan kansanomistuksesta. Talonpoikaa johtaa isännän vaisto, isännän, jota haittaa keskiaikaisen maanhallinnan nykyisten muotojen ääretön pirstoutuneisuus ja maanviljelyksen järjestämisen mahdottomuus „isännän” vaatimuksia täysin vastaavasti, jos tuo maanhallinnan koko keskiaikainen kirjavuus säilyy. Tilanherramaanomistuksen hävittäminen *samoin kuin osuusmaan hallinnan „kahleiden” hävittäminen* taloudellisen välttämättömyyden pakosta,— juuri sellaiset *kieltävät* käsitteet

muodostavat *talonpoikaisen* kansallistamisaahteen koko sisällön. Minkälaiset maanhallintamuodot osoittautuvat myöhemmin välttämättömiksi uudistettua pientaloutta varten, joka on niin sanoaksemme sulattanut tilanherrojen latifundiot, sitä talonpoika ei ajattele.

Myöskin narodnikkilaisessa ideologiassa, joka ilmaisee talonpoikaiston vaatimuksia ja toiveita, kansallistamiskäsitteen (tai hämärän aatteen) kieltävät puolet ovat ehdottomasti vallitsevina. Vanhojen esteiden poistaminen, tilanherrojen raivaaminen pois tieltä, „aitojen hävittäminen” maalta, osuusmaanhallinnan kahleiden murskaaminen, pientalouden lujittaminen, „epätasa-arvoisuuden” (tilanherrain latifundiot) korvaaminen „tasa-arvoisuudella, veljeydellä ja vapaudella” — juuri tämä muodostaa yhdeksän kymmenesosaa narodnikkilaisen ideologian sisällöstä. Yhtäläinen oikeus maahan, tasasuhtainen maankäyttö, sosiaalisointi,— kaikki ne ovat vain samojen aatteiden erilaisia ilmaisumuotoja ja kaikki ne ovat pääasiallisesti kieltäviä käsitteitä, sillä uutta järjestelmää yhteiskunnallis-taloudellisten suhteiden vissinä muotona narodnikki ei voi kuvitella. Narodnikista on nykyinen agraarikumous siirtymistä maaorjuudesta, epätasa-arvoisuudesta, yleensä sorrosta tasa-arvoisuuteen ja vapauteen, ja siinä kaikki. Se on tyypillistä lyhytnäköisyyttä, mikä on ominaista porvarilliselle vallankumoukselliselle, joka ei näe sen uuden yhteiskunnan kapitalistisia ominaisuuksia, jota hän luo.

Narodnikkilaisuuden naiivien katsomusten vastakohtana marxilaisuus tutkii muodostuvaa uutta järjestelmää. Talonpoikaistalouden mitä täydellisimmän vapauden vallitessa, yleiskansallisella, ei kenenkään tai „jumalan” maalla olevien pikkuisäntien mitä täydellisimmän tasa-arvoisuuden vallitessa,— meillä on tavaratuotannon järjestelmä. Pientuottajia sitovat ja alistavat alaisekseen markkinat. Tuotteiden vaihdosta muodostuu rahan valta, maanviljelystuotteen rahaksi muuttumista seuraa työvoiman rahaksi muuttuminen. Tavaratuotanto muuttuu kapitalistiseksi tuotannoksi. Ja tämä teoria ei ole dogmi, vaan yksinkertainen kuvaus ja yleistävä yhteenvedo siitä, mitä tapahtuu myös venäläisessä talonpoikaistaloudessa. Mitä vapaampi tämä talous on maa-ahtaudesta, tilanherran sorrosta, keskiaikaisten maanhallintasuhteiden ja -järjestelmien painosta, velkaorjuudesta ja mielivallasta,— sitä voimakkaammin kehittyvät

kapitalistiset suhteet itse talonpoikaistalouden sisällä. Se on tosiasia, josta on mitä varmimpana todistuksena Venäjän koko reforminjälkeinen historia.

Maan kansallistamisen käsite on siis *taloudellisten tosiohjien* maaperälle saatettuna tavarataloudellisen ja kapitalistisen yhteiskunnan kategoria. Reaalista tässä käsitteessä ei ole se, mitä talonpojat ajattelevat tai narodnikit puhuvat, vaan se, mikä johtuu kyseisen yhteiskunnan taloudellisista suhteista. Maan kansallistaminen kapitalististen suhteiden vallitessa on maankoron siirtämistä valtiolle, ei sen enempää eikä vähempää. Mutta mitä on korko kapitalistisessa yhteiskunnassa? Se ei ole lainkaan tulo maasta yleensä. Se on se lisäarvon osa, joka jää jällelle, kun lisäarvosta vähennetään keskimääräinen voitto pääomalle. Siis korko edellyttää palkkatyötä maanviljelyksessä, maanviljelijän muuttamista farmariksi, liikeyrittäjäksi. Kansallistaminen (puhtaassa muodossa) edellyttää, että valtio saa koron maanviljelysalan liikeyrittäjiltä, jotka maksavat palkkatyöläisille työpalkan ja saavat pääomalleen keskimääräisen voiton,— keskimääräisen suhteessa kyseessäolevan maan tai maiden ryhmän kaikkiin sekä maanviljelysalan että ei-maanviljelysalan liikeyrityksiin.

Näin ollen kansallistamisen teoreettinen käsite on sidottu erottamattomasti korkoteoriaan, s.o. nimenomaan kapitalistiseen korkoon erikoisen luokan (maanomistajaluokan) erikoislajisena tulona kapitalistisessa yhteiskunnassa.

Marxin teoria erottaa maankoron kaksi lajia: differentiaalisen ja absoluuttisen. Edellinen on seuraus siitä, että maata on rajoitettu määrä, että se on otettu käyttöön kapitalististen talouksien toimesta riippumatta laisinkaan siitä, onko maanomistusta olemassa ja minkälainen on maanhallintamuoto. Maan perustalla toimivien eri talouksien välillä on kiertämättömiä erilaisuuksia, jotka johtuvat erilaisuuksista maan hedelmällisyydessä, palstojen sijainnissa markkinoiden suhteen, maahan lisäsiioitettujen pääomien tuottavuudessa. Esityksen lyhyiden hyväksi voidaan nuo erilaisuudet summeerata (unohtamatta kuitenkin, että näiden tai noiden erilaisuuksien lähteet eivät ole samanlaisia) parhaimpien ja huonoimpien maiden erilaisuuksina. Edelleen. Maanviljelystuotteen tuotantohintaa eivät määrää keskinkertaisten, vaan huonoimpien maiden tuotantoehdot, koska yksistään

vain parhaiden maiden tuotteet eivät riitä kysynnän tyydyttämiseen. Yksilöllisen tuotantohinnan ja korkeimman tuotantohinnan välinen ero juuri muodostaakin differentiaalikoron. (Muistakaamme, että tuotantohinnaksi Marx nimittää tuotteen tuottamiseen kulutettua pääomaa ynnä keskimääräistä voittoa pääomalle.)

Differentiaalikorkeus muodostuu kapitalistisessa maanviljelyksessä kiertämättömästi, vaikka maan yksityisomistus olisi poistettu täydellisesti. Maanomistuksen vallitessa tämän koron saa maanomistaja, sillä pääomien kilpailu pakottaa farmarin (vuokraajan) tyytymään keskimääräiseen voittoon pääomalle. Kun maan yksityisomistus on poistettu, niin tuon koron saa valtio. *Tämän* koron hävittäminen on mahdotonta niin kauan kuin kapitalistinen tuotantotapa on olemassa.

Absoluuttinen korko syntyy maan yksityisomistuksesta. Tässä korossa on monopolin ainesta, monopolihinnan ainesta*. Maan yksityisomistus estää vapaata kilpailua, estää voiton tasaantumista, keskimääräisen voiton muodostumista maanviljelysalan ja ei-maanviljelysalan liikeyrityksissä. Ja koska maanviljelyksessä tekniikka on alemmalla tasolla, koska pääoman rakenteelle on ominaista vaihtelevan pääoman suurempi osuus pysyvään pääomaan verrattuna kuin teollisuudessa, niin maanviljelystuotteen *yksilöllinen arvo* on keskimääräistä suurempi. Sen vuoksi maan yksityisomistus, pidättäen voiton vapaata tasaantumista maanviljelysalan liikeyrityksissä ei-maanviljelysalan liikeyritysten tasolle, tekee mahdolliseksi maanviljelystuotteen myymisen ei korkeimmasta tuotantohinnasta, vaan tuotteen vieläkin korkeammasta yksilöllisestä arvosta (sillä tuotantohinnan määrää keskimääräinen voitto pääomalle, mutta absoluuttinen korko ei anna tuon „keskimääräisen” muodostua vakiinnuttaessaan monopolisesti keskimääräistä korkeamman yksilöllisen arvon).

Näin ollen differentiaalikorkeus on kiertämättömästi ominaista kaikkinaiselle kapitalistiselle maanviljelykselle. Absoluuttinen ei ole ominaista kaikkinaiselle kapitalistiselle

* „Lisäarveteorian” toisen osan toisessa niteessä Marx tuo esiin „erilaisten korkoteorioiden olemuksen”: maanviljelystuotteen monopolihinnan teorian ja differentiaalikorkeuden teorian. Hän osoittaa sen, mitä kummassakin teoriassa on oikeaa, mikäli absoluuttisessa korossa on monopolin ainesta. Vrt. s. 125 Adam Smithin teoriasta: „se pitää täysin paikkansa”, että korko on monopolihinta, mikäli maan yksityisomistus estää voiton tasoittumista ja varmistaa keskimääräistä korkeamman voiton⁶⁹.

maanviljelykselle, vaan ainoastaan maan yksityisomistuksen ehdolla, vain maanviljelyksen historiallisesti * muodostuneen jälkeenjääneisyyden vallitessa, jälkeenjääneisyyden, jonka monopoli vakiinnuttaa pysyväksi.

Seuraavissa väittämissä Kautsky asettaa vertaillen vastakkain nämä molemmat korkolajit, muun muassa niiden suhteessa erityisesti maan kansallistamiseen:

„Mikäli maankorko on differentiaalikorkoa, se syntyy kilpailusta. Mikäli se on absoluuttista korkoa, se syntyy monopolista... Käytännössä olemme tekemisissä maankoron kanssa, joka esiintyy osiin jakaantumattomana; ei voida tietää, mikä osa siitä on differentiaalikorkoa, mikä — absoluuttista. Sen lisäksi siihen sekoitetaan tavallisesti maanomistajan suorittamien kulunkien pääomakorko. Siellä, missä maanomistaja on samalla myös maalaisisäntä, maankorko liittyy yhteen maataloudesta tulevan voiton kanssa.

Siitä huolimatta koron kummankin muodon välisellä erilaisuudella on mitä tärkein merkitys.

Differentiaalikorko syntyy tuotannon kapitalistisesta luonteesta eikä maan yksityisomistuksesta.

Tämä korko säilyisi maan kansallistamisen tapauksessakin, jota vaativat (Saksassa) maareformin kannattajat, jotka säilyttävät kapitalistisen maatalouden. Silloin vain tuo korko ei tulisi yksityishenkilöille, vaan valtiolle.

Absoluuttinen korko syntyy maan yksityisomistuksesta, maanomistajan ja yhteiskunnan muun osan etujen vastakohtaisuudesta. *Maan kansallistaminen antaisi mahdollisuuden tämän koron hävittämiseen ja maanviljelystuotteiden hintojen alenemiseen tämän koron summalla* (kursivointi meidän).

Edelleen, toinen erilaisuus differentiaalikoron ja absoluuttisen koron välillä on siinä, että edellinen ei vaikuta oleellisenä osana maanviljelystuotteiden hintaan, mutta jälkimmäinen vaikuttaa. Edellinen syntyy tuotantohinnasta, jälkimmäinen — siitä, että markkinahinnat ylittävät tuotantohinnat. Edellinen syntyy siitä lisästä, ylivoitosta, jonka tuottavampi työ paremmalla maalla tai maan paremman sijainnin perustalla antaa. Jälkimmäinen ei johdu eräiden maanviljelystyön lajien lisätulosta; se on mahdollinen vain vähennyksenä arvojen olevasta määrästä maanomistajan hyväksi, vähennyksenä lisäarvon määrästä. — siis, joko voiton aleneminen taikka vähennys työpalkasta. Jos viljanhinnat kohoavat ja kohoaa myöskin työpalkka, niin pääomalle tuleva voitto alenee. Jos viljanhinnat kohoavat ilman työpalkan kohoamista, niin vahingon kärsivät työläiset. Vihdoin voi käydä niin, — ja se on katsottava jopa yleiseksi säännöksi, — että absoluuttisesti koron tuottaman vahingon kärsivät työläiset ja kapitalistit yhdessä” **.

* Vertaa „Lisäarvoteoriaa”, II osa, I. nide (saksalainen originaali), s. 259: „Maanviljelyksessä on käsityövoima vielä vallitsevana, mutta porvarilliselle tuotantotavalle on ominaista kehittää teollisuutta nopeammin kuin maanviljelystä. Se on muuten *historiallinen* eroavaisuus, joka voi hävitä”. (Sama, s. 275 ja II osa, 2. nide, s. 15)¹⁰.

** „Agraarikysymys”, saksalainen originaali, Seiten (svut. Toim.) 79—80.

Näin siis kysymys maan kansallistamisesta kapitalistisessa yhteiskunnassa jakaantuu kahteen oleellisesti erilaiseen osaan: kysymykseen differentiaalikorosta ja absoluuttisesta korosta. Kansallistaminen vaihtaa edellisen omistajaa ja murtaa jälkimmäisen olemassaolon. Kansallistaminen on siis toisaalta osittainen reformi kapitalismin puitteissa (lisäarvon erään osan omistajan vaihtumista),— toisaalta taas sen monopolin lakkauttamista, joka haittaa yleensä kapitalismin koko kehitystä.

Tekemättä eroa näiden kahden puolen välillä, s.o. differentiaalikoron ja absoluuttisen koron kansallistamisen välillä, ei voida ymmärtää täydellisesti kansallistamiskysymyksen taloudellista merkitystä Venäjällä. Mutta tässä me tapaamme P. Maslovilla absoluuttisen koron kieltämisen.

2. PJOTR MASLOV KORJAILEE
KARL MARXIN LUONNOSHAHMOTELMIA *

Vuonna 1901 ulkomaisessa „Zarjassa” jouduin jo mainitsemaan aikakauslehdessä „Zhizn” julkaistun Maslovin kirjoituksen johdosta, että hän ymmärtää korkoteorian väärin *.

Väittelyt ennen Tukho!maa ja Tukholmassa keskittyivät, kuten olen jo maininnut, aivan suhdattomasti kysymyksen poliittiseen puoleen. Mutta Tukholman jälkeen M. Olenov kirjoituksessa „Maan kunnallistamisen teoreettisista perustoista” („Obrazovanije”, 1907, № 1) eritteli Maslovin kirjan agraarikysymyksestä Venäjällä ja korosti erikoisesti Maslovin *taloustieteellisen teorian* virheellisyyttä, kun hän kieltää yleensä absoluuttisen koron.

Maslov vastasi Olenoville kirjoituksella „Obrazovanijen” №№ 2 ja 3. Hän syytti vastaväittäjäänsä „julkeudesta”, „uhkarohkeista ryntäilyistä”, „ylimie isyydestä” j.n.e. Todellisuudessa juuri Pjotr Maslov on *marxilaisen teorian* alalla julkea ja typerä ryntäilijä, sillä vaikeaa on kuvitella itselleen jotain tyhempää kuin vanhoista virheistään kiinnipitävän Maslovin omahyväinen Marxin „arvosteleminen”.

„Absoluuttisen koron teorian ja koko jakoteorian välinen ristiriitaisuus, joka on esitetty III osassa”, kirjoittaa hra Maslov, „pistää niin

* Ks. „Agraarikysymys”, I osa, Pietari, 1908, kirjoitus „Agraarikysymys ja „Marxin arvostelijat””, huomautus sivuilla 178—179. (Ks. Teokset, 5. osa, s. 117. *Toim.*)

räikeästi silmään, että se voidaan selittää johtuvan vain siitä, että III osa on tekijän jälkeensä jäänyt teos, johon on otettu tekijän luonnoshahmotelmatkin" („Agraarikysymys", 3. painos, s. 108, huomautus).

Tuollaista saattoi kirjoittaa yleensä vain henkilö, joka ei ole käsittänyt mitään Marxin korkoteoriasta. Mutta suurenmöisen Pjotr Maslovin armahtavainen ylenkatseellisuus luonnoshahmotelmien tekijään on todella verratonta! Tuo „marxilainen" on liian korkealla pitääkseen tarpeellisena muiden ihmisten opettamiseksi *tutustua* Marxiin, tutkia edes vuonna 1905 ilmestynyttä teosta „Lisäarvoteoriat", jossa korkoteoria on selitetty niin perinpohjaisesti, että se, voidaanko sanoa, on Maslovienkin tajuttavissa!

Tässä Maslovin perustelut Marxia vastaan:

„Absoluuttinen korko syntyy muka maanviljelyspääoman alhaisen kokoonpanon vuoksi... Koska pääoman kokoonpano ei vaikuta enempää tuotteen hintaan kuin voiton suhdeluukuunkaan ja yleensä lisäarvon jakaantumiseen liikkeenharjoittajain *kesken*, niin se ei voi luoda minkäänlaista korkoa. Jos maanviljelyspääoman kokoonpano on teollisuuspääoman kokoonpanoa alempi, niin differentiaalikorko syntyy lisäarvosta, joka saadaan samaisessa maanviljelyksessä, mutta sillä ei ole merkitystä koron *muodostumiselle*. Siis, jos pääoman „kokoonpano" muuttuisi, niin se ei vaikuttaisi vähääkään korkoon. Koron määrä ei määräydy vähääkään sen syntyminen luonteesta, vaan yksistään vain yllämainitusta työn tuottavuuden erilaisuudesta erilaisissa oloissa" (mainitun teoksen ss. 108—109. Kursivointi Maslovin).

Mielenkiintoista olisi tietää, ovatko porvarilliset „Marxin arvostelijat" jolloinkin päässeet kumoamisen tuollaiseen helppouteen asti? Meidän suurenmöinen Maslovimmehan sotkee läpeensä, sotkee jo silloin, kun *esittää* Marxin *kantaa* (se on muuten sekä hra Bulgakovin että kaikkien niiden marxilaisuuden porvarillisten parjaajien tapa, jotka eroavat Maslovista suuremman tunnollisuuden puolesta siinä suhteessa, että he eivät nimitä itseään marxilaisiksi). Ei ole totta, että absoluuttinen korko syntyy Marxin mukaan maanviljelyspääoman alhaisen kokoonpanon vuoksi. Absoluuttinen korko syntyy maan yksityisomistuksen vuoksi. Tuo yksityisomistus luo erikoisen monopolin, jolla ei ole mitään yhteistä kapitalistiseen tuotantotapaan, joka voi olla ole-massa sekä yhteisömaalla että kansallistetulla maalla*.

* Vertaa „Lisäarvoteoriat", II osa, I. nide, s. 208, jossa Marx selittää sen, että maanomistaja on aivan tarpeeton tekijä kapitalistiselle tuotannolle, että tämän viimeksi mainitun tarkoituksena „saavutetaan täydellisesti", jos maa kuuluu valtiolle*.

Maan yksityisomistuksen ei-kapitalistinen monopoli estää voiton tasoittumista niillä tuotantoaloilla, jotka ovat tuon monopolin suojaamia. Sitä varten, ettei „pääoman kokoonpano vaikuttaisi voiton suhdeluun” (täytyy lisätä: yksilöllisen pääoman tai erillisen tuotantoalan pääoman kokoonpano; Maslov sotkee tässäkin, esittäessään Marxin kantaa),— sitä varten, että voiton *keskimääräinen* suhdeluku muodostuisi, on välttämätöntä kaikkien eri liikelaitosten ja kaikkien eri teollisuusalojen voiton *tasoittaminen*. Tasoittamisen suorittaa vapaa kilpailu, pääomien vapaa sijoittaminen kaikille tuotantoaloille erotusta tekemättä. Voiko sellaista vapautta olla siellä, missä on olemassa ei-kapitalistinen monopoli? Ei, ei voi. Maan yksityisomistuksen monopoli *estää* pääomien vapaata sijoittamista, haittaa kilpailun vapautta, estää suhteettoman korkean (maanviljelyspääoman alhaisen kokoonpanon seurauksena korkean) maanviljelysvoiton tasoittumista. Maslovin vastaväite on silkkaa järjettömyyttä, ja tuo järjettömyys tulee erikoisen selvästi esiin kun luemme paria sivua myöhemmin viittauksen... *tiilituotantoon* (s. 111), jossa tekniikka on myöskin takapajuista, pääoman elimellinen kokoonpano on myöskin keskinkertaista alempi, kuten maanviljelyksessäkin, mutta korkoa ei ole!

Eikä korkoa voi tiilituotannossa ollakaan, arvoisa „teoreetikko”, sillä absoluuttista korkoa ei synnytä maanviljelyspääoman alhainen kokoonpano, vaan maan yksityisomistuksen monopoli, joka estää kilpailua tasoittamasta sitä voittoa, joka saadaan „alhaisen kokoonpanon” pääomasta. Absoluuttisen koron kieltäminen merkitsee maan yksityisomistuksen taloudellisen merkityksen kieltämistä.

Maslovin toinen perustelu Marxia vastaan:

„Korko „viimeksi” käytetystä pääomasta, Rodbertuksen korko ja Marxin absoluuttinen korko katoaa, sillä vuokraaja voi aina tehdä „viimeisen” pääoman „viimeistä edelliseksi”, jos se antaa jotain muuta kuin tavallisen voiton” (s. 112).

Pjotr Maslov sotkee, sotkee „julkeasti”.

Ensinnäkin, Rodbertuksen ja Marxin rinnastaminen korkokysymyksessä on täydellistä typeryyttä. Rodbertuksen teoria perustuu olettamukseen, että pommerilaisen tilanherran virheellinen laskelma („olla laskematta” raaka-tuotetta maanviljelyksessä!) on välttämätön myös

kapitalistifarmarille. Rodbertuksen teoriassa ei ole hiventäkään *historiallisuutta*, ei hiventäkään historiallista reaalisuutta, sillä hän ottaa maanviljelyksen yleensä ajan ja paikan ulkopuolella, minkä maan ja minkä aikakauden maanviljelyksen hyvänsä. Marx ottaa erikoisen historiallisen kauden, jolloin kapitalismi kehitti teollisuuden tekniikkaa nopeammin kuin maanviljelyksen tekniikkaa. Marx ottaa *kapitalistisen* maanviljelyksen, jota ahdistaa maan *ei-kapitalistinen* yksityisomistus.

Toiseksi, viittaus vuokraajaan, joka „voi aina” tehdä viimeisen pääoman viimeistä edelliseksi, osoittaa, ettei suurenmoiselta Pjotr Maslovilta ole jäänyt ymmärtämättä ainoastaan Marxin absoluuttinen korko, *vaan myöskin differentiaalikorko!* Se tuntuu uskomattomalta, mutta se on tosiasia. Sen ajan kuлуessa, joksi vuokraaja on maan vuokrannut, hän „voi aina” omistaa itselleen ja *aina omistaakin itselleen kaikenlaisen* koron, *koska* hän „tekee viimeisen pääoman viimeistä edelliseksi”, koska hän, yksinkertaisemmin ja (näemme sen heti) oikeammin sanoaksemme, sijoittaa maahan uutta pääomaa. Vuokrasopimuksen voimassaolon ajaksi maan yksityisomistus lakkaa olemasta vuokraajaa varten: hän on jo „ostanut itsensä vapaaksi” tuosta monopolista maksamalla vuokramaksun, tuo monopoli ei voi olla enää hänelle esteenä*. Siitä johtuu, että kun vuokraajan uusi pääomasijoitus palstalleen antaa hänelle sekä uuden voiton *että uuden koron*, niin tuon koron saa *vuokraaja, eikä maanomistaja*. Maanomistaja alkaa saada tuota uutta korkoa vasta sen jälkeen, kun vanhan vuokrasopimuksen aika on kulunut umpeen, sen jälkeen, kun solmitaan uusi vuokrasopimus. Mikä mekanismi vetää silloin uuden koron farmarin taskusta maanomistajan taskuun? Vapaan kilpailun mekanismi, sillä se seikka, että vuokraaja saa, paitsi keskimääräistä voittoa, myöskin ylivoiton (= koron), vetää pääomia tavattoman tuottavaan yritykseen. Tästä käy selväksi toisaalta se, minkä vuoksi vuokraajille on muiden ehtojen ollessa yhtääisiä edullista pitkäaikainen, mutta maanomistajille lyhytaikainen vuokra. Siitä käy selväksi toisaalta se, minkä vuoksi esimerkiksi englantilaiset maanomistajat viljalakien kumoa-

* Как Maslov olisi edes vähänkin huolellisemmin lukenut III osan „luonnos-hahmotelmat”, niin hän ei olisi voinut olla huomaamatta, kuinka usein Marx sitä selittää.

misen jälkeen Englannissa velvoittivat farmareita sopimuksen perustalla käyttämään palstansa jokaiseen acreen kahdeksan punnan asemesta vähintään kaksitoista puntaa (noin 110 rpl.). Maanomistajat ottivat siten huomioon yhteiskunnallisesti välttämättömän maanviljelystekniikan, joka oli edistynyt viljalakien kumoamisen seurauksena.

Nyt herää kysymys, minkälaisen uuden koron vuokraaja vuokrasopimuksen voimassaolon aikana itselleen omistaa? Ainoastaanko absoluuttisen, vai myöskin differentiaalisen? Sekä edellisen että jälkimmäisen. Sillä jos Pjotr Maslov olisi huolehtinut Marxin ymmärtämisestä ennen kuin lähti lystikkäästi „arvostelemaan luonnoshahmotelmia”, niin Maslov tietäisi, että differentiaalikorkea eivät anna ainoastaan erilaiset maapalstat, vaan myöskin pääoman erilaiset sijoitukset *yhdellä ja samalla palstalla* *.

Kolmanneksi (pyydämme anteeksi, että väsyttämme lukijaa luettelemalla näin pitkälti Maslovin virheitä hänen jokaisen lauseensa johdosta, mutta mitäpä tehdä, kun edesämme on sellainen „hedelmällinen” Konfusionsrat, „sotkuneuvos”, kuten saksalaiset sanovat), — kolmanneksi, Maslovin järkeily viimeisestä ja viimeisen edellisestä pääomasta on rakennettu kuulun „maan vähenevän hedelmällisyyden lain” pohjalle. Porvarillisten taloustieteilijäin tapaan Mas'ov tunnustaa tuon lain (nimittäen jopa tuota tyhmää keksintöä „tärkeyden vuoksi” tosiasiksi). Porvarillisten taloustieteilijäin tapaan Maslov sitoo tuon lain korkoteoriaan ja teoriasta täysin tietämättömän rohkeudella julistaa: „ellei olisi viimeisten pääomasijoitusten tuottavuuden vähenemisen tosiasiaa, niin ei olisi maankorkokaan” (114).

Tuon typerän porvarillisen „maan vähenevän hedelmällisyyden lain” arvostelusta viittaa lukijalle siihen, mitä sanoin vuonna 1901 hra Bulgakovia vastaan **. *Tässä kysymyksessä ei Bulgakovin ja Maslovin välillä ole oleellisesti minkäänlaista eroa.*

* Differentiaalikorkea, joka saadaan eri maiden erilaisuuden johdosta, Marx nimittää I lajin differentiaalikoroksi, ja sitä, joka saadaan samalla maalla suoritettujen lisäsijoitusten erilaisen tuottavuuden johdosta — II lajin differentiaalikoroksi. Kolmannen osan „luonnoshahmotelmissa” tuota erotusta on noudatettu äärimmäisen tarkasti yksityiskohtia myöten (VI osasto, 39—43 luku), ja täytyy olla herrojen Bulgakovien tapainen „Marxin arvostelija” voidakseen „olla huomauttamatta” sitä ⁴³.

** Ks. Teokset, 5. osa, ss. 97—109. *Toim.*

Bulgakovia vastaan sanotun lisäksi esitämme vielä vain yhden kohdan III osan „luonnoshahmotelmista”, joka tuo erikoisen havainnollisesti esiin maslovilais-bulgakovilaisen arvostelun suurenmoisuuuden:

„Sen sijaan, että tarkasteltaisiin maan ehtymisen todellisia luonnonhistoriallisia syitä — nuo syyt olivat muuten differentiaalikorosta kirjoittaneille taloustieteilijöille heidän aikansa maanviljelyskemian tilan vuoksi tuntemattomia, — sen sijaan turvaututtiin sellaiseen typerään näkökohtaan, ettei voida sijoittaa rajatonta määrää pääomia alueellisesti rajoitetulle maapalstalle; esimerkiksi „Westminster Review” („Westminsterin Katsauksia”) väitti Richard Jonesia vastaan, ettei koko Englantia voida ruokkia Coxo-puistikon viljelemisellä *” ...⁹⁴

Tuo vastaväite on se ainoa perustelu, jolla niin Maslov kuin kaikki muutkin „vähenevän hedelmällisyyden lain” kannattajat argumentoivat: jos tuota lakia ei olisi, jos seuraavat pääomasijoitukset voisivat olla yhtä tuottoisia kuin edelliset, niin silloin ei nähkääs olisi syytä laajentaa viljelysalaa, silloin voitaisiin saada rajaton määrä maataloustuotteita mitä pienimmältä alalta lisäämällä uusien pääomien sijoitusta maahan, s.o. silloin voitaisiin „koko Englanti ruokkia yksistään Coxo-puistikolla” tai „koko maapallon maanviljelys sovittaa yhdelle desjatiinalle” ** j.n.e. Marx ottaa siis analysoitavakseen vähenevän hedelmällisyyden „lain” puolesta esitetyn tärkeimmän perustelun.

„...Jos se katsotaan”, jatkaa Marx, „maanviljelyksen erikoiseksi epäedullisuudeksi, niin oikea on juuri päinvastainen väittäjä. Maanviljelyksessä voidaan käyttää toisiaan seuraavia pääomasijoituksia tuottoisesti, sillä maa itse toimii tuotantovälineenä, kun taas tehtaassa, jolle maa on vain perustana, sijaintipaikkana, alueellisena operaatio- baasiksena, se on mahdotonta tai se on mahdollista vain hyvin ahtaissa puitteissa. Totta kyllä, suuri tuotanto voidaan keskittää hajanaiseen käsityöhön verrattuna pienelle alalle, ja suurteollisuus tekee juuri siten. Mutta kun otetaan tuotantovoiman kehityksen vissi taso, niin tarvitaan aina

* Pieni puistikko Lontoossa.

** Ks. edellä: „Agraarikysymys ja „Marxin arvostelijat” ” vähenevän hedelmällisyyden laista. Sama typeryys on Maslovilla: „Yrittäjä sijoittaa asteittaisesti koko (!) pääomansa esimerkiksi yhdelle desjatiinalle, jos uudet sijoitukset antavat samanlaisen voiton” (107) j.n.e.

myös määrätty ala, ja ylöspäin rakentamisella on myös omat määrättyt käytännölliset rajansa. Tuotannon laajentaminen noiden rajojen ulkopuolelle vaatii myös maa-alan laajentamista. Kiinteä pääoma, joka on sijoitettu koneisiin y.m., ei tule käytön seurauksena paremmaksi, vaan päinvastoin kuluu. Uudet keksinnöt voivat tässäkin saada aikaan erinäisiä parannuksia, mutta jos otetaan tuotantovoiman kyseinen taso, niin kone voi vain huonontua. Tuotantovoiman kehittyessä nopeasti kaikki vanhat koneet on korvattava edullisemmilla, s.o. ne on kokonaan hyljättävä. Maa sitävastoin tulee aina paremmaksi, jos sitä käytetään oikealla tavalla. Maan siihen etuisuuteen, että toisiaan seuraavat pääomasijoitukset voivat antaa voittoa ilman edellisten sijoitusten minkäänlaista häviötä, tähän etuisuuteen sisältyy myös toisiaan seuraavien pääomasijoitusten erilaisen tuottavuuden mahdollisuus” („Das Kapital”, III. Band, 2. Teil, Seite 314 *)⁹⁵.

Maslov katsoi paremmaksi kerrata porvarillisen taloustieteen ulkoaoittua satua vähenevän hedelmällisyyden laista kuin syventyä miettimään Marxin antamaa arvostelua. Ja Maslovilla on vielä rohkeutta siinä samassa, noissa samoissa kysymyksissä, Marxia vääristellen, väittää selostavansa marxilaisuutta!

Se, missä määrin Maslov aito porvarillisella katsantokannallaan vähenevän hedelmällisyyden „luonnonlaista” runtelee korkoteorian, näkyy myös seuraavasta lauselmasta, jonka Maslov kirjoittaa kursiivilla: „Jos toisiaan seuraavat pääomasijoitukset samalle maa-alalle, johtaen talouden voimaperäistymiseen, olisivat yhtä tuottoisia, niin uusien maiden kilpailu häviäisi heti, sillä kuljetuskustannukset tulevat tuotantokustannusten lisäksi viljan hintaan” (s. 107).

Niinpä siis valtamerentakainen kilpailu on selitettävissä vain vähenevän hedelmällisyyden lain avulla! Aivan samoin kuin porvarilliset taloustieteilijät väittävät! Mutta jos Maslov ei osannut lukea tai ei kyennyt ymmärtämään III osaa, niin hänen olisi pitänyt tutustua vaikkapa Kautskyn „Agraarikysymykseen” tai Parvuksen kirjaseen maatalouspulasta. Maslov olisi ehkä ymmärtänyt näiden marxilaisten kansantajuisista selityksistä sen, että kapitalismi *paisuttaa*

* — „Pääoma”, III osa, 2. osasto. s. 314. *Toim.*

korkoa lisäten teollisuusväestön määrää. Ja maan hinta (= kapitalisoitu korko) *varmistaa* tavattomasti paisutetut korot. Se koskee myös differentiaalikorkoa, joten me havaitsemme toistamiseen sen, että Maslov ei ole ymmärtänyt Marxilta kerrassaan mitään edes koron yksinkertaisimmasta muodostakaan.

Porvarillinen taloustiede selittää „uusien maiden kilpailun” „vähenevän hedelmällisyyden lailla”, sillä tahtoen tai tahtomattaan porvari jättää huomioimatta asian yhteiskunnallis-historiallisen puolen. Sosialistinen taloustiede (s.o. marxilaisuus) selittää valtamerentakaisen kilpailun sillä, että korkoa maksamattomat maa-alat horjuttavat niitä tavattoman korkeita viljan hintoja, jotka maankoron tavattomiin mittasuhteisiin paisuttanut eurooppalaisten vanhojen maiden kapitalismi on varmistanut. Porvarillinen taloustieteilijä ei ymmärrä (tai salaa itseltään ja muilta), että koron suuruus, joka on varmistettu maan yksityisomistuksen avulla, on maanviljelyksen edistyksen *esteenä*, ja vierittää syyt „luonnolliseen” esteeseen, jona on vähenevän hedelmällisyyden „tosiasia”.

3. PITÄÄKÖ NARODNIKKILAISUUDEN KUMOAMISEKSI KUMOTA MARX?

Pjotr Maslovin mielestä pitää kumota. „Kehitellen” edelleen tyhmää „teoriaansa” hän opettaa meitä „Obrazovaniijessa”:

„Ellei olisi olemassa sitä „tosiasiaa”, että samalla maa-alalla suoritettujen toisiaan seuraavien työnkulutusten tuottavuus laskee, niin voitaisiin vielä ehkä toteuttaa se idylli, jota sosialistivallankumoukselliset ja sosialinarodnikit kuvailevat: jokainen talonpoika käyttää hänelle kuuluvaa maatilkkua ja sijoittaa siihen työtä niin paljon kuin haluaa, ja maa „antaa takaisin” hänelle jokaisesta „sijoituksesta” vastaavan määrän tuotetta” (№ 2, 1907, s. 123).

Niinpä siis, ellei Pjotr Maslov olisi kumonnut Marxia, niin oikeassa olisivat olleet ehkä narodnikit! Siitä näkyy, millaisiin helmiin „teoretikkomme” puheissaan päätyy. Ja me kun olemme tähän saakka yksinkertaisesti, marxilaisesti, luulleet, että pientuotannon ikuistamisen idylliä ei kumoa lainkaan porvarillisen tylsä „vähenevän hedelmällisyyden laki”, vaan tavaratuotannon olemassaolo, markkinoiden herruus, kapitalistisen suurmaanviljelyksen eteväm-

myydet pienviljelykseen verraten j.n.e. Maslov on tuon kaiken muuttanut! Maslov on saanut selville sen, että ellei olisi olemassa Marxin kumoamaa porvarillista lakia, niin oikeassa olisivat narodnikit!

Eikä siinä kaikki. Oikeassa olisivat myös revisionistit. Tässä vielä eräs meidän kotikasvuisen taloustieteilijämme järkeily:

„Ellen erehdy, niin minä (Pjotr Maslov) jouduin ensimmäisenä (sillä tavalla sitä mel) erikoisen selvästi korostamaan maanviljelyskulttuurin ja teknillisen edistyksen merkityksen erilaisuutta talouden kehityksessä ja muun muassa suur- ja pientuotannon välisessä taistelussa. Jos maanviljelyksen voimaperäistäminen, työn ja pääoman myöhemmät sijoitukset ovat samalla tavalla vähemmän tuottoisia sekä suur- että pientaloudessa, niin teknillinen edistys, joka kohottaa maanviljelystyön tuottavuutta kuten teollisuudessakin, antaa suurtaloudelle valtavan suuria ja poikkeuksellisia etuisuuksia. Nuo etuisuudet ovat riippuvaisia miltei yksinomaan teknillisistä ehdoista”... Sotkette, herttainen: suurtuotannon etevämmyyksillä on kaupallisessa suhteessa hyvin tärkeä merkitys.

...„Sitävastoin maanviljelyskulttuuria voidaan tavallisesti soveltaa yhtäläisesti sekä suur- että pientaloudessa”... Maanviljelyskulttuuria „voidaan” soveltaa.

Syvämiettein Maslov nähtävästi tietää sellaisen talouden, jossa voidaan olla soveltamatta maanviljelyskulttuuria. ...„Esimerkiksi kolmivuoroviljelyksen vaihtaminen monivuoroviljelykseen, lannoitusainemäärän lisääminen, syvämpi kyntö y.m. ovat yhtäläisesti sovellettavissa sekä suur- että pientaloudessa ja samalla tavalla vaikuttavat työn tuottavuuteen. Mutta esimerkiksi leikkuukoneen käytäntöön ottaminen kohottaa työn tuottavuutta vain suuremmissa talouksissa, sillä pienet viljasarat voidaan helpommin leikata tai niittää”...

Niin, epäilemätöntä on, että Maslovin onnistui „ensimmäisenä” tuoda kysymykseen tuollaista ääretöntä sekasotkua! Ajatelkaahan vain: höyryaura (syvämpi kyntö) — se on „maanviljelyskulttuuria”, leikkuukone — se on „tekniikkaa”. Käy niin, että meidän verrattoman Maslovimme opin mukaan höyryaura *ei* ole tekniikkaa. Käy niin, että leikkuukone *ei* ole työn ja pääoman edelleen sijoittamista. Keinolannoitteet, höyryaura, heinäviljelys ovat

„voimaperäistämistä”. Leikkuukone ja yleensä „suuri osa maatalouskoneita” ovat „teknillistä edistystä”. Tuollaisen typeryyden Maslov „joutui” keksimään sen vuoksi, että piti hän hänen jollain tavoin päästä pulasta „vähenevän hedelmällisyyden lakineen”, jonka teknillinen edistys *kumoaa*. Bulgakov pääsi pulasta sillä, että sanoi: teknillinen edistys on väliaikaista, pysähdys — vakinaista. Maslov pääsee pulasta keksimällä maanviljelyksen teknillisen edistyksen mitä huvittavimman jakamisen „voimaperäistämiseksi” ja „tekniikaksi”.

Mitä on voimaperäistäminen? Työn ja pääoman edelleen sijoittamista. Suurenmoisen Maslovin keksinnön mukaan leikkuukone *ei* ole pääoman sijoittamista. Rivikylvökone *ei* ole pääoman sijoittamista! „Kolmivuoroviljelyksen vaihtaminen monivuoroviljelykseen” on *yhtäläisesti* sovellettavissa sekä suur- että pientalouteen? Se *ei* ole totta. Monivuoroviljelyksen käytäntöön ottaminen vaatii samoin pääoman lisäsijoituksia, ja se on *paljon suuremmassa määrin* sovellettavissa suurtaloudessa. Tämän suhteen voidaan muuten katsoa edellä esitettyjä tietoja Saksan maanviljelyksestä („Agraarikysymys ja „Marxin arvostelijat” **). Ja venäläiset tiedot todistavat sitä samaa. Yksinkertaisinkin ajattelu osoittaa teille, että muutoin *ei* voi olla, monivuoroviljelystä *ei* voida soveltaa *yhtäläisesti* pieneen ja suureen talouteen. Lannoitemäärän lisääminen *ei* voi olla „yhtäläisesti sovellettavissa”, sillä suurtaloudessa 1) on enemmän nautakarjaa, joka tässä suhteessa on tärkeintä, 2) karja ruokitaan paremmin eikä niin „säästetä” olkia y.m., 3) on paremmat laitteet lannoitteiden säilyttämiseksi, 4) käytetään enemmän keinolannoitteita. Maslov todellakin „julkeasti” vääristelee yleisesti tunnettuja tietoja nykyaikaisesta maanviljelyksestä. Vihdoin pien- ja suurtaloudessa *ei* voida *yhtäläisesti* soveltaa myöskään syvempää kyntöä. Riittää, kun viittaa kahteen tosiasiaan: ensinnäkin, suurtaloudessa kasvaa höyryauran käyttö (vrt. edellä esitettyjä tietoja Saksasta; nykyisin luultavasti myös sähköauran käyttö)**. Ehkäpä Maslovkin käsittää, että sitä *ei* voida soveltaa „yhtäläisesti” suur- ja pientaloudessa. Tuossa viimeksi mainitussa taloudessa lisääntyy *lehmien* käyttö vetojuhtina. Ajatelkaahan, suurenmoinen Maslov, *voiko* se merkitä sitä,

* Ks. Teokset, 5. osa, s. 170. *Toim.*

** Ks. Teokset, 5. osa, ss. 120—121. *Toim.*

että syvempi kyntö on yhtäläisesti sovellettavissa? Toiseksi, silloinkin, kun suur- ja pientaloudessa käytetään saman lajin työjuhtia, nämä työjuhdat ovat pientaloudessa *heikompia* ja siksi ei voi olla samanlaisuutta kynnon syvyyden ehdoissa.

Sanalla sanoen, Maslovilta on vaikea löytää „teoreettisen” ajattelun pinnistyksiä sisältävää lausetta kohtaamatta ääretöntä määrää mitä uskomattominta sekavuutta ja mitä ihmeellisintä tietämättömyyttä. Mutta Maslov tekee hämentymättä yhteenvedon:

„Ken on tehnyt itselleen selväksi maatalouden kehityksen mainitujen kahden puolen erilaisuuden (maanviljelyskulttuurin parantaminen ja tekniikan parantaminen), hän voi helposti kumota revisionismin, ja meillä narodnikkilaisuuden, koko perustelun” („Obrazovanije”, 1907, № 2, s. 125).

Niinpä niin. Maslov on *ainoastaan* siksi ei-narodnikki ja ei-revisionisti, että hän on pystynyt nousemaan Marxin luonnoshahmotelmien yläpuolelle aina raihnaan porvarillisen taloustieteen raihnaiden ennakkoluulojen itselleen „selvittämiseen” saakka. Vanha laulu uudella nuotilla! Marx Marxia vastaan — huudahtivat Bernstein ja Struve. Ei voida kumota revisionismia kumoamatta Marxia, — tiedoittaa Maslov.

Lopuksi — luonteenomainen pikkuseikka. Jos Marx, joka loi absoluuttisen koron teorian, on väärässä, jos korkoa ei voi olla ilman „vähenevän hedelmällisyyden lakia”, jos narodnikit ja revisionistit olisivat saattaneet tämän lain puuttumisen tapauksessa olla oikeassa, — niin luulisi, että Maslovin „teoriassa” täytyisi hänen tekemillään marxilaisuuden „*korjauksilla*” olla kulmakiven asema. Niin, sellainen asema niillä onkin. Mutta Maslov on kuitenkin katsonut paremmaksi piilottaa ne. Hiljattain ilmestyi hänen kirjansa „Agraarikysymys Venäjällä” saksalainen käännös. Minua kiinnosti katsoa, *missä muodossa* Maslov tarjoilee eurooppalaisille sosialidemokraateille tavattomia teoreettisia tyyppityksiään. Osoittautui, *ettei missään muodossa*. Eurooppalaisilta Maslov *piilotti „koko” teoriasensa taskuun*. Hän oli heittänyt pois kaiken sen, mikä koskee absoluuttisen koron kieltämistä, vähenevän hedelmällisyyden lakia j.n.e. Tämän yhteydessä muistui tahtomattakin mieleeni kertomus eräästä tuntemattomasta, joka oli ensi kertaa läsnä antiikin filosofien keskustelutilaisuudessa ja oli tällöin koko ajan

vaiti. Jos olet viisas, sanoi tälle tuntemattomalle eräs filosofeista, niin menettelet tyhmästi. Jos olet tyhmä, niin menettelet viisaasti.

4. ONKO ABSOLUUTTISEN KORON KIELTÄMINEN YHTEYDESSÄ KUNNALLISTAMISOHJELMAAN?

Niin täynnä kuin Maslov onkin niiden erinomaisten keksintöjensä tärkeyden tajuamista, joita hän on tehnyt poliittisen taloustieteen teorian alalla, niin kuitenkin hän nähtävästi jonkin verran epäilee sitä, onko sellaista yhteyttä olemassa. Ainakin siteeratussa kirjoituksessa („Obrazovanije”, № 2, s. 120) hän kieltää kunnallistamisen olevan yhteydessä vähenevän hedelmällisyyden „tosiasiaan”. Syntyy jotain kummallista: „vähenevän hedelmällisyyden laki” on yhteydessä absoluuttisen koron kieltämiseen, se on myös yhteydessä narodnikkeja vastaan käytävään taisteluun, mutta ei ole muka yhteydessä maslovilaiseen agraariohjelmaan! Mutta tuon mielipiteen paikkansapitämättömyydestä, mielipiteen, jonka mukaan Maslovin yleisen agraariteorian ja hänen venäläisen agraariohjelmansa välillä ei ole yhteyttä, voidaan välittömästikin helposti vakuuttautua.

Absoluuttisen koron kieltäminen on maan yksityisomistuksen taloudellisen merkityksen kieltämistä kapitalismin vallitessa. Ken tunnustaa vain differentiaalikoron olemassaolon, hän tulee kiertämättömästi johtopäätökseen, että kapitalistisen talouden ja kapitalistisen kehityksen ehdot eivät lainkaan muutu sen johdosta, onko maa valtion tai yksityishenkilöiden omaisuutta. Sen teorian kannalta, joka kieltää absoluuttisen koron, kummassakin tapauksessa on vain yksinomaan differentiaalikorko. Ymmärrettävää on, että sellaisen teorian *täytyy* johtaa kansallistamisen kaiken merkityksen kieltämiseen toimenpiteenä, joka vaikuttaa kapitalismin kehitykseen sen jouduttamisen mielessä, sille tien raivaamisen mielessä j.n.e. Sillä tällainen mielipide kansallistamisesta johtuu siitä, että tunnustetaan koron kaksi muotoa, kapitalistinen, s.o. sellainen, jota kapitalismin vallitessa ei voida hävittää edes kansallistetulla maallakaan (differentiaalikorko), ja *ei*-kapitalistinen, sellainen, joka on sidottu kapitalismille tarpeettomaan ja kapitalismin täydellistä kehitystä haittaavaan monopoliin (absoluuttinen korko).

Siksipä pitäen lähtökohtanaan omaa „teoriaansa” Maslov tuli kiertämättä siihen johtopäätökseen, että „on aivan samantekevää, nimitetäänkö sitä (maankorkoa) absoluuttiseksi tai differentiaaliseksi” („Obrazovanije”, № 3, s. 103), että kysymys on vain siitä, siirretäänkö tuo korko paikallisille hallintolaitoksille vai keskusvallalle. Mutta sellainen mielipide on teoreettisen sivistymättömyyden tulos. Kokonaan riippumatta siitä, kenen käsiin korko tullaan siirtämään ja minkälaisiin poliittisiin tarkoituksiin se tullaan käyttämään, on olemassa vielä verrattomasti syvällisempi kysymys, joka koskee niitä muutoksia kapitalistisen talouden ja kapitalistisen kehityksen yleisissä ehtoissa, joita maan yksityisomistuksen hävittäminen aiheuttaa.

Tätä puhtaasti taloustieteellistä kysymystä Maslov ei ole edes asettanutkaan, hän ei ole sitä käsittänyt eikä ole voinutkaan käsittää kieltäessään absoluuttisen koron. Siitä johtuu, että tilanherrojen maiden konfiskointia koskeva kysymys supistetaan rujon yksipuolisesti, voisimpa sanoa „*politikoitsijamaisesti*” yksinomaan siihen, kuka ottaa koron. Siitä johtuu rujo *dualismi* ohjelmassa, jonka tarkoituksena on „vallankumouksen voittoisa kehittäminen” (Tukholman edustajakokouksessa maslovilaiseen ohjelmaan lisätyn taktillisen päätöslauselman sanamuoto). Porvarillisen vallankumouksen *voittoisa* kehittäminen edellyttää ennen kaikkea *taloudellisia* perusuudistuksia, jotka todella lakaisevat pois kaikki ja kaikenlaiset feodalismien jätteet ja keskiaikaisten monopolien jätteet. Mutta kunnallistamisessa me sen sijaan näemme todellisen *agraaribimetallismien*: kaikkein vanhimman, vanhentuneen ja aikansa eläneen, keskiaikaisen osuusmaanomistuksen yhdistämistä maan yksityisomistuksen puuttumiseen, s.o. maanhallintasuhteiden edistyksekköimpään, teoreettisesti ihanteelliseen järjestykseen kapitalistisessa yhteiskunnassa. Tuo agraaribimetallismi on teoreettinen järjettömyys, puhtaasti taloustieteellisesti näkökannalta jotain mahdotonta. Maan yksityisomistuksen yhdistäminen yhteiskunnalliseen omistukseen on siinä aivan mekaanista, sellaisen ihmisen „keksimää”, joka ei näe minkäänlaista eroa itse kapitalistisessa talousmuodossa maan yksityisomistuksen vallitessa ja yksityisomistuksen puuttuessa. Sellaisen „teoretikon” mielestä kysymys on yksinomaan siitä, millä tavalla sijoitella korko, „saman

tekevää, nimitetäänkö sitä absoluuttiseksi tai differentiaali-koroksi”.

Todellisuudessa on kapitalistisessa maassa mahdotonta jättää puolet maasta (138 milj. desj. 280:stä) yksityisomaisuudeksi. Kumpi hyvänsä. Joko maan yksityisomistus on taloudellisen kehityksen kyseiselle asteelle todella tarpeen, todella vastaa kapitalististen maanviljelijäisäntien luokan perusetuja. Silloin on maan yksityisomistus kiertämätöntä kaikkialla ja joka paikassa määrätynlaisen tyypin mukaisesti muodostuneen porvarillisen yhteiskunnan *perustana*.

Tahi maan yksityisomistus ei ole kapitalistisen kehityksen kyseisellä asteella välttämätön, ei johdu kiertämättömästi farmariluokan eduista, vaan on jopa ristiriidassakin niiden etujen kanssa,— silloin tuon omistuksen säilyttäminen vanhentuneessa muodossaan on mahdotonta.

Monopolin säilyttäminen maan viljelysalan *toisella* puoliskolla, etuoikeuksien luominen pikkuisäntien erästä kategoriaa varten, niiden „*asumisrajojen*” ikuistaminen vapaassa kapitalistisessa yhteiskunnassa, jotka erottavat omistajat ja yhteiskunnallisen maan vuokraajat, on järjetömyys, joka liittyy kiinteästi Maslovin taloudellisen teorian järjettömyyteen.

Nyt meidän onkin siirryttävä tarkastelemaan kansallistamisen *taloudellista* merkitystä, jonka Maslov ja hänen kannattajansa ovat työntäneet taka-alalle*.

5. MAAN YKSITYISOMISTUKSEN ARVOSTELUA KAPITALISMIN KEHITYKSEN KANNALTA

Absoluuttisen koron, tuon kapitalistisissa tuloissa tapahtuvan maan yksityisomistuksen realisoimismuodon, virheelinen kieltäminen on johtanut erääseen pahaan puutteellisuuteen sosialidemokraattien kirjallisuudessa ja koko heidän asenteessaan Venäjän vallankumouksen agraarikysymyksen suhteen. Sen sijaan, että meidän sosialidemokraattimme olisivat ottaneet maan yksityisomistuksen arvostelun omiin käsiinsä, sen sijaan, että olisivat asettaneet tämän arvostelun taloudellisen analyysin perustalle, määrätyn taloudellisen kehityksen analysoinnin perustalle,— he,

* Näiden kannattajien joukkoon joutui Tukholmassa myös Plehanov. Historian ironia sai aikaan sen, että tuo muka ankara oikeaoppisuuden suojeilija *ei huomannut tai ei halunnut huomata* sitä, että Maslov vääristelee Marxin taloudellista teoriaa.

seuraten Maslovia, jättivät tämän arvostelun narodnikkien käsiin. Tuloksena oli marxilaisuuden ääretön teoreettinen mataloittaminen ja sen propagandatehtävien vääristeleminen vallankumouksessa. Duumapuheissa, propaganda- ja agitaatiokirjallisuudessa j.n.e. on arvosteltu maan yksityisomistusta *vain* narodnikkilaiselta, s.o. pikkuporvarilliselta, quasi-sosialistiselta katsantokannalta. Marxilaiset eivät osanneet pelkistää tuosta pikkuporvarillisesta ideologiasta sen reaalista ydintä, kun he eivät käsittäneet tehtäväkseen tuoda kysymyksen käsittelyyn historiallista ainesta ja ottaa pikkuporvarien näkökannan (abstraktinen tasasuhtaisuuden, oikeudenmukaisuuden y.m.s. idea) tilalle proletariaatin näkökanta niiden todellisten alkusyiden suhteen, joista johtuu taistelu maan yksityisomistusta vastaan kehittyvässä kapitalistisessa yhteiskunnassa. Narodnikki luulee, että maan yksityisomistuksen kieltäminen on kapitalismin kieltämistä. Se ei pidä paikkaansa. Maan yksityisomistuksen kieltäminen on aidoimman kapitalistisen kehityksen vaatimusten ilmaus. Siksi meidän täytyy virkistää marxilaisten tietoisuudessa Marxin „unohdettuja sanoja”, Marxin, joka arvosteli maan yksityisomistusta kapitalistisen talouden ehtojen kannalta.

Tätä arvosteluaan Marx ei kohdistanut ainoastaan suurmaanomistusta, vaan myös pienmaanomistusta vastaan. Pientalonpojan vapaa maanomistus on pientuotannon välttämätön seuralainen maanviljelyksessä vissien historiallisten olojen vallitessa. Korostaessaan tätä A. Finn oli täysin oikeassa Maslovia vastaan. Mutta tällainen *kokemuksen* todistaman historiallisen välttämättömyyden tunnustaminen ei vapauta marxilaista velvollisuudesta arvioida pienmaanomistusta kaikinpuolisesti. Sellaisen omistuksen todellinen vapaus on mahdotonta ilman maan osto- ja myyntivapautta. Maan yksityisomistus merkitsee välttämättömyyttä käyttää pääomia maan ostoon. Marx kirjoitti siitä „Pääoman” III osassa: „Siellä, missä pienviljelys on yhteydessä maan vapaaseen omistukseen, sen eräs omalaatuinen puutteellisuus johtuu siitä, että maata viljelevä sijoittaa pääomia maan ostoon” (III, 2, 342)⁹⁶. „Pääoman käyttäminen maan ostoon riistää tuon pääoman maanviljelykseltä” (ib. *, 341)⁹⁷.

* — *ibidem* — sama. *Toim.*

„Rahapääoman käyttäminen maan ostoon ei ole lainkaan maanviljelyspääoman käyttämistä. Päinvastoin, se merkitsee sen pääoman vastaavaa pienenemistä, minkä pientalonpojat voivat käyttää oman tuotantonsa piirissä. Se vähentää vastaavasti heidän tuotantovälineidensä määrää ja supistaa siten uusintamisen taloudellista perustaa. Se alistaa pientalonpojan koronkiskonnan alaiseksi, sillä tällä alalla yleensä harvemmin tavataan todellisia luottosuhteita. Se on haittana agrikulttuurille silloinkin, kun ostetaan suuria tilanherratalouksia. Todellisuudessa se on ristiriidassa kapitalistisen tuotantotavan kanssa, jolle kokonaisuudessaan otettuna maanviljelijän velkaantuneisuus on saman tekevää, siitä riippumatta, onko tämä perinyt paltansa tai ostanut sen” (344—345)⁹⁸.

Näin muodoin sekä maan panttaus että koronkiskuruus ovat niin sanoakseni *kiertämismuotoja*, joilla pääoma kiertää ne vaikeudet, joita maan yksityisomistus asettaa pääoman vapaalle maanviljelykseen tunkeutumiselle. Tavara tuotantoyhteiskunnassa ei voida hoitaa taloutta ilman pääomaa. Sekä talonpoika että hänen narodnikki-ideologinsa eivät voi olla tajuamatta tätä. Siis kysymys on siitä, voiko pääoma täysin vapaasti päästä maanviljelykseen suoraa ja välitöntä tietä vaiko koronkiskurin ja luottolaitoksen välityksellä. Talonpojalla ja narodnikilla, jotka osaksi eivät tajua pääoman täydellistä herruutta nykyisessä yhteiskunnassa ja osaksi vetävät silmilleen illuusioiden ja haaveilujen hatun ollakseen näkemättä vastenmielistä todellisuutta,— ajatus suuntautuu raha-avun saamiseen ulkoapäin. „Henkilöille, jotka ovat saaneet maata yleiskansallisesta varannosta”, sanotaan 104:n maalakiehdotuksen 15. §:ssä, „ja joilla ei ole riittäviä varoja kaiken taloudessa tarvittavan hankkimiseksi, on annettava apua valtion laskuun lainojen ja avustusten muodossa”. Epäilemätöntä on, että voittoisan talonpoikaisvallankumouksen järjestäessä uudestaan Venäjän maanviljelystä tuollainen raha-apu olisi tietysti tarpeen. Teoksessaan „Agraarikysymys Venäjällä” Kautsky aivan oikein korostaa sitä. Mutta meillä on nyt kysymys siitä, minkälainen on kaikkien noiden „rahalainojen ja -avustusten” yhteiskunnallis-taloudellinen merkitys, jota narodnikki ei huomaa. Valtio voi olla vain välittäjänä varojen siirtämisessä kapitalisteilta, mutta itse se voi saada varoja vain

kapitalisteilta. Siis parhain mahdollinen valtionavun järjestäminen ei laisinkaan poista pääoman herruutta, ja kysymys jää samaksi: minkälaisia ovat pääoman maanviljelykseen käyttämisen mahdolliset muodot.

Ja tämä kysymys johtaa kiertämättömästi maan yksityisomistuksen marxilaiseen arvosteluun. Tuo omistus on pääoman vapaan maahan sijoittamisen *haitta*. Joko tuon sijoittamisen täysi vapaus,— ja silloin maan yksityisomistuksen lakkauttaminen, s.o. maan kansallistaminen. Tahi maan yksityisomistuksen säilyttäminen,— ja silloin pääomien tunkeutumisen *kiertomuodot*: tilanherran ja talonpojan maanpanttaus, talonpojan orjuuttaminen koronkiskurin toimesta, maan vuokralleantaminen pääomia omistavalle vuokraajalle.

„Pienviljelyksessä”, sanoo Marx, „maan hinta, tuo maan yksityisomistuksen muoto ja sellaisen omistuksen tulos, esiintyy itse tuotannon rajoituksena. Suurmaanviljelyksen ja kapitalistiseen tuotantotapaan perustuvan suurmaanomistuksen vallitessa omistus on myöskin rajoituksena, koska se haittaa farmaria pääomien tuotannollisissa sijoittamisissa, jotka tuottavat loppukädessä hyötyä maanomistajalle eikä hänelle” (346—347, 2. Teil, III. Band, „Das Kapital” *)⁹⁹.

Maan yksityisomistuksen lakkauttaminen on siis kaikkien ja kaikenlaisten, pääomien vapaata maanviljelykseen sijoittamista ja pääomien vapaata siirtymistä yhdeltä tuotantalalta toiselle haittaavien esteiden maksimaalista poistamista siinä määrin, kuin se suinkin on mahdollista kapitalistisessa yhteiskunnassa. Kapitalismin kehityksen vapaus, laajuus ja nopeus, luokkataistelun täysi vapaus, kaikkien liikojen välikäsien poisjääminen, jotka tekevät maanviljelyksen „hiotus”-teollisuuden kaltaiseksi — sellaista on maan kansallistaminen kapitalistisen tuotannon vallitessa.

6. MAAN KANSALLISTAMINEN JA „RAHA”-KORKO

Mielenkiintoisen taloustieteellisen perustelun kansallistamista vastaan esitti jakamisen kannattaja A. Finn. Sekä kansallistaminen että kunnallistaminen, — sanoo hän,— on koron siirtämistä määrätyle yhteiskunnalliselle

* — „Pääoma”, III osa, 2. nide, ss. 346—347. Toim.

kollektiiville. Mutta herää kysymys, minkälaisesta korosta tässä on puhe. Puhe ei ole kapitalistisesta korosta, sillä „talonpojat eivät tavallisesti saa maastaan korkoa kapitalistisessa mielessä” („Agraarikysymys ja sosialidemokratia”, s. 77, vrt. s. 63), vaan *esikapitalistisesta* rahakorosta.

Rahakorolla Marx tarkoittaa sitä, että talonpoika luovuttaa koko lisätuotteen tilanherralle rahassa. Talonpojan taloudellisen tilanherrasta riippuvaisuuden alkuperäisenä muotona on esikapitalistisen tuotantotavan vallitessa työllämaksukorko (Arbeitsrente), s.o. veropäivätyö, sitten korko tuotteina eli luontaiskorko ja vihdoin rahakorko. Tämä korko,— sanoo A. Finn,— „on meillä yleisin nykyäänkin” (s. 63).

Epäilemätöntä on, että maa- ja velkaorjuudellinen vuokraus on meillä tavattoman yleistä ja että Marxin teorian mukaan talonpoikain suorittama maksu on tällaisen vuokran aikana suurelta osaltaan rahakorkoa. Mikä voima antaa mahdollisuuden puristaa talonpojilta *tällaista* korkoa? Porvariston ja kehittyvän kapitalismin voimako? Ei lainkaan. Maaorjuudellisten latifundioiden voima. Sikäli kuin viimeksi mainitut tullaan hajottamaan,— ja se on talonpoikaisen agraarivallankumouksen lähtökohta ja perusehto,— sikäli ei voida puhua „rahakorosta” esikapitalistisessa mielessä. Finnin vastaväitteellä on siis vain se merkitys, että se vieläkin kerran korostaa, että on järjetöntä *erottaa* talonpoikain osuusmaita muista maista vallankumouksellisen agraarikumouksen yhteydessä: koska osuusmaat ovat usein tilanherrain maiden ympäröimiä, koska talonpoikain ja tilanherrain maiden *nykyisistä* jako-oloista johtuu velkaorjuus, niin tuon jaon säilyttäminen on *taantumuksellista*. *Mutta erotukseksi niin jakamisesta kuin myöskin kansallistamisesta kunnallistaminen säilyttää sen.*

Pienmaanomistuksen, tai oikeammin pientalouden ole-massaolo aiheuttaa tietenkin vissejä muutoksia kapitalistista korkoa koskevan teorian yleisiin väittämiin, mutta ei kumoa tuota teoriaa. Marx osoittaa esimerkiksi, että absoluuttista korkoa sellaisenaan ei tavallisesti ole pienviljelyksessä, jossa työskennellään pääasiallisesti itse maanviljelijän tarpeiden tyydyttämiseksi (III, 2, 339, 344)¹⁰⁰. Mutta mitä

pitemmälle tavaratalous kehittyy, sitä soveltuvammiksi käyvät taloustieteellisen teorian *kaikki* väittämät talonpoikaistaloudenkin suhteen, kun se on kerran astunut kapitalistisen maailman oloihin. Ei pidä unohtaa sitä, että minkäänlainen maan kansallistaminen, minkäänlainen maankäytön tasanaisuus ei hävitä sitä Venäjällä täysin vakiintunutta ilmiötä, että varakas talonpoikaisto jo hoitaa talouttaan kapitalistisesti. Osoitin „Kapitalismin kehityksessä”, että viime vuosisadan 80- ja 90-luvun tietojen mukaan noin $\frac{1}{5}$ talonpoikaistalouksista on keskittänyt käsiinsä *lähes puolet* talonpoikaisesta maanviljelystuotannosta ja paljon suuremman osan *vuokrasta*, että tällaisten talonpoikain talous on nyt jo enemmän tavarataloutta kuin luontaistaloutta,— ja lopuksi, että *tämä* talonpoikaisto ei voi olla olemassa ilman batrakkien ja päiväläisten miljoonaista kontingenttiä *. *Tässä* talonpoikaistossa on *kapitalistisen* koron ainekset olemassa jo etukäteen. *Tämä* talonpoikaisto ilmaisee intressinsä herrojen Peshehonovien suun kautta, jotka „tervejärkisesti” hylkäävät sekä palkkatyön käytön kieltämisen että „maan sosialisoinen”, tervejärkisesti puoltavat itselleen tietä raivaavan talonpojan taoudellisen individualismin katsantokantaa. Jos erotamme tarkasti narodnikkien utopioiden reaalisen taloudellisen momentin väärästä ideologiasta, niin huomaamme heti, että maaorjuudellisten latifundioiden hävittämisestä — niin jakamisen, kansallistamisen kuin kunnallistamisenkin tapauksessa — hyötyy eniten nimenomaan porvarillinen talonpoikaisto. Valtiolta saatavat „lainat ja avustukset” eivät myöskään voi olla koitumatta hyödyksi ennen kaikkea juuri tälle talonpoikaistolle. „Talonpoikainen agraarivallankumous” ei ole mitään muuta kuin koko maanhallinnan alistamista nimenomaan näiden farmaritalouksien edistyksen ja kukoistuksen ehdoille.

Rahakorko on poiskuoleva menneisyys, joka ei voi olla kuolematta pois. Kapitalistinen korko on syntyvä tulevaisuus, joka ei voi olla kehittymättä niin köyhimmän talonpoikaiston stolypinilaisen pakkoluovutuksen oloissa („87. pykälän mukaan”) kuin myöskään mitä rikkaimpien tilanherrojen talonpoikaisen pakkoluovutuksen oloissa.

* Ks. Teokset, 3. osa, ss. 112—115. *Toim.*

7. MINKÄLAISISSA OLOISSA KANSALLISTAMINEN
VOIDAAN TOTEUTTAA?

Marxilaisten keskuudessa ollaan usein sitä mieltä, että kansallistaminen on toteutettavissa vain kapitalismin korkean kehityksen asteella, jolloin se valmistaa täydellisesti ehdot „maanomistajain eroamiselle maanviljelyksestä” (vuokran ja hypoteekin avulla). Oletetaan, että suuren kapitalistisen maanviljelyksen täytyy olla *jo* muodostunut, ennen kuin on mahdollista maan kansallistaminen, joka karsii pois koron eikä kajoa taloudelliseen organisiin*.

Onko sellainen mielipide oikea? Teoreettisesti sitä ei voida perustella; sitä ei voida tukea suoranaisilla vetoamisilla Marxiin; kokemuksen antamat tiedot puhuvat pikemminkin sitä vastaan.

Teoreettisesti kansallistaminen on kapitalismin „ihanteellisen” puhdasta kehitystä maanviljelyksessä. Toinen asia on kysymys siitä, kuinka usein historiassa ovat mahdollisia ehtojen sellaiset yhteenpunoutumiset ja sellaiset voimasuhteet, jotka sallivat kansallistamisen kapitalistisessa yhteiskunnassa. Mutta se ei ole vain kapitalismin nopean kehityksen seuraus, vaan myöskin sen ehto. Sellainen ajatus, että kansallistaminen on mahdollista vain silloin, kun kapitalismi on kehittynyt maanviljelyksessä hyvin korkealle,—merkitsee nähtävästi kansallistamisen kieltämistä *porvarillisen* edistyksen toimenpiteenä, sillä maanviljelyskapitalismin korkea kehitys kaikkialla on jo asettanut (ja asettaa aikanaan kiertämättömästi uusissakin maissa) päiväjärjestykseen „maanviljelystuotannon sosialisoinnin”, s.o. sosialistisen kumouksen. Porvarillisen edistyksen toimenpide porvarillisena toimenpiteenä ei ole ajateltavissa proletariaatin ja porvariston välisen luokkataistelun voimakkaan kärjistymisen oloissa. Sellainen toimenpide on uskottavaa pikemminkin „nuorena” porvarillisessa yhteiskunnassa, joka ei ole vielä kehittänyt voimiaan, ei ole vielä kehittänyt ristiriitojaan loppuun saakka, ei ole vielä luonut sellaista voimakasta proletariaattia, joka pyrkii välittömästi

* Tässä tuon mielipiteen eräs tarkimmista ilmaisuista, jonka on antanut jakamisen kannattaja тов. Борисов: „....Myöhemmin historia tulee asettamaan sen (maan kansallistamisen vaatimuksen), tulee asettamaan sen silloin, kun pikku-porvarillinen talous taantuu, kun kapitalismi voittaa maanviljelyksessä itselleen lujat asemat ja Venäjä ei tule olemaan enää talonpoikaismaa” (Tukholman edustajakokouksen Pöytäkirjat, s. 127).

sosialistiseen kumoukseen. Ja Marx piti kansallistamista mahdollisena, osaksi sitä suorastaan puoltikin, ei ainoastaan porvarillisen vallankumouksen kaudella Saksassa v. 1848, vaan myöskin Amerikassa v. 1846, jonka suhteen hän juuri silloin täydellä tarkkuudella sanoi, että se *vasta alkaa* „teollisen” kehityksen. Eri kapitalististen maiden kokemus ei näytä meille maan kansallistamista edes jossain määrin puhtaassa muodossa. Jotain analogista me näemme Uudessa Seelannissa,—nuoressa kapitalistisessa demokraatiassa, jossa ei ole puhettakaan maanviljelyskapitalismin korkeasta kehityksestä. Jotain analogista oli myös Amerikassa, kun valtio antoi lainhomesteadeista ja jakoi pikkuisännille maapalstoja nimelliskorosta.

Ei. Kansallistamisen asettaminen korkealle kehittyneen kapitalismin aikakauden yhteyteen merkitsee sen kieltämistä porvarillisen edistyksen toimenpiteenä. Ja sellainen kieltäminen on suoranaissessa ristiriidassa taloustieteellisen teorian kanssa. Minusta näyttää, että seuraavassa „Lisäarvoteorioissa” olevassa mietelmässään Marx hahmottee kansallistamisen toteuttamisen ehdot, jotka ovat *toisenlaisia* kuin tavallisesti luullaan.

Osoitettuaan, että kapitalistista tuotantoa varten maanomistaja on aivan tarpeeton tekijä ja että kapitalistisen tuotannon tarkoitusperä „saavutetaan täydellisesti”, jos maa kuuluu valtiolle, Marx jatkaa:

„Siitä syystä radikaalinen porvari päättyy teoriassa maan yksityisomistuksen kieltämiseen... Käytännössä hänellä ei kuitenkaan riitä rohkeutta, sillä hyökkäys yhtä omistumuotoa vastaan, työehtoihin kohdistuvan yksityisomistuksen muotoa vastaan, olisi hyvin vaarallista myöskin toiselle muodolle. Porvari on sitä paitsi itse territorialisoinut itsensä” („Theorien über den Mehrwert”, II. Band, 1. Teil, S. 208)¹⁰¹.

Marx ei osoita tässä kapitalismin kehittymättömyyttä maanviljelyksessä esteeksi maan kansallistamisen toteuttamiselle. Hän osoittaa *kaksi* muuta estettä, jotka puhuvat paljon enemmän sen ajatuksen puolesta, että kansallistamisen toteuttaminen on mahdollista *porvarillisen vallankumouksen* kaudella.

Ensimmäinen este: radikaalisella porvarilla *ei riitä rohkeutta* hyökätä maan yksityisomistusta vastaan sen

vuoksi, että on olemassa sosialistisen hyökkäyksen vaara kaikkea yksityisomistusta vastaan, s.o. sosialistisen kumouksen vaara.

Toinen este: „porvari on itse territorialisoinut itsensä”. Marx tarkoittaa nähtävästi sitä, että nimenomaan porvarillinen tuotantotapa on jo lujittanut itsensä maan yksityisomistuksessa, s.o. että tämä yksityisomistus on tullut paljon enemmän porvarilliseksi kuin feodaaliseksi. Kun porvaristo luokkana, laajoissa ja vallitsevissa mittasuhteissa, on jo sitonut itsensä maanomistukseen, on jo „itse territorialisoinut itsensä”, „asettunut maalle”, alistanut maanomistuksen täydellisesti alaisekseen,— niin silloin porvariston todellista yhteiskunnallista liikettä kansallistamisen hyväksi ei voi olla. Sitä ei voi olla siitä yksinkertaisesta syystä, ettei mikään luokka lähde itseään vastaan.

Yleensä puhuen nämä molemmat esteet ovat poistettavissa vain alkavan eikä päättyvän kapitalismin kaudella, porvarillisen vallankumouksen kaudella eikä sosialistisen vallankumouksen aattona. Mielipidetä, jonka mukaan kansallistamisen toteuttaminen on mahdollista vain korkealle kehittyneen kapitalismin vallitessa, ei voida sanoa marxilaiseksi. Se on ristiriidassa sekä Marxin teorian yleisten perustojen että hänen edelläesitettyjen sanojensa kanssa. Se yksinkertaistaa kysymyksen kansallistamisen historiallisesti konkreettisista oloista, kansallistamisen, joka on määrättyjen luokkien ja voimien toteuttama toimenpide, kaavamaiseksi ja paljaaksi abstraktioksi.

Voimakkaasti kehittyneen kapitalismin kaudella „radikaalinen porvaristo” ei voi olla rohkea. Tällä kaudella tuo porvaristo valtaosaltaan on jo kiertämättömästi vastavallankumouksellista. Tällä kaudella on kiertämätöntä porvariston jo miltei täydellinen „territorialisoituminen”. Sitä vastoin porvarillisen vallankumouksen kaudella objektiiviset olot pakottavat „radikaalista porvaristoa” olemaan rohkea, sillä täyttäessään kyseisen ajan historiallista tehtävää se ei voi vielä luokkana pelätä proletaarista vallankumousta. Porvarillisen vallankumouksen kaudella porvaristo ei ole vielä territorialisoinut itseään: maanhallinta on tällä kaudella vielä liiaksi feodalismiin kyllästämää. Tällöin käy mahdolliseksi se ilmiö, että porvarillisten maanomistajain, farmarien, joukko taistelee maanhallinnan perusmuotoja vastaan ja päätyy sen vuoksi täydellisen porvarillisen

„maan vapauttamisen”, s.o. kansallistamisen, käytännölliseen toteuttamiseen.

Näissä kaikissa suhteissa Venäjän porvarillisella vallankumouksella on erittäin otolliset ehdot. Puhtaasti taloustieteelliseltä näkökannalta päätellen meidän on ehdottomasti tunnustettava, että Venäjällä on maanhallinnassa, sekä tilanherramaanomistuksessa että talonpoikaisessa osuusmaanhallinnassa, maksimaalinen määrä feodalismiin jätettä. Tällaisissa oloissa käy teollisuudessa verrattain kehittyneen kapitalismin ja maaseudun hirvittävän takapajuisuuden välinen ristiriita huutavaksi ja sysää objektiivisten syiden vuoksi syvällisempään porvarilliseen vallankumoukseen, ehtojen luomiseen agrikulttuurin nopeimmalle edistykselle. Maan kansallistaminen on nimenomaan ehto nopeimmalle kapitalistiselle edistykselle meidän maanviljelyksessämme. Meillä Venäjällä on sellainen „radikaalinen porvaristo”, joka ei ole vielä „territorialisoinut” itseään, joka ei voi nykyaikana pelätä proletaarista „hyökkäystä”. Tämä radikaalinen porvari on venäläinen talonpoika.

Tältä näkökannalta käy täysin ymmärrettäväksi venäläisten liberaalisten porvarien valtaosan ja venäläisten talonpoikain valtaosan erilainen suhtautuminen maan kansallistamiseen. Liberaalinen tilanherra, asianajaja, suuri teollisuudenharjoittaja, kauppias — kaikki he ovat aivan riittävästi „territorialisoineet” itsensä. He eivät voi olla pelkäämättä proletaarista hyökkäystä. He eivät voi olla pitämättä parempana stolypinilais-kadettilaista tietä. Ajatelkaahan vain, millainen kultajoki virtaa nykyään tilanherroille, virkamiehille, asianajajille ja kauppiaille niiden miljoonien muodossa, joita „talonpoikais”-pankki jakaa pahoin pelästyneille tilanherroille! Kadettilaisen „lunastuksen” tapauksessa tämä kultajoki olisi hieman toisin suunnattu, ehkä hieman vähemmän vuolas, mutta sekin käsittäisi kuitenkin satoja miljoonia ja virtaisi samoihin käsiin.

Kaikkien vanhojen maanhallintamuotojen vallankumouksellisesta kukistamisesta voi olla tipahtamatta kopeekkaakaan virkamiehille enempää kuin asianajajillekaan. Ja kauppias (kauppiaat valtaosaltaan) ei voi nähdä niin pitkälle, että voisi pitää parempana talonpoikain sisäisten markkinain tulevaa laajenemista kuin mahdollisuutta

kahmaista herralta heti. Vain talonpoika, jota vanha Venäjä ajaa ruumisarkkuun, kykenee pyrkimään maanhallinnan täydelliseen uudistamiseen.

8. ONKO KANSALLISTAMINEN SIIRTYMISTÄ JAKAMISEEN?

Jos kansallistamista tarkastellaan toimenpiteenä, joka on parhaiten toteutettavissa porvarillisen vallankumouksen kaudella, niin sellainen katsantokanta johtaa kiertämättömästi siihen oletukseen, että kansallistaminen voi osoittautua pelkäksi jakamiseen siirtymiseksi. Reaalisenä taloudellisenä tarpeena, joka pakottaa talonpoikaisjoukkoja pyrkimään kansallistamiseen, on välttämättömyys uudistaa perusteellisesti kaikki vanhat maanhallintasuhteet, „puhdistaa” kaikki maat, sopeuttaa ne uudella tavalla uuteen, farmaritalouteen. Asian näin ollen on selvää, että sopeutuneet farmarit, jotka ovat uudistaneet *koko* maanhallinnan, saattavat vaatia tämän *uuden* maankäyttöjärjestyksen *varmentamista*, s.o. valtiolta vuokraamiensa maapalstojen muuttamista omaisuudekseen.

Niin, se on aivan kiistatonta. Me emme johda kansallistamista abstraktisista käsityksistä, vaan konkreettisen kauden konkreettisten etujen konkreettisesta huomioimisesta. Ja naurettavaa tietysti olisi, jos pikkuisäntien joukkoa pidettäisiin „idealisteina”, naurettavaa olisi luulla, että pikkuisännät pysähtyvät jakamisen edessä, jos kerran heidän etunsa sitä vaativat. Meidän täytyy siis tarkastella 1) voivatko heidän etunsa vaatia jakamista, 2) minkälaisissa oloissa ja 3) miten sen on kuvastuttava proletaarisessa agrariohjelmassa.

Ensimmäiseen kysymykseen me jo vastasimme myöntävästi. Toiseen kysymykseen ei tänä aikana voida antaa varmaa vastausta. Vallankumouksellisen kansallistamisen kauden jälkeen jakaminen voi aiheutua pyrkimyksestä lujittaa suurimmassa mahdollisessa määrässä uusia, kapitalismin vaatimuksia vastaavia maanhallintasuhteita. Se voi aiheutua *puheenaolevien* maanhaltijain pyrkimyksestä suurentaa tulojaan yhteiskunnan muun osan kustannuksella. Vihdoin se voi aiheutua pyrkimyksestä „rauhoittaa” (tai, kun puhutaan suoraan, tukahduttaa) proletaariaatti ja puoliproletaariset kerrokset, joille maan kansallistaminen tulee olemaan tekijänä, joka „kiihottaa ruokahalua” koko

yhteiskunnallisen tuotannon sosialisointiin. Kaikki nämä kolme mahdollisuutta sisältyvät samaan taloudelliseen perustaan, sillä uusien farmarien uuden kapitalistisen maanhallinnan lujittumisesta aiheutuu itsestään myöskin proletaarisvastainen mieliala ja pyrkimys luoda *itselleen* uusi erikoisetu omistusoikeuden muodossa. Siis kysymys on juuri tästä taloudellisesta lujittumisesta. Vakituksena vastaivaikutuksena sille tulee olemaan kapitalismin kehitys, joka voimistaa suurmaanviljelyksen etevämyyttä ja vaatii pienten farmaripalstojen suuriksi „konsolidoinnin” vakinaista helppoutta. Tilapäisenä vastaivaikutuksena tulee olemaan Venäjän siirtoasuttamismaavaranto: uuden talouden lujittaminen merkitsee sitä, että kohotetaan maanviljelystekniikkaa. Mutta me olemme jo osoittaneet, että jokainen edistysaskel maanviljelystekniikan kohottamisessa „avaa” Venäjälle yhä uusia ja uusia maa-aloja sen siirtoasuttamismaavarannosta.

Asettamamme toisen kysymyksen erittelyn yhteenvedona tulee tehdä johtopäätös: etukäteen ei voida tarkalleen osoittaa niitä oloja, jolloin uusien farmarien vaatimus maiden jakamisesta saa yliotteen *kaikista* vastustavista vaikutuksista. On välttämättä otettava huomioon, että edelleen tapahtuva kapitalistinen kehitys luo kiertämättömästi porvarillisen vallankumouksen jälkeen sellaiset olot.

Viimeiseen kysymykseen, työväenpuolueen suhtautumisesta uusien farmarien mahdolliseen jakamisvaatimukseen, voidaan sen sijaan antaa täysin määritelty vastaus. Proletariaatti voi ja sen velvollisuus on tukea taisteluhenkistä porvaristoa, kun se käy todella vallankumouksellista taistelua feodalismia vastaan. Mutta rauhoittuvan porvariston tukeminen ei ole proletariaatin asia. Jos on epäilemättömää, että voittoisa porvarillinen vallankumous Venäjällä on mahdoton ilman maan kansallistamista, niin vieläkin epäilemättömämpää on se, että sitä seuraava käänös jakamiseen ei ole mahdollista ilman jonkinlaista „restauraatiota”, ilman talonpoikaiston (oletettujen suhteiden kannalta oikeammin: farmariston) kääntymistä vastavallankumouksen puolelle. Proletariaatti tulee puoltamaan vallankumouksellista perinnettä kaikkia sellaisia pyrkimyksiä vastaan eikä auttamaan niitä.

Joka tapauksessa olisi kuitenkin syvästi virheellistä luulla, että siinä tapauksessa, jos uusi farmaristo kääntyy

jakamiseen, kansallistaminen jää ohimeneväksi ja vakavaa merkitystä vailla olevaksi ilmiöksi. Joka tapauksessa sillä olisi valtavan suuri, sekä aineellinen että moraalinen merkitys. Aineellinen — siinä suhteessa, ettei mikään kykene lakaisemaan Venäjältä keskiaikaisuuden jätteitä niin täydellisesti, uudistamaan raakalaisuudessa puolittain lahonnutta maaseutua niin täydellisesti, viemään eteenpäin agrikulttuurin edistystä niin nopeasti kuin kansallistaminen. Jokainen muunlainen agraarikysymyksen ratkaiseminen vallankumouksessa luo myöhemmälle taloudelliselle kehitykselle vähemmän otolliset lähtökohdat.

Vallankumouskaudella suoritetun kansallistamisen moraalinen merkitys on siinä, että proletariaatti auttaa antamaan „yksityisomistuksen eräälle muodolle” sellaisen iskun, että sen vastakaiku on kiertämätöntä koko maailmassa. Proletariaatti puoltaa johdonmukaisinta ja päättäväisintä porvarillista kumousta, kapitalistisen kehityksen otollisimpia ehtoja toimien siten suurimmalla menestyksellä kaikenlaista puolinaisuutta, holtittomuutta, selkärangattomuutta ja passiivisuutta vastaan, noita ominaisuuksia vastaan, jotka eivät voi olla ilmenemättä porvaristossa.

IV LUKU

POLIITTISET JA TAKTILLISET NÄKÖKOHDAT AGRAARIOHJELMAN KYSYMYKSISSÄ

Juuri sen laatuiset näkökohdat ottavat, kuten edellä jo mainittiin, suhteettoman paljon tilaa agraariohjelmaa koskevassa puolueväittelyssämme. Meidän tehtävänämme on tarkastella tällaisia näkökohtia mahdollisimman järjestelmällisesti ja lyhyesti, osoittaen erilaisten poliittisten toimenpiteiden (sekä katsantokantojen) ja agraarikumouksen taloudellisten perustojen välisen suhteen.

1. „TAKEET RESTAURAATIOTA VASTAAN”

Tukholman edustajakokousta koskevassa „Selostuksessa” käsittelin tuota perustelua palauttaen mieleen keskustelun muistin perustalla. Nyt on edessämme pöytäkirjojen tarkka teksti.

„Asenteeni avain”, huudahti Plehanov Tukholman edustajakokouksessa, „on maininnassa restauraation mah-

dollisuudesta" (115). Tarkastelkaamme lähemmin tuota avainta. Tässä on ensimmäinen maininta siitä Plehanovin ensimmäisessä puheessa:

„Lenin puhuu: „me teemme kansallistamisen vaarattomaksi”, mutta sitä varten, että kansallistaminen voitaisiin tehdä vaarattomaksi, on löydettävä tae restauraatiota vastaan; mutta sellaista taetta ei ole eikä voikaan olla. Palauttakaa mieleenne Ranskan historia; palauttakaa mieleenne Englannin historia; näissä molemmissa maissa vallankumouksellista laajakantoisuutta seurasi restauraatio. Samoin voi käydä meilläkin; ja ohjelmamme on oltava sellainen, että sen toteutumisen tapauksessa voitaisiin saattaa minimiin se vahinko, minkä restauraatio saattaa aiheuttaa. Meidän ohjelmamme tulee poistaa tsarismien taloudellinen perusta; mutta maan kansallistaminen vallankumouskaudella ei poista tuota perustaa. Siksi pidän kansallistamisvaatimusta vallankumousvastaisena vaatimuksena” (44). Mikä on tuo „tsarismien taloudellinen perusta”, siitä Plehanov sanoo samassa puheessa: „Meillä asiat kehittyivät siten, että maa yhdessä maanviljelijöiden kanssa tuli valtiolle kiinnitetyksi ja tuon kiinnityksen perustalla kehittyi Venäjän despotismi. Tämän despotismin murskaamiseksi on poistettava sen taloudellinen perusta. Sen vuoksi vastustan kansallistamista nyt” (44).

Katsahtakaa ensiksi tämän *restauraatiota* koskevan päätelmän *logiikkaan*. Ensimmäinen: „taetta restauraatiota vastaan ei ole eikä voikaan olla!” Toinen: on „saatettava minimiin se vahinko, minkä restauraatio saattaa aiheuttaa”. Se tahtoo sanoa, että *täytyy keksiä* tae restauraatiota vastaan, vaikka sellaista taetta ei voi olla! Ja seuraavalla 45. sivulla (sama puhe) Plehanov lopullisesti keksii takeen: „Restauraation tapauksessa”, sanoo hän suoraan, „se (kunnallistaminen) ei luovuta maata (kuulkaa!) vanhan järjestelmän poliittisille edustajille”. Tae restauraatiota vastaan on löydetty, vaikkakaan sellaista taetta „ei voi olla”. Silmänkääntötemppele on suoritettu loistavasti, ja menshevistinen kirjallisuus on täynnä riemua tämän silmänkääntäjän kätevyuden johdosta.

Puhuessaan Plehanov laskee sukkeluuksia ja leikkiä, hällisee ja pärisee, pyörii ja loistaa aivan kuin ilotulituspyörä. Mutta onnettomasti käy, jos tuollainen puhuja

kirjoittaa tarkasti oman puheensa ylös ja se otetaan sitten loogillisen erittelyn alaiseksi.

Mitä on restauraatio? Valtiovallan siirtyminen vanhan järjestelmän poliittisten edustajien käsiin. Voiko olla takeita tuollaista restauraatiota vastaan? Ei, takeita ei voi olla. *Sen vuoksi* me keksimme *sellaisen* takeen: kunnallistamisen, joka „ei luovuta maata”... Mikä on se este, kysymme edelleen, jonka kunnallistaminen asettaa „maan luovuttamiselle”? Yksinomaan laki, jonka on antanut vallankumouksellinen parlamentti ja joka julistaa sellaiset ja sellaiset (entiset tilanherran y.m.) maat alue-eduskuntien *omaisuudeksi*. Entä mitä on laki? Niiden luokkien tahdon ilmaus, jotka ovat saavuttaneet voiton ja joiden käsissä on valtiotalta.

Ymmärrättekö nyt, että sellainen laki „ei luovuta maata” „vanhan järjestelmän edustajille”, kun valtiotalta siirtyy *heille*?

— Ja tuota mahdotonta typeryyttä saarnasivat Tukholman jälkeen sosialidemokraatit tarjoillen sitä jopa Duuman puhujalavaltakin! *

Tästä „taetta restauraatiota vastaan” koskevasta kuuluisasta kysymyksestä on sanottava seuraavaa. Koska meillä ei voi olla takeita restauraatiota vastaan, niin tämän kysymyksen herättäminen agrariohjelman yhteydessä merkitsi kuulijoiden huomion *johtamista syrjään, heidän ajatuksensa hämmentämistä*, väittelyn sotkemista. Me emme kykene oman halumme mukaan saamaan aikaan sosialistista kumousta Lännessä — tuota ainoata ehdotonta taetta restauraatiota vastaan Venäjällä. Mutta suhteellisena, ehdollisena „takeena”, s.o. mahdollisimman suurena restauraation *haittana*, on vallankumouksellisen mullistuksen mahdollisimman syvälinen, johdonmukainen ja päättäväinen suorittaminen Venäjällä. Mitä pitemmälle vallankumous menee, sitä vaikeampaa tulee olemaan vanhan restauraatio, sitä enemmän jää restauraation tapauksessakin jälelle. Mitä syvemmillä vallankumous myllertää vanhan maaperän, sitä vaikeampaa tulee olemaan restauraatio. Poliittisella alalla demokraattinen tasavalta on syvälisempi kumous kuin paikallinen demokraattinen itsehallinto, se edellyttää (ja se kehittää) suurten kansanjoukkojen suurempaa vallanku-

* Tseretelin puhe toukokuun 26 pnä 1907, toisen Duuman pikakirjoituspöytäkirjat, s. 1234.

mouksellista tarmoa, tietoisuutta ja järjestyneisyyttä, se jättää perinnäistavat, joiden poisjuuriminen on paljon vaikeampaa. Sen vuoksi esimerkiksi nykyiset sosialidemokraatit pitävät arvossa Ranskan vallankumouksen suuremmissa tuloksia kaikista restauraatioista huolimatta,—eroten siinä kadeteista (ja kadettimielisistä sosialidemokraateista?), jotka antavat etusijan demokraattisille zemstvoille monarkian vallitessa „takeena restauraatiota vastaan”.

Taloudellisella alalla pisimmälle menee porvarillisen agraarikumouksen aikana kansallistaminen, sillä se murtaa *koko* keskiaikaisen maanhallinnan. Talonpoika harjoittaa *nykyään* taloutta omalla osuusmaatilkullaan, vuokratulla osuusmaatilkulla, vuokratulla tilanherramaan tilkulla j.n.e. Kansallistaminen antaa maksimaaliset mahdollisuudet maanhallinnan *kaikkien* esteiden murskaamiseksi ja kaiken maan „puhdistamiseksi” *uutta taloutta* varten, joka vastaa kapitalismin vaatimuksia. Tällaiseenkaan puhdistuksen oloissa ei tietenkään ole takeita vanhan palauttamista vastaan — sellaisen „takeen restauraatiota vastaan” lupaminen kansalle olisi petkutusta. Mutta vanhan *maanhallinnan* tällaisesta puhdistuksesta uusi *talous* lujittuu siinä määrin, että palaaminen vanhaan maanhallintaan vaikeutuu maksimaalisesti, sillä kapitalismin kehitystä *ei voida* pysäyttää minkäänlaisin voimin. Kunnallistamisen oloissa taas paluu vanhaan maanhallintaan *helpottuu*, sillä se *ikuistaa* „asumisrajan”, väliaidan, joka erottaa keskiaikaisen maanhallinnan uudesta, kunnallistetusta. Kansallistamisen jälkeen restauraation on hajotettava miljoonia uusia, kapitalistisia (farmari-) talouksia voidakseen palauttaa vanhan maanhallinnan. Kunnallistamisen jälkeen restauraation ei tarvitse hajottaa minkäänlaisia talouksia, ei tarvitse suorittaa minkäänlaista uutta rajankäyntiä,— kirjaimellisessa mielessä ei tarvitse muuta kuin kynänpiirros paperipalan alle, *joka siirtää* X:n „kunnan” maat jalosukuisten tilanherrain Y:n, Z:n j.n.e. omaisuudeksi, tai siirtää tilanherroille korot „kunnallistetuista” maista.

Edelleen, Plehanovin loogillisesta virheestä restauraatiokysymyksessä, poliittisten käsitteiden sekavuudesta pitää siirtyä tarkastelemaan restauraation taloudellista olemusta. Tukholman edustajakokouksen pöytäkirjat vahvistavat täydellisesti sen, mitä „Selostuksessa” olen sanonut, että

Plehanov sallimattomasti sotkee ranskalaisen restauraation, joka tapahtui kapitalismin pohjalla, „meidän vanhan, puolittain aasialaisen järjestelmämme” restauraatioon (Tukholman edustajakokouksen Pöytäkirjat, s. 116). Siksi minun ei tarvitse tässä kysymyksessä lisätä mitään siihen, mitä „Selostuksessa” on sanottu. Pysähdymme vain tarkastelemaan „despotismin taloudellisen perustan poistamista”. Tässä on Plehanovin puheen tärkein kohta, joka koskee sitä:

„Restauraatio” (Ranskassa) „ei palauttanut feodalismin jätteitä, se on totta, mutta se, mikä meillä vastaa noita jätteitä, on meidän vanha maan ja maanviljelijän kiinnitys valtiolle, meidän vanha omalaatuinen maan kansallistaminen. Meillä restauraation on sitäkin helpompi palauttaa tuo (sic!) kansallistaminen, koska te itse vaaditte maan kansallistamista, koska te jätätte koskemattomaksi tuon meidän vanhan, puolittain aasialaisen järjestelmämme perinnön” (116).

Siis restauraation „on helpompi” palauttaa tuo, s.o. puolittain aasialainen, kansallistaminen, sillä Lenin (ja talonpoikaisto) vaativat *nyt* kansallistamista! Mitä tämä on? Historiallis-materialistista analyysia vaiko aito rationalistista „sanaleikkiä” *? „Kansallistamis”-*sanako* helpottaa puolittain aasialaisen järjestelmän palauttamista vaiko vissit *taloudelliset muutokset*? Jos Plehanov olisi miettinyt sitä, niin hän olisi havainnut, että kunnallistaminen ja jakaminen hävittävät aasialaisuuden *yhden* perustan, tilanherrojen keskiaikaisen maanhallinnan, mutta jättävät toisen: keskiaikaisen osuusmaanhallinnan. Siis asian *olemuksen* kannalta, kumouksen *taloudellisen olemuksen* (eikä sen yhdellä tai toisella termillä nimittämisen) kannalta nimenomaan kansallistaminen poistaa *paljon radikaalisemmin* aasialaisuuden *taloudelliset* perustat. Plehanovin „silmänkääntötempu” on siinä, että hän nimitti keskiaikaisen, riippuvaisen, veronalaisen, virka-aatellisen *maanhallinnan* „omalaatuiseksi kansallistamiseksi” hypäten *tämän* maanhallinnan *kahden* muodon: osuusmaanhallinnan ja tilanherramaanomistuksen yli. Tuon sanojen sotkemisen vuoksi reaalin historiallinen kysymys: minkälaisia keskiaikaisen maanhallinnan muotoja tämä tai tuo agraaritoimenpide

* Tov. Schmidt Tukholmassa, Pöytäkirjojen s. 122.

hävittää, tuli *hämätyksi*. Yksinkertaisiapa ovat plehanovilaiset ilotulitusmenetelmät!

Todellisenä selityksenä koko tuolle Plehanovin miltei uskomattomalle sekasotkulle restauraatiota koskevassa kysymyksessä on kaksi seikkaa. Ensinnäkin, puhuessaan „talonpoikaisesta agraarivallankumouksesta”, Plehanov ei ole laisinkaan selvittänyt itselleen sen omalaatuisuutta *kapitalistisena* kehityksenä. Hän sekoittaa narodnikkilaisuuden, opin *ei-kapitalistisen* kehityksen mahdollisuudesta ja marxilaisen mielipiteen *kapitalistisen* agraarikehityksen *kahden* muodon mahdollisuudesta. Plehanovilla kuultaa koko ajan epämääräinen „talonpoikaisvallankumouksen pelko” (kuten jo Tukholmassa hänelle sanoin, ss. 106—107 *), pelko siitä, että se saattaa osoittautua taloudellisesti taantumukselliseksi, sellaiseksi, joka ei johtaisi amerikkalaiseen farmaritalouteen, vaan keskiaikaiseen orjuutukseen. Todellisuudessa se on taloudellisesti mahdotonta. Sitä todistaa talonpoikaisreformi ja sen jälkeinen kehitys. Talonpoikaisreformilla on hyvin vahva feodalismiin (sekä tilanherrafeodalismiin että „valtiofeodalismiin”, josta Plehanovin jälkeen Tukholmassa puhui Martynov) kuori. Mutta taloudellinen kehitys osoittautui *voimakkaammaksi* ja täytti tuon feodaalisen kuoren *kapitalistisella* sisällöllä. Keskiaikaisen maanhallinnan haitasta huolimatta niin talonpoikais- kuin tilanherratalouskin on kehittynyt *porvarillista tietä*, joskin tavattoman hitaasti. Valtiontalonpoikain (80-luvulle asti) tai entisten valtiontalonpoikain (80-luvun jälkeen) maanhallinnan olisi pitänyt olla, jos plehanovilainen aasialaisuuden palaamisen pelko olisi ollut reaalinen, „valtiofeodalismiin” puhtain tyyppi. Todellisuudessa se osoittautui vapaammaksi kuin tilanherramaanhallinta, sillä feodaalinen riisto oli XIX vuosisadan jälkipuoliskolla jo mahdotonta. „Runsasmaisten” ** valtiontalonpoikain keskuudessa oli velkaorjuus vähäisempää ja talonpoikaisporvaristo kehittyi nopeammin. Venäjällä on nyt mahdollista joko hidas ja tuskallinen porvarillinen kehitys preussilaiseen, junkkeritalouden tapaan tai nopea ja vapaa — amerikkalaiseen tapaan. Kaikki muu on hourettä.

* Ks. Teokset, 10. osa, s. 277. *Toim.*

** „Runsasmaisia” ovat meidän entiset valtiontalonpoikamme tietenkin vain entisiin tilanherrain talonpoikiin verrattuna. Edellisillä oli vuoden 1905 tilastotietojen mukaan osuusmaata keskimäärin 12,5 desjattiinaa taloutta kohti, jälkimmäisillä 6,7 desjattiinaa.

Toinen syy, joka aiheutti „restauraatiopuuron” eräiden tovereiden ajatuksiin, oli tilanteen epämääräisyys keväällä vuonna 1906. Talonpoikaisto joukkona ei ollut vielä näyttänyt itseään lopullisesti. Sekä talonpoikaisliikettä että Talonpoikaisliittoa voitiin olla vielä pitämättä talonpoikain valtavien enemmistön pyrkimysten lopullisena osoittimena. Itsevaltainen byrokraatia ja Witte eivät olleet vielä menettäneet lopullisesti toivoa sen suhteen, että „maanjussi pelastaa” (witteläisen äänenkannattajan „Russkoje Gosudarstvo” klassillinen lausuma keväällä vuonna 1906), s.o. että talonpoika asettuu oikealle. Siitä johtui, että talonpoikaisedustus oli vuoden 1905 joulukuun 11 päivän lain mukaan niin voimakas. Monista sosialidemokraateista näytti vielä silloin mahdolliselta, että itsevaltiut tekee jonkinlaisen seikkailutempauksen pohjautumalla talonpoikaiseen aatteeseen: „mieluummin koko maat tsaarille kuin herralle”. Mutta kahden Duuman, vuoden 1907 kesäkuun 3 päivän lain ja Stolypinin agraarilainsäädännön täytyi avata kaikkien silmät. Pelastaakseen sen, mitä on mahdollista pelastaa, itsevaltiuden täytyi lähteä yhteisön väkivaltaisen hajottamisen polulle maan yksityisomistuksen hyväksi, s.o. ottaa vastavallankumouksen pohjaksi ei talonpoikain epämääräisiä kansallistamista koskevia puheita (maa on „kyläkunnan” j.n.e.), vaan tilanherravallan säilyttämisen *ainoa* mahdollinen *taloudellinen* perusta — preussilaismallinen *kapitalistinen* kehitys.

Nyt on tilanne täydellisesti selvinnyt, ja on aika antaa arkistoon epämääräinen pelko, joka koskee maan yksityisomistusta vastaan suunnattua „aasialaista” restauraatiota talonpoikaisliikkeen pohjalla*.

2. PAIKALLINEN ITSEHALLINTO „SUOJAMUURINA TAANTUMUSTA VASTAAN”

„...Yhteiskunnallisen itsehallinnon elimien muodossa, joiden hallinnassa maat ovat”, sanoi Plehanov Tukholmassa, „se (kunnallistaminen) luo suojamuurin taantumusta vastaan. Ja se tulee olemaan hyvin luja suojamuuri. Ottakaa meidän kasakkamme” (45)... Nyt „otamme kasakkamme”

* Minä en puhu tässä siitä, että restauraatiolla pelotteleminen on porvariston poliittinen ase proletariaattia vastaan, sillä tästä aiheesta on kaikki tarpeellinen sanottu jo „Selostuksessa”. (Ks. Teokset, 10. osa, s. 335. *Toim.*)

ja katsomme, mikä merkitys on viittauksella heihin. Mutta ensin tarkastelemme sen mielipiteen yleisiä perustoja, jonka mukaan paikallinen itsehallinto kykenee mukaan suojamuurina taantumusta vastaan. Kunnallistajamme ovat lukemattomia kertoja esittäneet tuon mielipiteen ja siksi Plehanovin määritelmän lisäksi riittää yksikin Johnin puheesta otettu sitaatti: „Mikä on maan kansallistamisen ja kunnallistamisen välinen ero, jos tunnustamme niin toisen kuin toisenkin olevan toteutettavissa ja samalla tavalla yhteydessä poliittisen järjestelmän demokratisoimiseen? Ero on siinä, että kunnallistaminen varmentaa paremmin vallankumouksen saavutukset, demokraattisen järjestelmän, ja on perustana sen edelleen kehittymiselle, kun taas kansallistaminen lujittaa vain valtiovaltaa” (112).

Totta totisesti, menshevikit kieltävät takeiden mahdollisuuden restauraatiota vastaan ja sitten he yleisön nähden leipovat „takeita” ja „suojamuureja” kuin silmäkääntäjät, jotka nielevät miekkoja. Ajatelkaapa edes hiukan, herrat, millä tavalla paikallinen itsehallinto voi olla suojamuurina taantumusta vastaan tai varmentaa vallankumouksen saavutukset! Suojamuurina taantumusta vastaan ja saavutusten varmennuksena voi olla ainoastaan proletariaatin ja talonpoikaiston joukkojen tietoisuus ja järjestyneisyys. Mutta kapitalistisessa valtiossa, joka ei ole keskitetty byrokraatin mielivallan mukaan, vaan taloudellisen kehityksen vaatimusten vastustamattomalla voimalla, tämän järjestyneisyyden täytyy olla voimien yhteenliittämistä koko valtakunnassa. Ilman keskitettyä talonpoikaisliikettä, ilman talonpoikaiston keskitettyä poliittista taistelua koko valtakunnassa, talonpoikaiston, joka kulkee keskitetyn proletariaatin mukana, *ei voi olla* minkäänlaisia vakavia „vallankumouksen saavutuksia”, joita kannattaisi „varmentaa”, ei voi olla minkäänlaista „suojamuuria taantumusta vastaan”.

Todella vähänkin demokraattinen paikallinen itsehallinto *on mahdoton* ilman tilanherravallan täydellistä kukistamista ja tilanherramaanhallinnan hävittämistä; — tunnustaen tämän sanoissa menshevikit hämmästyttävän kevytmielisesti kieltäytyvät ajattelemasta, mitä se merkitsee käytännössä. Todellisuudessa sitä on mahdoton toteuttaa ilman, että vallankumoukselliset luokat valloittavat poliittisen vallan koko valtiossa, ja kahden vallankumousvuoden olisi luullut opettaneen härkämpäisimmillekin „koteloihmisille”

sen, että noina luokkina voivat Venäjällä olla vain proletariaatti ja talonpoikaisto. Jotta „talonpoikainen agraarivallankumous”, josta te puhutte, herrat, voitaisi, on sen sellaisenaan, talonpoikaisvallankumouksena, tultava keskusvallaksi koko valtiossa.

Demokraattiset itsehallinnot voivat olla vain tämän demokraattisen talonpoikaiston keskusvallan *osasina* ja vain *taistellen* talonpoikaiston paikallista ja alueellista pirstoutuneisuutta vastaan, vain propagoiden, valmistellen ja järjestäen yleisvaltiollista, yleisvenäläistä ja keskitettyä liikettä voidaan todella palvella „talonpoikaisen agraarivallankumouksen” asiaa eikä talonpoikaiston pitäjäläistä luutuneisuutta ja paikallis-alueellista tylsistymistä. Juuri sellaista tylsistymistä palvelette te, hra Plehanov ja hra John, propagoidessanne järjetöntä ja patataantumuksellista ajatusta, ikään kuin paikallinen itsehallinto kykenisi olemaan „suojamuurina taantumusta vastaan” tai „vallankumouksen saavutusten varmennuksena”. Nimenomaan se kokemus, jonka Venäjän vallankumouksen kaksi vuotta on antanut, on osoittanut silmännähtävästi, että juuri talonpoikaisliikkeen (sotilaiden liike on osa talonpoikaisliikettä) paikallinen ja alueellinen pirstoutuneisuus olivat suurimpana tappion syynä.

Kun annetaan „talonpoikaisen agraarivallankumouksen” ohjelma ja sidotaan se *vain* paikallisen itsehallinnon eikä keskusvallan demokratisointiin, kun edellinen työnnetään esiin oikeana „suojamuurina” ja „varmennuksena”,—niin asiallisesti se ei ole mitään muuta kuin kadettien *sopimus taantumuksen kanssa* *. Kadetit korostavat paikallisen „demokraattisen” itsehallinnon merkitystä haluamatta kajota tai peläten kajota *tärkeämpiin* kysymyksiin. Menshevikit eivät ajatelleet sitä, kuinka tärkeän sanan he sanoivat tunnustaessaan ajan tehtäväksi „talonpoikaisen agraari-

* „Selostuksessa” kehittelin tätä seikkaperäisemmin. (Ks. Teokset, 10. osa, ss. 333—334. Toim.) Tässä lisään menshevikki Novosedskin edustajakokouksessa pitämän puheen, jota en kuullut (ks. „Selostusta”) ja joka mainiosti vahvistaa sen. Vastustaan korjausta: sanoa „demokraattinen tasavalta” „demokraattisen valtion” asemesta, Novosedski sanoi: „...Todella demokraattisten paikallisten itsehallintojen aikana voidaan nyt hyväksytyy ohjelma toteuttaa elämässä *keskushallituksen demokratisoinnin sellaisenkin asteen välitessä, jota ei voida sunca sen demokratisoinnin korkeimmaksi asteeksi. Demokratisoinnin niin sanoakseni suhteellisen asteen välitessä kunnallistaminen ei tule olemaan vahingollinen, vaan hyödyllinen*” (138. Kursivointi meidän). Tämä on selvääkin selvempi. Talonpoikainen agraarivallankumous *ilman* itsevaltiuden kukistamista, juuri se on menshevikkien mitä taantumuksellisin aate.

vallankumouksen” ja jumaloidessaan agraariohjelmaansa koskevissa poliittisissa mieltemissään nurkkakuntalaista luutuneisuutta.

Sallikaa esittää Johnin seuraava järkeily:

„Tov. Lenin pelkää, että taantumus tempaa paikalliselta itsehallinnolta pois konfiskoidut maat; jos sellaista voidaan sanoa valtion käsiin joutuneista maista, niin kunnallistetuista maista sellaista ei mitenkään voida sanoa. Ei edes Venäjän itsevaltiudellinen hallitukseen voinut ottaa pois maita Armenian itsehallinnolta, sillä se sai aikaan väestön päättäväisen vastarinnan” (113).

Verratonta, eikö totta? Koko itsevaltiuden historia on paikallisten, alueellisten ja kansallisten maiden yhtämittaista ryöstämistä, mutta meidän neropattimme rauhoittavat maaseudun takapajuisuudessa tylsistyvää kansaa: ei „edes itsevaltiuskaan” ottanut pois maita Armenian *kirkolta*, vaikka alkoi ottaa ja vaikka *vain* yleisvenäläinen vallankumous asiallisesti esti ottamasta... Keskuksessa itsevaltius, maakunnissa „armenialaiset maat”, joita „ei uskalleta ottaa pois”... Mistä löytyneekin tuollainen määrä poroporvarillista tylsäjärkisyyttä meidän sosialidemokratiassamme?

Tässä on teille Plehanovin kasakat.

„Ottakaa meidän kasakkamme. He käyttäytyvät aivan kuin aidot taantumukselliset, mutta kuitenkin, jos (itsevaltiudellinen) hallitus yrittäisi kajota heidän maahansa, niin he nousisivat yhtenä miehenä kapinaan sen puolesta. Siis, kunnallistaminen on juuri siitä hyvä, että se kelpaa jopa restauraation tapauksessakin” (45).

Todellakin, „siis”! Jos itsevaltius nousisi kapinaan itsevaltiuden puolustajia vastaan, niin itsevaltiuden puolustajat nousisivat kapinaan itsevaltiutta vastaan. Miten syvämieltestä! Mutta kasakoiden maanomistus ei ole sopiva ainoastaan restauraation varalta, vaan myös tukemaan sitä, mikä on kukistettava ennen kuin se voidaan restauroida. Tähän kunnallistamisen mielenkiintoiseen puoleen kiinnitti huomiota Plehanovia vastustanut Schmidt:

„...,Muistutan, että vielä kuukausi sitten itsevaltius antoi kasakoille helpotuksia, siis itsevaltius ei pelkää kunnallistamista, sillä kasakka-maita hallitaan nykyisinkin sillä tavalla, joka huomattavasti muistuttaa kunnallistamista... Sillä (kunnallistamisella) on vastavallankumouksellinen merkitys” (123—124).

Plehanov oli niin kiihottunut tuon puheen johdosta, että keskeytti kerran puhujan (aivan mitättömän kysymyksen vuoksi, puhe oli kai Orenburgin kasakoista) ja yritti rikkoa

kokousjärjestystä, saada ylimääräisen puheenvuoron selityksen antamiseksi. Tässä on hänen sitten myöhemmin antamansa kirjallisen selityksen teksti:

„Tov. Schmidt esitti väärin viittaukseni kasakkaväkeen. Orenburgin kasakkoihin minä en viittanut laisinkaan. Minä sanoin: katsokaa kasakkaväkeä; se käyttäytyy patataantumuksellisesti, mutta kuitenkin, jos hallitus yrittäisi kajoa sen maahan, niin sekin nousisi yhtenä miehenä kapinaan hallitusta vastaan. Ja samoin, enemmän tai vähemmän suurella voimalla, tekevät sellaista yritettäessä kaikki ne alue-laitokset, joille vallankumous siirtäisi konfiskoidut tilanherramaat. Ja niiden tällainen käyttäytyminen olisi restauraation varalta eräänä takeena taantumusta vastaan” (127).

Tuo on tietysti nerokkain suunnitelma itsevaltiuden kaatamiseksi itsevaltiuteen kajoamatta: ottaa siltä pois eri alueita, ja koettakoonpa se sitten ottaa niitä takaisin. Se on melkein yhtä nerokasta kuin kapitalismin pakkoluovuttaminen säästökassojen avulla. Mutta kysymys ei ole nyt siitä. Kysymys on siitä, että alueellisella kunnallistamisella, jolla voittoisan vallankumouksen jälkeen „pitäisi” olla ihmeellisen merkitys, on *nyt* vastavallankumouksellinen merkitys. Juuri sen Plehanov sivuutti!

Kasakkamaat edustavat nykyään todellista kunnallistamista. Suuria alueita kuuluu erilliselle kasakkaväelle: Orenburgin, Donin y.m. kasakkaväelle. Kasakoilla on keskimäärin *52 desj. taloutta kohti*, talonpojilla — 11 desj. Sen lisäksi Orenburgin kasakkaväelle kuuluu 1½ miljoonaa desj. kasakkajoukkojen maita, Donin — 1,9 milj. desj. j.n.e. Tuon „kunnallistamisen” pohjalla kehittyvät aito feodaaliset suhteet. Tuo todellisesti olemassaoleva kunnallistaminen merkitsee talonpoikien alueellista ja säätysulkeutuneisuutta, talonpoikien, jotka on pirstottu ryhmiin niiden erilaisuuksien mukaan, joita heillä on maanhallinnan määrissä, maksuissa, keskiaikaisissa maankäyttöoikeuksissa palveluksesta j.n.e. „Kunnallistaminen” ei auta yleisdemokraattista liikettä, vaan tämän pirstomista, sen alueellista heikentämistä, mikä voi voittaa vain keskitettynä voimana, alueiden vieroittamista toisistaan.

Ja toisessa Duumassa me näemme *oikeistolaisen kasakan* Karaulovin, joka *puolusti Stolypinia* (Stolypin nähkääs myöskin katsoo deklaraatiossaan mahdolliseksi rajojen pakkosiirtämisen), *höyhensi* kansallistamista eikä yhtään huonommin kuin Plehanov *sekä esiintyi suoraan alueittain*

toimitettavan kunnallistamisen puolesta (18. istunto, maaliskuun 29 pnä v. 1907, pikakirjoituspöytäkirjan s. 1366).

Oikeistolainen kasakka Karaulov käsitti asian ytimen tuhat kertaa oikeammin kuin Maslov ja Plehanov. Alueiden pirstoutuneisuus on *tae vallankumousta vastaan*. Jos Venäjän talonpoikaisto ei kykene murtamaan (keskitetyn eikä „alueellisen” proletaarisen liikkeen avulla) alueellisen eristyneisyytensä puitteita, ei kykene järjestämään yleisvenäläistä liikettä, niin vallankumouksen tulevat *aina* lyömään hajalle erillisten, hyvin järjestettyjen alueiden edustajat, joita vanhan vallan keskitetty voima tulee tarpeen mukaisesti lähettämään taisteluun.

Kunnallistaminen on *taantumuksellinen* tunnus, joka idealisoi alueiden keskiaikaista eristyneisyyttä ja tylsistää talonpoikaistossa tietoisuutta keskitetyn agraarivallankumouksen välttämättömyydestä.

3. KESKUSVALTA JA PORVARILLISEN VALTION LUJITTAMINEN

Nimenomaan valtiollinen keskusvalta herättääkin kunnallistajissa suurinta inhoa. Ennen kuin siirrymme erittelemään vastaavia päätelmiä, on otettava selvää siitä, mitä on kansallistaminen poliittiselta ja juridiselta kannalta (edellä otimme selvää sen taloudellisesta sisällöstä).

Kansallistaminen on kaiken maan siirtämistä valtion *omistukseen*. Omistus merkitsee oikeutta korkoon ja sitä, että valtiovalta määrittelee koko valtakunnalle *yleiset* maanhallintaa ja -käyttöä koskevat säännökset. Sellaisiin yleisiin säännöksiin kuuluvat ehdottomasti kansallistamisen vallitessa kaikkinaisen välitystoiminnan kieltäminen, s.o. maan siirtäminen alivuokraajalle, maan luovuttaminen sille, joka ei ole itse isäntä, j.n.e. Edelleen. Jos valtio, josta on puhe, on todella demokraattinen (ei menshevistisessä mielessä à la Novosedski), niin sen maanomistus ei lainkaan tee mahdottomaksi, vaan päinvastoin *vaatii* siirtämään paikallisille ja alueellisille itsehallintoelimille *oikeuden määrätä* maasta yleisvaltakunnallisten lakien puitteissa. Meidän minimiohjelmamme, kuten kirjassessa „Työväenpuolueen agraariohjelman tarkistus” * olen jo osoittanut,

* Ks. Teokset, 10. osa, ss. 173—175. *Toim.*

suoranaisesti vaatii sitä puhuessaan sekä kansallisuuksien itsemääräämisestä että laajasta alueellisesta itsehallinnosta j.n.e. Sen vuoksi paikallisia erikoisuuksia vastaavat yksityiskohtaiset säännökset, käytännöllinen maiden antaminen tai palstojen jakaminen eri henkilöille, yhtymille j.n.e.— kaikki se siirtyy *kiertämättömästi* valtiovallan paikallisten elinten, s.o. paikallisten itsehallintoelinten huostaan.

Jos tämän kaiken suhteen saattoikin olla väärinkäsityksiä, niin ne johtuivat joko siitä, ettei ymmärretä omistus-, hallinta-, määräysvalta- ja käyttö-käsitteiden välistä eroa tahi siitä, että demagogisesti liehitellään provinsialismia ja federalismia*. Kunnallistamisen ja kansallistamisen välisen eron perusta ei ole oikeuksien jakaantumisessa keskuksen ja provinssin välillä ja kaikkein vähiten keskuksen „byrokratismissa” — siten voivat ajatella ja puhua vain aivan tietämättömät ihmiset,— vaan siinä, että kunnallistettaessa säilytetään erästä maakategoriaa varten maan yksityisomistus ja että kansallistettaessa se lakkautetaan täydellisesti. Erilaisuuden perustana on „agraaribimetallismi”, jonka ensimmäinen ohjelma sallii ja toinen poistaa.

Jos tarkastelette *nykyistä* ohjelmaa keskusvallan *mielivallan* mahdollisuuden kannalta j.n.e. (tällä kannalla yrittävät kunnallistamisen vulgäärit puolustajat usein ratsastaa), niin huomaatte, että nykyistä ohjelmaa vaivaa tässä suhteessa hyvin suuri sekavuus ja epäselvyys. Riittävää on mainita, että nykyinen ohjelma siirtää „demokraattisen valtion hallintaan” sekä „siirtoasuttamisvarantoon tarvittavat maat” että „yleisvaltakunnallisen merkityksen omaavat metsät ja vesistöt”. On selvää, että nuo käsitteet ovat aivan epämääräisiä ja että siinä on rajaton maaperä selkkauksille.

* Sellaista liehittelyä me havaitsemme Maslovilla.„Mahdollisesti”, kirjoittaa hän „*Obrazovanijessa*”, 1907, № 3, s. 104, „eräillä seuduilla talonpojat suostulivatkin jakamaan maitaan keskenään, mutta jonkin suuren alueen (esimerkiksi Puolan) talonpoikien kieltäytyminen jakamasta maitaan on riittävää, jotta kaikkien maiden kansallistamisen ehdotus osoittautuisi järjettömyydeksi”. Mallinäyte vulgääristä perustelusta, jossa ei ole jälkeäkään *ajatuksesta*, jossa on ainoastaan sanarykelmä. Erikoisiin oloihin asetetun alueen „kieltäytyminen” ei voi muuttaa yleistä ohjelmaa eikä tee sitä järjettömyydeksi: jokin alue voi „kieltäytyä” myöskin kunnallistamisesta. Tärkeää ei ole se. Tärkeää on se, että yhtenäisessä kapitalistisessa valtiossa maan yksityisomistus ja kansallistaminen laajassa mitassa eivät viihdy yhdessä kahtena järjestelmänä. Toisen niistä on päästävä voitolle. Työväenpuolueen tehtävänä on puolustaa korkeampaa järjestelmää, joka tekee helpommaksi tuotantovoimien nopeamman kehityksen ja lisää luokkataistelun vapautta.

Ottakaa esimerkiksi hra Kaufmannin uusin kirjoitus kadettilaisen „Agraarikysymyksen” II osasta („Kysymykseen lisämaan antamisen normeista”), jossa on tehty laskelma 44 läänin niistä maavaroista, joista voidaan jakaa talonpojille lisämaata vuoden 1861 korkeimpien normien mukaan. „Osuusmaiden ulkopuolinen maavaranto” lasketaan ensin ilman metsiä, sitten metsien kanssa (metsäisyyden 25 %:n yli). Kuka määrittelee, mitkä näistä metsistä ovat sellaisia, joilla on „yleisvaltakunnallinen merkitys”? Tietenkin vain valtakunnan keskusvalta, — ja siis sen käsiin menshevikkien ohjelma antaa valtavan suuren maa-alueen — 57 milj. desj. 44 läänissä (Kaufmannin mukaan). Kuka määrittelee, mitä on „siirtoasuttamisvaranto”? Tietenkin vain porvarillinen keskusvalta. Vain se ratkaisee, ovatko esimerkiksi kasakka- maiden 1½ milj. desj. Orenburgin kasakoilla tai 2 milj. desj. Donin kasakoilla „siirtoasuttamisvarantoa” *koko maata varten* (sillä kasakoilla on 52,7 desj. taloutta kohti), vai eivätkö ole. On selvää, ettei kysymys ole lainkaan niin kuin Maslov, Plehanov ja kumpp. sen asettavat. Kysymys ei ole siitä, että paperipäätöksellä suojattaisiin paikalliset alueitsehallinnot keskuksen hyökkäyksiltä, — sitä ei voida tehdä paperilla eikä edes tykeilläkään, sillä kapitalistinen kehitys kulkee keskitystä kohti, keskittää porvarillisen keskusvallan käsiin sellaisen voiman, jota „alueet” *eivät milloinkaan voi vastustaa*. Kysymys on siitä, että *yhdellä ja samalla luokalla* olisi poliittinen valta sekä keskuksessa että paikkakunnilla, että niin siellä kuin täälläkin olisi täysin johdonmukaisesti toteutettu aivan sama demokratismin *aste*, joka turvaa, sanokaamme esimerkiksi, väestön enemmistön, s.o. talonpoikaiston *täydellisen herruuden*. Yksinomaan siinä on *reaalinen tae* keskuksen „liiallisilta” hyökkäyksiltä, alueiden „laillisten” oikeuksien rikkomisilta; kaikki muut takeet, joita menshevikit keksivät, ovat pelkkää tyhmyyttä, maalaisen poroporvarin suojelemista paperikupukalla kapitalismin keskittämän keskusvallan voimalta. Juuri sellaisen poroporvarillisen tyhmyyden tekeekin Novosedski, niin kuin koko nykyinen ohjelmakin sen tekee, kun hän pitää *mahdollisena* paikallisten itsehallintojen täydellistä demokratismia ja „ei-korkeinta” demokratismin astetta keskuksessa. Keskuksen epätäydellinen demokratismi merkitsee sitä, että valtaa keskuksessa *ei* turvata väestön enemmistölle, *niille* aineksille, jotka ovat vallitsevina paikallisissa itsehallinnoissa,

ja se ei merkitse ainoastaan *selkkausten* mahdollisuutta, vaan niiden *kiertämättömyyttä*, joista taloudellisten lakien vaikutuksesta voittajana selviytyy ehdottomasti *ei-demokraattinen* keskusvalta!

Kysymyksen tältä puolelta on „kunnallistaminen”, jonka „turvaamisena” alueille keskusvaltaa vastaan, pelkkää poroporvarillista typeryyttä. Jos se on „taistelua” keskitettyä porvarillista valtaa vastaan, niin se on korkeintaan vain sellaista „taistelua”, jota *antisemiitit* käyvät kapitalismia vastaan: samanlaisia suuria lupauksia, jotka vetävät puoleensa tyhmiä ja pimeitä joukkoja, ja noiden lupaus-ten *samanlaista taloudellista ja poliittista täyttämismahdottomuutta*.

Ottakaa kunnallistajien kaikkein „vetävin” perustelu kansallistamista vastaan: kansallistaminen voimistaa porvarillista valtiota (muistakaa Johnin suurenmoinen: „lujittaa *vain* valtiovaltaa”), suurentaa proletaarisvastaisen porvarillisen vallan tuloja, *mutta...* nimenomaan näin: *mutta* kunnallistaminen antaa tulot väestön tarpeisiin, proletariaatin tarpeisiin. Tuollainen perustelu panee häpeämään sosialidemokratian puolesta, sillä se on *aito antisemiittistä typeryyttä ja antisemiittistä demagogiaa*. En ota jotakuta niistä „pienimmistä”, jotka Plehanov ja Maslov ovat saattaneet tolaltaan, otan „itse” Maslovin:

„Sosialidemokratia”, opettaa hän „Obrazovanijen” luki-joita, „tekee laskelmansa aina sillä tavoin, että huonoimminkin tilanteissa sen suunnitelmat ja tehtävät osoittautuisivat oikeiksi... Meidän on oletettava, että yhteiskunta-elämän kaikilla aloilla tulee olemaan vallalla porvarillinen järjestelmä kaikkine kielteisine puolineen. Itsehallinto tulee olemaan yhtä porvarillinen kuin koko valtiojärjestelmäkin, siinä tulee olemaan yhtä kärkevä luokkataistelu kuin länsieurooppalaisissa kunnallishallinnoissakin.

Mutta mikä ero on itsehallinnon ja valtiovallan välillä? Minkä vuoksi sosialidemokratia pyrkii siirtämään maat paikalliselle itsehallinnolle eikä valtiolle?

Määritelläksemme valtion ja paikallisen itsehallinnon tehtävät vertailemme kummankin budjettia” („Obrazovanije”, 1907, № 3, s. 102). Seuraa vertaus: eräässä kaikkein demokraattisimmassa tasavallassa, Amerikan Yhdysvalloissa, sotaväkeen ja sotalaivastoon käytetään budjetista 42%. Samoin Ranskassa, Englannissa j.n.e. „Tilanherra-

zemstvot” Venäjällä käyttävät lääkintäpalveluun 27,5%, kansanvalistukseen — 17,4%, teihin — 11,9%.

„Demokraattisimpien valtioiden ja vähimmin demokraattisten paikallisten itsehallintojen budjettien vertailusta me näemme, että tehtäviensä puolesta edelliset palvelevat vallassaolevien luokkien etuja, että valtionvarat käytetään *sorron välineisiin*, demokratian tukahduttamisen välineisiin; että epädemokraattisin, huonoin paikallinen itsehallinto on sitävastoin pakoitettu palvelemaan, vaikka huonostikin, mutta kuitenkin palvelemaan demokratiaa, tyydyttämään paikallisia tarpeita” (103).

„Sosialidemokraatin ei pidä olla niin naiivi, että suostuisi maan kansallistamiseen esimerkiksi sen vuoksi, että tulot kansallistetuista maista menevät *tasavallan* sotaväen ylläpitoon... Tavattoman naiivi on se lukija, joka uskoo Olenoviin, että Marxin teoria „sallii” ottaa ohjelmaan vain maan kansallistamisen vaatimuksen, s.o. maankoron (saman tekevää nimitetäänkö sitä absoluuttiseksi tai differentiaalikoroksi?) käyttämisen armeijaan ja sotalaivastoon ja ettei tuo teoria salli maan kunnallistamista, s.o. koron käyttämistä väestön tarpeisiin” (103).

Lienee selvää? Kansallistaminen — armeijaa ja laivastoa varten. Kunnallistaminen — väestön tarpeita varten. Juutalainen on kapitalisti. Alas juutalaiset — siis alas kapitalistit!

Kunnon Maslov ei käsitä, että paikallisten itsehallintojen kulttuurimenojen korkea prosenttimäärä on toisarvoisten menojen korkea ominaispainoa. Miksi se on niin? Siksi, että paikallisten itsehallintojen hallintopiirin puutteet ja niiden finanssivaltuudet määrittelee tuo sama valtiollinen keskusvalta ja määrittelee ne niin, että armeijalle y.m. ottaa kultakasoja, mutta „kulttuurille” antaa lantteja. Onko tuollainen jako porvarillisessa yhteiskunnassa välttämätön? Se on välttämätön, sillä porvarillisessa yhteiskunnassa porvaristo ei voisi pitää yllä herruuttaan, ellei se kuluttaisi kultakasoja luokkaherruutensa turvaamiseen ja jättäisi kulttuurimenoihin lantteja. Ja täytyy olla Maslov voidakseen keksiä nerokkaan ajatuksen: mutta entä jos minä julistan *uuden kultakasan* zemstvojen omaisuudeksi, sitenhän *sivuutan* porvariston herruuden! Kuinka yksinkertainen olisikaan proletaarien tehtävä, jos he järkeilisivät Maslovin tavalla: ei tarvitse muuta kuin vaatia, että rautateistä, postilaitoksesta, lennätinlaitoksesta ja viinamonopolista saatavia tuloja ei „kansallistettaisi”, vaan „kunnallistettaisiin” — ja silloin nuo varat eivät mene armeijalle ja laivastolle, vaan kulttuuritarkoituksiin. Keskusvaltaa ei tarvitse laisinkaan kukistaa tai perinpohjin uudistaa,— kaiken kaikkiaan on

saatava aikaan kaikkien suurten tuloerien „kunnallistaminen” ja asia on reilassa. Oi, te neropatit!

Kunnallistulot Euroopassa ja jokaisessa porvarillisessa maassa ovat sellaisia tuloja,—kunnon Maslov muistakoon sen! — jotka porvarillinen keskusvalta on suostuvainen uhraamaan kulttuuritarkoituksiin, *sillä nuo tulot ovat toisarvoisia*, sillä noiden tulojen kerääminen keskuksessa on epämukavaa, sillä porvariston ja porvarillisen herruuden tärkeimmät, pohjimmaiset, perustarpeet on jo tyydytetty *kultakasalla*. Sen vuoksi neuvo kansalle: hanki uusi kultakasa, satoja miljoonia kunnallistetuista maista, ja turvaa tuon kultakasan käyttö kulttuuritarpeisiin siirtämällä se zemstvojen eikä keskusvallan omaisuudeksi,— on puoskari-mainen neuvo. Porvarillisessa valtiossa porvaristo ei voi todella antaa kulttuuritarpeisiin *mitään muuta kuin lantteja*, sillä kultakasat se tarvitsee porvariston luokkaherruuden turvaamiseen. Minkä vuoksi keskusvalta ottaa itselleen yhdeksän kymmenesosaa maasta, kauppalaitoksista y.m. kannettavista veroista ja sallii zemstvojen ottaa yhden kymmenesosan säätäen lain, että kunnallinen lisäverotus ei saa ylittää sellaista ja sellaista alinta prosenttimäärää? Sen vuoksi, että valtaosa kultakasoja tarvitaan porvariston luokkaherruuden turvaamiseen, ja porvaristona ollen se ei voi lantteja enemmän kulttuuritarpeisiin luovuttaa*.

Eurooppalaiset sosialistit suhtaantuvat tuohon kultakasojen ja lanttien jakaantumiseen kuin tunnettuun tosiasiaan tietäen mainiosti, että toisin ei porvarillisessa yhteiskunnassa voi ollakaan. Suhtautuen tuohon jakaantumiseen kuin

* Mitä seikkaperäisimmästä Kaufmannin teoksesta (Kaufmann R. „Die Kommunalfinanzien”, 2 Bände. Lpz. 1906, II Abt. 5. Band des Hand- und Lehrbuches der Staatswissenschaften, begr. von Frankenstein, fortges. von Heckel) (Kaufmann R. „Paikalliset finanssit”, 2 osaa, Leipzig, 1906, II osasto 5. Frankensteinin perustaman ja Heckelin jatkaman yhteiskunnallisten tieteiden ohje- ja oppikirjasta. Toim.) näkyy, että Englannissa on paikallisten ja keskusvallan valtiollisten menojen jakaantuminen *edullisempaa* paikalliselle itsehallinnolle kuin Preussissa ja Ranskassa. Englannissa paikalliset laitokset käyttävät 3 miljardia markkaa, valtion keskusvalta 3,6 miljardia; Ranskassa 1,1 ja 2,9; Preussissa — 1,1 ja 3,5. Otamme erikseen *kulttuurimenot*, esimerkiksi menot kansanvalistukseen maassa, joka on (kunnallistajien näkökannalta) otollisimmin järjestetty, s.o. Englannissa. Me näemme, että paikallisista menoista meni kansanvalistukseen 16,5 miljoonaa punttaa 151,6 miljoonasta (1902—1903), s.o. vähän yli $\frac{1}{10}$. Keskusvalta käyttää vuoden 1908 budjetin mukaan (ks. „Almanach de Gotha”) („Gothan almanakka”). Toim.) valistukseen 16,9 milj. punttaa 178,6 miljoonasta, s.o. vajaan $\frac{1}{10}$. Menot armeijaan ja laivastoon = 59,2 milj. punttaa, ja siihen lisätäkää menot valtionvelkoihin = 28,5 milj. punttaa ja 3,8 milj. oikeus- ja poliisilaitokseen, 1,9 milj. ulkoasioihin ja 19,8 milj. menoja veronkantokuluihin, ja te näette, että porvaristo käyttää kulttuuritarpeisiin *lantteja*, mutta *kultakasoja* herruutensa turvaamiseen luokkana.

tunnettuun tosiasiaan he sanovat: keskusvaltaan me emme voi osallistua, sillä se on sarron välikappale; kunnallishallintoihin voimme, sillä lantit käytetään siellä kulttuuritarpeisiin. Mutta mitä sanoisivat nuo sosialistit sille, joka neuvoisi työväenpuoluetta harjoittamaan agitaatiota sen puolesta, että eurooppalaiselle kunnallishallinnolle annettaisiin omaisuudeksi todella suuret tulot, koko maankorko paikallisista maista, koko voitto paikallisista postilaitoksista, paikallisista rautateistä j.n.e.? Häntä pidettäisiin mielipuolena tai „kristillisenä sosialistina”, joka on erehdyksessä joutunut sosialidemokraattien keskuuteen.

Henkilöt, jotka käsitellessään Venäjän nykyisen (s.o. porvarillisen) vallankumouksen tehtäviä sanovat: meidän ei pidä lujittaa porvarillisen valtion keskusvaltaa, paljastavat täydellisen ajattelukyvyttömyytensä. Saksalaiset voivat ja heidän pitääkin päätellä siten, sillä heillä on edessään vain junkkeri-porvarillinen Saksa; minkäänlaista muuta Saksaa ennen sosialismia ei voi olla. Meillä taas joukkojen jokapäiväisen vallankumoustaistelun sisältönä on se, onko Venäjistä tuleva junkkeri-porvarillinen (kuten Stolypin ja kadetit tahtovat) vaiko talonpoikaisporvarillinen (kuten talonpojat ja työläiset tahtovat). Tällaiseen vallankumoukseen ei voida osallistua tukematta toista porvarillista kerrosta, porvarillisen kehityksen toista tyyppiä toista vastaan. Objektiivisten taloudellisten syiden vuoksi meillä ei ole eikä voikaan olla nykyisessä vallankumouksessa muuta „valinnan varaa”, kuin valinta talonpoika-farmarien porvarillisen keskitetyn tasavallan ja tilanherra-junkkerien porvarillisen keskitetyn monarkian välillä. Tämän vaikean „valinnan” kiertäminen kääntämällä joukkojen huomiota siihen, että „kun meille saataisiin edes demokraattisemmat zemstvot”, on mitä suurinta poroporvarillista typeryyttä.

4. POLIITTISEN KUMOUKSEN KANTAVUUS JA AGRAARIKUMOUKSEN KANTAVUUS

„Valinta” on vaikeaa, sanoimme me, mutta emme tietenkään tarkoittaneet subjektiivista valintaa (mikä on toivottavampaa), vaan niiden yhteiskunnallisten voimien taistelun objektiivista lopputulosta, jotka ratkaisevat historiallisen kysymyksen. Missä oikeastaan on talonpoikaistolle edullisen lopputuloksen „vaikeus”, sitä eivät ole lainkaan

ajatelleet henkilöt, jotka puhuvat agraariohjelmani optimistisuudesta, ohjelman, joka sitoo tasavallan kansallistamiseen. Esitän Plehanovin päätelmän tästä aiheesta:

„Lenin kiertää kysymyksen vaikeuden optimististen olettamusten avulla. Se on utopistisen ajattelun tavallinen menetelmä; niinpä esimerkiksi anarkistit sanovat: „ei pidä olla mitään pakollista organisaatiota”, mutta kun väitämme heitä vastaan, että pakollisen organisaation puuttuminen antaisi yhteiskunnan eri jäsenille mahdollisuuden vahingoittaa tätä yhteiskuntaa, jos heillä ilmenisi sellaiseen halua, niin anarkistit vastaavat meille: „se on mahdotonta”. Mielestäni se merkitsee kysymyksen vaikeuden kiertämistä optimistisillä olettamuksilla. Ja Lenin tekee niin. Hän ympäröi ehdottamansa toimenpiteen mahdolliset seuraukset kokonaisella optimististen „jossien” sarjalla. Todistukseksi esitän sen, miten Lenin moitti Maslovia. Kirjasensa sivulla 23* hän sanoo: „itse asiassa Maslovin ehdotus edellyttää vaiteliaasti sitä, ettei meidän poliittisen minimiohjelmamme vaatimuksia ole täysin toteutettu, ettei ole taattu kansan itsevaltiutta, ei ole hävitetty vakinaista armeijaa eikä saatettu voimaan virkamiesten valinnallisuutta j.n.e. Toisin sanoen, ettei meidän demokraattinen vallankumouksemme ole mennyt loppuun saakka, samoin kuin suurin osa Euroopan demokraattisista vallankumouksistakaan, että se on samoin typistetty, väärennetty ja „käännetty takaisin” kuin kaikki nekin. Maslovin ehdotus on erikoisesti sovellettu puolinaiseen, epäjohtomukaiseen, epätäydelliseen taikka typistettyyn ja taantumuksen „vaarattomaksi tekemään” demokraattiseen kumoukseen”. Olettakaamme, että hän on moitinnut Maslovia aiheellisesti, vaikka esitetty sitaatti osoittaa, että Leninin oma ehdotus on hyvä vain siinä tapauksessa, jos kaikki hänen osoittamansa „jossit” toteutuvat. Mutta jos siinä ei tule olemaan noita „josseja”, niin hänen ehdotuksensa** toteuttaminen tulee olemaan vahingollista. Mutta me emme tarvitse sellaisia ehdotuksia. Meidän ehdotuksemme täytyy olla kaikinpuolisesti taattu, s.o. epäedullisten „jos” tapausten varalta” („Tukholman edustajakokouksen Pöytäkirjat”, 44—45).

Kirjoitin tuon päätelmän kokonaisuudessaan, sillä se osoittaa selvästi Plehanovin virheen. Optimistisuutta, joka on hänet pelästyttänyt, hän ei ole laisinkaan ymmärtänyt. „Optimistisuus” ei ole siinä, että edellytetään virkamiehistön tulevan kansan valitsemaksi y.m., vaan siinä, että edellytetään talonpoikaisen agraarivallankumouksen voittavan. Todellinen „vaikeus” on siinä, että maassa, joka on ainakin vuodesta 1861 alkaen kehittynyt junkkeri-porvarillisen tyyppin mukaan, voitaisi talonpoikainen agraarivallankumous, ja kun te kerran oletatte tuon taloudellisen perus-

* Ks. Teokset, 10. osa, ss. 179—180. Toim.

** Mutta silloin se ei ole enää minun ehdotukseni! Plehanov päätelee epäloogillisesti!

vaikkeuden, niin naurettavaa on nähdä poliittisen demokra-
tismiin vaikeuksissa miltei anarkismia. Naurettavaa on
unohtaa, että agraari- ja poliittisten uudistusten kantavuu-
den välillä ei voi olla olematta vastaavaisuutta, että *talou-
dellinen* kumous edellyttää *vastaavaa* poliittista päällysrak-
ennusta. Siinä, ettei ymmärretä, mikä on *meidän yhteisen*,
sekä menshevikkien että bolshevikkien, agraariohjelman
„optimistisuuden” perusta, onkin Plehanovin perusvirhe
tässä kysymyksessä.

Todellakin, kuvitelkaapa mielessänne konkreettisesti,
mitä nykyisellä Venäjällä merkitsee „*talonpoikainen
agraarivallankumous*”, johon liittyy tilanherramaaomaisuuden
konfiskointi. Epäilemätöntä on, että puolen vuosisadan
kuluessa kapitalismi on raivannut itselleen tietä tilanherra-
talouden *läpi*, joka yleensä on nykyään talonpoikaistaloutta
ehdottomasti korkeammalla ei ainoastaan satoisuuden
tasossa (mikä osittain johtuu tilanherramaiden paremmasta
laadusta), vaan myöskin parannettujen työvälineiden ja
vuoroviljelyksen (heinänkylvö) levinneisyydessä *. Epäile-
mätöntä on, että tilanherratalous on tuhansin sitein sidottu
ei ainoastaan virkavaltaan, vaan myös porvaristoon. Kon-
fiskointi horjuttaa suurporvariston monia etuja, ja talon-
poikaisvallankumous vie, kuten Kautsky on oikein osoitta-
nut, myös valtion vararikkoon, s.o. ei yksistään Venäjän
porvariston, vaan koko kansainvälisen porvariston etujen
loukkaamiseen. Ymmärrettävää on, että sellaisissa oloissa
talonpoikaisvallankumouksen voitto, pikkuporvarien voitto
sekä tilanherroista että suurporvareista vaatii erittäin
otollista asiainkulkua, vaatii aivan epätavallisia, poropor-
varin tai poroporvarillisen historioitsijan näkökannalta
„optimistisiä” edellytyksiä, vaatii talonpoikaisen aloitteel-
lisuuden, vallankumouksellisen tarmon, tietoisuuden ja
järjestyneisyyden jättiläismäistä voimakkuutta ja laajuutta,
monipuolista kansan luomistyötä. Se on kiistämätöntä, ja
Plehanovin poroporvarilliset leikinlaskut tuon viimeisen
sanan johdosta ovat vakavan ** kysymyksen helppohintaista

* Vertaa Kaufmannin „Agraarikysymyksen” II osassa tehtyä yhteenvetoa
uusista ja joukkoluontoisista tiedoista, jotka koskevat tilanherratalouden parem-
muutta talonpoikaistalouden suhteen heinänkylvöjen levinneisyydessä.

** „Kansan luomistyö” („narodnoje tvortshestvo”), se on „narodnajavoljalai-
suutta” („kansantahtolaisuutta”) ilvehti Plehanov Tukholmassa. Se on saman
lajin arvostelua kuin se, jossa „Tshitshevikin seikkailuja” arvostellaan tekemällä
pölää nimestä: „Tshitshevikov. ...Tshih... Tshih... oi kuinka hauskaa!”^{1,2}. Ajatusta

välittelemistä. Mutta koska tavaratuotanto ei yhdistä eikä keskitä talonpoikaista, vaan hajottaa ja erottaa sitä, niin *talonpoikaisvallankumous* porvarillisessa maassa voidaan toteuttaa vain proletariaatin johdolla,— ja se on seikka, joka yhä enemmän nostattaa koko maailman mitä mahtavimman porvariston vastustamaan sellaista vallankumousta.

Seuraako tästä sellainen johtopäätös, että marxilaisten on kokonaan hylättävä ajatus talonpoikaisesta agraarivallankumouksesta? Ei, sellainen johtopäätös olisi vain niiden ihmisten arvon mukaista, joiden maailmankäsityksenä on liberaalinen parodia marxilaisuudesta. Mainitusta johtuu vain ensinnäkin se, että marxilaisuus ei voi sitoa sosialismin kohtaloita Venäjällä porvarillis-demokraattisen kumouksen lopputulokseen; toiseksi se, että marxilaisuuden on otettava huomioon maanviljelyksen kapitalistisen kehityksen kumpikin mahdollisuus Venäjällä ja osoitettava selvästi kansalle kummankin mahdollisuuden ehdot ja merkitys; kolmanneksi se, että marxilaisuuden on taisteltava päättäväisesti sellaista mielipidettä vastaan, jonka mukaan radikaalinen agraarikumous Venäjällä on muka mahdollinen ilman radikaalista poliittista kumousta.

1) Sosialistivallankumoukselliset, kuten kaikki muutkin vähänkin johdonmukaiset narodnikit, eivät käsitä talonpoikaisvallankumouksen porvarillista luonnetta ja sitovat siihen koko quasi-sosialisminsa. Talonpoikaisvallankumouksen suotuisa lopputulos merkitsisi, narodnikkien mielestä, narodnikkilaisen sosialismin voittoa Venäjällä. Tosiasiassa sellainen lopputulos olisi narodnikkilaisen (talonpoikaisen) sosialismin mitä pikaisin ja mitä ratkaisevin romahdus. Mitä täydellisempi ja ratkaisevampi olisi talonpoikaisvallankumouksen voitto, sitä nopeammin talonpoikaisto muuttuisi vapaiksi porvarilliseksi farmareiksi, jotka „antavat virkaeron” narodnikkilaiselle „sosialismille”. Epäsuotuisa lopputulos sitävastoin pitkittää joksikin ajaksi narodnikkilaisen sosialismin kuolinkamppailua, tekee mahdolliseksi sen illuusion säilymisen joksikin ajaksi, että kapitalismin tilanherra-

„kansan luomistyön”, talonpoikaiston uusien taistelumuotojen ja uusien järjestymismuotojen välttämättömyydestä Venäjän vallankumouksessa voi pitää vakavissaan narodnajavoljalaisuutena vain se, jolle porvaristoa ja tilanherroja vastaan tähdätyn talonpoikaisvallankumouksen pelkkä mahdolliseksi katsominen näyttää narodnajavoljalaisuudelta.

mais-porvarillisen muunnoksen arvostelu on muka kapitalismin arvostelua yleensä.

Sosialidemokratia, proletariaatin puolue, ei millään muotoa sido sosialismin kohtaloita porvarillisen vallankumouksen tähän tai tuohon lopputulokseen. Kumpikin lopputulos merkitsee kapitalismin kehitystä ja proletariaatin sortamista niin tilanherrain monarkiassa, jossa vallitsee maan yksityisomistus, kuin myöskin farmarien tasavallassa, vaikka siinä maat olisivatkin kansallistettuja. Sen vuoksi ainoastaan ehdottoman itsenäinen ja puhtaasti proletaarinen puolue pystyy suojaamaan sosialismin asian „demokraattisten agraariuudistusten kaikenlaisissa tilanteissa” *, kuten agraariohjelmani loppuosassa on sanottu (tämä osa otettiin Tukholman edustajakokouksen taktiikkapäätöslauselmaan).

2) Mutta agraarikumouksen *kummankin* lopputuloksen porvarillinen luonne ei missään tapauksessa merkitse sitä, että sosialidemokraatit voivat suhtautua välinpitämättömästi taisteluun tämän taikka tuon lopputuloksen puolesta. Työväenluokan edut vaativat sitä ehdottomasti mitä voimaperäisimmin tukemaan talonpoikaisvallankumousta, — enemmänkin: sen johtavaa osuutta talonpoikaisvallankumouksessa. Taistelllessamme tämän vallankumouksen suotuisan lopputuloksen puolesta meidän on levitettävä joukkojen keskuuteen mitä selvintä käsitystä siitä, mitä agraarikehityksen tilanherratien säilyminen merkitsee, minkälaisia lukemattomia onnettomuuksia (jotka eivät johdu kapitalismista, vaan kapitalismin riittämättömästä kehityksestä) se tuottaa työtätekeville joukoille. Toisaalta meidän on myös selitettävä talonpoikaisvallankumouksen pikkuporvarillinen luonne ja tuohon vallankumoukseen liittyvien „socialististen” toiveiden perusteettomuus.

Tällöin meidän ohjelmamme — koska me emme sido sosialismin kohtaloita porvarillisen kumouksen tähän tai tuohon lopputulokseen — ei voi olla samanlainen sekä suotuisan että „epäsuotuisan tapauksen” varalta. Kun Plehanov sanoi, että me emme tarvitse ehdotuksia, joissa erikoisesti otetaan ennakolta huomioon niin toinen kuin toinenkin (siis rakentuisivat „jos”-sanaan), niin hän sanoi sen noin vain, ajattelematta. Sillä juuri hänen kannaltaan, huonoimman

* Ks. Teokset, 10. osa, s. 187. Toim.

lopputuloksen todennäköisyyden tai sen huomioonottamisen välttämättömyyden kannalta on erikoisen välttämätöntä jakaa ohjelma kahteen osaan, jotka minulla olivatkin. On välttämättä sanottava, että kyseisellä tilanherramais-porvarillisen kehityksen tiellä työväenpuolue puoltaa sellaisia ja sellaisia toimenpiteitä, mutta samalla se auttaa kaikin voimin talonpoikaistoa hävittämään täydellisesti tilanherramaanhallinnan ja avaamaan siten mahdollisuuden laajemmille ja vapaammille kehitysehdoille. Asian tästä puolesta olen seikkaperäisesti puhunut „Selostuksessa” (kohta vuokrauksesta, sen välttämättömyys ohjelmassa „pahimman tapauksen varalta”; sen puuttumisesta Maslovilla)*. Lisään vain, että juuri nyt, jolloin sosialidemokraattien toiminnan välittömät edellytykset kaikkein vähimmin muistuttavat optimistisia oletuksia, Plehanovin virhe tulee esiin vieläkin selvempänä. Kolmas Duuma ei missään tapauksessa voi saattaa meitä lopettamaan taistelua talonpoikaisen agraarivallankumouksen puolesta, mutta vissi ajanjakso joudutaan työskentelemään niiden agraarisuhteiden pohjalla, jotka tekevät mahdolliseksi mitä hillittömimmän riiston tilanherrojen taholta. Juuri Plehanov, joka huolehti erikoisesti pahimmasta tapauksesta, osoittautui nyt olevan ilman ohjelmaa pahimman tapauksen varalta!

3) Kun kerran asetamme tehtäväksemme talonpoikaisvallankumouksen auttamisen, niin on käsitettävä selvästi tehtävän vaikeus sekä poliittisten ja agraariuudistusten välisen *yhdennukaisuuden* välttämättömyys. Muutoin agraari-„optimismin” (konfiskointi ynnä kunnallistaminen tai jakaminen) ja poliittisen „pessimismin” (Novosedski: suhteellisen asteen demokratisointi keskuksessa) yhdistämisestä tulee tieteellisesti kestämaton, käytännöllisesti taantumuksellinen.

Menshevikit aivan kuin vasten tahtoaan myöntävät talonpoikaisvallankumouksen mahdolliseksi haluamatta kuvata kansalle selvästi ja määritellysti sen kaikkia piirteitä. Heidän puheistaan kuultaa mielipide, jonka menshevikki Ptitsyn ilmaisi Tukholmassa verrattoman naiivisti: „Vallankumouksen melske on menevä ohi, porvarillinen elämä palaava tavanomaisille raiteilleen, ja ellei Lännessä tapahdu työväenvallankumousta, tulee porvaristo meillä

* Ks. Teokset, 10. osa, ss. 339—340. *Toim.*

kiertämättömästi valtaan. Sitä tov. Lenin ei ryhdy kieltämään eikä voikaan kieltää” (Pöytäkirjojen s. 91). Kävi niin, että harkitsematon abstraktinen käsitys porvarillisesta kumouksesta on jättänyt varjoon kysymyksen tämän kumouksen siitä muunnoksesta, jona talonpoikaisvallankumous on! Kaikki se on pelkkää „melskettä”, mutta reaalista on vain „tavanomaiset raiteet”. Vaikeaa on selvemmin ilmaista porvarillista katsantokantaa ja sitä, ettei ymmärretä, mistä meidän porvarillisessa vallankumouksessamme oikeastaan taistellaan.

Talonpoikaisto ei voi suorittaa agraarikumousta ilman vanhan vallan, vakinaisen armeijan ja byrokratian hävittämistä, sillä ne kaikki ovat tilanherramaanhallinnan varmimpia tukipylväitä, jotka on sidottu siihen tuhansin sitein. Sen vuoksi tieteellisesti kestävä on käsitys, että talonpoikaiskumous on mahdollinen yksistään vain paikallisten laitosten demokratismien vallitessa ilman keskuslaitosten täydellistä murskaamista. Tuo käsitys on käytännöllisesti taantumuksellinen siksi, että se hyödyttää pikkuporvarillista tylsyyttä ja pikkuporvarillista opportunistia, joka käsittää asian „mutkattomasti”: maa on tarpeen, mutta politiikka — herra ties! Koko maa pitää ottaa, mutta pitääkö ottaa kaikki valta, voidaanko ottaa kaikki valta, kuinka se otetaan, sitä talonpoika ei ajattele (tai oli ajattelemanut), kunnes kahden Duuman hajotus oli häntä opettanut). Mitä taantumuksellisinta on sen vuoksi „talonpoikaiskadetin” hra Peshehonovin katsantokanta, Peshehonovin, joka jo „Agraariprobleemissaan” kirjoitti: „nykyään on verrattomasti tarpeellisempaa vastata selvästi agraarikysymykseen kuin esimerkiksi kysymykseen tasavallasta” (s. 114). Ja tuo poliittisen heikkomielisyyden katsantokanta (taantumusasiain mestarin hra V. V:n perintö) tuli, kufen tunnettua, näkyviin „kansansosialistien” puolueen koko ohjelmassa ja koko taktiikassa. Sen sijaan, että enessät („kansansosialistit”) taistelisivat talonpojan tyhmyyttä vastaan, talonpojan, joka ei ymmärrä agraariradikalismia ja poliittisen radikalismia välistä yhteyttä, he *mukaantuvat* tämän tyhmyyteen. Heistä tuntuu, että „se on käytännöllisempää”, mutta tosiasiaa juuri sellainen kysymyksen asettaminen tuomitseekin talonpoikaiston agraariohjelman ehdottomaan epäonnistumiseen. Radikaalinen poliittinen kumous on vaikea — se on sanomattakin selvää, mutta vaikea on myös

agraarikumous; jälkimmäinen ei ole mahdollinen ilman yhteyttä edelliseen, ja sosialistien velvollisuutena on se, ettei salata sitä talonpojilta, ettei heitetä hämäävää huntua (riittämättömän selvillä, puolittain kadettalaisilla fraaseilla „demokraattisesta valtiosta”, kuten agraariohjelmassamme tehdään), vaan puhutaan asiat selviksi, opetetaan talonpojille, että menemättä loppuun saakka politiikassa he eivät voi vakavasti ajatella tilanherramaan konfiskointia.

Tässä eivät ole tärkeitä ohjelman „jossit”. Tärkeää on osoittaa se, että agraari- ja poliittisten uudistusten tulee olla *yhdenmukaisia*. „Jos”-sanana asemesta voidaan sama ajatus ilmaista toisin: „puolue selittää, että maanhallinnan parhaana muotona porvarillisessa yhteiskunnassa on maan yksityisomistuksen lakkauttaminen, maan kansallistaminen, sen siirtäminen valtion omaisuudeksi ja että tällainen toimenpide ei voi tulla toteutetuksi eikä tuottaa todellista hyötyä, ellei paikallisia laitoksia ja myöskin koko valtiotodellisuutta demokratisoida täydellisesti aina tasavaltaan saakka, vakinaisen armeijan hävittämiseen saakka, siihen saakka, että virkamiehistö tulee kansan valitsemaksi j.n.e.”.

Koska emme sisällyttäneet tällaista selitystä agraariohjelmaamme, niin herätimme kansassa *väärän* luulon, että tilanherramaan konfiskointi on muka mahdollista ilman keskusvallan täydellistä demokratismia. Me laskeuduimme opportunistisen pikkuporvariston, s.o. „kansansosialistien”, tasolle, sillä kummassakin Duumassa kävi niin, että sekä heidän ohjelmansa (104:n lakiehdotus) että meidän ohjelmamme tekivät varauksen agraariuudistusten yhteydestä *vain paikallisten* laitosten demokratismiin. Sellainen katsantokanta on poroporvarillista tylyyyttä, josta vuoden 1907 kesäkuun 3 päivän ja III Duuman piti parantaa monet, ja ennen kaikkea sosialidemokraatit.

5. TALONPOIKAISVALLANKUMOUS ILMAN SITÄ, ETTÄ TALONPOIKAISTO VALTAA VALLANP

Venäjän sosialidemokratian agraariohjelma on proletaarinen ohjelma talonpoikaisvallankumouksessa, joka on suunnattu maaorjuuden jätteitä vastaan, kaikkea agraarijärjestelmässämme olevaa keskiaikaisuutta vastaan. Teoreettisesti tämän teesin hyväksyvät, kuten olemme nähneet,

myöskin menshevikit (Plehanovin puhe Tukholmassa). Mutta menshevikit eivät ole laisinkaan harkinneet tätä teesiä, eivät ole huomanneet erottamatonta yhteyttä tämän teesin ja sen taktiikan yleisten perustojen välillä, jota sosialidemokratia noudatti Venäjän porvarillisessa vallankumouksessa. Ja juuri Plehanovin tuotteissa tuo harkinnan puuttuminen on tullut kaikkein selvimmin esiin.

Jokainen talonpoikaisvallankumous, joka on suunnattu keskiaikaisuutta vastaan koko yhteiskunnallisen talouden ollessa luonteeltaan kapitalistista, on porvarillinen vallankumous. Mutta ei jokainen porvarillinen vallankumous ole talonpoikainen vallankumous. Jos sellaisessa maassa, jossa maanviljelys on täysin kapitalistisesti järjestetty, maanviljelijä-kapitalistit suorittaisivat palkkatyöläisten avulla agraarivallankumouksen hävittäen, sanokaamme esimerkiksi, maan yksityisomistuksen, niin se olisi porvarillinen vallankumous, mutta ei lainkaan talonpoikaisvallankumous. Jos maassa, jonka agraarijärjestelmä on jo siinä määrin kasvanut yhteen kapitalistisen talouden kanssa yleensä, että tuon järjestelmän kukistaminen olisi mahdotonta ilman kapitalismin kukistamista, tapahtuisi vallankumous, joka asettaisi valtaan sanokaamme teollisuusporvariston itsevaltaisen byrokratian tilalle, niin se olisi porvarillinen vallankumous, mutta ei lainkaan talonpoikaisvallankumous. Toisin sanoen: porvarillinen maa ilman talonpoikaista on mahdollinen ja porvarillinen vallankumous on sellaisessa maassa mahdollinen ilman talonpoikaista. Mahdollista on porvarillinen vallankumous maassa, jossa on huomattava talonpoikaisväestö, ja kuitenkin se saattaa olla sellainen vallankumous, joka ei ole lainkaan talonpoikaisvallankumous, t.s. sellainen, joka ei vallankumouksellista erikoisesti talonpoikaista koskevia maanomistussuhteita eikä nosta talonpoikaista jossain määrin aktiivisten, vallankumousta luovien yhteiskunnallisten voimien joukkoon. Siis yleinen marxilainen käsite: „porvarillinen vallankumous” sisältää vissejä väittämiä, jotka ehdottomasti soveltuvat jokaiseen talonpoikaisvallankumoukseen maassa, jossa kapitalismi kehittyy, mutta tuo yleinen käsite ei sano vielä kerrassaan mitään siitä, täytyykö (objektiivisen välttämättömyyden mielessä) kyseisen maan porvarillisen vallankumouksen, saavuttaakseen täydellisen voiton, tulla talonpoikaisvallankumoukseksi vai eikö.

Plehanovin ja hänen mukanaan Venäjän vallankumouksen ensimmäisellä kaudella (s.o. vuosina 1905—1907) kulkeneiden menshevikkien koko taktillisen linjan virheellisyyden peruslähde on siinä, että he eivät ollenkaan ymmärtäneet tätä yleensä porvarillisen vallankumouksen ja talonpoikaisen porvarillisen vallankumouksen välistä suhdetta. Menshevistisessä kirjallisuudessa tavanomainen ankara hälinä * sen johdosta, että bolshevikit eivät muka ymmärrä tapahtuvan vallankumouksen porvarillista luonnetta, ei ole mitään muuta kuin tuon ajattelun keskeneräisyyden verho. Tosi-asiassa ei kummankaan ryhmän ainoakaan sosialidemokraatti ole ennen vallankumousta eikä sen aikanakaan luopunut marxilaisista katsantokannoista vallankumouksen porvarilliseen luonteeseen nähden; vain ryhmäerimielisyyksien „yksinkertaistajat”, vulgarisoijat saattoivat väittää päinvastaista. Mutta osa marxilaisia, nimittäin oikeistosiiپی, on koko ajan rajoittunut porvarillisen vallankumouksen yleiseen, abstraktiseen, kaavalliseen käsitteeseen kykenemättä ymmärtämään kyseisen porvarillisen vallankumouksen *erikoisuutta* nimenomaan talonpoikaisvallankumouksena. On aivan luonnollista ja kiertämätöntä, että sosialidemokratian tämä siipi ei voinut käsittää sitä, mistä juontuu porvaristomme vastavallankumouksellisuus Venäjän vallankumouksessa, ei voinut selvästi määritellä, mitkä luokat kykenevät saavuttamaan tässä vallankumouksessa täydellisen voiton, ei voinut olla hairahtumatta mielihiteeseen: porvarillisessa vallankumouksessa proletariaatin on tuettava porvaristoa, porvarillisessa vallankumouksessa on porvariston oltava päätekijänä, vallankumouksen kantavuus heikkenee, jos porvaristo siitä loittonee, j.n.e., y.m.s.

Bolshevikit sitävastoin heti vallankumouksen alusta lähtien keväällä ja kesällä vuonna 1905, jolloin ei voinut olla vielä puhettakaan siitä bolshevismien sekoittamisesta boikotismiin, taisteluryhmäläisyyteen (боевизм) j.n.e., jokatietämättömien ja typerien ihmisten keskuudessa on nyt niin yleinen, bolshevikit jo silloin osoittivat selvästi taktillisten erimielisyyksiemme *lähteen* esittäessään talonpoikaisvallan-

* Plehanovilla „Uusissa kirjeissä taktiikasta ja tahdittomuudesta” (Glagolevin kustantamo, Pietari) tuo hälinä on suorastaan koomillista. Ankaria sanoja, bolshevikkien haukkumista ja kieräilyä siinä on suunnattomasti, ajatusta — ei tippaakaan.

kumouskäsitteen eräänä porvarillisen vallankumouksen muotona ja määrittellessään sen voiton: „proletariaatin ja talonpoikaiston vallankumouksellisdemokraattinen diktaattori”. Mitä suurimpana *aatteellisena* voittona, minkä bolshevismi on sen jälkeen saavuttanut kansainvälisessä sosialidemokratiassa, oli Kautskyn esiintyminen kirjoituksella Venäjän vallankumouksen liikkeellepanevista voimista (N. Leninin toimittama ja esipuheella varustama venäjännös: „Venäjän vallankumouksen liikkeellepanevat voimat ja perspektiivit”. M. 1907, kirjakustantamo „Novaja epoha”). Kuten tunnettua, bolshevikkien ja menshevikkien kahtiajakaantumisen alussa, vuonna 1903, Kautsky asettui viimeksi mainittujen puolelle. Vuonna 1907, tehtyään havaintoja Venäjän vallankumouksesta, josta Kautsky kirjoitti useampia kertoja, hän käsitti heti Plehanovin virheen, Plehanovin, joka oli lähettänyt hänelle tunnetun kysymyslistansa. Tuossa kysymyslistassa Plehanov esitti kysymyksiä *vain* Venäjän vallankumouksen porvarillisesta luonteesta erottamatta erikseen talonpoikaisen porvarillisen vallankumouksen käsitettä, menemättä yleisiä sulkumerkkejä pitemmälle: „porvarillinen demokratia”, „porvarilliset oppositiopuolueet”. Oikaisten tuon virheen Kautsky vastasi Plehanoville, että porvaristo ei ole Venäjän vallankumouksen liikkeellepaneva voima, että *siinä* mielessä porvarillisten vallankumousten aika on mennyt ohi, että „etujen kestävä yhteisyys koko vallankumoustaistelun kaudeksi on olemassa vain proletariaatin ja talonpoikaiston välillä” (mainittu kirjanen, ss. 30—31), että „juuri sen (tuon etujen kestävyuden) onkin tultava perustaksi Venäjän sosialidemokratian koko vallankumoukselliselle taktiikalle” (sama, s. 31). Tässä on täysin selvästi ilmaistu bolshevistisen taktiikan *perustat* menshevististä taktiikkaa *vastaan*. Plehanov on hirveän vihoissaan „Uusissa kirjeissä j.n.e.” tämän johdosta. Mutta hänen suuttumuksensa tuo vain selväpiirteisemmin esiin perustelun voimattomuuden. Kokemamme kriisi on „kuitenkin porvarillinen”,— jankkaa Plehanov herjaten bolshevikkeja „valistumattomiksi” (s. 127). Tuo herjaus on voimatonta kiukkua. Plehanov ei ole käsittänyt kysymystä, miten talonpoikainen porvarillinen vallankumous eroaa ei-talonpoikaista porvarillisesta vallankumouksesta. Sanoessaan, että Kautsky „liioittelee meidän talonpoikamme kehityksen nopeutta” (s. 131), että „erimielisyys meidän (Plehanovin

ja Kautskyn) välillämmä voi olla vain vivahteissa" (131) j.n.e., Plehanov turvautuu viheliäisimpiin ja pelkurimaisimpiin verukkeisiin, sillä jokainen vähänkin ajatteleva henkilö näkee juuri päinvastaista. Asia ei ole „vivahteissa”, ei siinä, miten nopeaa on kehitys, ei vallan „valtaamisessa”, josta Plehanov kirkuu, vaan *peruskäsityksessä luokista*, jotka pystyvät olemaan Venäjän vallankumouksen liikkeellepanevana voimana. Tahtoen ja tahtomattaan Plehanov ja menshevikit luisuvat *kiertämättömästi* opportunistiseen porvariston tukemiseen, sillä he eivät käsitä porvariston vastavallankumouksellisuutta talonpoikaisessa porvarillisessa vallankumouksessa. Bolshevikit määrittelivät heti tämän vallankumouksen voiton yleiset ja tärkeimmät luokkaehdot proletariaatin ja talonpoikaiston demokraattiseksi diktatuuriksi. „Liikkeellepanevilla voimissa” Kautsky tuli asiallisesti samalle kannalle ja toisti sen teoksensa „Yhteiskunnallinen vallankumous” *toisessa* painoksessa, jossa hän sanoo: „Se (Venäjän sosialidemokratian voitto lähitulevaisuudessa) voi olla vain proletariaatin ja talonpoikaiston liiton (einer Koalition) asia” („Die soziale Revolution”, von K. Kautsky. Zweite Auflage. Berlin, 1907, Seite 62 *). (Tilan puute ei salli meidän pysähtyä toiseen Kautskyn lisäykseen, jonka hän teki toiseen painokseen, hänen arvioonsa vuoden 1905 joulukuun opetuksesta,— arvioonsa, joka *perusteellisesti* eroaa menshevismistä.)

Täten siis näemme, että Plehanov lasi täydellisesti aseensa kysymyksessä, joka koskee yleensä koko sosialidemokraattisen taktiikan *perustoja* sellaisessa porvarillisessa vallankumouksessa, joka voi voittaa vain talonpoikaisvallankumouksena. Tukholmassa lausumani sanat (huhtikuu v. 1906)**, että kieltäytyttyään hyväksymästä sitä, että talonpoikaisto valtaa vallan talonpoikaisvallankumouksessa, Plehanov on vienyt menshevismiin järjettömyyteen saakka, ovat saaneet mitä täydellisimmän vahvistuksen myöhemmässä kirjallisuudessa. Ja tuo taktillisen linjan perusvirhe ei voinut olla tuntumatta menshevikkien agrariohjelmassa. Kunnallistaminen, kuten edellä olen moneen kertaan osoit-

* — K. Kautsky. „Yhteiskunnallinen vallankumous”, 2. painos, Berliini, 1907, s. 62. *Toim.*

** Ks. Teokset, 10. osa, s. 277. *Toim.*

tanut, ei ilmaise täydellisesti enempää taloudellisella kuin poliittisellakaan alalla talonpoikaisvallankumouksen todellisen voiton ehtoja, proletariaatin ja talonpoikaiston todellisen vallanvaltaamisen ehtoja. Taloudellisella alalla tällaista voittoa ei voida sovittaa yhteen vanhan osuusmaanhallinnan varmentamisen kanssa; poliittisella alalla — yksistään vain alueellisen demokratismien kanssa keskusvallan ollessa epätäydellisesti demokraattinen.

6. ONKO MAAN KANSALLISTAMINEN RIITTAVAN JOUSTAVA KEINO?

Tov. John puhui Tukholmassa (pöytäkirjojen s. 111), että „maan kunnallistamissuunnitelma on joustavampana otollisempi, se huomioi taloudellisten olojen moninaisuuden, se sallii toteuttaa kunnallistamisen itse vallankumousprosessissa”. Kunnallistamisen peruspuutteellisuuden tässä suhteessa olen jo osoittanut: osuusmaan kiinnittäminen omaisuudeksi. Kansallistaminen on tässä suhteessa verrattomasti joustavampi, sillä se sallii järjestää uusia talouksia „aidoista vapautetulla” maalla paljon vapaammin. Tässä on vielä pantava lyhyesti merkille Johnin muut, vähemmän tärkeät näkökohdat.

„Maiden jakaminen”, sanoo John, „loisi eräin paikoin jälleen vanhat maanhallintasuhteet. Eräillä alueilla tulisi jokaista taloutta kohti 200 desjatiinaa, ja siten me loisimme esimerkiksi Uralilla uusien tilanherrain luokan”. Mallinäyte perustelusta, joka on oman järjestelmänsä syyttämistä! Ja tuollaiset perustelut ratkaisivat asian menshevistisessä edustajakokouksessa! Nimenomaan kunnallistamisen ja vain sen puutteellisuutena on se vika, johon tässä viitataan, sillä vain se kiinnittää maan eri alueille. Syyssä ei ole tässä jakaminen, kuten luulee John, joka tekee huvittavan loogillisen virheen, vaan kunnallistajain provinsialismi. Kunnallistetut Uralin maat jäisivät kuitenkin menshevikkien ohjelman mukaan uralilaisten „hallintaan”. Se olisi *uuden* taantumuksellisen kasakkaväen luomista, taantumuksellisen siksi, että etuoikeutetut pienviljelijät, jotka on turvattu maalla kymmenen kertaa paremmin kuin koko maanviljelijäin muu joukko, eivät voisi olla vastustamatta talonpoikaisvallankumousta, eivät voisi olla puolustamatta maan yksityisomistuksesta koituvia erikoisetuja. Voidaan vain

olettaa, että tuon samaisen ohjelman perustalla „demokraattinen valtio” voisi julistaa kymmenet miljoonat desjatiinat Uralin metsiä „yleisvaltakunnallisen merkityksen omaaviksi metsiksi” tai „siirtoasuttamisvarannoksi” (katsohan kadetti Kaufmann Uralin metsien sellaisen käytön mahdolliseksi metsäisyyden 25% puitteissa, mikä tekee 21 miljoonaa desjatiinaa Vjatkan, Ufan ja Permin läänissä!) ja ottaa ne tällä perustalla omaan „hallintaansa”. Kunnallistamiselle ei ole ominaista joustavuus, vaan sekavuus, siinä koko juttu.

Tarkastelkaamme edelleen kunnallistamisen toteuttamista itse vallankumousprosessissa. Tässä me kohtaamme hyökkäyksiä minun „vallankumouksellisia talonpoikaiskomiteoita” vastaan säätylaitoksina. Mehän olemme säätyläisyyttä vastaan — liberalisoivat menshevikit Tukholmassa. Halpahintaista liberalismia! Meidän menshevikkimme eivät kuitenkaan ole ajatelleet sitä, että ei-säätyläisen itsehallinnon voimaansaattamista varten on saavutettava jo voitto ja otettava pois valta etuoikeutetulta säädyltä, jota vastaan taistellaan. Nimenomaan „itse vallankumousprosessissa”, kuten John sanoo, s.o. tilanherrojen karkottamiseksi käytävän taistelun prosessissa, niiden „*talonpoikaiston vallankumouksellisten esiintymisten*” prosessissa, joista puhuu menshevikkien taktiikkapäätöslauselmakin, ovat mahdollisia vain talonpoikaiskomiteat. Meidän poliittinen ohjelmamme turvaa säätyperustasta vapaan itsehallinnon voimaansaattamisen, se tullaan kiertämättömästi pystyttämään ja se pitää pystyttää *hallinto*-organisaationa voiton jälkeen, kun koko väestön on jo pakko tunnustaa uusi järjestys. Mutta jos ohjelmamme sanat „talonpoikaiston vallankumouksellisten esiintymisten tukemisesta aina tilanherrain maiden konfiskointiin saakka” ei ole fraasi, niin täytyy huolehtia joukkojen järjestämisestä *näitä* „esiintymisiä” *varten!* Siitä menshevikkien ohjelma ei huolehdi. Se on rakennettu siten, että se voitaisiin kokonaisuudessaan muuttaa helposti parlamentaariseksi lakiehdotukseksi porvarillisten puolueiden lakiehdotusten rinnalle, puolueiden, jotka vihaavat kaikenlaisia „esiintymisiä” (kuten kadetit) tai opportunistisesti verukehtivat itsensä erilleen näiden esiintymisten ja niiden järjestämisen systemaattisen avustamisen tehtävästä (kuten kansansosialistit). Mutta ohjelman sellainen rakenne on sopimaton työväenpuolueelle, joka puhuu talonpoikaisesta

agraarivallankumouksesta, puolueelle, jonka tarkoitusperänä ei ole suurporvariston ja virkavallan tyynnyttäminen (niin kuin kadeteilla), ei pikkuporvariston tyynnyttäminen (niin kuin kansansosialisteilla), vaan yksinomaan laajojen joukkojen tietoisuuden ja omatoimisuuden kehittäminen niiden taistelussa maaorjuudellista Venäjää vastaan.

Palauttakaa mieleenne vaikkapa yleispiirteissään ne lukuisat talonpoikaiston „vallankumoukselliset esiintymiset”, jotka olivat Venäjällä vuoden 1905 keväällä, vuoden 1905 syksyllä ja vuoden 1906 keväällä. Lupaammeko me tukea sellaisia esiintymisiä vai emmekö lupaa? Jos emme lupaa, niin ohjelmamme osoittautuisi valhetta puhuvaksi. Jos lupaamme, niin on selvää, että *näitä* esiintymisiä varten ohjelma *ei anna* ohjeita *niiden* järjestämisestä. Tällaisten esiintymisten järjestäminen on mahdollista vain välittömästi taistelupaikalla, organisaation voivat luoda vain välittömästi joukot, jotka osallistuvat taisteluun, s.o. organisaation täytyy ehdottomasti olla talonpoikaiskomitean tyyppiä. Suurten alueitsehallintojen odottelemisen tällaisten esiintymisten aikana on suorastaan naurettavaa. Voittaneiden paikallisten komiteoiden, niiden vallan ja vaikutuksen puitteiden laajeneminen naapurikyliin, kihlakuntiin, lääneihin, kaupunkeihin, aluepiireihin ja *koko valtakuntaan* on tietysti toivottavaa ja välttämätöntä. Sitä vastaan, että ohjelmassa puhutaan tällaisen laajenemisen välttämättömyydestä, ei voida mitään sanoa, inutta tällöin ei saa rajoittua alueisiin, vaan on ehdottomasti mentävä keskusvaltaan asti. Se ensinnäkin. Toiseksi, silloin ei ole puhuttava *itsehallinnoista*, sillä tällainen termi viittaa hallinto-organisaation *riippuvaisuuteen* valtiorakenteen organisaatiosta. „Itsehallinto” toimii keskusvallan vahvistamien ohjesääntöjen mukaan ja myös sen määrittelemissä puitteissa. Mutta taistelevan kansan niiden organisaatioiden, joista meillä on puhe, on oltava täysin riippumattomia kaikista vanhan vallan laitoksista, taisteltava uuden valtiorakenteen puolesta, oltava kansan kaikkivallan (eli kansan itsevaltiuden) aseena ja sen turvaamisen keinona.

Sanalla sanoen, menshevikkien ohjelma, joka kuvastaa menshevikkien ajatusten sekavuutta kysymyksessä väliaikaisesta vallasta j.n.e., on kaikissa suhteissa epätydyttävä „itse vallankumousprosessin” kannalta.

7. MAAN KUNNALLISTAMINEN JA KUNNALLISSOSIALISMI

Kummankin lähentäminen toisiinsa kuuluu itse menshevikeille, jotka veivät Tukholmassa läpi agrariohjelman. Riittävää on mainita kaksi huomattavaa menshevikkiä, Kostrov ja Larin. „Eräät toverit”, puhui Kostrov Tukholmassa, „ovat ensi kertaa kuulevinaan kunnallisesta omaisuudesta. Muistutan heille, että Länsi-Euroopassa on kokonainen suunta” (! nimenomaan!) „kunnallissosialismi” (Englanti), joka tarkoittaa kaupunkien ja maaseudun kunnallishallintojen omaisuuden laajentamista ja jonka kannalla ovat myös meidän toverimme. Monet kunnallishallinnot omistavat kiinteistöomaisuutta eikä se ole ristiriidassa meidän ohjelmamme kanssa. Nyt meillä on mahdollisuus saada (!) kunnallishallinnoille ilmaiseksi (!!) kiinteistörikkauksia ja meidän on käytettävä tätä mahdollisuutta. Konfiskoidut maat täytyy tietysti kunnallistaa” (s. 88).

Naiivi kanta „mahdollisuudesta saada ilmaiseksi rikkautta” on siinä tuotu esiin suurenmoisesti. Puhuja ei vain ole ajatellut sitä, miksi tuo kunnallissosialismin „suunta” nimenomaan erikoisena suuntana ja etupäässä Englannissa, jonka hän otti esimerkiksi, — on *äärimmäisen opportunistin* suunta? Minkä vuoksi Engels, luonnehtiessaan Sorgelle kirjoittamissaan kirjeissä tuota Englannin fabianilaisten äärimmäistä intelligenttiopportunistia, puhui heidän „kunnallistamis”-pyrkimystensä pikkuporvarillisesta merkityksestä ^{103?}

Kommentaarissaan menshevikkien ohjelmaan Larin puhuu yhteen ääneen Kostrovin kanssa: „Mahdollisesti eräillä paikkakunnilla paikallinen kansanitsehallinto kykenee itse hoitamaan noita suuria talouksia omaan laskuunsa, kuten esimerkiksi kaupunkiduumat omistavat hevosraitioiteitä tai teurastamoja, ja silloin kaikki (!!) voitto tulee niistä koko (!) väestön käytettäväksi” *, — eiköhän sentään paikallisen porvariston, herttainen Larin?

Länsi-Euroopan kunnallissosialismin pikkuporvarillisten urhojen pikkuporvarilliset illuusiot tulevat jo heti näkyviin. Unohdettu on porvariston herruus, unohdettu on myös se, että vain sellaisissa kaupungeissa, joissa on suuri prosentti-

* „Talonpoikaikysymys ja sosialidemokratia”, s. 66.

määrä *proletaarista* väestöä, onnistutaan saamaan työtä-tekeville jotain kunnallishallinnon murusista! Mutta tämä sivumennen. Maan kunnallistamisen „kunnallissosialisti-sen” aatteen tärkein petos sisältyy seuraavaan.

Lännen porvarillinen sivistyneistö korottaa, Englannin fabianilaisten tapaan, kunnallissosialismin erikoiseksi „suunnaksi” nimenomaan siksi, että se haaveilee yhteiskunnallisesta rauhasta, luokkien sovittamisesta ja haluaa siirtää yhteiskunnallisen huomion koko taloudellisen järjestelmän ja koko valtiorakenteen peruskysymyksistä paikallisen itsehallinnon pikkukysymyksiin. Ensimmäisen lajin kysymysten alalla luokkaristiirit ovat kaikkein kärkevimpiä; juuri tämä ala, kuten olemme jo osoittaneet, koskee porvariston luokkaherruuden varsinaisia perustoja. Sen vuoksi juuri siinä on sosialismin osittaisen toteuttamisen pikkuporvarillinen, taantumuksellinen utopia erikoisen toivotonta. Huomio siirretään pienten paikallisten kysymysten alalle, ei kysymykseen porvariston herruudesta luokkana, ei kysymykseen tuon herruuden peruskeinoista,—vaan kysymykseen niiden *murujen* käyttämisestä, joita rikas porvaristo viskaa „väestön tarpeisiin”. Ymmärrettävää on, että kun sellaiset kysymykset mitättömien (lisäarvon yleiseen määrään ja porvariston valtionmenojen yleiseen summaan verrattuna) summien käyttämisestä on erotettu erilleen, summien, jotka *itse porvaristo on suostuvainen* luovuttamaan kansan terveyshuoltoon (Engels mainitsee „Asuntokysymyksessä”, että tarttuvat kulkutaudit pelottavat itse porvaristoa¹⁰⁴),—kansanvalistukseen (täytyyhän porvaristolla olla koulutettuja työläisiä, jotka kykenevät mukaantumaan tekniikan korkeaan tasoon!) j.n.e., niin *sellaisten pienten* kysymysten alalla voidaan jaaritella „yhteiskunnallisesta rauhasta”, luokkataistelun vahingollisuudesta j.n.e. Mitä luokkataistelu se on, kun itse porvaristo käyttää varoja „väestön tarpeisiin”, lääkintähuoltoon, valistukseen? Miksi olisi tarpeen yhteiskunnallinen vallankumous, kun paikallisten itsehallintojen kautta voidaan vähitellen ja asteittaisesti laajentaa „kollektiivista omaisuutta”, „sosialisoida” tuotanto: hevosraitiotiet, teurastamot, joihin kunnioitettava J. Larin niin oikeaan aikaan viittaa?

Tämän „suunnan” pikkuporvarillinen opportunismi on siinä, että unohdetaan niin sanotun „kunnallissosialismin” (todellisuudessa kunnalliskapitalismin, kuten englantilaiset

sosialidemokraatit aivan oikein puhuvat fabianilaisia vastaan) *ahtaat puitteet*. Unohdetaan, että niin kauan kuin porvaristo luokkana pitää herruutta, se ei voi sallia kajottavan herruutensa todellisiin *perustoihin* edes „kunnalliseltakaan” kannalta,— että kun porvaristo sallii, sietää „kunnallissosialismia”, niin nimenomaan siksi, että se ei kajoa porvariston herruuden *perustoihin*, ei koske porvariston rikkauten *tärkeitä* lähteitä, vaan ulottuu vain siihen menojen paikalliseen, suppeaan alaan, jonka porvaristo itse *antaa* „väestön” hoidettavaksi. Vähäisinkin tutustuminen Lännen „kunnallissosialismiin” riittää, jotta voitaisiin tietää, kuinka *sosialististen* kunnallishallintojen pieninkin yritys hiukan ylittää tavallisen, s.o. vähäpätöisen, mitättömän, työläiselle *oleellista* helpotusta tuottamattoman taloudenhoidon puitteet, jokainen yritys kajota hiukan *pääomaan* aiheuttaa aina ja ehdottomasti porvarillisen valtion keskusvallan päättäväisen veto*.

Ja juuri tuon perusvirheen, tuon Länsi-Euroopan fabianilaisten, possibilistien ja bernsteinilaisten opportunistien meidän kunnallistajamme omaksuvat.

„Kunnallissosialismi” on sosialismia *paikallisen hallinnon* kysymyksissä. Kaikki se, mikä menee *paikallisten* etujen puitteiden ulkopuolelle, *valtiohallinnon* tehtävien ulkopuolelle, s.o. kaikki se, mikä koskee hallitsevien luokkien tulojen peruslähteitä ja näiden luokkien herruuden turvaamisen peruskeinoja, kaikki se, mikä ei koske valtion hallintoa, vaan valtion *rakennetta*, jää *siten* „kunnallissosialismiin” vaikutuspiirin ulkopuolelle. Mutta meidän nero-pattimme kiertävät yleiskansallisen ja hallitsevien luokkien perusetuihin mitä välittömimmin koskevan maakysymyksen kärkevyuden *lukemalla* tämän kysymyksen „paikallisen hallinnon kysymyksiin”! Lännessä kunnallistetaan hevosraitiotiet ja teurastamot,— miksi me emme voisi kunnallistaa runsasta puolta kaikista maista? — järkeilee venäläinen intelligenttipahanen. Se on hyvä olemassa sekä restauraation että keskusvallan epätäydellisen demokratismin varalta!

Tuloksena on agraarisosialismi porvarillisessa vallankumouksessa ja mitä poroporvarillisin sosialismi, joka panee toiveensa luokkataistelun *lievittämiseen* *kärkevissä* kysymyksissä *siirtämällä* nuo kysymykset niiden pikkukysy-

* — veto — kiellän (tässä tapauksessa — kiellon). *Toim.*

mysten joukkoon, jotka koskevat ainoastaan paikallista hallintoa. Käytännössä ei kysymys taloudenpidosta parhaiden maiden puoliskolla voi olla paikallinen kysymys eikä myöskään hallintokysymys. Se on yleisvaltakunnallinen kysymys, ei ainoastaan tilanherravaltion, vaan myöskin porvarillisen valtion rakenteen kysymys. Ja se, kun kansaa maanitellaan ajatuksella, että ennen sosialistisen kumouksen toteuttamista on maanviljelyksessä muka mahdollista „kunnallissosialismin” kehitys, on mitä sallimattomimman demagogian harjoittamista. Marxilaisuus sallii ottaa porvarillisen vallankumouksen ohjelmaan kansallistamisen, sillä kansallistaminen on porvarillinen toimenpide, sillä absoluuttinen korko estää kapitalismin kehitystä, maan yksityisomistus on kapitalismille haittana. Mutta marxilaisuus pitää muuttaa fabianilaiseksi intelligenttiopportunistiksi, jotta porvarillisen vallankumouksen ohjelmaan voitaisiin ottaa suurtilojen kunnallistaminen.

Juuri tässä tulee meille näkyviin pikkuporvarillisten ja proletaaristen menetelmien erilaisuus porvarillisessa vallankumouksessa. Radikaalisinkaan pikkuporvaristo,—meidän sosialistivallankumouksellistemme puolue mukaan luetuna,— ei odota porvarillisen vallankumouksen *jälkeen* luokkataistelua, vaan yleistä onnea ja rauhaa. Sen vuoksi se etukäteen „rakentaa itselleen pesäsen”, esittää pikkuporvarillisen reformaattoruuden suunnitelmia porvarillisessa vallankumouksessa, keskustelee erilaisista „normeista”, maanhallinnan „säännöstelemisestä”, työperustan ja työhön perustuvan pientalouden lujittamisesta j.n.e. Pikkuporvarillinen menetelmä on mahdollisimman suuren yhteiskunnallisen rauhan suhteiden rakentamisen menetelmä. Proletaarinen menetelmä on *yksinomaan* kaiken keskiaikaisuuden raivaamista, tien raivaamista *luokkataistelua* varten. Sen vuoksi kaikenlaisten maanhallinta-„normien” käsittelemisen proletaarit voivat jättää pikkuisännille: proletaaria kiinnostaa vain tilanherralatifundioiden hävittäminen, vain maan yksityisomistuksen hävittäminen luokkataistelun *viimeisenä* esteenä maanviljelyksen alalla. Porvarillisessa vallankumouksessa meitä ei kiinnosta pikkuporvarillinen reformaattoruus eikä rauhoittuneiden pikkuisäntien tuleva „pesänen”, vaan proletaarisen taistelun ehdot kaikenlaista porvarillisella maaperällä tapahtuvaa poroporvarillista rauhoittuneisuutta vastaan.

Juuri tämän antiproletaarisen hengen tuo kunnallistaminen *porvarillisen* agraarivallankumouksen ohjelmaan, sillä vastoin menshevikkien syvästi väärää mielipidettä kunnallistaminen ei laajenna eikä kärjistä luokkataistelua, vaan päinvastoin *tylsentää* sitä. Se tylsentyy sitä myös katsoamalla paikallisen demokratismin mahdolliseksi keskuksen demokratismin ollessa epätäydellinen. Tylsentyy myöskin „kunnallissosialismin” aatteella, sillä porvarillisessa yhteiskunnassa se on *ajatettavissa* vain *syrjässä* taistelun valtiesta, vain pienissä, paikallisissa, toisarvoisissa kysymyksissä, joissa *jopa* porvaristokin voi antaa myöten, voi tehdä sovinnon menettämättä mahdollisuutta luokkaherruutensa säilyttämiseen.

Työväenluokan on annettava porvarilliselle yhteiskunnalle porvarillisen kumouksen puhtain, johdonmukaisin, päättäväisin ohjelma, aina maan porvarilliseen kansallistamiseen asti menevä ohjelma. Pikkuporvarillista reformaattoruutta porvarillisessa vallankumouksessa proletariaatti väistää inhoten: meitä kiinnostaa taistelun vapaus eikä poroporvarillisen onnen vapaus.

Intelligenttiopportunisti työväenpuolueessa ajaa luonnollisesti toista linjaa. Porvarillisen kumouksen laajan vallankumouksellisen ohjelman asemesta huomio suunnataan pikkuporvarilliseen utopiaan: puoltaa paikallista demokratismia keskuksen ollessa epädemokraattinen, turvata pientä reformaattoruutta varten kunnallistalouden nurkkaus syrjässä suurista „melskeistä”, kiertää tavattoman kärkevän maaselkkauksen kärkevyys antisemiittien reseptin mukaisesti, s.o. laskemalla suuri kansallinen kysymys paikallisten pikkukysymysten alaan kuuluvaksi.

8. MUUTAMIA ESIMERKKEJÄ KUNNALLISTAMISEN AIHEUTTAMASTA SEKAANNUKSESTA

Millaista epäselvyyttä „kunnallistamis”-ohjelmalla on kylvetty sosialidemokraattien mieleen, minkälaiseen avuttomaan tilaan se on tuominut propagandistit ja agitaattorit, siitä ovat todistuksena seuraavat seikat.

J. Larin on epäilemättä eräs huomattava ja kirjallisuudessa tunnettu menshevikki. Tukholmassa hän, kuten pöytäkirjoista näkyy, osallistui mitä toimeliaimmin ohjelman läpiviemiseen. Hänen kirjasensa „Talonpoikaiskysymys ja sosialidemokratia”, joka on otettu „Novyi mirin” kirjasten

sarjaan, on miltei virallisena kommentaariona menshevikkien ohjelmaan. Ja katsokaa mitä tämä kommentoija kirjoittaa. Hänen kirjasensa viimeiset sivut on omistettu maaudistuskysymyksen yhteenvedoille. Tekijä otaksuu mahdolliseksi näiden uudistusten kolme eri lopputulosta: 1) lisäpalstoja talonpoikain yksityisomistukseen korvausta vastaan — „työväenluokalle, talonpoikaiston alemmille kerroksille ja kansantalouden koko kehitykselle epäedullisin lopputulos” (103). Toinen lopputulos — parhain ja 3., joskin epätodennäköinen, — „pakollisen tasasuhtaisen käytön julistaminen paperilla”. Luulisi meillä olevan oikeuden odottaa, että toisena lopputuloksena kunnallistamisohjelman kannattajan mielestä täytyy olla kunnallistamisen? Ei. Kuulkaa:

„Voi olla, että kaikki konfiskoidut tai jopa yleensä kaikki maat tullaan julistamaan yhteiseksi valtionomaisuudeksi ja antamaan paikallisen itsehallinnon määräysvaltaan niiden jakamiseksi maksutta (??) kaikkien sellaisten käyttöön, jotka todella harjoittavat taloutta noilla mailla, tietenkin ilman koko Venäjälle pakollisen tasasuhtaisen käytön voimaansaattamista ja ilman palkkatyön kieltämistä. Kysymyksen tällainen ratkaisu, kuten olemme nähneet, turvaa parhaiten, niin proletariaatin lähimmät edut kuin myöskin sosialistisen liikkeen ja työn tuottavuuden kohottamisen yleiset edut — Venäjän elämän peruskysymyksen. Sen vuoksi sosialidemokraattien on puollettava ja toteutettava nimenomaan tämän luontoista agraarireformia (?). Se tulee tapahtumaan silloin, kun korkeimman kehityksensä saavuttaneessa vallankumouksessa tulevat olemaan voimakkaita yhteiskunnallisen kehityksen tietoiset ainekset” (103. Kursivointi meidän).

Jos J. Larin tai muut menshevikit luulevat, että tässä on esitetty kunnallistamisohjelma, niin se on tragikoomillinen hairahdus. Kaikkien maiden siirtäminen valtion omaisuudeksi on maan kansallistamista, eikä voida kuvitellakaan, että maasta määrättäisiin muutoin kuin paikallisten itsehallintojen kautta, jotka toimivat yleisvaltakunnallisen lain puitteissa. Sellaisen ohjelman — ei tietenkään „reformien”, vaan vallankumouksen ohjelman — minä allekirjoitan kokonaisuudessaan, lukuunottamatta kohtaa „maksuttomasta” jakamisesta jopa palkkatyön avulla taloutta hoitaville. Sellaisen asian lupaaminen porvarillisen yhteiskunnan puolesta sopii paremmin antisemiitille kuin sosialidemokraatille. Sellaista lopputulosta kapitalistisen kehityksen puitteissa marxilainen ei voi olettaa mahdolliseksi, — ei ole myöskään perustaa katsoa toivottavaksi koron siirtämistä liikeyrittäjä-farmareille. Mutta paitsi tuota kohtaa, joka kaikesta päättäen on selitettävissä tekijän sanahairahduksesta

johtuvaksi, jää epäilemättömäksi, että kansantajuisessa menshevistisessä kirjasessa julistetaan *maan kansallistamista* parhaimpana lopputuloksena vallankumouksen korkeimman kehityksen yhteydessä.

Kysymyksestä, mitä tulee tehdä yksityisomistuksellisten maiden suhteen, samainen Larin kirjoittaa:

„Mitä taas tulee yksityisomistuksellisiin maihin, jotka ovat suurten tuottavien kapitalististen talouksien käytössä, niin niiden konfiskointia sosialidemokraatit eivät suunnittele lainkaan pikku isäntien kesken jakamista varten. Samaan aikaan kun pienen talonpoikaistalouden keskimääräinen tuottavuus omalla tai vuokratulla maalla ei kohoa 30 puutaan desjatiinalta, on kapitalistisen maatalouden keskimääräinen tuottavuus Venäjällä yli 50 puuta” (64).

Sanoessaan noin Larin heittää *talonpoikaisen* agraarivallankumouksen aatteen itse asiassa yli laidan, sillä hänen keskimääräislukunsa satoisuudesta koskevat *kaikkia* tilanherramaita. Ellei maaorjuudesta vapautetussa pienmaataloudessa pidetä mahdollisena työn tuottavuuden laajempaa ja nopeampaa kohottamista, niin silloin yleensä koko „talonpoikaiston vallankumouksellisten esiintymisten tukeminen aina tilanherramaiden konfiskointiin saakka” on vailla ajatusta. Ja edelleen Larin unohtaa, että siitä kysymyksestä, „mitä varten sosialidemokraatit suunnittelevat kapitalististen talouksien konfiskointia”, on olemassa Tukholman edustajakokouksen päätös.

Juuri tov. Strumilin esitti Tukholman edustajakokouksessa korjausehdotuksen — lisätä sanojen: taloudellinen kehitys (päättölauselmassa) jälkeen „puoltaen tämän vuoksi sitä, että konfiskoituja suurkapitalistisia tiloja käytettäisiin edelleenkin kapitalistisesti yleiskansallisten etujen hyväksi ja sellaisilla ehdoilla, jotka turvaisivat parhaiten maatalousproletariaatin tarpeet” (s. 157). Tämä korjausehdotus hylättiin *kaikilla äänillä yhtä vastaan* (sama).

Mutta propagandaa joukkojen keskuudessa kuitenkin harjoitetaan edustajakokouksen päätöksestä välittämättä! Kunnallistaminen on osuusmaiden yksityisomistukseen jättämisen vuoksi niin sotkuinen asia, että ohjelman kommentoiminen tahtomattakin eroaa edustajakokouksen päätöksestä.

K. Kautsky, jota on niin usein ja niin epäoikeutetusti siteerattu kummankin ohjelman hyväksi (epäoikeutetusti

siksi, että hän torjui päättäväisesti ehdotukset määritellyn kannan esittämisestä tässä kysymyksessä ja rajoittui eräiden yleisten totuuksien selvilleottamiseen), Kautsky, jota aivan kuin huvin vuoksi vedettiin jopa kunnallistamisen puolustamiseen, olikin, kuten osoittautui, kirjoittanut M. Shaninille huhtikuussa v. 1906:

„Ilmeisestikin olen kunnallistamisella ymmärtänyt jotain toista kuin Te ja ehkä Maslov. Olen ymmärtänyt sillä seuraavaa: suuret maaomaisuudet konfiskoidaan ja yhteisöt (!) tai suuremmat organisaatiot tulevat edelleenkin harjoittamaan näillä mailla suurta taloutta taikka sitten maa tullaan antamaan vuokralle tuotantoyhtymille. En tiedä, onko se Venäjällä mahdollista, en myöskään tiedä, suostuvatko talonpojat siihen. En sanokaan, että meidän olisi sitä vaadittava, mutta olen vain sitä mieltä, että jos toiset sitä vaativat, niin me voisimme huoletta siihen suostua. Se olisi mielenkiintoinen koe*.”

Nämä sitaattit ovat nähtävästi riittäviä sen osoittamiseksi, kuinka henkilöt, jotka ovat suhtautuneet tai suhtautuvat Tukholman ohjelmaan täysin myötämielisesti, *murskaavat* sen tulkinnoillaan. Syynä siihen on toivoton sekaavuus ohjelmassa, joka teoreettisesti on sidottu Marxin korkoteorian kieltämiseen, käytännöllisesti on sopeutettu mahdottomaan „keskivälin” tapaukseen, jolloin on olemassa paikallinen demokratismi keskusvallan ollessa epädemokraattinen ja joka taloudellisesti on pikkuporvarillisen muka sosialistisen reformaattoruuden tuomista porvarillisen vallankumouksen ohjelmaan.

V LUKU

LUOKAT JA PUOLUEET TOISESSA DUUMASSA AGRAARIKYSYMYKSESTÄ KÄYDYISSÄ KESKUSTELUISSA

Meistä tuntuu hyödylliseltä tarkastella kysymystä työväenpuolueen agraariohjelmasta Venäjän porvarillisessa vallankumouksessa hieman toiseltakin puolelta. Kumouksen taloudellisten ehtojen ja tämän tai tuon ohjelman hyväksi

* M. Shanin: „Kunnallistaminen vaiko omaisuudeksi jakaminen”. Vilna, v. 1907, s. 4. M. Shanin on oikeassa epäillessään sitä, voidaanko Kautsky lukea kunnallistamisen kannattajain joukkoon, ja esittäessään vastalauseensa menshevikkien harjoittamaa (vuoden 1906 menshevistisessä „Pravdassa”¹⁰⁶) Kautskyn reklamointia vastaan. Maslovin julkaisemassa Kautskyn kirjeessä Kautsky sanoo suoraan: „Me voimme jättää talonpoikien ratkaistavaksi kysymyksen niistä *muodoista*, joita suurmaanomistajilta poisotetun maaomaisuuden tulee saada. Pitäisin virheellisenä, jos tässä suhteessa aiottaisiin tyrkyttää heille jotain” (s. 16. „Agraariohjelman kysymyksestä”. Maslov ja Kautsky. Kustantamo „Novyi mir”, M. 1906). Tämä Kautskyn täysin selvä lausunto juuri sulkee pois kunnallistamisen, jota menshevikit *tyrkyttävät* talonpojille.

esitettyjen poliittisten näkökohtien analyysia on täydennettävä kuvalla eri luokkien ja puolueiden välisestä taistelusta, kuvalla, joka mahdollisuuksien mukaan käsittäisi kaikki välittömästi toisiaan vastaan asetetut intressit. Vain sellainen kuva voi antaa käsityksen tarkasteltavasta ilmiöstä (taistelu maasta Venäjän vallankumouksessa) *kokonaisuudessaan*, sulkea pois erillisten lausuntojen yksipuolisuuden ja satunnaisuuden, tarkastaa teoreettiset johtopäätökset itse kiinnostettujen henkilöiden käytännöllisellä vaistolla. Erillisinä henkilöinä voivat puolueiden ja luokkien mitkä edustajat hyvänsä erehtyä, mutta kun he esiintyvät julkisella areenalla, koko väestön edessä, niin vastaavat taistelusta kiinnostetut ryhmät tai luokat välttämättä korjaavat erilliset virheet. Luokat eivät erehdy: yleensä ottaen ne viitoittavat etunsa ja poliittiset tehtävänsä taistelu-ehdoista ja yhteiskunnallisen kehityksen ehtoja vastaavasti.

Sellaisen kuvan luomiseksi meillä on erinomainen aineisto kummankin Duuman pikakirjoituspöytäkirjoissa. Otamme toisen Duuman, sillä se heijastaa luokkien taistelua Venäjän vallankumouksessa epäilemättä täydellisemmin ja kypsyneemmin: toisen Duuman vaaleja ei boikotoinut ainoakaan vaikutusvaltainen puolue. Edustajien poliittinen ryhmittäminen on II Duumassa paljon selvempi, duumaryhmät ovat yhtenäisempiä ja kiinteämmin sidottuja vastaaviin puolueisiin. I Duuman kokemus antoi jo huomattavasti aineistoa, joka auttoi kaikkia puolueita harkitummin määrittelemään oman linjansa. Kaikkien näiden syiden perustalla täytyy etusija antaa toiselle Duumalle. I Duumassa käytyihin keskusteluihin me tulemme viittaamaan vain täydennykseksi tai toisessa Duumassa annettujen lausuntojen selittämiseksi.

Jotta luokkien ja puolueiden välisen taistelun kuva toisessa Duumassa käytyjen keskustelujen mukaan olisi täydellinen ja tarkka, on jokaista huomattavaa ja omalaatuista duumaryhmää tarkasteltava erikseen ja luonnehdittava sitä otteilla agrarikysymyksen peruskohdista pidetyistä tärkeimmistä puheista. Kaikkia toisarvoisia puhujia on mahdotonta ja tarpeetontakin siteerata, joten panemme merkille vain ne, jotka ovat tuoneet jotain uutta tai valaisevat huomiota ansaitsevalla tavalla asian jotakin puolta.

Duumaedustajain perusryhmät, jotka erottautuivat selvästi agrarikysymyksestä käydyissä väittelyissä, ovat

seuraavat: 1) oikeistolaiset ja lokakuulaiset,— niiden välinen ero, kuten tulemme huomaamaan, ei toisessa Duumassa tullut vähääkään oleellisemmin esiin; 2) kadetit; 3) oikeistolaiset ja lokakuulaiset talonpojat, jotka ovat, kuten tulemme huomaamaan, kadeteista vasemmalla; 4) puolueettomat talonpojat; 5) narodnikit eli trudovikki-intelligentit, jotka ovat vähän oikeammalla kuin 6) trudovikkitalonpojat, sitten 7) sosialistivallankumoukselliset; 8) „kansalliset”, ei-venäläisten kansallisuuksien edustajat, ja 9) sosialidemokraatit. Hallituksen kannan me panemme merkille sen duumaryhmän yhteydessä, johon hallitus asiallisesti yhtyy.

I. OIKEISTOLAISET JA LOKAKUULAISET

Oikeistolaisten kannan agraarikysymyksessä on epäilemättä parhaiten ilmaissut kreivi Bobrinski puheessaan maaliskuun 29 p:nä v. 1907 (II Duuman 18. istunto). Väiteltäen vasemmistolaisista pappia Tihvinskiä vastaan pyhästä raamatusta ja sen käskyistä olla kuuliainen esivallalle, muistutettuaan „Venäjän historian puhtaimmasta ja valoimmasta sivusta” (1289)* — talonpoikain vapauttamisesta (puhumme siitä erikseen tuonnempana), kreivi tarttuu „avoimin kasvoin” agraarikysymykseen. „Noin 100—150 vuotta sitten talonpojat elivät Länsi-Euroopassa miltei kaikkialla yhtä köyhästi, yhtä poljettuina ja sivistymättöminä kuin meillä nykyisin. Siellä oli sama yhteisömaan uusintajakoineen sielujen mukaan kuin meillä Venäjällä, tuo feodaalisen järjestelmän tyypillinen jäte” (1293). Nykyään, jatkaa puhuja, talonpojat elävät Länsi-Euroopassa vauraasti. Herää kysymys, mikä ihme muutti „köyhän, poljetun talonpojan varakkaaksi, itseään ja muita kunnioitettavaksi, hyödylliseksi kansalaiseksi”? „Siihen on vain yksi vastaus: tuon ihmeen sai aikaan talonpojan henkilökohtainen omaisuus, omaisuus, joka täällä on vasemmalla niin vihattu, omaisuus, jota me, oikeistolaiset, tulemme puolittamaan älymme kaikella voimalla, vilpittömän vakaumuksemme kaikella voimalla, sillä me tiedämme, että Venäjän voima ja tulevaisuus on omistuksessa” (1294). „Viime vuosisadan puolivälin jälkeen agrokemia on tehnyt ihmeellisiä...

* Numerot ilman muita merkkejä tarkoittavat myöhemmin kaikkialla pika-
kirjoituspöytäkirjojen sivuja.

keksintöjä kasvien ravitsemisen alalla, ja ulkomaiden talonpojat — pienomistajat rinnan (??) suuromistajien kanssa — ovat kyenneet käyttämään hyväkseen noita tieteen keksintöjä ja saavuttaneet keinolannoitteiden soveltamisella satoisuuden vieläkin suuremman kohoamisen, ja nykyään, jolloin me erinomaisella mustanmullan seudullamme saamme 30—35 puutaa viljaa ja toisinaan emme saa edes siemeneksikään, ulkomailla saadaan vuodesta vuoteen maasta ja ilmastosta riippuen keskimäärin 70—120 puutaa. Siinä teille maakysymyksen ratkaisu. Se ei ole unelma eikä fantasia. Se on opettavainen historiallinen esimerkki. Ja venäläinen talonpoika ei lähde Pugatshevin ja Stenka Razinin jälkiä „Väki keulaan” („Сарынь на кичку”) huudoin” (oi, kreivi, älkää menkö takuuseen!), „hän lähtee yhtä ainoata oikeata tietä, jota ovat kulkeneet kaikki sivistyskansat, länsieurooppalaisten naapuriensa tietä ja, vihdoin, puolalaisten veljiemme tietä, niiden länsivenäläisten talonpoikien tietä, jotka ovat jo käsittäneet yhteisöllisen ja talouksien mukaisen sekasarkaisen maanhallinnan koko turmiollisuuden ja paikotellen jo ryhtyneet ottamaan käytäntöön huutoritaloutta” (1296). Kreivi Bobrinski sanoo edelleen, ja sanoo aivan oikein, että „tämä tie on osoitettu vuonna 1861 — talonpoikain maaorjuudellisesta riippuvaisuudesta vapauttamisen yhteydessä”. Hän kehottaa olemaan säälimättä „kymmeniä miljoonia” sen hyväksi, että voitaisiin „luoda omistaja-talonpoikain varakas luokka”. Hän sanoo: „siinä, herrat, on pääpiirteissään meidän agrariohjelmamme. Se ei ole vaali- eikä agitaatiolupausten ohjelma. Se ei ole vallitsevien yhteiskunnallisten ja juridisten normien murtamisen ohjelma” (se on miljoonien talonpoikien väkivaltaisen maailmasta hävittämisen ohjelma), „se ei ole vaarallisten haaveilujen ohjelma, vaan täysin toteutettavissa oleva” (se on vielä kyseenalaista) „ja koeteltu” (totta, mikä totta) „ohjelma”. „Ja olisi jo kauan sitten pitänyt hylätä haave Venäjän kansan jostain taloudellisesta omaperäisyydestä... Mutta kuinka on selitettävissä, että sellaiset lakiehdotukset kuin Työryhmän ehdotus ja kansanvapautuspuolueen ehdotus, joita on aivan mahdoton toteuttaa, on esitetty vakavalle lakiasäätävälle kokoukselle? Eihän maailman ainoassakaan parlamentissa ole milloinkaan kuultu kaiken maan ottamisesta pois kruunulle tai siitä, että maata pitäisi ottaa pois Ivanilta ja antaa

Pjotrille... Noiden ehdotusten ilmaantuminen on tulos hämmennyksestä” (selitys sekin!)... „Niinpä siis, Venäjän talonpoikaisto, valittavanasi on kaksi tietä: toinen tie on laeva ja näyttää helpolta — anastuksen ja pakollisen luovutuksen tie, johon sinua täällä kehoitettiin. Tuo tie on alkumatkasta maanitteleva, myötämäkeä kulkeva, mutta se päättyy kuuiluun” (tilanherroille?) „ja niin talonpoikaiston kuin koko valtakunnankin turmioon. Toinen tie on kaita ja ohdakkeinen, se on ylämäkeä, mutta se tie vie sinut totuuden, oikeuden ja pysyvän hyvinvoinnin kukkuloille” (1299).

Kuten lukija näkee, tämä on hallituksen ohjelma. Nimenomaan sitä toteuttaa Stolypin kuuluisan agraarilainsäädäntönsä 87. pykälän mukaan. Tuon samaisen ohjelman muotoili Purishkevitch agraariteeseissään (20. istunto, huhtikuun 2 pnä v. 1907, ss. 1532—1533). Tätä samaa ohjelmaa puolustivat osa osalta myöskin lokakuulaiset alkaen agraarikysymyksestä käytyjen keskustelujen ensimmäisenä päivänä (maaliskuun 19 pnä) esiintyneestä Svjatopolk-Mirskistä aina Kapustiniin saakka („talonpojat tarvitsevat maata omaisuudeksi eikä käyttöön, niin kuin sitä ehdotetaan” — 24. istunto, huhtikuun 9 pnä v. 1907, s. 1805 — Kapustinin puhe otettiin vastaan oikeiston ja „osaksi keskustan” suosionosoituksilla).

Mustasotnialaisten ja lokakuulaisten ohjelmassa ei ole vihjaustakaan esikapitalististen talousmuotojen puolustamisesta, esimerkiksi maanviljelyksen patriarkaalisuuden ylis-telemisestä j.n.e. Yhteisön puolustaminen, yhteisön, jolla oli vielä aivan äskettäin kiihkeitä kannattajia korkeimman virkavallan ja tilanherrojen keskuudessa, on lopullisesti vaihtunut kiihkeäksi yhteisön vihaamiseksi. Mustasotnialaiset asettuvat täydellisesti kapitalistisen kehityksen maaperälle, hahmottelevat ehdottomasti taloudellisesti edistyksestä, eurooppalaista ohjelmaa; tätä on erikoisesti korostettava, sillä meillä on sangen laajalle levinnyt vulgääri ja yksinkertaistettu käsitys tilanherrojen taantumuksellisen politiikan luonteesta. Kun liberaalit kuvaavat mustasotnialaisia usein narreiksi ja tyhmyreiksi, niin täytyy sanoa, että sellainen luonnekuva sopii paljon paremmin kadetteihin. Taantumuksellisillemme sitä vastoin on ominaista luokkatietoisuuden tavaton selvyys. He tietävät mainiosti, mitä he haluavat, mihin kulkevat ja minkälaisen voimain varaan tekevät laskelmiaan. Heillä ei ole varjoakaan

puolinaisuudesta eikä epävarmuudesta (ainakaan toisessa Duumassa: ensimmäisessä oli „hämminkiä” — herroilla Bobrinskeilla!). Heillä tuntuu selvästi yhteys täysin määritettyyn luokkaan, joka on tottunut komentamaan, joka on arvioinut *oikein* herruutensa säilyttämisen ehdot *kapitalistisissa* oloissa ja puolustaa julkeasti etujaan — vaikka sen hintana olisi miljoonien talonpoikain tehostettu hävittäminen, näännyttäminen ja maalta karkottaminen. Mustasotnialaisen ohjelman taantumuksellisuus ei ole joidenkin esikapitalististen suhteiden tai järjestelmien lujittamisessa (siinä suhteessa kaikki puolueet ovat toisen Duuman kaudella jo oleellisesti kapitalismin tunnustamisen perustalla), vaan kapitalismin kehittämisessä *junkkerityyppiin* tilanherran tulojen ja vallan lujittamista *varten*, uuden, lujemman perustan laskemiseksi itsevaltiuden rakennusta varten. Näillä herroilla ei ole ristiriitaa sanan ja teon välillä: meidän taantumukselliset myös ovat „toimen miehiä”, kuten Lassalle sanoi saksalaisista taantumuksellisista erotukseksi liberaaleista.

Kuinka tuo väki suhtautuu maan kansallistamisaatteen? esimerkiksi siihen osittaiseen lunastusta edellyttävään kansallistamiseen, jota kadetit vaativat ensimmäisessä Duumassa, jättäen — menshevikkien tavoin — pienet palstat omaisuudeksi ja muodostaen muista maista valtion maavarat? eivätkö he havainneet kansallistamisaatteessa mahdollisuutta vahvistaa virkavaltaa, lujittaa porvarillista keskusvaltaa proletariaattia vastaan, palauttaa „valtiofeodalismi” ja „kiinalaistavat”?

Päinvastoin, jokainen vihjaus maan kansallistamiseen saattaa heidät raivoon, ja he taistelevat sitä vastaan sillä tavalla, aivan kuin olisivat ottaneet perustelunsa Plehanovilta. Tässä on teille esimerkiksi oikeistolainen tilanherra, aatelin Vettshinin. „Olen sitä mieltä”, sanoi hän 39. istunnossa, toukokuun 16 p:nä v. 1907, „että kysymys pakollisesta luovutuksesta on oikeudelliselta näkökannalta ratkaistava kielteisesti. Tuon ajatuksen kannattajat unohtavat, että yksityisomistajain oikeuksien loukkaaminen on ominaista niille valtioille, jotka ovat yhteiskunnallisen ja valtiollisen kehityksen alhaisella asteella. Ei tarvitse muuta kuin palauttaa mieleen Moskovan kausi, jolloin yksityisomistajilta otettiin usein maat pois tsaarille ja annettiin sitten tsaarin läheisille seuralaisille ja luostareille. Mihin

hallituksen sellainen suhtautuminen johti? Seuraukset olivat hirvittäviä” (619).

Näettekös, millaiseen maalailuun kelpasi Plehanovin „Moskovan Venäjän restauraatio”! Ja tuota nuottia ei vedä yksistään Vettshinin. Ensimmäisessä Duumassa tilanherra N. Lvov, joka vaaleissa oli kadetti, sitten meni oikealle ja I Duuman hajottamisen jälkeen keskusteli Stolypinin kanssa salkusta,— tuo subjekti asetti kysymyksen aivan samalla tavalla. „42:n lakiehdotuksessa”, puhui hän kadettien ensimmäisessä Duumassa esittämästä ehdotuksesta, „hämmästyttää sen samaisen vanhan virkavaltaisen despotismin leima, joka pyrkii tasoittamaan kaikki” (12. istunto, toukokuun 19 pnä v. 1906, ss. 479—480). Hän „puolusti” — aivan Maslovin hengessä — ei-venäläisiä kansallisuuksia: „kuinka siihen (tasasuhtaisuuteen) voidaan alistaa koko Venäjä, Vähä-Venäjä, Liettua, Puola, Itämeren maakunta?” (479). Hän pelotteli: „Pietariin teidän on luotava valtavan suuri maakanslia... jokaisella kulkunnalla pidettävä kokonainen virkamiehistö” (480).

Nuo huudahdukset virkavaltaisuudesta ja orjuutuksesta kansallistamisatteen yhteydessä — sopimattomasti saksalaista mallia jäljentäneiden kunnallistajiemme huudahdukset — ovat kaikissa oikeistolaispuheissa aivan perusmotiivina. Niinpä lokakuulainen Shidlovski vastustaa pakollista luovutusta, syyttää kadetteja „kiinnitysorjuutuksen” propagoimisesta (II Duuman 12. istunto, maaliskuun 19 pnä v. 1907, s. 752). Ja Shulgin ulvoo, että omistus on loukkaamatonta, että pakollinen luovutus on „kulttuurin ja sivilisaation hauta” (16. istunto, maaliskuun 26 pnä v. 1907, s. 1133). Shulgin vetoaa — eiköhän Plehanovin „Dnevnikin” mukaan, vaikkei sitä sano — XII vuosisadan Kiinaan, kansallistamisen kiinalaisen kokeilun surulliseen tulokseen (s. 1137). Ja Skirmunt I Duumassa: omistajaksi tulee valtio! „taaskin siunaus Eldoradon virkavallalle” (10. istunto, toukokuun 16 pnä v. 1906, s. 410). Ja lokakuulainen Tantsov huudahtaa II Duumassa: „paljon suuremmalla syyllä nuo syytökset (syytökset maaorjuutuksen kannattamisesta) voidaan suunnata vasemmistoon ja keskustaan. Mitä muuta nuo ehdotukset tosiaankin valmis-televat talonpojille, ellei maahan kiinnittämistä; ellei samaista maaorjuutta, mutta toisessa muodossa, jossa

tilanherrojen tilalle tulevat koronkiskurit ja virkamiehet” (39. istunto, toukokuun 16 pnä v. 1907, s. 653).

Tuon virkavaltaisuudesta ulvomisen ulkokultaisuus pistää tietysti silmään, sillä nimenomaan talonpojat, jotka vaativat kansallistamista, esittivät mainion aatteen yleisellä, välittömällä, yhtäläisellä ja salaisella äänestyksellä valittavista paikallisista maakomiteoista. Mutta mustasotnialaisten tilanherrojen *on pakko* tarttua kaikkiin ja kaikenlaisiin perusteluihin kansallistamista vastaan. Luokkavaisto kuiskaa heille, että kansallistaminen XX vuosisadan Venäjällä on sidottu erottamattomasti talonpoikaiseen tasavaltaan. Muissa maissa, joissa talonpoikainen agraarivallankumous on objektiivisten olojen vuoksi mahdoton, asia on tietenkin toisin, — esimerkiksi Saksassa, jossa kansallistamissuunnitelmia voivat kannattaa Canitzit, jossa sosialistit eivät halua kuullakaan kansallistamisesta ja jossa porvarillinen liike kansallistamisen puolesta rajoittuu intelligenttilahkolaisuuteen. Taistellakseen talonpoikaisvallankumousta vastaan *oikeistolaisten* oli esiinnyttävä talonpoikain edessä *talonpoikaisomaisuuden* puolustajina kansallistamista vastaan. Olemme nähneet erään esimerkin Bobrinskilta. Tässä on toinen esimerkki Vettshininiltä: „Tämä kysymys (maan kansallistamisesta) on ratkaistava tietenkin kielteisessä mielessä, koska se ei saa kannatusta edes talonpoikaispiireissäkään: he haluavat olla maan haltijoina omistusoikeuden eikä vuokraoikeuden perustalla” (39. istunto, s. 621). Talonpoikain *puolesta* saattoivat *noin* puhua vain tilanherrat ja ministerit. Koska tämä tosiasia on yleisesti tunnettu, pidän tarpeettomana esittää sitaatteja herrojen Gurkojen, Stolypinien ja muiden heidän kaltaistensa urhojen puheista, urhojen, jotka puolustavat viimeiseen asti omistusta.

Ainoan poikkeuksen tekee oikeistolaisista terekkiläinen kasakka Karaulov, josta olemme jo edellä maininneet*. Ollen osittain samaa mieltä myöskin kadetti Shingarevin kanssa Karaulov sanoi, että kasakkaväki on „valtavan suuri maayhteisö” (1363), „että „pikemminkin täytyy hävittää maan yksityisomistus”, kuin yhteisö, ja puolusti „maan laajaa kunnallistamista, maan antamista eri alueiden omaisuudeksi” (1367). Samalla hän valitti virka-

* Ks. tätä osaa, s. 321. *Toim.*

vallan koukuttelusta, siitä, että „me emme ole oman omaisuutemme isäntiä” (1368). Tuosta kasakoiden kunnallistamista kohtaan ilmaiseman myötätunnon merkityksestä olemme jo edellä puhuneet.

2. KADETIT

Kuten kaikki muutkin puolueet, kadetit ilmaisivat todellisen luonnonlaatunsa täydellisimmin ja ehjimminkin II Duumassa. He „löysivät itsensä” oftaen keskustan paikan, arvostellen „valtakunnalliselta näkökannalta” sekä oikeistolaisia että vasemmistolaisia. Vastavallankumouksellisen olemuksensa kadetit paljastivat selvällä käännöksellään oikealle. Ja millä he merkitsivät tuon käännöksen agrarikysymyksessä? Sillä, että heittivät lopullisesti yli laidan maan kansallistamisatteen viimeisetkin rippeet, luopuivat kokonaan „valtion maavarojen” suunnitelmasta ja asettuivat kannattamaan maan siirtämistä talonpoikaiston *omaisuudeksi*. Niin, olosuhteet ovat muodostuneet Venäjän vallankumouksessa nimenomaan sellaisiksi, että oikealle kääntyminen merkitsee kääntymistä maan yksityisomistuksen puoleen!

Kadettipuolueen virallinen puhuja agrarikysymyksestä, entinen ministeri Kutler, ryhtyi heti arvostelevaan vasemmistolaisia (12. istunto, maaliskuun 19 p:nä v. 1907). „Koska kukaan ei ehdota omistuksen hävittämistä yleensä”, huudahti tämä Witten ja Durnovon kunnianarvoisa virkaveli, „niin on tunnustettava täydellisesti maanomistuksen olemassaolo” (737). Tuo perustelu käy täydellisesti yhteen mustasotnialaisten järkeilyjen kanssa. Samalla tavalla kuin kadetti Kutler mustasotnialainen Krupenski huusi: „jos kerran jaetaan, niin jaettakoon kaikki” (784).

Aidon virkamiehen tapaan Kutler käsitteli erittäin seikkaeräisesti kysymystä talonpoikain „maalla varustamisen” erilaisista normeista. Nojautumatta mihinkään yhtenäiseen luokkaan liberaalinen intelligentti ja liberalisoiva virkamies *sivuuttaa* sen kysymyksen, *kuinka paljon nimenomaan tilanherroilla on maata ja kuinka paljon sitä voidaan ottaa pois*. Hän katsoo paremmaksi puhua „normeista”, jotta voisi kysymyksen valtakunnalliselle tasolle nostamisen varjolla *hämätä kysymyksen*, peittää sen, että kadetit *säilyttävät* tilanherratalouden. „Hallituskin on”, sanoi hra Kutler,

„astunut talonpoikaisen maankäytön laajentamisen tielle” (734).— siis kadettien samanlaisessa virkamiessuunnitelmassakaan ei ole mitään sellaista, jota olisi mahdoton toteuttaa! Vaatiessaan käytännöllisyyttä ja toteutettavuutta kadetti heittää tietenkin peitteen sen ylle, että kriteerinä on hänelle tilanherrain taivuttamisen mahdollisuus, siis toisin sanoen mahdollisuus sopeuttaa ehdotuksensa heidän etujensa mukaiseksi, tehdä luokkien suurimman sovittamisen varjolla *palvelus mustasotnialaisille*. „Luullakseni, herrat”, sanoi Kutler, „voidaan kuvitella ne poliittiset olosuhteet, joiden vallitessa lakiehdotus maan kansallistamisesta voisi saada lain voiman, mutta en voi kuvitella lähitulevaisuudessa sellaisia poliittisia olosuhteita, joiden vallitessa tuo laki olisi todella toteutettavissa” (733). Suoraan sanoen: voidaan kuvitella mustasotnialaisten tilanherrojen vallan kukistamista, mutta minä en sellaista kuvittele ja siksi pyrin nykyisen vallan suosioon.

Puoltaessaan talonpoikaisen maanomistuksen paremmuutta verrattuna trudovikkien suunnitelmaan yleensä ja „tasasuhtaiseen käyttöön” erikoisesti hra Kutler argumentoi näin: „Jos sitä (maan tasasuhtaistamista) varten tullaan nimeämään erikoiset virkamiehet, niin silloinhan tulee pystytetyksi sellainen tavaton despotismi, sellainen puuttuminen kansan elämään, jollaista emme ole ennen nähneet. Edellytetään tietysti, että tämä asia annetaan paikallisten itsehallintoelinten käsiin, itse väestön valitsemien henkilöiden käsiin, mutta voidaanko katsoa, että väestö on täysin turvattu noiden henkilöiden mielivallalta, että nuo henkilöt tulevat aina toimimaan väestön etujen mukaisesti, ettei väestö joudu kärsimään heidän taholtaan minkäänlaista räsitusta? Luulen, että täällä läsnäolevat talonpojat tietävät sen, että heidän itsensä valitsevat henkilöt, kunnanvanhimmat ja kylänvanhimmat ovat hyvin usein samanlaisia väestön sortajia kuin virkamiehetkin” (740). Voidaanko kuvitella iljettävämpää ulkokultaisuutta? Kadetit itse ehdottavat sellaisia maakomiteoita, joissa olisi enemmistö tilanherroja (sama määrä tilanherrojen sekä talonpoikien edustajia virkamiehen tai tilanherran ollessa puheenjohtajana), mutta talonpojille uskotellaan sellaista, että despotismin ja mielivallan vaara tulee heidän valitsemiltaan henkilöiltä! *Sillä tavalla* saattavat väittää maan tasasuhtaistamista vastaan vain häpeämättömät poliittiset puoskarit, sillä heillä ei ole

socialismin periaatteita (kuten on sosialidemokraateilla, jotka todistavat tasasuhtaistamisen mahdottomaksi, mutta kannattavat valinnallisia maakomiteoita täydellisesti) eikä myöskään tilanherrain kaikkipelastavan yksityisomistuksen periaatteita (kuten on Bobrinskeilla).

Erotukseksi oikeistolaisista ja vasemmistolaisista kadettien suunnitelmaa ei luonnehdi se, mitä he puhuvat, vaan se, mistä he vaikenevat: maakomiteoiden kokoonpano, maakomiteoiden, joiden on *pakoitettava* talonpojat hyväksymään „toinen vapautus”, s.o. ottamaan moninkertaisesta hinnasta „hiekkamaita”. Voidakseen hämätä tämän kysymyksen *ytimen* kadetit turvautuvat toisessa Duumassa (kuten ensimmäisessäkin) todellisiin petkutuksen menetelmiin. Ottakaa esimerkiksi hra Shingarev. Hän tekeytyy edistysmieliseksi, toistaa tavanomaisia liberaalisia fraaseja oikeistolaisia vastaan, hän valittelee, kuten tapaan kuuluu, väkivallan ja anarkian johdosta, joista Ranska „joutui maksamaan raskaiden mullistusten vuosisadalla” (1355), mutta katso-kaapa, kuinka hän luikertelee maanjärjestelykomiteoita koskevassa kysymyksessä:

„Meitä vastaan”, sanoo hän, „väitti edustaja Jevreinov* maanjärjestelykomiteoita koskevassa kysymyksessä. En tiedä (sic!!), minkä varaan hän rakensi vastaväitteensä; tähän mennessä me emme ole puhuneet siitä lainkaan (*vale!*); en tiedä, mistä lakiehdotuksesta hän puhuu, miksi hän puhuu epäluottamuksesta kansaa kohtaan. Sellaista ehdotusta ei Valtakunnanduumalle ole vielä esitetty, ja hän perustaa vastaväitteensä nähtävästi väärinkäsityksiin. Yhdyn täydellisesti niihin edustajiin vasemmalta, Uspenskiin ja Volk-Karatshevskiin, jotka puhuivat väliaikaisista ohje-säännöistä, siitä, että on välttämättä muodostettava

* Sosialistivallankumouksellinen Jevreinov sanoi tuossa samassa Istunnossa (18. istunto, maaliskuun 29 pnä v. 1907): „Kansanvapauden puolueen oletuksen mukaan noiden (maa-) komiteoiden tulee olla kokoonpantu maanomistajista ja talonpojista, yhtä suuri määrä kumpiakin, ja näiden sovittelijoina tulevat olemaan virkamiehet, jotka epäilemättä kallistavat vaakalaudan ei-talonpoikien puolelle. Minkä vuoksi kansanvapauden puolue, nimittäessään itseään „kansanvapauden” puolueeksi, ei luota komiteoihin, jotka on valittu demokraattista tietä eikä virkamiesmäisin menetelmin? Nähtävästi siksi, että jos komiteat valitaan siten, niin on epäilemätöntä, että niihin tulee valtava enemmistö talonpoikia, s.o. talonpoikaisetujen ajajia. Ja silloin minä kysyn, luottaako kansanvapauden puolue silinä tapauksessa talonpoikiin? Mehän muistamme, että maareformin yhteydessä vuonna 1858 hallitus antoi tämän kysymyksen paikkakuntien, komiteoiden hoidettavaksi. Nuo komiteat olivat tosin aatelisiä, mutta eihän hallitus ole kansanvapauden puolue, vaan rikkaiden ihmisten ja yleensä omistavien luokkien edustaja. Se nojautuu aatelisiin ja luottaa näihin aatelisiin. Kansanvapauden puolue taas haluaa nojautua kansaan eikä luota tähän kansaan” (1326).

paikallisia elimiä maanjärjestelyä varten paikkakunnilla. Luulen, että sellaiset elimet tullaan muodostamaan, ja luultavasti lähipäivinä kansanvapauden puolue esittää vastaavan lakiehdotuksen, ja silloin me tulemme käsittelemään sitä" (1356).

No eikö tuo ole petkutusta? Saattoiko tuo mies olla todellakin tietämätön sekä niistä keskusteluista, joita käytiin I Duumassa paikallisia komiteoita koskevasta kysymyksestä, että silloisesta „Retshin” kirjoituksesta? Saattoiko hän olla ymmärtämättä Jevreinovin aivan selvää lausuntoa?

Mutta hän lupasi „lähipäivinä” esittää lakiehdotuksen, sanotte te. Ensinnäkin, lupaus petkutuksella hankitun palauttamisesta ei poista itse petkutusta. Ja toiseksi, kuunnelkaa, mitä „lähipäivinä” tapahtui. Hra Shingarev puhui maaliskuun 29 p:nä vuonna 1907. Huhtikuun 9 p:nä v. 1907 puhui kadetti Tatarinov ja sanoi: „Edelleen, herrat, koskettelen vielä erästä kysymystä, joka luullakseni” (vain „luullakseni”!) „herättää suurta kiistaa, nimittäin kysymystä, jonka kaikki vasemmalla olevat puolueet esittävät: kysymystä paikallisista maakomiteoista. Kaikki nuo puolueet esittävät välttämättömäksi paikallisten maakomiteoiden muodostamisen yleisen, yhtäläisen, välittömän ja salaisen äänestyksen pohjalla, tarkoituksena ratkaista maakysymys paikkakunnilla. Tässä suhteessa me jo viime vuonnakin olimme aivan kategorisesti komiteoita vastaan ja kategorisesti olemme niitä vastaan myöskin nyt” (1783).

Niinpä siis, tärkeimmästä kysymyksestä, joka koskee kadettilaisen „pakollisen luovutuksen” *reaalisia* ehtoja, kaksi kadettia puhuu eri tavalla, heittelehtii puoleen ja toiseen saadessaan iskuja vasemmistopuolueilta, jotka tekevät julkiseksi sen, minkä kadetit halusivat pitää salassa! Hra Shingarev sanoo ensin: „en tiedä”, sitten: „olen samaa mieltä vasemmistolaisten kanssa”, sitten: „lähipäivinä lakiehdotus”. Hra Tatarinov puhuu: „olimme ennenkin ja olemme nytkin kategorisesti vastaan”. Lisäksi hän järkeilee vielä siitä, että Duumaa ei saa pirstoa tuhanneksi duumaksi, että agrariikysymystä ei saa lykätä poliittisten reformien toteuttamiseen asti, yleisen j.n.e. äänioikeuden toteuttamiseen asti. Mutta nuohan taaskin ovat verukkeita. Kysymys ei lainkaan ole tämän tai tuon toimenpiteen toteuttamisen hetkestä: sen suhteen vasemmistolaisilla ei II Duumassa voinut olla minkäänlaisia epäilyksiä. Kysymys on siitä,

mitkä ovat kadettien *todelliset suunnitelmat*: kuka ketä pakoittaa heidän „pakollisessa luovutuksessaan”, tilanherrat talonpoikia vaiko talonpojat tilanherroja? Siihen antaa vastauksen vain maakomiteoiden kokoonpano. Tämän kokoonpanon kadetit ovat määritelleet sekä Miljukovin pääkirjoituksessa „Retshissä”, Kutlerin lakiehdotuksessa että Tshuprovin kirjoituksessa (siteerattu edellä)*,— mutta *Duumassa kadetit olivat vaiti tuosta kokoonpanosta*, eivätkä vastanneet Jevreinovin suoraan asettamaan kysymykseen.

Ei voida kylliksi korostaa sitä, että puolueen edustajain tuollainen toimintatapa parlamentissa on nimenomaan *kansan pettämistä liberaalien taholta*. Bobrinskien ja Stoly-pinien suhteen tuskin kukaan erehtyy. Kadettien suhteen erehtyvät hyvin useat, jotka ovat haluttomia erittelemään tai kyvyttömiä käsittämään poliittisten tunnusten ja fraasien todellista merkitystä.

Niinpä siis, kadetit ovat yhteiskunnallisen maankäytön kaikenlaisia muotoja vastaan **, korvauksetonta luovuttamista vastaan, sellaisia paikallisia maakomiteoita vastaan, joissa enemmistönä olisivat talonpojat, vallankumousta vastaan yleensä ja erikoisesti talonpoikaista agraarivallankumousta vastaan. Heidän asennettaan, joka on luovimista vasemmistolaisien ja oikeistolaisien välillä (talonpoikain saattamiseksi tilanherrojen käsiin) valaisee se, miten he suhtautuvat vuoden 1861 talonpoikais-„reformiin”. Kaikki vasemmistolaiset, kuten alempana näemme, puhuvat siitä inholla ja suuttumuksella, aivan kuin silmukasta, jonka tilanherrat ovat heittäneet talonpoikain kaulaan. Kadetit ovat solidaarisia oikeistolaisille ja haltioissaan tuollaisesta reformista.

Kreivi Bobrinski sanoi: „Täällä tahrattiin loalla Venäjän historian puhtain, valoisin sivu... Talonpoikain

* Ks. tätä osaa, s. 232. *Toim.*

** Erittäin merkillepantavia ovat tässä suhteessa I Duumassa käydyt keskustelut 3:n agraarilakiehdotuksen suuntaa koskevasta kysymyksestä (maan yksityistämisen lakkauttamisesta). Kadetit (Petrunkevitch, Muhanov, Shahovskoi, Frenkel, Ovtshinnikov, Dolgorukov, Kokoshkin) vastustivat raivokkaasti *sellaisen* ehdotuksen antamista valiokuntaan saaden Heideniltä täyden tuen. Edes vähänkin itseään kunnioittavan liberaalin taholta kadettien perustelut ovat sopimattomia; ne ovat jonkinlaisia taantumuksellisen hallituksen lakeijoiden poliisimaisia verukkeita. Valiokuntaan antaminen,—sanoi esimerkiksi hra Petrunkevitch,—merkitsee sen tunnustamista, että vississä määrin tuollaisessa ehdotuksessa esitetty katsantokanta on „mahdollinen”. Hra Zhilkin saattoi kadetit häpeään (23. istunto, kesäkuun 8 pnä v. 1906) sanoessaan, että hän antaisi valiokuntaan sekä tämän ehdotuksen että äärimmäisten oikeistolaisien ehdotuksen. Mutta 140 äänellä 78 vastaan kadetit ja oikeistolaiset hylkäsivät ehdotuksen valiokuntaan antamisen!

vapauttaminen on kaiken moitteen yläpuolella... vuoden 1861 helmikuun 19 päivä oli suuri ja valoisa päivä” (maaliskuun 29 pnä, ss. 1289, 1299).

Kutler puhui: „vuoden 1861 suuri reformi... hallitus, ministerineuvoston puheenjohtajan ominaisuudessa, kieltää Venäjän historian, sen parhaat ja valoisimmat sivut” (toukuun 26 pnä, ss. 1198—1199).

Tuo todella toimeenpannun pakollisen luovutuksen arvio luo kadettilaiseen agraariohjelmaan enemmän valoa kuin kaikki heidän lakiehdotuksensa ja puheensa, jotka on kirjoitettu omien ajatustensa salaamiseksi. Kun ihmiset pitävät valoisimpana sivuna talonpoikain maattomiksi tekemistä tilanherrojen toimesta, kolminkertaista lunastusta „hiekkamaista” ja säännöskirjojen (уставные грамоты) käytäntöönottamista sotilasmajoituksen voimalla, niin käy selväksi, että he pyrkivät saamaan aikaan „toisen vapautuksen”, talonpoikien toisen orjuutuksen lunastusmaksujen avulla. Bobrinski ja Kutler ovat keskenään solidaarisia vuoden 1861 reformin arvioinnissa. Mutta Bobrinskin arvio ilmaisee suoraan ja todenperäisesti tilanherrojen oikein käsitetyt edut, — siksi se selventää laajojen joukkojen luokkatietoisuutta. Bobrinskit kehuvat — siis tilanherrat ovat hyötäneet. Kutlerin arvio, joka ilmaisee tilanherrain edessä koko ikänsä pokkuroineen virkamiespahasen typeryyttä, on täynnä ulko-kultaisuutta ja pimittää joukkojen tietoisuutta.

Tämän yhteydessä on pantava merkille vielä eräs puoli siinä politiikassa, jota kadetit noudattavat agraarikysymyksessä. Kaikki vasemmistolaiset asettuvat avoimesti talonpoikain puolelle, koska se on taisteleva voima, selittävät taistelun välttämättömyyttä ja korostavat hallituksen tilanherramaista luonnetta. Kadetit ja oikeistolaiset asettuvat „valtakunnalliselle katsantokannalle” ja hylkäävät luokkataistelun.

Kutler sanoo, ettei pidä „muuttaa perusteellisesti maanhallintasuhteita” (732). Saveljev varoittaa „koskemasta moniin intresseihin” sanoen: „omistuksen täydellisen kumoamisen periaate olisi tuskin sopiva, ja sen toteuttamisessa voidaan kohdata hyvin suuria ja vakavia esteitä, erittäinkin, jos otamme huomioon sen, että yli 50 desj. omistavilla suuromistajilla on hyvin paljon maata, nimittäin 79.440.000 desjatiinaa” (26 pnä maaliskuuta 1907, s. 1088 — talonpoika viittaa latifundioihin todistaakseen niiden hävit-

tämisen välttämättömyyttä; liberaali — todistaakseen pokkuroukimisen välttämättömyyttä). Shingarev pitäisi „mitä suurimpana onnettomuutena” sitä, jos kansa ottaisi maan itse (1355). Roditshev visertää satakielen lailla: „me emme lietso luokkavihaa, me haluaisimme unohtaa menneisyyden” (632, 16 pnä toukokuuta 1907). Kapustin veisaa samaa: „tehtävämme on kylvää kaikkialle rauhaa ja oikeudenmukaisuutta eikä kylvää ja lietsoa luokkavihaa” (1810, huhtikuun 9 pnä). Krupenskia kuohuttaa sosialistivallankumouksellisen Ziminin puhe sen vuoksi, että se on „täynnä vihaa omistavia luokkia kohtaan” (783, maaliskuun 19 pnä). Sanalla sanoen, luokkataistelun tuomitsemisessa kadetit ja oikeistolaiset ovat yksimielisiä. Mutta oikeistolaiset tietävät, mitä tekevät. Sille luokalle, jota vastaan taistelu suuntautuu, luokkataistelun julistaminen ei voi olla olematta vahingollista ja vaarallista. Oikeistolaiset suojelevat uskollisesti maaorjuuttajatilanherröjen etuja. Entä kadetit? He *käyvät taistelua* — sanovat, että käyvät taistelua! — he tahtovat „pakoittaa” tilanherröjä, joiden käsissä on valta, ja he tuomitsevat luokkataistelun! Sitenkö käyttäytyi todella taisteleva eikä tilanherröjen edessä nöyristelevä porvaristo esimerkiksi Ranskassa? Eikö se kutsunut kansaa taisteluun, eikö se lietsonut luokkavihaa, eikö se luonut luokkataisteluteoriaa?

3. OIKEISTOLAISTALONPOJAT

Todellisia oikeistolaistalonpoikia tavataan toisessa Duumassa vain poikkeuksena — tuskinpa muita kuin Rementshik (Minskin lääni), joka ei halua tietääkään minkäänlaisista yhteisöistä eikä minkäänlaisista „varannoista” ja puolustaa horjumatta omistusta (I Duumassa oli omistuksen puolesta paljon puolalaisia ja länsivenäläisiä talonpoikia). Mutta myös tämä Rementshik esiintyi „oikeudenmukaisen hinnoittelun” perustalla tapahtuvan luovutuksen puolesta (648), siis asiallisesti osoittautui kadetiksi. Toisen Duuman muut „oikeistolaistalonpojat” me erotamme erikoiseksi ryhmäksi siksi, että he ovat epäilemättä kadeteista vasemmalla. Ottakaa Petrotshenko (Vitebskin lääni). Hän aloittaa siitä, että „henkeen ja vereen asti tulee puolustamaan tsaaria ja isänmaata” (1614). Oikeistolaiset osoittavat suosiota. Mutta sitten hän siirtyy kysymykseen

„maanpuutteesta”. „Väitelkää miten paljon hyvänsä”, sanoo hän, „toista maapalloa te ette luo. Tämä maa pitää siis luovuttaa meille. Täällä joku puhujista sanoi, että meidän talonpoikamme ovat sivistymättömiä ja tietämättömiä ja siksi on tarpeetonta ja hyödytöntä antaa heille paljon maata, sillä yhtäkaikki se ei tuota hyötyä. Tietysti, maa tuotti meille ennen vähän hyötyä, nimittäin niille, joilla ei sitä ollut. Mitä tulee sivistymättömyytemme, niin emmehän me muuta pyydäkään kuin maata, jotta voisimme tyhmyydessämme sitä tonkia. Omasta puolestani olen sitä mieltä, että aateliselle on tietysti sopimatontakin touhuta maan kanssa. Täällä puhuttiin, että lain mukaan yksityisomistuksellisiin maihin ei saa koskea. Olen tietysti samaa mieltä siitä, että lakia täytyy noudattaa, mutta sitä varten, jotta maanpuute voitaisiin poistaa, täytyy kirjoittaa sellainen laki, että tämä kaikki voitaisiin tehdä lain nojalla. Ja ettei ketään pahoitettaisi, niin edustaja Kutler esitti hyviä ehtoja. Rikkaana miehenä hän tietysti sanoi kalliin hinnan — emmekä me talonpojat, jotka olemme köyhiä, voi niin paljon maksaa, mutta siitä, miten meidän tulisi elää — yhteisöinä, lohkoiloina vaiko huuttoreina, olen omasta puolestani sitä mieltä, että on annettava kaikkien elää siten, kuin kukin parhaaksi näkee” (1616).

Tämän oikeistolaistalonpojan ja Venäjän liberaalin välillä on kokonainen kiulu. Edellinen on sanoissa uskollinen vanhalle vallalle, mutta todellisuudessa hän pyrkii saamaan maata, taistelee tilanherroja vastaan eikä suostu maksamaan kadettilaisia lunastushintoja. Jälkimmäinen taistelee sanoissa kansan vapauden puolesta, mutta todellisuudessa järjestää talonpoikain saattamista toistamiseen tilanherrojen ja vanhan vallan orjuuteen. Jälkimmäinen voi kulkea vain oikealle, I Duumasta toiseen, II:sesta III:teen. Edellinen, pettyneenä sen suhteen, että hänelle „luovutetaan” maata, lähtee toiseen suuntaan. Meillä osoittautuu nähtävästi olevan sama matka paremminkin „oikeistolais”-talonpojan kanssa kuin „liberaalisen”, „demokraattisen” kadetin kanssa...

Ottakaa talonpoika Shimanski (Minskin lääni). „Minä tulin tänne puolustamaan uskontoa, tsaaria ja isänmaata ja vaatimaan maata... ei tietenkään ryöväämällä, vaan rauhallista tietä, oikeudenmukaisella hinnalla... Siksi ehdotan kaikkien talonpoikain puolesta Duman jäsenille, tilan-

herroille, että he nousisivat tälle puhujakorokkeelle ja sanoisivat, että he haluavat antaa talonpojille maata oikeudenmukaisella hinnalla, ja silloin meidän talonpoikamme tulevat tietysti kiittämään heitä, ja luulen, että tsaari-isäkin kiittää. Niiden tilanherrojen suhteen taas, jotka eivät sellaiseen suostu, ehdotan, että Valtakunnanduuma verottaisi heidän maitaan progressiivisella verolla, ja ajan mittaan hekin epäilemättä myöntyvät, sillä he tulevat tuntemaan, että suuri pala tarttuu kurkkuun” (1617).

Pakollisella luovutuksella ja oikeudenmukaisella hinnoittelulla tämä oikeistolaistalonpoika ymmärtää kokonaan toista, kuin mitä kadetit niillä tarkoittavat. Kadetit eivät petä ainoastaan vasemmistolaistalonpoikia, vaan *myöskin oikeistolaisia*. Se, millä tavalla oikeistolaistalonpojat suhtautuisivat maakomiteain muodostamisen kadettilaisiin suunnitelmiin (kutlerilaisesti vaiko tshuprovilaisesti: ks. „Agraarikysymys”, II osa), jos he tutustuisivat niihin, näkyy talonpoika Melnikin seuraavasta ehdotuksesta (loka-kuulainen; Minskin lääni). „Katson velvoitukseksi”, sanoi hän, „että (agraari-) komissioon tulee 60% talonpoikia, jotka käytännöllisesti tietävät tarpeen (!) ja tuntevat talonpoikaissäädyn tilan, eikä sellaisia talonpoikia, jotka ehkä kantavat vain talonpojan nimeä. Tämä on talonpoikain ja yleensä köyhän kansan hyvinvoinnin kysymys eikä siinä ole mitään poliittista merkitystä. Pitää valita sellaisia ihmisiä, jotka kykenevät ratkaisemaan tämän kysymyksen kansan hyväksi käytännöllisesti eikä poliittisesti” (1285). Nämä oikeistolaistalonpojat menevät kauaksi vasemmalle, kun vastavallankumous näyttää heille „köyhän kansan hyvinvoinnin kysymysten” poliittisen merkityksen!

Osoittaakseni, kuinka äärettömän kaukana toisistaan ovat monarkistisen talonpoikaiston edustajat ja monarkistisen porvariston edustajat, esitän otteita „progressistin”, pappi Tihvinskin puheesta, joka paikoittain puhui Talonpoikaisliiton ja Työryhmän nimessä. „Talonpoikaistomme yleensä rakastaa tsaaria”, puhui hän. „Kuinka haluaisinkaan olla näkymätön hattu ja itselentävä matto, lentää valtaistuimen eteen ja sanoa, todistaa: hallitsija, ensimmäinen vihollisesi, kansan ensimmäinen vihollinen on vastuuton ministeristö... Työtätekevä talonpoikaisto vaatii ainoastaan sitä, että toteutettaisiin tiukasti periaate: „kaikki maa — koko kansalle...” (lunastuskysymyksestä:)... „Älkää peljätkö,

herrat oikeistolaiset, luottakaa kansaamme, se ei jätä teitä osattomaksi. (Ääniä oikealta: „kiitos! kiitos!“.) Nyt siirryn niihin sanoihin, joita täällä puhui kansanvapauden puolueen selostaja. Hän sanoi, että kansanvapauden puolueen ohjelma ei ole kaukana talonpoikaiston ja Työryhmän ohjelmasta. Ei, herrat, se ohjelma on kaukana. Me kuulimme selostajalta: „olettakaamme, että ohjelmamme onkin vähemmän oikeudenmukainen, mutta se on käytännöllisempi“. Herrat, oikeudenmukaisuus uhrataan käytännöllisyyden näkökohtien hyväksi!” (789).

Poliittisen maailmankatsomuksensa puolesta tämä edustaja on kadetin tasolla. Mutta mikä ero onkaan hänen maalaisen naiiviutensa ja asianajajakunnan, virkamieskunnan, liberaalisen sanomalehdistön „hommamiesten” välillä!

4. PUOLUEETTOMAT TALONPOJAT

Puolueettomat talonpojat ovat erikoisen mielenkiintoisia maaseudun tiedottomimpien ja järjestymättömmimpien joukkojen mielipiteiden ilmaisijoina. Siksi esitämme otteita kaikkien puolueettomien talonpoikain puheista*, sitäkin suuremmalla syyllä, kun heitä ei ole paljon: Sahnó, Semjonov, Moroz ja Afanasjev.

„Herrat kansanedustajat”,—puhui Sahnó (Kievin lääni). „talonpoikaisedustajien on vaikea nousta tälle puhujakorokkeelle ja väittää rikkaita tilanherroja vastaan. Nykyään talonpojat elävät hyvin köyhästi siksi, kun heillä ei ole maata... Talonpoika joutuu kärsimään tilanherrain vuoksi, näkee kurjuutta, sillä tilanherra sortaa häntä kauheasti... Minkä vuoksi tilanherra saa pitää paljon maata, mutta talonpojan osaksi jää vain taivaan valtakunta?.. Niinpä siis, herrat kansanedustajat, kun talonpojat lähettivät minut tänne, evästivät he minua, että puolustaisin heidän etujaan, että heille annettaisiin maata ja vapaus, että kaikki kruunun, hallitsijasuvun, apanaasi-, yksityisomistukselliset ja luostarien maat luovutettaisiin pakollisesti ja korvauksetta... Tietäkää, herrat kansanedustajat, että nälkäinen ihminen ei voi istua rauhallisesti, kun hän näkee, että hänen hädästään huolimatta valta pitää tilanherrojen puolta. Hän ei voi olla haluamatta maata, vaikka se olisikin lain vastaista; hänet pakottaa puute. Nälkäinen ihminen on valmis kaikkeen, sillä puute pakottaa hänet olemaan mistään välittämättä, koska hän on nälkäinen ja köyhä” (1482—1486).

* Määritellessämme toisen Duuman edustajain kuuluvaisuutta eri ryhmiin tai puolueisiin käytimme itse Valtakunnanduuman virallista julkaisua: edustajaluetteloa puolueittain ja ryhmittäin. Eräät edustajat ovat siirtyneet puolueesta toiseen, mutta lehtitietojen perustalla niiden siirtymisten huomiointi on mahdotonta. Erilaisten lähteiden käyttäminen tässä kysymyksessä olisi sitä paitsi merkinnyt vain sen sotkemista.

Yhtä vilpitön ja yhtä voimakas yksinkertaisuudessaan on puolueettoman talonpojan Semjonovin puhe (Podolskin lääni, talonpoikain edustaja):

...„Karvas surkeus on juuri niissä talonpoikain eduissa. Talonpojat kärsivät koko ikänsä ilman maata. Kaksisataa vuotta he ovat odottaneet, eikä taivaasta lankeaisi heille hyvyttä, mutta sitä ei ole tullut. Maa on herroilla suurmaanomistajilla, jotka ovat saaneet tuon maan yhdessä iso-isiemme ja isiemme mukana, mutta maa on jumalan eikä tilanherran... Minä ymmärrän mainiosti, että maa kuuluu koko työtätekevälle kansalle, joka sitä viljelee... Edustaja Purishkevitch sanoo: „Vallankumous, apuun”, mitä se on? Ja jos heiltä otetaan maa pakollisella luovutuksella, niin he ovat vallankumous, emmekä me, me olemme kaikki taistelijoita, kohteliaita ihmisiä... Entä onko meillä 150 desjatiinaa niin kuin on papilla? entä luostareilla? entä kirkoilla? mitä varten ne sitä tarvitsevat? Ei, herrat, riittää aarteiden kokoamista ja niiden säilyttämistä taskuissa, pitää elää niin kuin kuuluu! Kyllä maa selvän ottaa, herrat, minä ymmärrän kaikki mainiosti, me olemme rehelliisiä kansalaisia, me emme harjoita politiikkaa, kuten eräs edellisistä puhujista sanoi... He (tilanherrat) vain maleksivat ja ovat kasvattaneet itselleen ihamahan meidän verestämme, meidän elinnesteistämme. Me tulemme muistamaan, emme tule tekemään heille sellaista vääryyttä, me annamme maata heillekin. Jos ruvetaan laskemaan, niin meille tulee 16 desjatiinaa jokaista taloutta kohti, ja herroille suurmaanomistajille jää vielä 50 desjatiinaa kullekin... Kansan tuhannet ja miljoonat kärsivät, mutta herrat pitävät kekereitä... Mutta kun on kysymyksessä sotapalvelus, niin tiedämme senkin: kun joku sairastui, sanotaan: „hänellä on kotiseudulla maata”. Mutta missä se hänen kotiseutunsa on? Kotiseutua ei olekaan. Kotiseutu on vain siinä, että hän on kirjoilla siellä, missä on syntynyt, ja on kirjoitettu, mitä uskontoa hän on, mutta maata ei hänellä ole. Nyt minä sanon: kansa pyyssi minua, että kirkon, luostarien, kruunun ja hallitsijasuvun maat ja pakollisesti luovutetut tilanherrain maat annettaisiin työkansalle, joka on niillä raatava; ja annettaisiin paikkakunnille: siellä ne kyllä järjestävät asian. Minä sanon teille, että kansa lähetti minut vaatimaan maata, vapautta ja täydellistä kansalaisoikeutta; ja me tulemme elämään emmekä osoita, että nuo ovat herroja, mutta nuo talonpoikia, vaan olemme kaikki ihmisiä ja olemme kaikki omalla paikallamme herroja” (1930—1934).

Kun luet „politiikkaa harjoittamattoman” talonpojan tällaisen puheen, niin käy kouraantuntuvan selväksi, että paitsi stolypinilaisen, myöskin kadettilaisen agrariohjelman toteuttaminen vaatii vuosikymmeniä järjestelmällistä väkivaltaa talonpoikaisjoukkoja kohtaan, kaikkien ajattelevien ja vapaasti toimimaan pyrkivien talonpoikain järjestelmällistä pieksämistä sekä kidutuksilla, vankiloilla ja karkoituksilla tuhoamista. Stolypin käsittää sen ja toimii sen mukaisesti. Liberaalisille virkamiehille ja professoreille ominaisen

tylsäjärkisyytensä vuoksi kadetit eivät osaksi käsittä sitä, osaksi salaavat sen ulkokultaisesti, „kainosti vaikenivat siitä”,— kuten 1861:n ja sitä seuraavien vuosien sotilasrankaisuretkikunnista. Mutta jos tuo järjestelmällinen ja mitään kaihtamaton väkivalta pirstoutuu johonkin sisäiseen tai ulkoiseen esteeseen, niin puolueeton rehellinen talonpoika, joka „ei harrasta politiikkaa”, luo Venäjistä talonpoikaisen tasavallan.

Talonpoika Moroz sanoi lyhyessä puheessaan suoraan: „Papeilta ja tilanherroilta pitää maa ottaa pois” (1955) ja vetosi sitten Evankeliumiin (porvarilliset vallankumoukselliset eivät ensi kertaa ammenna tunnuksiaan Evankeliumista)... „Jos et tuo papille leipää ja puolituoppista viinaa, niin hän ei edes lasta risti... Ja he puhuvat vielä pyhästä Evankeliumista ja lukevat: „anokaa, niin teille annetaan, kolkuttakaa, niin teille avataan”. Me anomme anomistamme, mutta meille ei anneta, kolkutamme, mutta ei anneta; mikä neuvoksi, pitää särkeä ovet ja ottaa? Herrat, älkää laskeko asiaa ovien särkemiseen, luovuttakaa vapaaehtoisesti, ja silloin tulee vapaus, sekä meille että teille tulee hyvä elämä” (1955).

Ja tässä puolueeton talonpoika Afanasjev, joka ei arvioi kasakoiden „kunnallistamista” kasakan näkökannalta, vaan „miltei muualtatulleen” näkökannalta. „Minun on heti alussa, herrat, sanottava, että olen Donin alueen talonpoikaiston edustaja, jota siellä on yli 1.000.000 ja josta vain minä yksin pääsin tänne; tästä jo näkyy, että me olemme siellä miltei muualtatalleita... Minua äärettömästi ihmetyttää: elättääkö Pietari todellakin maaseutua? Ei, päinvastoin. Palvelin aikoinaan Pietarissa yli kaksikymmentä vuotta, ja huomasin jo silloin, ettei Pietari elätä maaseutua, vaan maaseutu Pietaria. Samaa huomaan nytkin. Kaikki nämä mitä kauniimmat arkkitehtuurit, kaikki nämä luomukset, rakennukset, kaikki nämä kauniit, ihanat talot, kaikki nämä pystytetään samoin talonpoikain voimilla kuin pystytettiin 25 vuotta sitten... Purishkevitch toi esimerkin, että kasakalla on yli 20 desjatiinaa maata, ja tämä myöskin näkee nälkää... Miksi hän ei sanonut, missä tuo maa on? On maata, maata on myöskin Venäjällä, mutta kuka sen omistaa? Jos hän tiesi, että siellä on niin paljon maata, eikä sanonut sitä, niin hän on siis epäoikeudenmukainen ihminen, mutta jos hän ei tiennyt, niin ei olisi pitänyt ruveta siitä puhumaankaan.

Mutta jos hän todellakaan ei ehkä tiennyt, niin pyydän teitä, herrat, saalikaa sanoa hänelle, missä tuo maa on, paljonko sitä on, ja kuka sen omistaa. Jos se lasketaan, niin osoittautuu, että Donin Kasakkaväen alueella on yksityisillä hevossiitoslaitoksilla 753.546 desj. Muistutan vielä kalmukkilaisista hevossiitoslaitoksista, niin sanotuista paimentolaisleireistä. Siellä on yleensä kaikkiaan 165.708 desj. Sitten väliaikaisesti vuokrattuna on rikkailla ihmisillä 1.055.919 desj. Kaikki nuo maat ovat ihmisten hallussa, mutta ei niiden ihmisten hallussa, joita Purishkevitch luetteli, vaan ne ovat kulakeilla, pohatoilla, jotka sortavat meitä; saavat karjaa — meiltä nylkevät puolet, ja rupla desjatiinalta, ja rupla siitä elukasta, jolla me kynnämme, samaan aikaan kun meidän pitää ruokkia omat lapsemme sekä kasakkanaisia ja -lapsia. Juuri sen vuoksi meille nälkäkin ilmaantuu”. Ja sitten puhuja kertoo, että 8 hevosen toimittamisesta „ratsuväkeen” vuokraajat saavat kukin 2.700 desj.; talonpojat voisivat toimittaa enemmän. „Minä kerron teille, että halusin vakuuttaa hallituksellemme, että jättämällä tämän tekemättä se erehtyy pahasti. Kirjoitin „Selski Vestnikin” toimitukseen, että he julkaisisivat sen. Minulle vastattiin, ettei ole meidän asiamme opettaa hallitusta”. Näin muodoin „kunnallistetulla” maalla, joka on annettu alueen omaisuudeksi „epädemokraattinen keskushallitus” luo de facto* uusia tilanherroja: kunnallistaminen on Plehanovin keksinnön mukaan tae restauraatiota vastaan...

„Hallitus avasi meille leveät ovet maan hankkimiseksi Talonpoikaishankin kautta,— ne ovat niitä länkiä, jotka pantiin kaulaamme vuonna 1861. Se tahtoo siirtoasuttaa meidät Siperian alueille. ...eikö olisi parempi tehdä näin: siirtää sinne se henkilö, jolla on tuhansia desjatiinoja ja jolta jää maa, ja kuinka suuri joukko voikaan siitä maasta olla kylläinen (suosionosoituksia vasemmalta; ääniä oikealta: „se on vanhaa ja kulunutta”)... Japanin sotaan vein mobilisoituja sotamiehiäni niiden (tilanherrojen) maiden kautta, joista olen tässä puhunut. Meidän piti kulkea kokoontumispaikalle yli 2 vuorokauden. Sotamiehet kyselivät minulta: „minne sinä meitä viet?” Sanoin: „Japanin rajalle”.— „Mitä sinne?” — „Isänmaata puolustamaan”. Sotilashenkilönä tiesin, että isänmaata pitää puolustaa. Sotamiehet sanoivat minulle: „Lisetskien, Bezulovien, Podkopailovien maat — mikä isänmaa se on? Missä siinä meidän maa on? Sitä ei ole laisinkaan”. He sanoivat minulle sen, jota en voi jo kolmatta vuotta saada pois sydämeltäni... Niinpä siis, herrat, ...minun on yleensä sanottava, että kaikkien niiden oikeuksien mukaan, joita meillä Venäjällä on,

* — tosiasiallisesti. Toim.

ruhtinaista alkaen aatelisia, kasakoita ja porvareita myöten talonpoika-sanaa mainitsematta, kaikkien on oltava Venäjän kansalaisia ja omat-tava maata — kaikkien niiden, jotka tekevät sillä työtä, panevat siihen työtään, vaalivat ja rakastavat sitä. Tee työtä, hikoile ja käytä sitä. Mutta jos et halua sillä elää, jos et halua tehdä sillä työtä, et halua panna siihen työtäsi, niin sinulla ei ole oikeutta myöskään sen omaa-miseen" (1974) (26. istunto, 12. IV. 1907).

„Talonpoika-sanaa mainitsematta"! Tuo erinomainen lausuma purkautui talonpojan „sydämen syvyydestä", talonpojan, joka haluaa repiä hajalle maanhallinnan säätyperus-tan („kaikki ne oikeudet, joita meillä Venäjällä on"), haluaa hävittää alimman säädyn, talonpoikaissäädyn nimenkin. „Tulkoot kaikki kansalaisiksi". Työätekevien yhtäläinen oikeus maahan ei ole mitään muuta kuin loppuun saakka johdonmukaisesti esitetty *isäntämiehen* katsantokanta maahan. *Ei minkäänlaisia muita* maanhallinnan *perustoja* (sen-tapaisia kuin maanhallinta „palveluksesta" kasakoilla j.n.e.), ei minkäänlaisia muita näkökohtia, ei minkäänlaisia muita suhteita kuin *isännän* oikeus maahan, maan „vaalimisen" näkökohdat, maahan „työtä panevan" suhteet. Juuri sellai-nen näkökanta pitääkin olla farmarilla, joka tahtoo vapaata taloutta vapaalla maalla, kaiken sivullisen, häiritsevän, vanhan hävittämistä, *kaikkien entisten maanhallintamuotojen* hävittämistä. Eikö marxilaisen puolelta olisi harkitse-mattoman doktriinin tyhmää soveltamista, jos hän neuvoisi tuollaista isäntää luopumaan kansallistamisesta ja opettaisi hänelle pitämään osuusmaan yksityisomistusta edullisena?

Ensimmäisessä Duumassa talonpoika Merkulov (Kurskin lääni) toi ilmi sen saman ajatuksen talonpoikain osuusmai-den kansallistamisesta, jonka esitimme edellä Talonpoikais-liiton edustajakokouksia koskevista tiedoista. „Pelotellaan sillä", sanoi Merkulov, „että talonpoikakaan ei eroa siitä maatilukusta, joka hänellä nykyään on. Siihen minä sanon: kuka sen heiltä ottaa? Sillä täydellisen kansallistamisen tapauksessakin menetetään vain se maa, jota isäntä ei viljele omin voimin, vaan palkkatyön avulla" (18. istunto, touko-kuun 30 pnä 1906, s. 822).

Näin puhuu talonpoika, jolla hänen omien sanojensa mukaan on 60 desj. maata omaisuutena; palkkatyön hävittäminen tai sen kieltäminen kapitalistisessa yhteiskunnassa on tietenkin lapsellinen ajatus, mutta meidän on karsittava virheelliset ajatukset nimenomaan siellä, missä virheellisyys

alkaa,— alkaen „sosialisoimisesta” ja palkkatyön kieltämisestä * eikä kansallistamisesta.

Tämä sama talonpoika Merkulov väitti kadettilaista 42:n lakiehdotusta vastaan, joka lankeaa yhteen kunnallistamisen kanssa siinä suhteessa, että osuusmaat jäävät omaisuudeksi ja tilanherrojen maat luovutetaan käytettäväksi. Se on „jonkinlainen siirtymisaste järjestelmästä toiseen”... „yhden sijasta syntyy kaksi hallintaa: yksityisomistus ja vuokra-
käyttö, s.o. kaksi maanhallintamuotoa, jotka eivät ole ainoastaan yhteensopimattomia, vaan suorastaan vastakohtaisia” (823).

5. NARODNIKKI-INTELLIGENTIT

Narodnikki-intelligenttien, erittäinkin kansansosialistien, s.o. narodnikkilaisuuden opportunistien, puheissa pitää erottaa kaksi virtausta: toisaalta talonpoikaisjoukkojen etujen vilpittömän puolustaminen — tässä suhteessa heidän puheensa tekevät ymmärrettävistä syistä verrattomasti heikomman vaikutuksen kuin „politiikkaa harrastamattomien” talonpoikien puheet; toisaalta eräänlainen kadettilainen henki, jotain intelligenttimäisesti proporvarillista, pyrkimystä valtakunnalliseen katsantokantaan. On itsestään selvää, että *erotukseksi talonpojista* heillä on havaittavissa *doktriini*: he eivät taistele välittömästi käsitettävien puutteen ja hädän nimessä, vaan tietyn opin, katsantokantojen systeemin nimessä, jotka esittävät taistelun sisälön vääristellyssä muodossa.

„Maa työtätekeville”, — julistaa hra Karavajev ensimmäisessä puheessaan ja luonnehtii stolypinilaisen agrari-lainsäädännön sen 87. pykälän mukaan „yhteisön hävittämiseksi”, „poliittiseksi päämääräksi”: „erikoisen maalaisporvariston luokan muodostamiseksi”.

„Me tiedämme, että todellisuudessa nämä talonpojat ovat taantumuksen ensimmäinen tuki, ovat virkavallan varma tuki. Mutta noita laskelemaan tehdessä hallitus erehtyi pahasti: samalla tulee olemaan talonpoikaisproletariaatti. En tiedä, kumpi on parempi: talonpoikaisproletariaatti vaiko nykyinen vähämainen talonpoikaisto, joka vissien toimenpiteiden avulla voisi saada riittävän määrän maata” (722).

* Tuota virheellistä aatetta *meidän* ei tarvitse edes „karsiakaan”, sillä itse „tervejärkiset” trudovikit ovat „tervejärkisten” herrojen Peshehonovien johdolla ja heidän kanssaan *jo karsineet sen pois*.

Tässä kuultaa taantumuksellinen narodnikkilaisuus hra V. V:n hengessä: „parempi” kenelle? valtiolleko? tilanherravaiko porvarilliselle valtiolle? Ja miksi proletariaatti ei ole „parempi”? Siksi, että vähäinen talonpoikaisto „voisi saada” — s.o. että se voitaisiin helpommin rauhoittaa, helpommin siirtää järjestyksen leiriin kuin proletariaatti? Niin käy hra Karavajevilla: hän aivan kuin haluaa neuvoa Stolypinille ja kumppaneille varmemman „takeen” yhteiskunnallista vallankumousta *vastaan!*

Jos hra Karavajev olisi oleellisesti oikeassa, niin marxilaiset eivät voisi kannattaa tilanherrojen maiden konfiskointia Venäjällä. Mutta hra Karavajev on väärässä, sillä stolypinilainen „tie” luo enemmän paupereita kuin prolettaareja, hidastaen — talonpoikaisvallankumoukseen verrattuna — kapitalismin kehitystä. Itsehän Karavajev sanoi, ja sanoi aivan oikein, että stolypinilainen politiikka rikastuttaa (ei uusia, porvarillisia aineksia, ei farmari-kapitalisteja, vaan) *nykyisiä* tilanherroja, jotka hoitavat talouttaan puolittain maaorjuudelliseen tapaan. Vuonna 1895 oli maan hinta „Talonpoikais”-pankin kautta myytessä 51 rpl. desjatiinalta, mutta vuonna 1906 — 126 rpl. (Karavajev 47. istunnossa, toukokuun 26 pnä 1907, s. 1189). Ja hra Karavajevin puoluekumppanit herrat Volk-Karatshevski ja Delarov valaisivat noiden numeroiden merkitystä vieläkin selväpiirteisemmin. Delarov osoitti, että „vuoteen 1905 mennessä yli 20 vuotisen olemassaolonsa aikana Talonpoikaispankki osti kaikkiaan vain 7,5 miljoonaa desj.”; vuoden 1905 marraskuun 3 päivästä vuoden 1907 huhtikuun 1 päivään pankki osti 3,8 milj. desj. Vuonna 1900 hinta oli 80 rpl. desjatiinalta, vuonna 1902 — 108; vuonna 1903, ennen agraariliikettä ja ennen Venäjän vallankumousta se oli 109 rpl. Nyt se on 126 rpl. „Samaan aikaan kun koko Venäjä kärsi suuria menetyksiä Venäjän vallankumouksen johdosta, samaan aikaan Venäjän suurmaanomitajat *kasasivat suuria pääomia*. Siinä ajassa heille siirtyi yli 60 miljoonaa ruplaa kansan rahoja” (1220 — pitäen „oikeana” hintana 109 rpl.). Mutta tunnustamatta minkäänlaista hintaa „oikeaksi” ja yksinkertaisesti todeten hra Volk-Karatshevski pitää paljoa totuudenmukaisempana, että hallitus on maksanut tilanherroille vuoden 1905 marraskuun 3 päivän jälkeen 52 milj. rpl. talonpoikain ostamien maiden laskuun ja 242 milj. rpl. omaan laskuunsa, yhteensä „*aate-*

lisille tilanherroille maksettiin kansan varoja 295 milj. rpl." (1080. Kursivointi kaikkialla meidän). Tuo kaikki on tietenkin vain pieni osanen siitä, mitä junkkerimainen porvarillinen agraarikehitys Venäjälle maksaa, minkälainen on se *pakkovero*, joka pannaan tuotantovoimien kasvun kannettavaksi maaorjuuttajatilanherrojen ja byrokraattien hyväksi! Tämän pakkoveron, joka tilanherroille maksetaan Venäjän kehityksen vapaudesta, säilyttävät myöskin kadetit (lunastus). Sitävastoin farmarien porvarillisen tasavallan olisi pakko käyttää tuollaiset summat maanviljelyksen tuotantovoimien kehittämiseen uuden järjestelmän aikana *.

Lopuksi, narodnikki-intelligenttien aktiiviin on merkittävä ehdottomasti se, että päinvastoin kuin Bobrinskit ja Kutlerit he käsittävät sen, että kansaa petettiin vuonna 1861, he eivät nimitä surullisen kuuluisaa reformia suureksi, vaan „tilanherrojen etujen mukaisesti toteutetuksi” reformiksi (Karavajev, 1193). Todellisuus — sanoi hra Karavajev aivan oikein reforminjälkeisestä kaudesta — „ylitti” niiden henkilöiden „synkimmätkin ennustukset”, jotka vuonna 1861 puolsivat talonpoikien etuja.

Kysymyksessä talonpoikaisesta maanomistuksesta hra Karavajev suoraan asetti sen huolenpidon vastapainoksi, jota hallitus on osoittanut tuota maanomistusta kohtaan, kysymyksen talonpojille: „Herrat talonpoikaisedustajat, te olette kansan edustajia. Elämäne on talonpoikaiselämää, tietoisuutenne talonpojan tietoisuutta. Kun te lähditte kotipaikoiltanne, niin valittivatko valitsijanne sitä, ettei heillä ole varmuutta maanhallintakysymyksessä? Asettivatko he ensimmäiseksi tehtäväksenne Duumassa, ensimmäiseksi vaatimukseksenne: „Katsokaa vain, että varmistatte maan yksityisomaisuudeksi, muutoin ette täytä meidän evästystämme”. Ei, te sanotte, sellaista evästystä meille ei annettu” (1185).

Talonpojat eivät kumonnettu tuota lausuntoa, vaan vahvistivat sen puheidensa koko sisällöllä. Eikä niin käynyt

* Vertaa *Kautsky*: „Agraarikysymys Venäjällä” tavattoman suurten pääomien käyttämisen välttämättömyydestä talonpoikaiston agrikulttuurin edistämiseen. „Kunnallistajat” voivat väittää tätä vastaan: porvarillinen tasavalta käyttää varoja tasavallan sotajoukkoihin, mutta demokraattinen zemstvo sen sijaan... epädemokraattinen keskusvalta, herttaiset herrat kunnallistajat, ottaa siltä rahall Jo tuollaisen zemstvon syntyminenkin on epädemokraattisen keskusvallan aikana mahdotonta, se on poroporvarin kaino toivomus. Realista on vain suhde porvarillisen tasavallan (joka toisiin valtioihin verrattuna käyttää eniten tuotantovoimien kehittämiseen — esimerkiksi: Pohjois-Amerikka) ja porvarillisen monarkian välillä (joka maksaa kymmeniä vuosia *pakkoveroa* junkkereille, esimerkki: Saksa).

tietenkään siksi, että venäläinen talonpoika olisi „yhteisömielinen”, „omistuksen vastustaja”, vaan siksi, että taloudelliset olot sanelevat hänelle *nykyään* kaikkien vanhojen maanhallintamuotojen hävittämisen tehtävän uuden talouden luomiseksi.

Narodnikki-intelligenttien passiiviin on merkittävä heidän suorialupaavat jaarittelunsa talonpoikaisen maanhallinnan „normeista”. „Luulen jokaisen olevan samaa mieltä siitä, että maakysymyksen oikein ratkaisemiseksi”, lausui hra Karavajev, „tarvitaan seuraavat tiedot: ennen kaikkea se maanormi, joka tarvitaan elämiseen, kulutukseen perustuva normi, ja siihen, että koko työ määrä tulisi käyetyksi — työhön perustuva normi. Täytyy tarkalleen tietää talonpojilla olevan maan määrä, — se tekee mahdolliseksi laskea, paljonko maata puuttuu. Edelleen täytyy tietää, paljonko maata voidaan antaa?” (1186).

Me olemme päättäväisesti tuollaista mielipidettä vastaan. Ja *talonpoikain Duumassa antamien lausuntojen perusteella* väitämme, että siinä on *talonpojille vieraan* intelligentti-byrokratismin ainesta. Talonpojat eivät puhu „normeista”. Normit ovat byrokraattista keksintöä, vuoden 1861 kirotn maaorjuudellisen reformin peruja. Varman luokkavaiston ohjaamat talonpojat panevat pääpainon tilanherrojen maanomistuksen hävittämiseen eivätkä „normeihin”. Kysymys ei ole siinä, paljonko maata „tarvitaan”. „Toista maapalloa ette luo”, kuten edellä mainittu puolueeton talonpoika erinomaisesti sanoi. Kysymys on siinä, että hävitetään *sortavat* maaorjuudelliset latifundiot, jotka ansaitsevat tulla hävitettyiksi siinäkin tapauksessa, että „normit” saavutetaan siitä huolimatta. Intelligentti-narodnikilla asia luisuu siihen, että jos „normi” on saavutettu, niin ehkä tilanherroihin ei tarvitse kajotakaan. Talonpoikien ajatuksenkulku on toinen: „talonpojat, *karistakaa heidät* (tilanherrat) harteiltanne” — sanoi talonpoika Pjanyh (eserrä) II Duumassa (16. istunto, maaliskuun 26 pñä 1907, s. 1101). Tilanherroja ei pidä karistaa harteilta siksi, että „normia” ei synny, vaan siksi, että maanviljelijäisäntä ei halua kantaa harteillaan aaseja eikä iilimatoja. Kumpikin päätelmä on „kaksi eri asiaa”.

Erinomaisella käytännöllisyyden vaistolla talonpoika normeista puhumatta „tarttuu härkää sarvista”. Kysymys on siitä, *kuka* nuo normit tulee säätämään? Pappi Pojarkov ilmaisi sen mainiosti I Duumassa. „Ihmiselle aiotaan säätää

maanormi”, sanoi hän. „*Kuka tuon normin tulee säätämään?* Jos talonpojat itse, niin he eivät tietysti tee itselleen vääryyttä, mutta jos yhdessä talonpoikain kanssa normia tulevat säätämään myös maanomistajat, niin on vielä kysymyksenalaista, kuka pääsee voitolle normia laadittaessa” (12. istunto, toukokuun 19 pnä 1906, s. 488).

Tämä antaa osuvan iskun koko normijaarittelulle.

Kadeteilla se ei ole jaarittelua, vaan talonpoikain etujen suoranaista *kavaltamista* tilanherrain hyväksi. Ja hyväsydäminen kyläpappi, hra Pojarkov, joka arvattavasti on nähnyt liberaalisia tilanherroja kotonaan maaseudulla teoissa, hoksasi vaistomaisesti, missä siinä on petos.

„Niin ikään pelätään”, sanoi samainen Pojarkov, „että tulee paljon virkamiehiä! Kyllä talonpojat jakavat maat itse!” (488—489). Juuri siinä on kysymyksen ydin. „Normit” todellakin tuoksahtavat virkamiehistöltä. Talonpojat puhuvat toista: jaamme itse paikkakunnilla. Siitä johtuu paikallisten maakomiteoiden aate, joka ilmaisee talonpoikaiston oikeita etuja vallankumouksessa ja herättää luonnollisesti liberaalisten heittoiden vihaa *. *Kansallistamisen tällaisen* suunnitelman perustalla valtion tehtäväksi jää vain määrittellä se, millainen maa voi olla *siirtoasuttamisvarantona* tai vaatia erikoista puuttumista („metsät ja vesistöt, joilla on yleisvaltakunnallinen merkitys”, kuten nykyisessä ohjelmassamme sanotaan), s.o. sen tehtäväksi jää *vain se*, minkä „*kunnallistajatkin*” katsovat *välttämättömäksi siirtää demokraattisen valtion*” (olisi pitänyt sanoa: tasavallan) hallintaan.

Verratessamme puheita normeista taloudellisiin tosioihin havaitsemme heti, että talonpojat ovat toimenmiehiä, mutta intelligentti-narodnikit — sanamiehiä. „Työhön perustuvalla” normilla olisi *vakava* merkitys, jos yritettäisiin kieltää palkkatyö. Talonpoikain enemmistö on viskannut nuo yritykset yli laidan, ja kansansosialistit ovat tunnustaneet ne mahdottomiksi. Kun kerran asia on siten, niin kysymys „normeista” raukeaa ja jäljelle jää jakaminen isäntien kyseisen lukumäärän kesken. „Kulutukseen perustuva” normi on kurjuusnormi, ja kapitalistisessa yhteiskunnassa

* Työläishallitukset kaupungeissa, talonpoikaismokiteat kylissä (jotka viisillä ajankohdalla muuttuvat yleisellä j.n.e. äänioikeudella valittaviksi).— sellainen on voittoisan vallankumouksen, s.o. proletariaatin ja talonpoikaiston diktatuurin, organisaation ainoa mahdollinen muoto. Ei ole ihme, että liberaalit vihaavat näitä vapauden puolesta taistelevien luokkien organisaatiomuotoja!

talonpoikaisto tulee aina karkaamaan kaupunkeihin sellaista „normia” pakoon (siitä erikseen tuonnempana). Siis tässäkin kysymys ei ole laisinkaan „normista” (joka sitä paitsi muuttuu jokaisen kulttuurissa ja tekniikassa tapahtuvan muutoksen jälkeen), vaan jakamisesta kyseisen isäntämäärän kesken, „valikoinnista” todellisten, maata „vaalimaan” kykenevien isäntien (sekä työllä että pääomalla), ja niiden kelvottomien isäntien välillä, joita ei voida pidättää maanviljelyksessä ja joiden pidättämisen yritys olisi taantumuksellista.

Eriskummallisuutena, joka osoittaa, mihin narodnikkilaiset *teoriat* herroja narodnikkeja vievät, esitämme hra Karavajevin viittauksen *Tanskaun*. Eurooppa nähkääs „juuttui yksityisomistukseen”, mutta meidän yhteisöimme „auttaa ratkaisemaan kooperaatiotehtävän”. „Tanska on tässä suhteessa loistava esimerkki”. Esimerkki on todellakin *loistava* — narodnikkeja vastaan. Tanskassa me näemme mitä tyypillisimmän *porvarillisen* talonpoikaiston, joka on keskittänyt sekä lypsykarjan (ks. „Agraarikysymys ja „Marxin arvostelijat””, X § *) että maan. Tanskan maanviljelystalouksien yleisestä lukumäärästä 68,3%:lla on maata 1 hartkorniin saakka, s.o. noin 9 desj. Niillä on yhteensä 11,1% kaikesta maasta. Vastakkaisella puolella on 12,6% talouksia, joilla on 4 hartkornia ja enemmän (*36 desjatiinaa ja enemmän*); niillä on 62% koko maasta (*N. S. „Agraariohjelmia”, „Novyi mir’in” julkaisu, s. 7*). Selitykset ovat tarpeettomia.

Mielenkiintoista on panna merkille, että I Duumassa liberaali Hertenstein käytti Tanskaa valttinaan, mutta oikeistolaiset väittivät vastaan (kummassakin Duumassa): Tanskassa on talonpoikainen *omistus*. Maan kansallistaminen on meillä tarpeen, jotta vanhat taloudet saisivat vapaasti uudelleenjärjestyä „aidoista vapautetulla” maalla „tanskalaiseen tapaan”, eikä asia ole kiinni vuokran muuttamisessa omistukseksi, jos itse talonpojat sitä vaativat, sillä koko porvaristo ja virkavalta aina auttavat talonpoikaistoa *sellaisessa asiassa*. Ja sitä paitsi kapitalismin kehitys (kehitys „tanskalaiseen tapaan”) käy kansallistamisen oloissa maan yksityisomistuksen lakkauttamisen seurauksena *nopeammin*.

* Ks. tätä osaa, ss. 159—169. *Toim.*

6. TALONPOIKA-TRUDOVIKIT (NARODNIKIT)

Asiallisesti *eivät* talonpoika-trudovikit ja talonpoikaeserrät *eroa* puolueettomista talonpojista. Vertaillianne kumpienkin puheita te näette selvästi samat tarpeet, samat vaatimukset, saman maailmankäsityksen. Puolueeseen kuuluvilla talonpojilla on vain enemmän tietoisuutta, selvempi esitystapa, täydellisempi käsitys kysymyksen eri puolten keskinäisestä riippuvaisuudesta.

Miltei parhain oli talonpoika Kiseljovin, trudovikin, puhe toisen Duuman 26. istunnossa (huhtikuun 12 pnä 1907). Vastapainoksi liberaalisen virkamiespahasen „valtakunnalliselle näkökannalle” siinä siirretään välittömästi painopiste siihen, että „hallituksemme koko sisäpolitiikka, jota *tosiasiallisesti* ohjaavat tilanherra-maanomistajat, on kokonaan suunnattu maan säilyttämiseen sen nykyisten haltijain käsissä” (1943). Puhuja osoittaa, että juuri sen vuoksi kansaa pidetään „läpipääsemättömässä pimeydessä”, ja pysähtyy lokakuulaisen ruhtinas Svjatopolk-Mirskin puheeseen. „Te ette ole tietenkään unohtaneet hänen hirvittäviä sanojaan: „heittäkää pois kaikki ajatuksetkin talonpoikaisen maanhallinnan alan suurentamisesta. Säilyttäkää ja tukekaa yksityisomistajia. Ilman tilanherroja meidän harmaa, sivistymätön talonpoikaismassamme on lauma ilman paimenta”. Talonpoikatoverit, tarvitseeko tähän jotain lisätä, jotta te käsittäisitte, minkälaisia ovat ne pyrkimykset, joita noiden herrojen — meidän hyväntekijäimme — ajatuksissa piilee? Eikö teille ole selvää, että he yhä edelleenkin ikävöivät ja muistelevat maaorjuutta? Ei, herrat paimenet, riittää... Haluaisin vain, että koko harmaa talonpoikainen Venäjä, koko Venäjän maa painaisi visusti mieleensä nuo jalosukuisen Rurikovitshin sanat, että nuo sanat palaisivat tulena jokaisen talonpojan sisimmässä ja aurinkoakin kirkkaammin valaisisivat sitä kuilua, joka on meidän ja kutsumattomien hyväntekijäin välillä. Riittää, herrat paimenet... Riittää, me emme tarvitse paimenia, vaan johtajia, joita pystymme löytämään ilman teitäkin, ja heidän kanssaan me löydämme tien valoon, totuuteen, löydämme tien myöskin luvattuun maahan” (1947).

Trudovikki on kokonaisuudessaan vallankumouksellisen porvarin kannalla, joka pettyy luullessaan, että maan kansallistaminen antaa „luvatun maan”, mutta joka taistelee

uhrautuvaisesti *tämän* vallankumouksen puolesta ja suhtautuu suuttumuksella ajatukseen sen kantavuuden tyypistämistä: „Kansanvapauden puolue kieltäytyy agraarikysymyksen oikeudenmukaisesta ratkaisemisesta... Herrat kansanedustajat, voiko lakiasäättävä laitos, jollainen Valta-kunnanduuma on, luopua toiminnassaan oikeudenmukaisuudesta käytännöllisyyden hyväksi? Voitteko te säättää lakeja tietäen etukäteen, että ne ovat epäoikeudenmukaisia?.. Eivätkö teille todellakaan riitä ne epäoikeudenmukaiset lait, joilla virkavaltamme on meitä palkinnut, kun meidän pitäisi vielä itsemme niitä luoda?.. Te tiedätte mainiosti, että käytännöllisten näkökohtien vuoksi — Venäjän rauhoittamiseksi — meillä on lähetetty rankaisuretkikuntia, koko Venäjä on julistettu poikkeustilaan; käytännöllisten näkökohtien vuoksi on otettu käytäntöön kenttäoikeudet. Mutta sano-kaapa minulle, kuka meistä on ihastunut tuohon käytännöllisyyteen? Ettekö te kaikki ole kironneet sitä? Älkää asettako kysymystä, kuten täällä eräät asettivat” (puhuja viittaa nähtävästi kadettilaiseen tilanherraan Tatarinoviin, joka puhui 24. istunnossa, huhtikuun 9 p:nä: „oikeudenmukaisuus, herrat, on verrattain ehdollinen käsite”, „oikeudenmukaisuus — se on sellainen ihanne, johon me kaikki pyrimme, mutta tuo ihanne jää” (kadetilla) „vain ihanteeksi, ja tuleeko mahdollisuutta sen tosiasiallista toteuttamista varten, se on minulle kysymys”, 1779) — „mitä on oikeudenmukaisuus? Ihminen — siinä on oikeudenmukaisuus. Kun ihminen on kerran syntynyt, niin on oikeudenmukaista, että hän eläisi, ja sitä varten on oikeudenmukaista, että hänellä olisi mahdollisuus hankkia itselleen työllä leipä-pala”...

Siinä näette: tämä talonpoikaiston ideologi on XVIII vuosisadan ranskalaisen valistajan tyypillisellä katsantokannalla. Hän ei ymmärrä *tämän valistajan* oikeudenmukaisuuden historiallista rajoittuneisuutta, historiallisesti määrättyä sisältöä. Mutta hän *tahtoo* — ja se luokka, jota hän edustaa, *voi* tämän abstraktisen oikeudenmukaisuuden nimessä *hävittää täydellisesti* kaikki keskiaikaisuuden jätteet. Juuri tuo *reaalinen* historiallinen sisältö onkin kysymyksen asettamisessa: ei mitään „käytännöllisiä” näkökohtia oikeudenmukaisuuden vahingoksi. Lue: ei mitään myönnytyksiä keskiaikaisuudelle, tilanherroille, vanhalle vallalle. Se on Konventin toimihenkilön kieltä. Mutta

liberaali Tatarinoville porvarillisen vapauden „ihanne” „jää vain ihanteeksi”, jonka puolesta hän ei vakavasti taistele, ei uhraa kaikkeaan sen toteuttamiseksi, vaan menee kauppoihin tilanherran kanssa. Kiseljovit voivat viedä kansan voittoisaan porvarilliseen vallankumoukseen, Tatarinovit vain petturuuteen.

....„Käytännöllisyyden nimessä kansanvapauden puolue ehdottaa, ettei luotaisi minkäänlaista oikeutta maahan. Se pelkää, että sellainen oikeus vetää maaseudulle suuria ihmisjoukkoja kaupungista, ja siinä tapauksessa kullekin tulee maata vähän. Haluaisin ennen kaikkea kysyä, mitä on oikeus maahan? Oikeus maahan on oikeus työhön, se on oikeus leipään, se on oikeus elämään, se on jokaisen ihmisen eittämätön oikeus. Kuinka me siis voisimme riistää joltain tämän oikeuden? Kansanvapauden puolue sanoo, että jos kaikille kansalaisille annettaisiin sellainen oikeus ja jaettaisiin maa heidän kesken, niin kullekin tulisi sitä vähän. Mutta eihän oikeus ja sen käytännöllinen toteuttaminen ole lainkaan yhtä ja samaa. Jokaisella teistä, jotka täällä istutte, on oikeus asua jossain Tshuhlomissa, mutta kuitenkin te asutte täällä, ja päinvastoin niillä, jotka asuvat Tshuhlomissa, on samanlainen oikeus asua Pietarissa, mutta kuitenkin he pysyttelevät pesässään. Sen vuoksi on kerrassaan aiheellonta pelätä, että maansaantioikeuden myöntäminen kaikille, jotka haluavat viljellä maata, vetää kaupungista suuria ihmisjoukkoja. Kaupungista lähtevät maalle vain ne, jotka eivät ole katkaisseet siihen yhteyksiään vielä nykyäänkään,— maalle lähtevät vain ne, jotka ovat vasta joku aika sitten tulleet kaupunkiin... Sellaiset ihmiset, joilla on kaupungissa todella pysyvä ja turvattu ansiotyö, eivät lähde maalle... Olen sitä mieltä, että vain maan yksityisomistuksen täydellinen ja lopullinen lakkauttaminen... j.n.e. ...vain sellaisen ratkaisun voimme tunnustaa tyydyttäväksi” (1950).

Tämä trudovikille tyypillinen lauselmä asettaa meille mielenkiintoisen kysymyksen: onko eroa *näiden* työoikeutta koskevien puheiden ja niiden puheiden välillä, joita vuoden 1848 ranskalaiset pikkuporvarilliset demokraatit pitivät oikeudesta työhön? Ne ovat kummatkin epäilemättömästi porvarillisen demokraatin dek'lamaatiota, joka ilmaisee *hämärästi* taistelun todellisen historiallisen sisällön. Mutta trudovikin deklamaatio ilmaisee *hämärästi porvarillisen* vallankumouksen todelliset *tehtävät*, vallankumouksen, joka objektiivisten ehtojen perustalla on mahdollinen (s.o. XX vuosisadan Venäjällä on mahdollinen talonpoikainen agraarivallankumous),— mutta vuoden 1848 ranskalaisen Kleinbürger'in * deklamaatio ilmaisee *hämärästi sosialistisen* vallankumouksen tehtäviä, vallankumouksen, joka

* — pikkuporvarin. Toim.

Ranskassa viime vuosisadan puolivälissä oli mahdoton. Toisin sanoen: XIX vuosisadan puolivälissä eläneen ranskalaisen työläisen oikeus työhön ilmaisi halua uudistaa *koko* pientuotanto kooperaation, sosialismin y.m. perustoilla, mutta se oli *taloudellisesti* mahdotonta. XX vuosisadan venäläisen talonpojan oikeus työhön ilmaisee halua uudistaa pieni *maanviljelystuotanto kansallistetulla* maalla, ja se on *taloudellisesti* täysin mahdollista. XX vuosisadan venäläisen talonpojan „oikeudessa työhön” on, paitsi väärää socialistista teoriaa, reaalinen porvarillinen sisältö. XIX vuosisadan puolivälin ranskalaisen pikkuporvarin ja työläisen oikeudessa työhön ei ole *mitään* muuta kuin väärä sosialistinen teoria. Juuri tätä eroa monet marxilaisistamme eivät huomaa.

Trudovikki itse osoittaa teoriansa *reaalisen* sisällön: maahan *eivät* käy käsiksi *kaikki*, vaikka kaikilla „on yhtäläinen oikeus” maahan. On selvää, että maahan käyvät käsiksi eli asettuvat sitä viljelemään *vain isännät*. Maan yksityisomistuksen lakkauttaminen on kaikkien esteiden poistamista *isäntien* asettumiselta maalle.

Ei ole ihme, että Kiseljov, joka on täynnä rajatonta uskoa talonpoikaisvallankumoukseen ja halua palvella sitä, puhuu inholla kadeteista, heidän halustaan ottaa pois vain osa maasta eikä kaikkea,— pakoittaa maksamaan maasta,— antaa asia „maaelimille, joiden nimitys on tuntematon” — sanalla sanoen „kansanvapauden puolueen kynimästä tiaisesti” (1950—1951). Ei myöskään ole ihme, että Strulessa ja hänen kaltaisissaan *täytyi* nousta viha trudovikkeja kohtaan erikoisesti II Duuman jälkeen: niin kauan kuin venäläinen talonpoika on trudovikki, eivät kadettien suunnitelmat voi onnistua. Mutta kun venäläinen talonpoika lakkaa olemasta trudovikki, niin silloin kadetin ja lokakuulaisen välinen ero katoaa lopullisesti!

Mainitsemme lyhyesti muista puhujista. Talonpoika Netshitailo: „Ne ihmiset, jotka ovat juoneet itsensä täyteen verta, imeneet kyllikseen talonpoikain ytimiä, nimittävät talonpoikia moukiksi” (779). Golovin keskeyttää: tilanherra saa loukata talonpoikaa, mutta talonpoika... tilanherraa? „Nämä maat ovat kansalle kuuluvia maita,— meille sanotaan: ostakaa niitä. Olemmeko me sitten ulkomaalaisia, tulokkaita Englannista, Ranskasta j.n.e.? Me olemme tšekäläistä kansaa, minkä vuoksi meidän pitäisi ostaa omaa

maatamme? Olemme ne jo lunastaneet kymmeniä kertoja verellämme, hiellämme ja rahoillamme” (780).

Talonpoika Kirnosov (Saratovin lääni): „Nykyään me emme puhu mistään muusta kuin maasta; meille taaskin sanotaan: se on pyhää, koskematonta. Minun mielestäni ei voi olla niin, että se olisi koskematonta; *kerran kansa sitä haluaa, niin ei voi olla mitään koskematonta* *. (Ääni oikealta: „ohhoh!”.) Oikein: ohhoh! (Suosionosoituksia vasemmalta.) Herrat aateliset, luuletteko te, ettemme me tiedä, kun te pelasitte meitä kortilla, kun te vaihdoitte meitä koiriin? Tiedämme, se kaikki oli teidän pyhää, koskematonta omaisuuttanne... Varastitte meiltä maan... Talonpojat, jotka minut lähettivät, sanoivat näin: maa on meidän, emme ole tulleet tänne sitä ostamaan, vaan ottamaan” (1144)**.

Talonpoika Vasjutin (Harkovin lääni): „Hra ministerineuvoston puheenjohtajan edustajan ominaisuudessa meillä ei ole täällä koko maan ministeri, vaan 130.000 tilanherran ministeri. 90 miljoonaa talonpoikaa eivät merkitse hänelle mitään... Te (kääntyen oikeistolaisiin) harjoitatte riistoa, vuokraatte maanne korkeasta hinnasta ja nyljette talonpojasta viimeisenkin nahkan... Tietäkää, että kansa, ellei hallitus tyydytä tarvetta, ei myöskään pyydä suostumustanne, vaan ottaa maan... Olen ukrainalainen (kertoo kuinka Katariina lahjoitti Potjomkinille pikku lehdon: 27 tuhatta desjatiinaa ja 2.000 talonpoikaa)... Ennen myytiin maata 25—50 ruplasta desjatiina, mutta nyt on vuokramaksu 15—30 ruplaa desjatiinalta, ja heinäniitty 35—50 rpl. Se on nahkannylkyryyttä („derikozhestvo”). (Ääni oikealta: „Mitä? nahkannylkyryyttä?” Naurua.) Ei mitään, älkää ujostelko, olkaa rauhassa (suosionosoituksia vasemmalta); minä sanon sitä viimeisenkin nahkan nylkemiseksi talonpojista” (643, 39. istunto, touku-kuun 16 pnä).

* Tavallisen talonpojan luonteenomainen sanonta kansan itsevaltiuden vallankumouksellisesta aatteesta. Tämän proletaarisen ohjelman vaatimuksen toteuttamiseksi ei meidän vallankumouksessamme ole muuta porvaristoa kuin talonpoikaisto.

** Trudovikki-talonpoika Nazarenko (Harkovin lääni) sanoi I Duumassa: „Jos te tulette puhumaan siitä, mitä talonpojat ajattelevat maasta, niin sanon teille, että yhtä välttämätöntä kuin lapsille on äidin rinta, yhtä välttämätöntä on meille, talonpojille, maa. Tältä kannalta me vain puhummekin maasta. Te luultavasti tiedätte, että vielä hyvin läheisessä menneisyydessä herrat pakoittivat meidän äitejämme ruokkimaan rinnoillaan koiranpentuja. Samaa tehdään nytkin. Mutta nyt on vain asia niin, että herojen pennut eivät ime sitä äitiä, joka on synnyttänyt ja ruokkinut meidät, vaan sitä, joka meitä ruokkii — maata” (495).

Talonpoika-trudovikkien ja talonpoikaisintelligenssin yhteisenä piirteenä on maaorjuutta koskevien muistelmien elävyys. Kaikkia heitä yhdistää liekehtivä viha tilanherroja ja tilanherravaltiota kohtaan. Kaikissa heissä kuohuu vallankumouksellinen kiihko. Eräät, ponnistaen vaistonvaraisesti voimiaan „karistaakseen heidät harteiltaan”, eivät laisinkaan ajattele tulevaisuutta, järjestelmää, jota he luovat. Toiset kuvailevat utopisesti tuota järjestelmää, mutta kaikki vihaavat kompromissia vanhan Venäjän kanssa, kaikki taistelevat sen puolesta, ettei kirotusta keskiaikaisuudesta jätettäisi kiveä kiven päälle.

Kun vallankumouksellisten talonpoikain toisessa Duumassa pitämiä puheita vertaa vallankumouksellisten työläisten puheisiin, niin tahtomattakin pistää silmään seuraava erillaisuus. Edellisillä on verrattomasti enemmän välitöntä vallankumouksellisuutta, tilanherravallan viipymättömän kukistamisen ja uuden järjestelmän viipymättömän luomisen kiihkoa. Talonpojan palavana haluna on syöksyä heti vihollisen kimppuun ja kuristaa se. Työläisellä on vallankumouksellisuus abstraktisempaa, se on ikään kuin siirretty kaukaisempiin päämääriin. Tämä erillaisuus on täysin ymmärrettävää ja luonnollista. Talonpoika suorittaa *omaa*, porvarillista vallankumousta juuri nyt, näkemättä sen sisäisiä ristiriitoja, sallimatta ajatustakaan sellaisista ristiriidoista. Sosialidemokraattityöläinen näkee ne ja asettaen itselleen yleismaailmallis-sosialistiset päämäärät hän *ei voi* sitoa työväenliikkeen kohtaloa porvarillisen vallankumouksen lopputulokseen. Tästä ei vain saa tehdä sellaista johtopäätöstä, että työläisen on tuettava porvarillisessa vallankumouksessa liberaalia. Siitä tulee tehdä sellainen johtopäätös, että sulauttamatta itseään *mihinkään* muuhun luokkaan työläisen on *kaikella tarmolla* autettava talonpoikaa viemään loppuun tämä porvarillinen vallankumous.

7. SOSIALISTIVALLANKUMOUKSELLISET

Intelligentti-eserrien puheet (talonpojista mainitsimme edellä trudovikkien joukossa) ovat täynnä samanlaista leppymätöntä kadettien arvostelua ja sotaa tilanherroja vastaan. Toistamatta jo edellä sanottua panemme merkille tämän edustajaryhmän *uuden* piirteen. Erotukseksi kansansosialisteista, jotka sosialismin ihanteen asemesta ovat

taipuvaisia kuvailemaan... Tanska-ihannetta, erotukseksi talonpojista, joille kaikki doktriinit ovat vieraita ja jotka ilmaisevat sorretun ihmisen välitöntä tunnetta, ihmisen, joka yhtä välittömästi idealisoi riiston nykyisestä muodosta vapautumista,— eserrät sisällyttävät puheisiinsa *oman* „sosialisminsa” doktriinin. Esimerkiksi Uspenski ja Sagateljan („dashnaktsutjun” — hyvin läheisiä eserrille, ja „nuoret” jopa kuuluvat eserräpuolueeseen) asettavat kysymyksen *yhteisöstä*. Viimeksi mainittu puhuja huomauttaa aika naiivisti: „suruksemme täytyy sanoa, ettei maan kansallistamisen laajaa teoriaa kehitettäessä kovinkaan korosteta todellista säilynyttä instituutiota, jonka perustalla vain voidaankin liikkua eteenpäin... Kaikilta noilta kauhuilta (Euroopan kauhuilta, pientalouden hajottamiselta j.n.e.) varjelee yhteisö” (1122).

Arvoisan yhteisön ritarin „suru” käy meille ymmärrettäväksi, kun otamme huomioon sen, että hän puhui *26:ntena* puhujana agraarikysymyksestä.

Ennen häntä esiintyi vähintään 14 vasemmistolaista, *trudovikkia* j.n.e., eikä kukaan heistä „erikoisesti korostanut todellista säilynyttä instituutiota”! Onhan siinä syytä „suruun”, kun näkee Duuman talonpoikaisedustajain suhtautuvan yhteisöön samanlaisella välinpitämättömyydellä kuin Talonpoikaisliiton edustajakokouksetkin. Sagateljan ja Uspenski tarttuivat yhteisöön kuin todelliset lahkolaiset talonpoikaisvallankumouksessa, joka ei halua tunnustaa *vanhoja* maaliittoja. „Minä vainuan jonkinlaista vaaraa yhteisölle”, valittaa Sagateljan (1123). „Juuri nyt täytyy hinnalla millä hyvänsä pelastaa yhteisö” (1124). „Tämä muoto (s.o. yhteisö) voi kehittyä maailmanliikkeeksi, joka pystyy viitoittamaan kaikkien taloudellisten kysymysten ratkaisun” (1126). Kaikkia noita järkeilyjä yhteisöstä hra Sagateljan vuodatteli ilmeisesti „alakuloisena ja sopimattomaan aikaan”. Mutta hänen virkaveljensä Uspenski, arvostellessaan *stolypinilaista* yhteisönvastaista lainsäädäntöä, lausui toivomuksen, „että maaomaisuuden mobilisointia rajoitettaisiin äärimmäisiin rajoihinsa, äärimmäiseen asteeseen” (1115).

Tuo *narodnikin* toivomus on epäilemättä taantumuksellinen. Mutta eriskummallista on, että eserräpuolue, jonka nimissä tuollainen toivomus Duumassa esitettiin, puoltaa maan yksityisomistuksen lakkauttamista tajuamatta sitä,

että sillä tavalla luodaan maan *suurin* mobilisointi, sen vapain ja helpoin siirtyminen isännältä toiselle, pääoman vapain ja helpoin tunkeutuminen maanviljelykseen! Maan yksityisomistuksen ja maanviljelyksessä vallitsevan pääoman herruuden sekoittaminen on porvarillisten maan kansallistajain (siinä luvussa Georgen ja monien muiden) luonteenomainen virhe. Pyrkimyksessä „supistaa mobilisointia” eserrät ovat yhdenmukaisia kadettien kanssa, joiden edustaja Kutler lausui selostuksessaan suoraan: „kansanvapauden puolue aikoo rajoittaa heitä (talonpoikia) ainoastaan luovutus oikeudessa ja panttausoikeudessa, s.o. ehkäistä tulevaisuudessa maan oston ja myynnin laaja kehitys” (12. istunto, maaliskuun 19 p:nä 1907, s. 740).

Kadetit sitovat tuon taantumuksellisen toivomuksen sellaisiin agraarikysymyksen ratkaisemisen menetelmiin (tilanherrojen ja virkavallan herruus), jotka tekevät mahdolliseksi järjettömät virkamiesmäiset kiellot ja talonpoikain orjuuttamista auttavan kansliabyrokratismin. Eserrät sitovat taantumuksellisen toivomuksen sellaisiin toimenpiteisiin, jotka sulkevat pois virkamiesmäisten ehdistelujen mahdollisuuden (paikalliset maakomiteat yleisen j.n.e. äänioikeuden perustalla). Edellisillä on taantumuksellista koko heidän (virkavaltaisesti tilanherramainen) politiikkansa porvarillisessa vallankumouksessa. Jälkimmäisillä on taantumuksellista pikkuporvarillinen „sosialismi”, jota väärin tyrkytetään johdonmukaiselle porvarilliselle vallankumoukselle.

Eserrien taloudellisia teorioita koskevan kysymyksen johdosta on mielenkiintoista panna merkeille heidän duumaedustajiensa päätelmiä agraariuudistuksen vaikutuksesta teollisuuden kehitykseen. Porvarillisten vallankumouksellisten naiivi katsantokanta, jota on hiukan peitelty narodnikkilaisen doktriinin kuorella, esiintyy erittäin selväpiirteisesti. Ottakaamme esimerkiksi eserrä Kabakov (Permin lääni), Uralilla tunnettu Talonpoikaisliiton järjestäjä, „Alapajevskin tasavallan presidentti”¹⁰⁶, hän myös „Pugatshev”*. Hän perustelee talonpoikien oikeutta maahan aito talonpoikaisesti, muun muassa sillä, että talonpojat eivät ole milloinkaan kieltäytyneet puolustamasta Venäjää vihollisilta (1953). „Minkä vuoksi maa pitäisi jakaa osingoiksi?” huudahtaa hän. „Me julistamme suoraan, että maan täytyy

* Ks. „II Valtakunnanduuman jäsenluetteloa”, tuntemattoman tekijän yksityisjulkaisu. Pietari, 1907.

olla työtätekevän talonpoikaiston yhteistä omaisuutta, ja talonpojat itse osaavat jakaa maan keskenään paikkakunnilla ilman, että siihen tarvitsisi millään tavalla sekaantua joidenkin virkamiesten, joista me jo kauan tiedämme, että he eivät ole tuottaneet talonpoikaistolle mitään hyötyä” (1954). „Meillä Uralilla on pysähtynyt kokonaisia tehtaita sen vuoksi, kun rautapellillä ei ole menekkiä, vaikka kaikki talonpoikaistuvat ovat Venäjällä olkikattoisia. Kaikki nuo talonpoikaistalot olisi pitänyt kattaa rautapellillä jo aikoja sitten... Markkinoita on, mutta ei ole ostajia. Ketkä meillä muodostavat ostajajoukon? Satamiljoonainen työtätekevä talonpoikaisto — se juuri onkin ostajajoukon perusta” (1952).

Niin, siinä on ilmaistu oikein ehdot todella kapitalistiselle tuotannolle Uralilla sen „possessio”-tuotannon puolifeodaalisen lamatilan asemesta, joka siellä on vallinnut vuosisatoja. Ei Stolypinin eikä kadettienkaan agraaripoliitiikka voi antaa huomattavaa parannusta *joukkojen* elämään, mutta ilman sitä todella „vapaa” teollisuus Uralille ei pääse kehkeytymään. Vain talonpoikaisvallankumous voisi nopeasti saada puisen Venäjän tilalle rautaisen Venäjän. Eserrä-talonpoika käsittää kapitalismin kehityksen ehdot oikeammin ja laajemmin kuin pääoman valantehneet lakeijat.

Toinen eserrä, talonpoika Hvorostuhin (Saratovin lääni), sanoi: „Niin, herrat, kansanvapauden puolueen puolelta puhuttiin tietysti paljon, puhuttiin, että Työryhmää syytetään siitä, että se haluaa antaa maan sille, joka haluaa sitä viljellä. He puhuvat, että silloin monet poistuvat kaupungeista ja tulee vieläkin pahempaa. Mutta olen sitä mieltä, herrat, että kaupungeista poistuvat vain ne, joilla ei ole mitään tekemistä, mutta ne, jotka työskentelevät, ne ovat tottuneet työhön, ja kun kerran heillä on työtä, niin he eivät poistu kaupungista. Todellakin, minkä vuoksi maata pitäisi antaa henkilöille, jotka eivät halua maata muokata?”... (774). Eikö ole selvää, että tämä „eserrä” ei lainkaan halua yleistä tasasuhtaista maankäyttöä, vaan tasavertaisen ja vapaan farmariston luomista vapaalla maalla?.. „On hinnalla millä hyvänsä päästettävä siteistä taloudellinen vapaus koko kansaa varten, erikoisesti kansaa varten, joka on niin pitkät vuodet kärsinyt ja nähnyt nälkää” (777).

Älkää luulko, että tämä eserräläisyyden *todellisen* sisällön („päästää siteistä taloudellinen vapaus”) *oikea* formulointi on *vain* talonpoikaisen ilmaisutavan kömpelyyden tulosta. Ei vain sen. Eserräläinen johtaja, intelligentti Mushenko, joka piti agraarikysymyksestä loppulausunnon eserräpuolueen nimessä, on verrattomasti vieläkin naiivimpi taloudellisissa katsantokannoissaan kuin talonpojat Kabakov ja Hvorostuhin.

„Me sanomme”, lausui Mushenko, „että oikea siirtoasuttaminen, oikea erikseen asumaan asuttaminen on mahdollista vain silloin, kun maa vapautetaan aidoista, kun poistetaan kaikki ne väliaidat, joita maan yksityisomistuksen periaate on sille pystyttänyt. Edelleen, ministeri puhui väestön kasvusta valtakunnassamme... Kävi niin, että yksistään tuota väestön lisäkasvua (1,6 milj.) varten tarvitaan noin 3½ miljoonaa desj. maata. Hän sanoo: siis jos te suoritate maan tasaamisen, niin mistä te otatte maata väestön tuollaista lisäkasvua varten? Mutta minä kysyn: missä sitten, missä valtakunnassa (sic!) koko väestökasvun imee itseensä maanviljelys? *Sillä lakihan, joka säännöstelee väestön jakaantumisen säädyttäin ja ammateittain, on juuri päinvastainen laki!*” (kursivointi meidän). „Ei valtio, ellei maa taannu, vaan kehittyä teollisessa suhteessa, niin se merkitsee, että välttämättömän ravinto- ja raaka-ainetarpeen tyydyttävän maatalouden perustalla nousee yhä uusia talouskerroksia. Tarpeet kasvavat, ilmaantuu tuotannon uusia tuotteita, ilmaantuu uusia tuotantoaloja; jalostava teollisuus vetää itseensä yhä suurempia määriä työkäsiä. Kaupunkilaisväestö kasvaa enemmän kuin maanviljelysväestö, ja se imee itseensä suurimman osan väestökasvusta. Käy toisinaan niinkin, herrat, että maanviljelysväestö ei vähene ainoastaan suhteellisesti, vaan jopa absoluuttisestikin. Jos meillä tämä (!) prosessi tapahtuu hitaasti, niin siten käy siksi, ettei ole mil'e rakentaa noita uusia talouskerroksia. Talonpoikaistalous — se perusta on liian horjutettu; markkinat teollisuutta varten ovat liian vähäiset. Antakaa maa kansan käyttöön ja sillä perustalla luokaa terve, suurilukuinen, täynnä elinvoimaa oleva maanviljelysväestö, ja te näette, minkälainen kysyntä tulee olemaan teollisuustuotteilla ja kuinka suuria työläisjoukkoja tarvitaan kaupungeissa tehtaisiin” (1173).

Eikö olekin mainio tuo „socialistivallankumouksellinen”, joka nimittää kapitalismin kehittämisen ohjelmaa maan sosialisoinnin ohjelmaksi? Hän ei aavistakaan, että laki kaupunkilaisväestön nopeammasta kasvusta on yksinomaan *kapitalistisen* tuotantotavan laki. Hänelle ei tule mieleenkään se, että tuo „laki” ei toimi eikä voisiakaan toimia muuten kuin talonpoikaiston porvaristoksi ja proletariaatiksi jakaantumisen välityksellä, maanviljelijäin kesken tapahtuvan „valikoinnin” välityksellä, t.s. sen välityksellä, että „todellinen isäntä” työntää syrjään „köyhimykset”.

Taloudellinen sopusointu, jota tuo eserrä kuvailee kapitalistisen lain pohjalla, on liikuttavan naiivi. Mutta se ei ole sen vulgäärin porvarillisen taloustieteilijän sopusointuisuutta, joka haluaa hämätä työn taistelua pääomaa vastaan. Se on sen valveutumattoman porvarillisen vallankumouksellisen sopusointuisuutta, joka haluaa lakaista kokonaan pois itsevaltiuden, maaorjuuden ja keskiaikaisuuden jätteet.

Voittoisa porvarillinen vallankumous, josta nykyinen agraariohjelmamme haaveilee, ei voi tapahtua muutoin kuin *moisen* porvarillisen vallankumouksellisen toimesta. Ja tietoisien työläisten on yhteiskunnallisen kehityksen eduksi *tuettava häntä* hurmaantumatta hetkeksikään narodnikkilaisten „taloustieteilijäin” lapsellisiin leperryksiin.

8. „KANSALLISET”

Ei-venäläisten kansallisuuksien edustajina puhuivat Duumassa agraarikysymyksestä puolalaiset, bielovenäläiset, latvialaiset ja eestiläiset, liettualaiset, tataarit, armeenialaiset, bashkiirit, kirgiisit ja ukrainalaiset. He esittivät oman katsantokantansa seuraavaan tapaan.

Kansallisdemokraatti¹⁰⁷ Dmovski puhui II Duumassa „puolalaisten — Puolan Kuningaskunnan ja sen viereisen, valtakunnan läntisen osan edustajain puolesta” (742): „vaikkakin agraarisuhteemme ovat jo siirtymistä länsieurooppalaisiin suhteisiin, niin siitä huolimatta agraarikysymys meillä on olemassa, ja maanpuute on elämämme mätähaava. Sosiaalisen ohjelmamme eräänä ensimmäisenä kohtana on talonpoikaisen maanhallinnan alan suurentaminen” (743).

„Kun meillä Puolan Kuningaskunnassa oli suuria agraarimellakoita tilanherramaiden valtaamisen muodossa, niin niitä oli vain itäisessä osassa, nimittäin Wlodawin kihlakunnassa, missä talonpojille puhuttiin, että oikeauskoisina heille tullaan jakamaan tilanherramaita. Noita mellakoita oli vain oikeauskoisen väestön keskuudessa” (745).

„...Siellä (Puolan Kuningaskunnassa) maakysymyksen, samoin kuin kaikki muutkin yhteiskunnalliset reformit... voi elämän vaatimuksia vastaavasti järjestää vain maakunnan edustajain kokous — vain autonominen eduskunta” (747).

Tämä puolalaisen kansallisdemokraatin puhe aiheutti bielovenäläisten oikeistotalonpoikain (Gavriltshik, Minskin läänistä, Shimanski, Grudinski) kiivaita

hyökkäyksiä puolalaisia tilanherroja vastaan, ja piispa Evlogi tietysti yhtyi tähän ja piti jesuiittamaisen poliisi-puheen Venäjän vuoden 1863 politiikan hengessä siitä, että puolalaiset tilanherrat sortavat venäläisiä talonpoikia (26. istunto, huhtikuun 12 pnä).

„Kuinka yksinkertaista se onkaan!” — vastasi kansallisdemokraatti Grabski (32. istunto, toukokuun 3 pnä). „Talonpojat saavat maata; venäläiset tilanherrat saavat pitää maansa; samoin kuin vanhaan hyvään aikaan talonpojat tulevat tukemaan vanhaa järjestelmää, mutta puolalaiset saavat ansaitun rangaistuksen siitä, että ryhtyvät puhumaan Puolan eduskunnasta” (62). Ja paljastettuaan kiihkeästi Venäjän hallituksen koko häpeämättömän demagogian puhuja vaati, että „agraarireformin ratkaiseminen annetaan meillä Puolan eduskunnalle” (75).

Lisäämme tähän, että edellä mainitut talonpojat vaativat jakamaan lisää maata *omaisuudeksi* (esimerkiksi s. 1811). Ja I Duumassakin Puolan ja läntisten alueiden talonpojat olivat maata vaatiessaan omaisuuden puolesta. Olen vähäinen talonpoika Lublinin läänistä, — sanoi Nakonetshny kesäkuun 1 pnä 1906. — Puolassakin on tarpeen pakollinen luovutus. Parempi on saada 1 desj. ainiiaaksi kuin 5 desj. epämääräiseksi ajaksi (881—882). Samoin puhui Ponjatovski (Volynian lääni) Läntisen alueen nimessä (toukokuun 19 pnä, s. 501) ja Trasun Vitebskin läänistä (418, toukokuun 16 pnä 1906). Girnius (Suvalkin lääni) oli tällöin yhtä yleisvaltakunnallista maavarantoa vastaan paikallisten maavarantojen puolesta (kesäkuun 1 pnä 1906, s. 879). Kreivi Tyshkevitch lausui samalla kertaa, että yleiskansallisen varannon muodostamisajatuksen hän katsoo „epäkäytännölliseksi ja vaaralliseksi” (874). Samoin puhui Stetski (toukokuun 24 pnä 1906, ss. 613—614: puoltaen henkilökohtaista omaisuutta ja vastustaen vuokrausta).

Itämeren alueelta esiintyi II Duumassa Jurashevski (Kuurinmaan lääni), joka vaati suurmaanomistajien feodaalisten etuoikeuksien kumoamista (toukokuun 16 pnä 1907, s. 670) ja määrätyn normin ylittävien tilanherramaiden luovutusta. „Vaikka onkin tunnustettava, että nykyinen maanviljelys on Itämeren alueella kehittynyt siellä käytännössä olleen yksityisomistuksen tai perinnöllisen vuokran veriaatteen pohjalla, täytyy kuitenkin tulla sellaiseen johto-

päätökseen, että maataloussuhteiden edelleen säännöstelemistä varten on Itämeren alueella otettava heti käytäntöön laajan demokratian perustalla itsehallinto, joka voisi ratkaista oikein tämän kysymyksen" (672).

Vironmaan läänin edustaja progressisti Jürine esitti erikoisen lakiehdotuksen Vironmaan lääniä varten (47. istunto, toukokuun 26 pnä 1907, s. 1210). Hän oli „kompromissin” puolesta (1213)— „perinnöllisen tai ikuisen vuokran” puolesta (1214). „Sillä, joka käyttää maata, joka käyttää sitä parhaiten, sillä tuleeikin olemaan maa käsissään” (sama lähde). Vaatien tässä mielessä pakollista luovutusta Jürine hylkää maan konfiskoinnin (1215). I Duumassa Tshakste (Kuurinmaan lääni) vaati tilanherramaiden lisäksi antamaan talonpojille kirkon (pastorin-) maat (4. istunto, toukokuun 4 pnä 1906, s. 195). Tenisson (Liivinmaan lääni) suostui äänestämään adressin puolesta, t.s. pakollisen luovutuksen puolesta, ollen sitä mieltä, että „kaikki maan individualisoimisen puoltajat” (sama, s. 209) voivat sen tehdä. Kreutzberg (Kuurinmaan lääni) vaati kuurinmaalaisen talonpoikaiston nimessä „latifundioiden pakko-luovutusta” ja maiden antamista maattomille ja vähämaisille ehdottomasti „omaisuudeksi” (12. istunto, toukokuun 19 pnä 1906, s. 500). Rütli (Liivinmaan lääni) vaati pakollista luovutusta j.n.e. „Mitä tulee maan muuttamiseen valtionvarannoksi”, sanoi hän, „niin meidän talonpojat käsittävät hyvin, että se on talonpoikain uutta orjuuttamista. Siitä syystä meidän on puolustettava pientä talonpoikais-taloutta, työn tuottavuutta ja suojeltava niitä kapitalismin hyökkäyksiltä. Sillä jos me muutamme maan valtionvarannoksi, niin me luomme mitä suurimman kapitalismin” (497, sama). Ozolin (Liivinmaan lääni) puhui latvialaisten talonpoikain nimessä pakollisen luovutuksen ja omistuksen puolesta; päättäväisesti yleisvaltakunnallista maavarantoa vastaan, katsoi sallittavaksi vain paikalliset aluevarannot (13. istunto, toukokuun 23 pnä 1906, s. 564).

Leonas, „Suvalkin läänin ja nimenomaan liettualaisen kansallisuuden edustaja” (39. istunto, toukokuun 16 pnä 1907, s. 654) puhui kadettipuolueen suunnitelman puolesta, johon puolueeseen hän kuuluu. Toinen liettualainen autonomisti samasta läänistä, Bulat, yhtyi trudovikkeihin, mutta päätöksen tekemisen lunastuksesta y.m. lykkäsi tämän kysymyksen käsittelyyn paikallisissa maakomiteoissa

(s. 651, sama). Povilius (Kovnon lääni) esitti „Liettuan sosialidemokraattien duumaryhmän” (sama, s. 681, liite) nimessä tämän ryhmän tarkasti muotoillun agraariohjelman, joka on yhtäpitävä meidän VSDTP:n agraariohjelmamme kanssa, *sillä erotuksella*, että „Liettuan puiteissa paikallinen maavaranto” siirretään „Liettuan autonomisen itsehallintoelimen” määräysvaltaan (sama, 2. kohta).

Muhamettilaisen ryhmän nimessä puhui II Duumassa Han Hoiski (Jelisavetpolin lääni): „Me, muhamettilaiset, joita on Venäjän valtakunnan yleisessä väkiluvussa yli 20 miljoonaa, kuuntelemme yhtä herkästi agraarikysymyksen kaikkia vaiheita ja yhtä kärsimättöminä odotamme sen tyydyttävää ratkaisemista” (20. istunto, huhtikuun 2 pnä 1907, s. 1499). Muhamettilaisen ryhmän nimessä puhuja yhtyy Kutleriin puoltaen pakollista luovutusta oikeudenmukaisen hinnoittelun perustalla (1502). „Mutta kenen haltuun on noiden luovutettujen maiden jouduttava? Tämän suhteen muhamettilainen ryhmä on sitä mieltä, että luovutetuista maista ei pidä muodostaa yleisvaltakunnallista maavarantoa, vaan aluemaavaranto jokaisen kyseisen alueen puiteissa” (1503). „Krimin tataarien edustaja”, edustaja Medijev (Taurian lääni) puoltaa kiihkeässä vallankumouksellisessa puheessaan „maata ja vapautta”. „Mitä pitemmälle keskustelut jatkuvat, sitä selvemmin tulee pinnalle kansan vaatimus — että maan pitää olla sen käytössä, joka sitä viljelee” (24. istunto, huhtikuun 9 pnä 1907, s. 1789). Puhuja viittaa siihen, „kuinka meidän reuna-alueillamme muodostui maan pyhä omistusoikeus” (1792), kuinka bashkiirien maat ryöstettiin ja kuinka ministerit ja todelliset valtioneuvokset sekä santarmihallintojen päälliköt saivat 2—6 tuhatta desj. kukin. Hän esittää evästyksen „tataarilaisveljiltä”, jotka valittavat vakufimaiden¹⁰⁸ ryöstämisestä. Hän siteeraa Turkestanin kenraalikuvernöörin vastausta eräälle tataarille joulukuun 15 päivältä vuonna 1906, että kruununmaille voivat siirtyä vain kristinuskoa tunnustavat henkilöt. „Eikö tuollaisista asiakirjoista tuokahda joltakin mädältä, viime vuosisadan araktshejevilaisuudelta?” (1794).

Kaukasialaisten talonpoikain puolesta,— meidän puolueeseen kuuluvien sosialidemokraattiemme lisäksi, joista tuonnempana,— puhui edellä mainittu Sagateljan (Erivanin lääni), joka on eserrien kannalla. „Dashnaksutjun”-

puo'ueen toinen edustaja Ter-Avetikjants (Jelisavetpolin lääni) puhui samassa hengessä: „maan on kuuluttava yhteisöomistuksen perustalla uurastajille, s.o. työkansalle eikä kenellekään muulle” (39. istunto, toukokuun 16 pnä 1907, s. 644). „Koko Kaukasian talonpoikaiston nimessä ilmoitan... ratkaisevana hetkenä koko kaukasialainen talonpoikaisto lähtee käsi kädessä vanhemman ve'jensä — venäläisen talonpoikaiston — kanssa ja hankkii itselleen maan ja vapauden” (646). Eldarhanov „pyytää valitsijoittensa — Terekin alueen kantaväestön — nimessä, että luonnonrikkauksien rosvoaminen pysäytettäisiin agraarikysymyksen ratkaisemiseen asti” (32. istunto, toukokuun 3 pnä 1907, s. 78), ja maata ryöstää hallitus riistäen ylänkömaan vyöhykkeen parhaan osan, riistäen kumukkien kansan maita, ilmoittaen vaatimuksistaan maan uumeniin (nähtävästi tämä oli ennen Plehanovin ja Johnin Tukholmassa pitämiä puheita siitä, että kunnallistetut maat ovat saavuttamattomissa epädemokraattiselle valtiovallalle).

Bashkiirien nimessä edustaja Hasanov (Ufan lääni) muistuttaa siitä, että hallitus on ryöstänyt 2 miljoonaa desj. maata, ja vaatii, että nuo maat „otettaisiin takaisin” (39. istunto, toukokuun 16 pnä 1907, s. 641). Samaa vaati I Duuman ufalainen edustaja Syrtlanov (20. istunto, kesäkuun 2 pnä 1906, s. 923). Kirgiisi-kaisakkien kansan nimessä puhui II Duumassa edustaja Karatajev (Uralin alue): „Me, kirgiisi-kaisakit... ymmärrämme ja tunnemme syvästi meidän talonpoikaisveljiemme maanpuutteen, me suostumme mielellämme antamaan tilaa” (39. istunto, s. 673), mutta „ylimääräisiä maita on hyvin vähän”, ja „siirtoasuttamiseen liittyy nykyään kirgiisi-kaisakkien kansan karkottamisuhka”... „kirgiisejä ei karkoteta mailta, vaan heidän asuintaloistaan” (675). „Kirgiisi-kaisakit ovat aina myötämielisiä kaikille oppositioryhmille” (675).

Ukrainalaisen ryhmän nimessä puhui II Duumassa maaliskuun 29 pnä vuonna 1907 Poltavan läänin kasakka Saiko. Hän esitti kasakoiden laulun: „Hei, tsaaritar Katariina, sä nälän meille toit! Aron avaran, maan riemukaan paaneille annoit. Hei, tsaaritar Katariina, sä huolta meistä kann, riemuisa aro, mustamulta, takaisin nyt anna”, ja yhtyi trudovikkeihin vaatiensa vain 104:n lakiehdotuksen 2. pykälässä muuttamaan sanat „yleiskansallinen maavaranto” sanoiksi „alueen kansallinen (sic!)

maavaranto, jonka tulee olla sosialistisen järjestyksen perustana". „Ukrainalainen ryhmä pitää maan yksityisomistusta maailman suurimpana epäoikeudenmukaisuutena" (1318).

Ensimmäisessä Duumassa Poltavan edustaja Tshizhevski lausui: „Autonomia-aatteen kiihkeänä kannattajana, erittäinkin Ukrainan autonomian kiihkeänä kannattajana haluaisin kovin, että agraarikysymyksen ratkaisisi oma kansani, että agraarikysymyksen ratkaisisivat erilliset autonomiset yksiköt siinä valtakuntamme autonomisessa järjestelmässä, joka on ihanteeni" (14. istunto, toukokuun 24 p:nä 1906, s. 618). Mutta samaan aikaan tämä ukrainalainen autonomisti myöntää valtion maavarannon ehdottoman välttämättömäksi selvittäen samalla kysymyksen, jonka meidän „kunnallistajamme" ovat sotkeneet. „Meidän on lujasti ja ehdottomasti otettava periaatteeksi", sanoi Tshizhevski, „että valtion maavarantoon kuuluvien maiden hoitamisen täytyy kuulua yksinomaan itsehallinnollisille zemstvo- tai autonomisille yksiköille, kun ne syntyvät. Todellakin, mikä merkitys silloin voi olla nimityksellä „valtion maavaranto", jos sitä kaikissa yksityistapauksissa tulevat hoitamaan paikalliset itsehallinnot? Minusta tuntuu, että merkitys on valtavan suuri. Ennen kaikkea, ...osan valtionvarannosta tulee olla keskushallituksen määräysvallassa... meidän yleisvaltakunnallinen siirtoasuttamismaavarantomme... Edelleen, toiseksi, valtionvarannon perustamisella ja sen tuollaisella nimityksellä on se merkitys, että vaikkakin paikallisilla elimillä tulee olemaan vapaus määrätä tästä varannosta paikkakunnillaan, niin kuitenkin määrättyissä puitteissa" (620). Tämä pikkuporvarillinen autonomisti ymmärtää valtiovallan merkityksen taloudellisen kehityksen keskittämässä yhteiskunnassa paljon paremmin kuin meidän menshevikkisocialidemokraattimme.

Ohimennen sanoen. Mainittaessa Tshizhevskin puheesta ei saa sivuuttaa hänen arvosteluaan „normeista". „Työhön perustuva normi—se on tyhjää helinää", sanoo hän suoraan viitaten maatalousolojen erilaisuuteen ja hyläten samalla perusteella „kulutukseen perustuvan" normin. „Minusta tuntuu, että talonpoikia ei pidä varustaa maalla jonkin normin mukaan, vaan olevien maavarojen mukaan... Talonpojille pitää antaa kaikki se, mitä kyseellisellä paikkakunnalla voidaan antaa",—esimerkiksi Poltavan läänissä

„ottaa kaikilta maanomistajilta maa jättäen heille kullekin keskimäärin 50 desj. enimmäismääränä” (621). Onko ihme, että kadetit jaarittelevat normeista voidakseen salata suunnitelmansa todellisista luovutusmääristä? Arvostellessaan kadetteja Tshizhevski ei vielä sitä käsitä*.

Johtopäätös meidän katsauksestamme „kansallisten” duumapuheisiin agrariikysymyksestä on selvä. Nuo puheet ovat täydellisesti todistaneet oikeaksi sen, mitä sanoin Maslovia vastaan kirjassessa „Työväenpuolueen agrariohjelman tarkistus” s. 18 (ensimmäinen painos)** kunnallistamisen suhteesta kansallisuuksien oikeuksiin, nimittäin, että se on *poliittinen* kysymys, joka sisältyy täydellisesti ohjelmamme poliittiseen osaan ja joka vain pikkuporvarillisen provinsialismin vuoksi sotketaan agrariohjelmaan.

Menshevikit touhusivat Tukholmassa koomillisella haraudella voidakseen „puhdistaa kunnallistamisen kansallistamisesta” (menshevikki Novosedskin sanat Tukholman edustajakokouksen Pöytäkirjoissa, s. 146). „Eräät historialliset alueet, kuten esimerkiksi Puola ja Liettua”, sanoi Novosedski, „käyvät yhteen kansallisten alueiden kanssa, ja maan luovuttaminen noille alueille voi olla sinä perustana, jolla natsionalistis-federalistiset tendenssit tulevat menestyksellisesti kehittymään, mikä jälleen muuttaa kunnallistamisen asiallisesti kansallistamiseksi osa osalta”. Ja niinpä Novosedski ja Dan esittivät ja veivät läpi korjauksen: Maslovin ehdotuksen sanojen „itsehallinnollisia suuria aluejärjestöjä” sijalle panna sanat „paikallisen itsehallinnon suuria elimiä, jotka yhdistävät kaupunki- ja maa-seutupiirikuntia”.

Älykkäästi tehty „kunnallistamisen puhdistus kansallistamisesta”, muuta ei voi sanoa. Kun vaihdetaan yksi sana toiseksi, niin eikö ole selvää, että siitä syntyy itsestään „historiallisten alueiden” vaihtuminen?

* Mitä selväpiirteisimmän tuo Tshizhevski esiin myöskin tiedottomasti porvarillisten trudovikkien meille jo tunnetun välttämän: teollisuuden kasvu, maalle tulon väheneminen johdonmukaisen talonpoikaismallankumouksen tapauksessa. „Talonpojat, ne samat valitsijat, jotka lähettivät meidät tänne, tekivät meille esimerkiksi tällaisen laskelman: „jos me olisimme vähän rikkaampia ja jos jokainen perhe voisi käyttää vuosittain 5—6 rpl. sokeriin, niin kaikissa niissä kihlakunnissa, joissa sokerijuurikkaan tuotanto on mahdollista, syntyisi useita sokeritehtaita jo olevien lisäksi”. Alvan luonnollista on, että jos nuo tehtaat syntyisivät, niin miten suuri joukko tarvittaisiinkaan työikäisiä talouteen sitä voimaperäistetäessä! Sokeritehtaiden tuotanto kohoaisi” j.n.e. (622). Tämä on nimenomaan „amerikkalaisen” farmariston ja kapitalismin „amerikkalaisen” kehityksen ohjelma Venäjällä.

** Ks. Teokset, 10. osa, ss. 174—175. Toim.

Ei, herrat, minkäänlaisilla sanojen vaihtamisilla te ette voi viskata kunnallistamisesta pois sille ominaista „natsionalistis-federalistista” typeryyttä. Toinen Duuma osoitti, että „kunnallistamis”-aate *palvelikin asiallisesti vain* porvariston eri ryhmien natsionalistisia tendenssejä. *Vain nämä ryhmät*, ellei oteta lukuun oikeistolaiskasakkaa Karaulovia, juuri „ottivatkin omaan” suojelukseensa erilaiset „aluepiirien” ja „alueiden” varannot. Tällöin provinsialisoimisen (sillä tosiasiallisesti Maslov „luovuttaa” maat provinssille eikä „kunnille”, joten provinsialisoiminen on täsmällisempää) *agraarisisällön kansalliset heittivät menemään*: älköön päätettäkö mitään etukäteen, annettakoon *kaikki* autonomisten eduskuntien tai alue- j.n.e. itsehallintojen hoidettavaksi, sekä kysymys lunastuksesta että kysymys omistuksesta j.n.e. Syntyi mitä täydellisin vahvistus sanoilleni: „lain Taka-Kaukasian maiden zemstvollistamisesta joutuu kuitenkin säätämään Pietarin perustava kokous, sillä Maslovhan ei halua myöntää jokaiselle reuna-alueelle tilanherramaanomistuksen säilyttämistä vapautta” („Työväenpuolueen agrariohjelman tarkistus”, s. 18)*.

Siis tapaukset ovat vahvistaneet sen, että kunnallistamisen puolustaminen kansallisuuksien siihen suostumisen tai suostumattomuuden näkökohdilla on typerä argumentti. Kunnallistaminen ohjelmassamme osoittautui olevan ristiriidassa sangen monien eri kansallisuuksien selvästi lausuttujen mielipiteiden kanssa.

Tapahtumat ovat vahvistaneet sen, että todellisuudessa kunnallistaminen ei palvele talonpoikaiston yleiskansallisen joukkoliikkeen johtamista, vaan tuon liikkeen pirstomista provinsiaalisiksi ja kansallisiksi puroiksi. Maslovilaisesta aluevarantojen *aatteesta elämä* imi itseensä *vain* kansallisautonominen „aluekuntalaisuuden”.

„Kansalliset” ovat jonkin verran syrjässä *meidän* agraarikysymyksestämme. Monilla ei-venäläisillä kansallisuuksilla ei ole itsenäistä talonpoikaista liikettä vallankumouksen keskionä, kuten meillä. Siksi on aivan luonnollista, että ohjelmissaan „kansalliset” pysyttelevät usein jonkin verran syrjässä *venäläisestä* agraarikysymyksestä. Meidän tupamme nähkääs on syrjässä, me olemme erikseen. Natsio-

* Ks. Teokset, 10. osa, ss. 174—175. *Toim.*

nalistisen porvariston ja pikkuporvariston taholta tuollainen katsantokanta on kiertämätön.

Proletariaatin taholta se on sallimatonta, mutta ohjelmamme lankeaa *todellisuudessa* nimenomaan tuohon sallimattomaan porvarilliseen natsionalismiin. Samoin kuin „kansalliset” parhaassa tapauksessa vain yhtyvät yleisvenäläiseen liikkeeseen asettamatta päämääräkseen sen voimien kymmenkertaistamista liikkeen yhteenliittämisen, keskittämisen avulla, samoin menshevikitkin rakentavat ohjelman, *joka yhtyy* talonpoikaisvallankumoukseen sen sijaan, että antaisivat vallankumousta ohjaavan, yhdistävän ja eteenpäin sysäävän ohjelman. Kunnallistaminen ei ole talonpoikaisvallankumouksen tunnus, vaan keksitty pikkuporvarillisen reformismin suunnitelma, jota syrjästä sovitellaan vallankumouksen nurkkaukseen.

Sosialidemokraattinen proletariaatti ei voi muuttaa ohjelmaansa sen mukaisesti, „suostuvatko” eri kansallisuudet. Meidän tehtävämme on yhdistää ja keskittää liikettä propagoiden parhaita tietä, porvarillisessa yhteiskunnassa parhaita mahdollista maankäyttöjärjestystä, taistellen totunnaisuuksien, ennakkoluulojen ja luutuneen provinsialismin voimaa vastaan. Pientalonpoikain „suostumattomuus” maan sosialisointiin ei voi muuttaa sosialistisen vallankumouksen ohjelmaamme. Se voi vain pakoittaa meidät antamaan etusijan *esimerkillä* vaikuttamiselle. Samoin on myöskin maan kansallistamisen laita porvarillisessa vallankumouksessa. Kansallisuuden tai määrättyjen kansallisuuksien minkäänlainen „suostumattomuus” siihen ei voi pakoittaa meitä muuttamaan sitä oppia, että koko kansan etuihin kuuluu mitä täydellisin vapautuminen keskiaikaisesta maanhallinnasta ja maan yksityisomistuksen lakkauttaminen. Jonkin kansallisuuden työtätekevien joukkojen huomattavien kerrosten „suostumattomuus” pakoittaa meitä antamaan etusijan *esimerkillä* vaikuttamiselle kaikkeen muuhun vaikuttamiseen verraten. Siirtoasuttamisaavarannon kansallistaminen, metsien kansallistaminen, kaiken maan kansallistaminen keski-Venäjällä ei voi vähänkään pitempää aikaa sopia yhteen maan yksityisomistuksen kanssa valtakunnan jonkin osan puitteissa (kun kerran tämän valtakunnan yhtymisen syynä todella on taloudellisen kehityksen perusvirtaus). Toisen taikka toisen systeemin

on päästävä voitolle. Sen ratkaisee kokemus. Meidän tehtävämme on huolehtia niiden ehtojen selittämisestä kansalle, jotka ovat kapitalistisesti kehittyvän maan proletariaatille ja työtätekeville joukoille kaikkein otollisimpia.

9. SOSIALIDEMOKRAATIT

Niistä sosialidemokraattien kahdeksasta puheesta, jotka pidettiin II Duumassa agraarikysymyksestä, ainoastaan kaksi oli sellaista, joissa *puolustettiin* kunnallistamista, eikä vain pelkästään mainittu siitä. Ne olivat Ozolin puhe ja Tseretelin toinen puhe. Muut puheet olivat pääasiallisesti miltei yksinomaan hyökkäystä tilanherrain maanomistusta vastaan yleensä ja agraarikysymyksen poliittisen puolen selvittelyä. Erittäin luonteenomainen on tässä suhteessa oikeistolaisen talonpojan Petrotshenkon koruton puhe (22. istunto, huhtikuun 5 p:nä 1907), jossa hän kertoi niistä yleisistä vaikutelmista, joita maaseutuedustaja oli saanut eri puolueiden puhujien puheista. „Minä en ryhdy vaivaamaan huomiotaanne sen kertaamisella, mitä täällä on puhuttu; sallikaa minun puhua siitä yksinkertaisin sanoin. Edustaja Svjatopolk-Mirski piti täällä pitkän puheen. Tuo puhe nähtävästi valmisteli meitä johonkin. Kun sanoo lyhyesti, niin sen mukaan asia on niin, että maata, joka kuuluu minulle tai jonka omistan, teillä ei ole oikeutta ottaa enkä minä sitä annakaan. Siihen edustaja Kutler sanoi: „se aika on mennyt, pitää antaa, te luovuttakaa ja ottakaa siitä rahat”. Edustaja Dmovski puhuu näin: „maan kanssa miten hyvänsä, mutta autonomiaa tarvitaan ehdottomasti”. Samaan aikaan edustaja Karavajev puhuu näin: „tarvitaan niin toinen kuin toinenkin, mutta pantakoon kaikki yhteen ja sitten jaamme”. Tsereteli puhuu: „ei, herrat, jakaa ei saa, sillä hallitus on vielä entinen, ja se ei salli sitä. Parempi on, kun pyrimme valtaamaan vallan, ja sitten jaamme niin kuin haluamme”” (s. 1615).

Talonpoika siis huomasi, että sosialidemokraatin puheen ainoana eroavaisuutena trudovikin puheesta on se, että siinä selitetään välttämättömäksi taistelua vallasta valtiossa, „vallan valtaaminen”. Muita eroavaisuuksia hän ei huomannut, ne näyttivät hänestä epäoleellisilta! Tseretelin ensimmäisessä puheessa todellakin paljastetaan se, että „virkamiesylimystömme on samalla maaylimystöä” (725). Puhuja

osoitti, kuinka „valtiovalta on monien vuosisatojen kuluessa jakanut yksityisomaisuudeksi maita, jotka olivat kuuluneet koko valtiolle, maita, jotka olivat olleet koko kansan omaisuutta” (724). Se lausunto, jonka hän puheensa lopussa antoi sosialidemokraattisen ryhmän nimessä ja jossa toistettiin meidän agrariohjelmamme, jäi perustelemattomaksi, eikä sitä vertailtu muiden „vasemmistolaisten” puolueiden ohjelmiin. Me emme totea tätä lainkaan syyttääksemme jotakuta,— päinvastoin, Tseretelin ensimmäistä lyhyttä ja selvää puhetta, joka oli keskitetty tilanherrahallituksen luokkaluonteen selittämiseen, me pidämme erittäin onnistuneena,— vaan selittääksemme, minkä vuoksi oikeistolainen talonpoika (ja luultavasti kaikki talonpojat) ei voinut huomata meidän ohjelmamme erityisesti sosialidemokraattisia piirteitä.

Toisen sosialidemokraattisen puheen agrariikysymyksestä piti Duuman seuraavassa „agraari-istunnossa” (16. istunto, maaliskuun 26 pnä 1907) työläinen Fomitshev (Taurian lääni), joka sanoi usein: „me, talonpojat”. Fomitshev antoi kiivaan vastauksen Svjatopolk-Mirskille, jonka kuuluisat sanat: talonpojat ilman tilanherroja ovat „lauma ilman paimenta”, agitoivat talonpoikaisedustajia paremmin kuin monet muut „vasemmistolaiset” puheet. „Edustaja Kutler kehitteli laajassa puheessaan ajatusta pakollisesta luovutuksesta, mutta lunastusmaksua vastaan. Me, talonpoikain edustajat, emme voi hyväksyä lunastusmaksua siitä syystä, että lunastusmaksu on uusi silmukka talonpoijan kaulaan” (1113). Lopuksi Fomitshev vaati „kaikkien maiden siirtämistä työtätekevien käsiin niillä ehdoilla, jotka edustaja Tsereteli esitti” (1114).

Seuraavan puheen piti myöskin työläinen, Izmailov, joka oli tullut valituksi Novgorodin läänin talonpoikaiskuuriasta (18. istunto, maaliskuun 29 pnä 1907). Hän vastasi maanmiehelleen, talonpoika Bogatoville, joka oli novgorodilaisten talonpoikain nimessä suostunut lunastusmaksuun. Izmailov hylkäsi lunastusmaksun suuttumuksella. Hän kertoi novgorodilaisten talonpoikain „vapautuksen” ehdoista, kun he saivat maata 2 milj. desj. 10:stä milj. desjatiinasta ja metsää 1 milj. desj. 6:sta milj. desjatiinasta. Hän kuvaili talonpoikain hätää, joka on mennyt niin pitkälle, että he eivät ainoastaan „polta uunissa jo kymmeniä vuosia aitoja tupiensa ympäriltä”, vaan myös „sahaavat nurkkia omista

taloistaan”, „tekevät entisaikojen isoista taloista pieniä vain saadakseen uudestaan rakentamisen yhteydessä jotenkin säästetyksi syällisen polttopuita” (1344). „Ja talonpoikaimme ollessa tällaisessa tilassa herrat oikeistolaiset ovat alkaneet ikävöidä kulttuuria. Talonpoika on nähkääs heidän mielestään kulttuuriton. Mutta onko nälkäisellä ja ryysyisellä talonpojalla mahdollisuutta ajatella kulttuuria? Ja niinpä he haluaisivat antaa maan asemesta talonpojalle tuon kulttuurin; mutta tässäkin minä en heihin luota ja luulen, että he suostuvat myös myymään maansa, mutta tulevat vain tinkimään, että talonpoika maksaisi maasta kalliimman hinnan. Ja miksi luulette heidän suostuvan? Minun mielestäni — ja erittäinkin talonpoikien on se tiedettävä — kysymys ei ole lainkaan maasta, herrat. Luulen, etten erehdy, jos sanon, että maan taakse kätkeytyy jotain muuta, jokin toinen voima, jota maaorjuuttaja-aateliset pelkäävät luovuttaa kansalle, pelkäävät menettävänsä yhdessä maan kanssa, ja se, herrat, on valta. He luovuttavat maan ja haluavat luovuttaa sen, mutta niin, että me jäisimme entiseen tapaan heidän orjikkeeseen. Jos me velkaannumme, niin kaikesta huolimatta me emme pääse vapaaksi maaorjuuttajatilanherrain vallasta” (1345). Vaikeaa on kuvitella jotain selväpiirteisempää ja osuvampaa, kuin on tämä työläisen suorittama kadettilaisten suunnitelmien olemuksen paljastaminen!

Sosialidemokraatti Serov arvosteli 18. istunnossa, huhtikuun 2 p:nä 1907, pääasiallisesti niitä katsantokantoja, joita esittivät kadetit „pääoman edustajina” (1492), „kapitalistisen maanomistuksen edustajina”. Puhuja osoitti seikkaperäisesti ja numeroiden avulla, mitä vuoden 1861 lunastus oli, ja kumosi oikeudenmukaisen hinnoittelun „kumisen periaatteen”. Serov antoi marxilaiselta kannalta ehdottoman oikean vastauksen Kutlerille sellaiseen perusteluun, että maata ei voida konfiskoida konfiskoimatta pääomaa. „Me emme lainkaan esitä argumentteja, että maa ei ole kenenkään, että maa ei ole ihmiskäsien luoma” (1497). „Itsensä tiedonnut proletariaatti, jonka edustajana täällä on sosialidemokraattien puolue, tuomitsee yhtäläisesti kaiken riiston, niin feodaalisen kuin porvarillisenkin riiston. Sen, proletariaatin, edessä ei ole kysymystä siitä, kumpi näistä kahdesta riistomuodosta on oikeudenmukaisempi; sen edessä on kysymys aina siitä, ovatko riistosta vapautumisen

historialliset ehdot kypsyneet" (1499). „Tilastotieteilijäin laskujen mukaan maiden konfiskoinnin yhteydessä kansalle siirtyy noin 500 milj. ruplaa tilanherrojen työhönperustumattomia tuloja. Nuo tulot talonpoikaisto käyttää tietysti taloutensa parantamiseen, tuotannon laajentamiseen, tarpeidensa kohottamiseen" (1498).

Duuman 22. istunnossa (huhtikuun 5 pnä 1907) pitivät agraarikysymyksestä puheen Anikin ja Aleksinski. Ensimmäinen korosti „korkeimman virkavallan ja suurmaanomistuksen" välistä yhteyttä ja todisti, että taistelu vapauden puolesta ja maan puolesta on erottamaton. Toinen selitti laajassa puheessaan Venäjällä vallitsevassa asemassa olevan työllämaksutalouden maaorjuudellista luonnetta. Puhuja selitti siten sen perustan, mihin marxilaiset katsantokannat talonpoikaiston taistelusta tilanherramaanomistusta vastaan pohjautuvat ja osoitti sitten yhteisön kaksinaisen osuuden („muinaisuuden jäte" ja „tilanherratiloihin myötävaikuttamisen koneisto") sekä vuoden 1906 marraskuun 9 ja 15 päivän lakien merkityksen (rinnan tilanherran kanssa yhdistää kulakki „tukipyiväänä"). Puhuja todisti numeroiden avulla, että „talonpoikain vähämaisuus on aateliston runsasmaisuutta", ja selitti sen, että kadettilainen „pakollinen" luovutus on „kansan pakottamista tilanherrojen eduksi" (1635). Aleksinski viittasi suoraan „kadettien äänenkannattajaan „*Retsh'iin*" (1639), joka tunnusti kadettilaisen totuuden heille otollisten maanomistajien tilanherrakokoonpanosta. Ja kadetti Tatarinov, joka puhui Aleksinskin jälkeen toisessa istunnossa, pantiin sen perustalla ahtaalle, kuten olemme jo nähneet.

Ozolin puhe 39. istunnossa (toukokuun 16 pnä 1907) antaa meille mallinäytteen siitä, millaiseen marxilaisille sopimattomaan argumentointiin Maslov on Marxin korkoteorian surullisenkuuluisalla „arvostelullaan" ja vastaavalla maan kansallistamiskäsitteen vääristelemisellään sosialidemokraattejamme sysännyt. Ozol väitti eserriä vastaan näin: heidän „lakiehdotuksensa" on mielestäni toivoton, sillä tuotantovälineiden, tässä tapauksessa maan, yksityisomistus kumotaan samaan aikaan kun tehdasrakennusten, eikä ainoastaan tehdasrakennusten, vaan myös talojen ja rakennusten, yksityisomistus säilytetään. Ehdotuksen 2:lla sivulla sanotaan, että kaikki maalle rakennetut rakennukset, joita käytetään kapitalistisesti, jäävät yksityisomaisuudeksi,

silloin jokainen yksityisomistaja sanoo: tekkää hyvin, mak-sakaa kaikki kulungit kansallistetusta maasta, katujen kivi-tyksestä j.n.e., mutta minä rupean ottamaan noista taloista vuokran. Se ei ole kansallistamista, vaan yksinkertaisesti kapitalististen tulojen saamisen helpottamista kehittyneim-mässä kapitalistisessa muodossa” (667).

Sellaista se on, maslovilaisuus nimittäin! Ensinnäkin kerrataan se oikeistolaisten ja kadettien typerä peruste, ettei muka voida hävittää feodaalista riistoa kajoamatta porva-rilliseen. Toiseksi siitä käy ilmi hämmästyttävä taloustie-teellinen sivistymättömyys: kaupunkitalojen y.m. „vuok-raan” *sisältyy* valtaosa *maankorkoa*. Kolmanneksi, Maslovin jälkiä seuraten „marxilaisemme” unohtaa (tai kieltää?) kokonaan absoluuttisen koron. Neljänneksi, käy niin, että *marxilainen* kumooa eserrän puoltaman „kehittyneimmän kapitalistisen muodon” toivottavuuden! Maslovilaisen kun-nallistamisen helmiä...

Laajassa yhteenvetopuheessaan (47. istunto, toukokuun 26 pnä 1907) Tsereteli puolusti kunnallistamista, tieten-kin harkitummin kuin Ozol, mutta juuri tuo Tseretelin esittämä huoliteltu, punnittu ja selvä puolustus paljasti erikoisen selväpiirteisesti kunnallistajien pääperustelujen koko valheellisuuden.

Se arvostelu, jonka Tsereteli kohdisti puheensa alussa oikeistolaisiin, oli poliittiselta puolelta aivan oikea. Erin-omainen oli hänen huomautuksensa liberaalipuoskareita vastaan, jotka pelottelevat kansaa Ranskan vallankumouk-sen tapaisilla järkytyksillä. „Hän (Shingarev) on unohta-nut, että Ranska uudestisyntyi uuteen voimalliseen elämään nimenomaan tilanherrojen maiden konfiskoinnin jälkeen ja konfiskoinnin vaikutuksesta” (1228). Täysin oikea oli myös Tseretelin perustunnus: „tilanherramaanomistuksen täydelli-nen hävittäminen ja tilanherrain byrokraattisen valtakomen-non täydellinen likvidoiminen” (1224). Mutta jo kadetteihin siirtyessä alkaa tuntua menshevismin virheellinen kanta. „Maan pakollisen luovutuksen periaate”, sanoi Tsereteli, „on objektiivisesti vapausliikkeen periaate, mutta eivät kaikki tämän periaatteen kannalla olevat käsitä tai tahdo tunnustaa kaikkia niitä johtopäätöksiä, joihin tämä periaate velvoittaa” (1225). Se on menshevismin peruskatsantokanta, että perinpohjaisten poliittisten jakaantumisten „veden-jakaja” meidän vallankumouksessamme kulkee kadettien

oikealta puolen eikä vasemmalta, kuten me ajattelemme. Ja se, että tuo katsantokanta on virheellinen, näkyy erittäin selvästi Tseretelin selväpiirteisestä sanamuodosta, sillä vuoden 1861 kokemuksen jälkeen on aivan kiistatonta sellaisen pakollisen luovutuksen mahdollisuus, jolloin valitsevana ovat tilanherrain edut, jolloin heidän *valtansa* säilyy ja lujittuu uusi velkaorjuus. Vieläkin virheellisempi on Tseretelin lausunto: „kysymyksessä maankäyttömuodoista me (sosialidemokraatit) olemme kauempana heistä (narodnikeista)” (1230) kuin kadeteista. Sen jälkeen puhuja siirtyi arvostelemaan „normeja”, työhön perustuvaa ja kulutukseen perustuvaa normia. Tässä hän oli tuhat kertaa oikeassa, mutta *juuri tässä* kadetit eivät ole hituistakaan trudovikkeja *parempia*, sillä kadetit väärinkäyttävät „normeja” paljon suuremmassa määrin. Eikä siinä kaikki. Kadeteilla tuo touhuaminen typerien „normien” kanssa on tulosta heidän byrokritismistaan ja tendenssistään *kavaltaa* talonpoika. Talonpojalle on „normit” tuotu ulkoapäin narodnikkilaisien intelligenttien toimesta, ja edellä olemme nähneet, esimerkkinä I Duuman edustajat Tshizhevski ja Pojarkov, kuinka osuvasti maalaiset käytännönmiehet arvostelivat kaikenlaisia „normeja”. Jos sosialidemokraatit selittäisivät *tämän* talonpoikaisedustajille, jos he esittäisivät trudovikkilakiehdotukseen korjauksen, joka kielittää normit, jos he osoittaisivat teoreettisesti kansallistamisen merkityksen, kansallistamisen, jolla ei ole mitään yhteistä „normien” kanssa,—niin sosialidemokraatit osoittautuisivat olevan talonpoikaisvallankumouksen johtajia liberaaleja vastaan. Menshevismin kanta taas on proletariaatin alistamista liberaalien vaikutukseen. II Duumassa oli erittäin outoa puhua, että me, sosialidemokraatit, olemme kauempana narodnikeista, sillä kadetit sanoivat *kannattavansa* maiden myynnin ja panttaamisen rajoittamista!

Arvostellen edelleen kansallistamista Tsereteli esitti kolme argumenttia: 1) „virkamiesarmeija”, 2) „mitä suurin epäoikeudenmukaisuus pieniä kansallisuuksia kohtaan”, 3) „restauration tapauksessa” „annettaisiin aseet vihollisen käsiin” (1232). Tämä oli niiden henkilöiden katsantokantojen tunnollista esittämistä, jotka veivät läpi puolueohjelmamme, ja puoluemiehenä Tseretelin oli esitettävä nuo katsantokannat. Noiden katsantokantojen perusteettomuuden,

tuon pe'kästään poliittisen arvostelun pintapuolisuuden olemme jo edellä osoittaneet.

Kunnallistamisen puolesta Tsereteli esitti kuusi argumenttia: 1) kunnallistamisen vallitessa „näiden varojen (s.o. koron) todellinen käyttäminen kansan (!) tarpeisiin tulee turvatuksi” (sic! s. 1233)—optimistisluontoinen väitös; 2) „kunnallishallinnot pyrkivät parantamaan työttömien asemaa”,— kuten esimerkiksi demokraattisessa ja desentralisoidussa Amerikassa (?); 3) „kunnallishallinnot voivat ottaa haltuunsa nuo (suuret) taloudet ja järjestää mallitalouksia” ja 4) „agraaripulan aikana... antavat maattomille ja varattomille talonpojille maata vuokralle ilmaiseksi” (sic! s. 1234). Tuo on jo eserräläistäkin huonompaa demagogiaa, se on pikkuporvarillisen sosialismin ohjelma porvarillisessa vallankumouksessa. 5) „Demokratismiin tuki” — kasakaväen itsehallinnon tapaan; 6) „osuusmaiden luovutus... saattaa aiheuttaa hirvittävän vastavallankumouksellisen liikkeen” — luultavasti kaikkien kansallistamista puoltaneiden talonpoikain tahtoa vastaan.

Yhteenvedo sosialidemokraattisista puheista II Duumassa: johtava osuus lunastuskysymyksessä, kysymyksessä tilanherramaanomistuksen yhteydestä nykyiseen valtiovaltaan ja varsinainen agraariohjelma, joka luisuu kadettilaisuuteen ja osoittaa, ettei ymmärretä talonpoikaisvallankumouksen taloudellisia ja poliittisia edellytyksiä.

Yhteenvedo koko agraarikeskustelusta II Duumassa: oikeistolaiset tilanherrat osoittivat käsittävänsä selvimmin luokkaetunsa, tajunneensa selvimmin, millaisin, niin ta'oudellisin kuin poliittisinkin, ehdoin he voivat säilyttää luokkaherruutensa porvarillisella Venäjällä. Liberaalit yhtyivät asiallisesti heihin yrittäen saattaa talonpojan tilanherran käsiin mitä inhottavimpien ja ulkokultaisimpien keinojen avulla. Narodnikkilaiset intelligentit toivat talonpoikaisohjelmiin virkavaltaisuuden ja pikkuporvarillisen moraalisuurnailun sivumakua. Talonpojat ilmaisivat mitä myrskysimmällä ja välittömimmällä tavalla kaikkia keskiaikaisuuden jätteitä ja kaikkia keskiaikaisia maanhallintamuotoja vastaan käymänsä taistelun vaistonvaraisen vallankumouksellisuuden, käsittämättä täysin selväpiirteisesti tämän taistelun poliittisia ehtoja ja idealisoiden naiivisti porvarillisen vapauden „luvatun maan”. Porvarilliset kansalliset liittyivät talonpoikaiseen taisteluun enemmän tai vähemmän

arasti ollen huomattavasti niiden ahdasmielisten katsantokantojen ja ennakkoluulojen läpätunkemia, joita pienten kansallisuuksien eristyneisyys synnyttää. Sosialidemokraatit puolustivat päättäväisesti talonpoikaisvallankumouksen asiaa, selittivät nykyisen valtiovallan luokkaluonnetta, mutta puolueen agrariohjelman virheellisyyden vuoksi he eivät kyenneet johdonmukaisesti johtamaan talonpoikaisvallankumousta.

LOPPUYHTEENVETO

Agraarikysymys muodostaa Venäjän porvarillisen vallankumouksen perustan ja määrää tämän vallankumouksen kansallisen erikoisuuden.

Tämän kysymyksen olemuksen muodostaa talonpoikaiston taistelu tilanherramaanomistuksen hävittämiseksi, maaorjuuden jätteiden hävittämiseksi Venäjän maanviljelysjärjestelmästä ja siis myöskin Venäjän kaikista yhteiskunnallisista ja poliittisista laitoksista.

Kymmenellä ja puolella miljoonalla talonpoikaistaloudella on Euroopan-Venäjällä 75 miljoonaa desjatiinaa maata. Kolmellakymmenellä tuhannella pääasiallisesti jalosukuisella ja osittain myöskin rahapösoihin kuuluvalla landlordilla on yli 500 desj. kullakin, yhteensä 70 milj. desjatiinaa. Sellainen on kuvan yleinen tausta. Sellaisia ovat ne perusehdot, jotka turvaavat maaorjuuttajatilanherruille valta-aseman Venäjän maanviljelysjärjestelmässä ja siis myös Venäjän valtiossa yleensä sekä koko Venäjän elämässä. Latifundioiden omistajat ovat maaorjuuttajia tuon sanan taloudellisessa mielessä: heidän maanomistuksensa perustan on luonut maaorjuuden historia, jalosukuisen aateliston vuosisatoja harjoittaman maanryöstön historia. Heidän nykyisen taloudenhoitonsa perustana on työllämaksujärjestelmä, s.o. veropäivätyön suoranaisten jätteiden, talouden hoitaminen talonpoikaisin inventaarein ja orjuuttamalla pienviljelijöitä loputtoman moninaisissa muodoissa — talvipestaus, vuosivuokraus, kahdaviiljelys, työllämaksuvuokraus, velkaorjuus, joka perustuu lainoihin, otrezkamaihin, metsien, niittyjen, juottopaikkojen käyttöön ja niin edelleen, ja niin edelleen loppumattomasti. Kapitalistinen kehitys on Venäjällä ottanut viimeisen puolen vuosisadan aikana jo sellaisen askelen eteenpäin, että

maaorjuuden säilyttäminen maanviljelyksessä on käynyt *ehdottoman* mahdolliseksi, että sen hävittäminen on saanut väkivaltaisen kriisin, yleiskansallisen vallankumouksen muodon. Mutta maaorjuuden hävittäminen on porvarillisessa maassa mahdollista kahdenlaista tietä.

Maaorjuuden hävittäminen on mahdollista muuttamalla maaorjuudelliset tilanherrataloudet vähitellen porvarilliseksi junkkeritalouksiksi, tekemällä talonpoikaisjoukoista populeja ja knechtejä, pitämällä joukkojen elintaso väkivaltaisesti alhaisena, nostamalla pinnalle harvalukuisia grossbauereita, porvarillisia suurtalonpoikia, joita kapitalismi talonpoikaiston keskuudessa ehdottomasti luo. Mustasotniaiset tilanherrat ja heidän ministerinsä Stolypin ovat astuneet juuri tälle tielle. He ovat käsittäneet, että ilman keskiaikaisten ruostuneiden maanhallintamuotojen väkivaltaista murtamista *ei voida* raivata tietä Venäjän kehitykselle. Ja he ovat lähteneet rohkeasti tuohon murtamiseen *tilanherrojen etujen hyöksi*. Virkavallan ja tilanherrojen keskuudessa vielä hiljattain yleisenä olleen sympatian puolifeodaalista yhteisöä kohtaan he ovat viskanneet yli laidan. Voidakseen murtaa yhteisön väkivalloin he ovat kiertäneet kaikki „perustuslailliset” lait. He ovat antaneet kulakeille *carte blanche* * ryövätä talonpoikaisjoukkoja, murtaa vanha maanhallinta, saattaa tuhannet taloudet häviöön; keskiaikaisen kylän he ovat luovuttaneet ruplian omistajan „ryövättäväksi ja hävitettäväksi”. Säilyttääkseen oman luokkaherruutensa he *eivät voi* menetellä toisin, sillä he ovat tajunneet välttämättömäksi sopeutua kapitalistiseen kehitykseen eikä taistella sitä vastaan. Mutta säilyttääkseen herruutensa he eivät voi liittyä yhteen muiden kuin „rahapösöjen”, Razuvajevien ja Kolupajevien kanssa talonpoikaisjoukkoa *vastaan*. Heillä ei ole muuta ulospääsyä kuin antaa noille Kolupajeveille tunnus: *enrichissez-vous!* rikastukaa! Me annamme teille mahdollisuuden tehdä ruplalla sata ruplaa, auttakaa meitä säilyttämään valtamme perusta uusissa oloissa! Toteutuakseen tämä kehitystie vaatii yleistä, järjestelmällistä ja hillitöntä *väkivaltaa* talonpoikaisjoukkoja ja proletariaattia kohtaan. Ja tilanherrojen vastavallankumous kiiruhtaa järjestämään tuon väkivallan kautta linjan.

* — laittoksen tai oikeutetun henkilön allekirjoittama puhdas kaavake. Kuvaannollisessa mielessä — täysi toimintavapaus. *Toim.*

Toista kehitystietä me olemme erotukseksi ensimmäisestä, preussilaisesta, tiestä nimittäneet kapitalismin kehityksen amerikkalaiseksi tieksi. Sekin vaatii vanhan maanhallinnan väkivaltaista murtamista — äärettömästi kärjistyneen kriisin kivuttoman ja rauhallisen ratkeamisen mahdollisuudesta Venäjällä voivat haaveilla vain venäläisen liberalismiin tylsät poroporvarit.

Mutta tuo tarpeellinen ja kiertämätön murtaminen on mahdollista vain talonpoikaisjoukkojen eikä tilanherrakoplan eduksi. Kapitalismin kehityksen perustaksi voi tulla vapaa farmareiden joukko ilman minkäänlaista tilanherrataloutta, sillä tuo talous *kokonaisuudessaan* on taloudellisesti taantumuksellista, mutta maan aikaisempi taloudellinen historia *on luonut* talonpoikien keskuudessa farmariainekset. Sisämarkkinoiden valtavan kasvun, *koko* väestön elintason, tarmon, aloitteellisuuden ja kulttuurin nousun seurauksena *on* kapitalismin kehitys käyvä tällaisella tiellä verrattomasti laajemmin, vapaammin ja nopeammin. Ja Venäjän valtavan laaja siirtoasuttamismaavaranto, jonka hyväksikäyttöä äärettömästi vaikeuttavat talonpoikaisjoukkojen maaorjuudellinen sortaminen varsinais-Venäjällä ja myöskin maaorjuudellis-virkamiesmäinen suhtautuminen maapolitiikkaan,— tämä varanto turvaa taloudellisen perustan maanviljelyksen valtavalle laajentamiselle ja tuotannon voimistamiselle ei ainoastaan syvyys-, vaan myös laajuussuunnassa.

Tällainen kehitystie ei vaadi ainoastaan tilanherramaanomistuksen hävittämistä. Sillä maaorjuuttaja-tilanherrojen herruus on lyönyt vuosisatojen kuluessa leimansa maan *koko* maanhallintaan, sekä talonpoikain osuusmaihin että siirtolaisten maanhallintaan verrattain vapailla reuna-alueilla: itsevaltiuden koko siirtoasuttamispolitiikka on läpeensä sellaista, joka edellyttää luotuneen virkamiehistön raakalaismaista sekaantumista asiaan, virkamiehistön, joka häiritsee siirtolaisia vapaassa asumaan asettumisessa, saa aikaan hirveätä sekavuutta uusiin maanhallintasuhteisiin ja saastuttaa reunamaa-Venäjää keski-Venäjän maaorjuusbyrokratismin myrkyllä *. Venäjällä ei ole keskiaikaista ainoastaan tilanherrojen maanomistus, vaan myöskin

* Kirjassaan „Siirtolaisuus ja kolonisaatio” (Pietari, v. 1905) hra A. Kaufmann esittää katsauksen siirtoasuttamispolitiikan historiaan. Aitona „liberaalina” kirjoittaja on maaorjuuttajain byrokratialle tavattoman kohtelias.

talonpoikain osuusmaanhallinta. Se on tavattoman sekava. Se pirstoo talonpoikaiston tuhansiin pieniin osiin, keskiaikaisiksi ryhmiä, säätykategorioiksi. Se heijastaa sen häikäilemättömän sekaantumisen vuosisataista historiaa, jota sekä keskusvalta että paikalliset viranomaiset ovat talonpoikain maanhallintasuhteissa harjoittaneet. Se ajaa talonpojat aivan kuin ghettoon, pieniin fiskaalis- ja veronmaksuluontoisiin keskiaikaisiin liittoihin, osuusmaanhallintaliittoihin, s.o. yhteisöihin. Ja Venäjän taloudellinen kehitys *tosiasiallisesti* irrottaa talonpoikaiston noista keskiaikaisista oloista,— toisaalta siten, että se saa aikaan maaosuuksien vuokralleantamisen ja niiden hylkäämisen, ja toisaalta siten, että se luo tulevien vapaiden farmarien (tai junkkeri-Venäjän tulevien grossbauerien) talouden mitä erilaisimman maanhallinnan *palasista*, omasta osuusmaasta, vuokratusta osuusmaasta, omasta ostetusta, vuokratusta tilanherrain, vuokratusta kruunun j.n.e. maasta.

Todella vapaan farmaritalouden rakentamiseksi Venäjällä on „vapautettava aidoista” *kaikki* maat, sekä tilanherramaat että osuusmaat. On murskattava *koko* keskiaikainen maanhallinta, on tehtävä kaikki ja kaikenlaiset maat vapaille isännille vapaalla maalla samanlaisiksi. On mahdollisimman suuressa määrin helpotettava maiden vaihtamista, erikseen asumaan asettumista, palstojen yhdeksi yhdistämistä, uusien vapaiden yhtymien muodostamista ruostuneen veronmaksuyhteisön tilalle. On „puhdistettava” kaikki maat kaikesta keskiaikaisesta romusta.

Tämän taloudellisen välttämättömyyden ilmaisuna on maan kansallistaminen, maan yksityisomistuksen lakkauttaminen, *kaikkien* maiden siirtäminen valtion omaisuudeksi, mikä on tekevä lopun maaorjuudellisesta järjestyksestä maaseudulla. Juuri tämä taloudellinen välttämättömyys on tehnytkin talonpoikaisjoukoista Venäjällä maan kansallistamisen kannattajia. Maatavijelevien pienomistajien valtaosa kannatti kansallistamista sekä Talonpoikaisliiton edustajakokouksissa v. 1905, ensimmäisessä Duumassa v. 1906 että toisessa Duumassa v. 1907, siis vallankumouksen koko ensimmäisen kauden kuluessa. He eivät kannattaneet sitä siksi, että „yhteisö” olisi kehittänyt heissä erikoisia „ituja”, erikoisia, epäporvarillisia „työperusteita”. Päinvastoin, he kannattivat sitä siksi, että elämä vaati heiltä *vapautumista* keskiaikaisesta yhteisöstä ja keskiaikaisesta

osuusmaanhallinnasta. He eivät kannattaneet sitä siksi, että olisivat halunneet tai voineet luoda sosialistisen maanviljelyksen, vaan siksi, että he ovat halunneet ja haluavat, ovat voineet ja voivat luoda todella porvarillisen, s.o. *kaikista* maaorjuudellisista perinteistä maksimaalisen vapaan pienmaanviljelyksen.

Näin muodoin Venäjän vallankumouksessa taistelevien luokkien omalaatuista suhtautumista kysymykseen maan yksityisomistuksesta ei ole aiheuttanut sattuma eikä niiden iai näiden doktriinien vaikutus (kuten lyhytnäköiset ihmiset luulevat). Tämä omalaatuisuus saa täydellisen selityksensä kapitalismin kehityksen ehdoista Venäjällä ja kapitalismin vaatimuksista tämän kehityksen nykyisellä ajankohdalla. Kaikki mustasotniaiset tilanherrat, koko vastavallankumouksellinen porvaristo (sekä lokakuulaiset *että kadetit* mukaan luettuna) asettuivat kannattamaan maan yksityisomistusta. Koko talonpoikaisto ja koko proletariaatti asettui maan yksityisomistusta vastaan. Junkkeri-porvarillisen Venäjän luomisen reformaattorinen tie edellyttää ehdottomasti vanhan maanhallinnan perustusten säilyttämistä ja niiden hidasta, väestöjoukoille tuskallista mukauttamista kapitalismiin. Vanhan järjestyksen todellisen kukistamisen vallankumouksellinen tie kiertämättä vaatii taloudellisen perustanaan kaikkien vanhojen maanhallintamuotojen ja niiden mukana Venäjän kaikkien vanhojen poliittisten laitosten hävittämistä. Venäjän vallankumouksen ensimmäisen kauden kokemus osoitti lopullisesti, että tämä vallankumous voi olla voittoisa vain talonpoikaisena agraarivallankumouksena ja että tämä viimeksi mainittu ei voi suorittaa täydellisesti historiallista tehtävänsä ilman maan kansallistamista.

Sosialidemokratia kansainvälisen proletariaatin puolueena, puolueena, joka asettaa itselleen yleismaailmalliset sosialistiset päämäärät, ei tietenkään voi sulauttaa itseään minkäänlaisen porvarillisen vallankumouksen mihinkään kauteen eikä sitoa kohtaloaan tämän tai tuon porvarillisen vallankumouksen yhteen taikka toiseen lopputulokseen. Kaikissa ja kaikenlaisissa lopputuloksissa meidän on pysyttävä itsenäisenä, puhtaasti proletarisena puolueena, joka horjumatta johtaa työtätekeviä joukkoja niiden suureen sosialistiseen päämäärään. Tästä syystä me emme voi antaa minkäänlaisia takeita porvarillisen vallankumouksen

millaista tahansa voittojen kestävydestä, sillä sen *kaikkien* voittojen kestävämmäisyys, sisäinen ristiriitaisuus on immanenttisesti ominaista porvarilliselle vallankumoukselle sinänsä. „Restaurationivastaisten takeiden” „keksiminen” voi olla vain järjettömyyden tulos. Meidän tehtävämme on: liittäessämme proletariaattia lujasti yhteen sosialistista vallankumousta varten meidän on tuettava kaikkea taistelua vanhaa järjestelmää vastaan mahdollisimman päättävissä muodossa, on pyrittävä kehittyvässä porvarillisessa yhteiskunnassa saavuttamaan proletariaatille mahdollisimman hyvät olot. Ja tästä kiertämättömästi seuraa, että sosialidemokraattisena ohjelmanamme Venäjän porvarillisessa vallankumouksessa voi olla *ainoastaan* maan kansallistaminen. Samoin kuin ohjelmamme jokainen muukin *osa*, meidän on sidottava se poliittisten uudistusten määrättyihin muotoihin ja määrättyyn tasoon, sillä poliittisen ja agraarikumouksen kantavuus ei voi olla olematta samanlaatuinen. Kuten ohjelmamme jokainen muukin *osa*, meidän on jyrkästi erotettava se pikkuporvarillisista illuusioista, intelligentti-virkamiesmäisestä „normi”-jaarittelusta, taantumuksellista yhteisön lujittamista tai tasasuhteista maankäyttöä koskevasta lörpöttelystä. Proletariaatin edut eivät vaadi erikoisen tunnuksen, erikoisen „suunnitelman” tai „systeemin” keksimistä tälle tai tuolle porvarilliselle kumoukselle, vaan ainoastaan sen objektiivisten ehtojen *johdonmukaista* ilmaisemista ja näiden objektiivisten, taloudellisesti vastustamattomien ehtojen puhdistamista illuusioista ja utopioista. Maan kansallistaminen ei ole ainoastaan ainoa keino keskiaikaisuuden likvidoimiseksi täydellisesti maanviljelyksestä, vaan kapitalismin vallitessa myöskin parhain ajateltavissa oleva maankäyttöjärjestelmä.

Kolmenlaatuiset seikat veivät Venäjän sosialidemokraatit väliaikaisesti syrjään tästä oikeasta agraariohjelmasta. Ensinnäkin „kunnallistamisen” alkuunpanija Venäjällä P. Maslov „korjasi” Marxin teoriaa, hylkäsi absoluuttisen koron teorian, uusi puolilahot porvarilliset opit, jotka koskivat vähenevän hedelmällisyyden lakia ja sen yhteyttä korkoteoriaan y.m. Absoluuttisen koron kieltäminen on maan yksityisomistuksen kaikkinaisen taloudellisen merkityksen kieltämistä kapitalismin vallitessa, ja se on siis johtanut kiertämättömästi kansallistamista koskevien marxilaisten

katsantokantojen vääristelyyn. Toiseksi, koska Venäjän sosialidemokraatit eivät nähneet omin silmin talonpoikaisvallankumouksen *alkua*, he eivät voineet olla suhtautumalla varovaisesti sen mahdollisuuteen, sillä talonpoikaisvallankumouksen voiton mahdollisuus vaatii todella eräitä erittäin otollisia ehtoja ja joukkojen vallankumouksellisen tietoisuuden, tarmokkuuden ja aloitteellisuuden erittäin otollista kantavuutta. Venäläiset marxilaiset, joilla ei ollut käytettävissään *kokemusta* ja jotka katsoivat mahdottomaksi *porvarillisten* liikkeiden keksiskelemisen, eivät luonnollisesti voineet esittää *ennen vallankumousta* oikeaa agrariohjelmaa. He tekivät kuitenkin tällöin sen virheen, että vallankumouksen alkamisen *jälkeenkin* he sen sijaan, että olisivat *soveltaneet* Marxin teoriaa Venäjän erikoislaatuisiin oloihin (meidän teoriamme ei ole dogmi,— opettivat aina Marx ja Engels,— vaan *toiminnan ohje*), toistivat epäkritillisesti johtopäätöksiä Marxin teorian soveltamisesta vieraisiin oloihin, *toisenlaiseen* aikakauteen. Esimerkiksi Saksan sosialidemokraatit aivan luonnollisesti kieltäytyivät Marxin kaikista vanhoista ohjelmista, joissa oli maan kansallistamisen vaatimus, sillä Saksa on lopullisesti muovautunut junkkeri-porvarilliseksi maaksi, kaikki porvarillisella perustalla tapahtuvat liikkeet ovat siellä peruuttamattomasti eläneet aikansa, minkäänlaista kansanliikettä kansallistamisen hyväksi siellä ei ole eikä voikaan olla. Junkkeri-porvarillisten aineiden ylivalta *on tosiasiassa muuttanut* kansallistamissuunnitelmat leikkikaluiksi tai jopa junkkerien aseksikin kansanjoukkojen ryöväämisessä. Saksalaiset ovat oikeassa kieltäytyessään jopa puhumastakin kansallistamisesta, mutta tuon johtopäätöksen soveltaminen Venäjään (kuten asiallisesti tekevät ne meidän menshevikeistämme, jotka eivät huomaa kunnallistamisen yhteyttä Marxin teorian maslovilaiseen korjailuun) merkitsee sitä, ettei osata harkita konkreettisten sosialidemokraattisten puolueiden tehtäviä näiden puolueiden historiallisen kehityksen erikoisilla kausilla.

Kolmanneksi, kunnallistamisohjelmassa tuli selvästi esiin menshevismien koko virheellinen taktillinen linja Venäjän porvarillisessa vallankumouksessa: se, ettei ymmärretä, että vain „proletariaatin ja talonpoikaiston liitto” * voi

* Niin sanoi Kautsky kirjasensa „Yhteiskunnallinen vallankumous” *toisessa* painoksessa.

turvata vallankumouksen voiton. Se, ettei ymmärretä proletariaatin johtavaa osuutta porvarillisessa vallankumouksessa, että pyritään asettamaan proletariaatti sivuun, sopeuttamaan se vallankumouksen puolinaiseen lopputulokseen, muuttamaan se johtajasta liberaalisen porvariston auttajaksi (ja tosiasiaassa sekatyöläiseksi ja palvelijaksi). „Viehättymättä, sopeutuen, hitaammin eteenpäin, työmiesjoukko” — nämä Narkissos Tuporylovin¹⁰⁹ sanat „ekonomisteja” (= VSDT Puolueen ensimmäisiä opportunisteja) vastaan ilmaisevat meidän nykyisen agraariohjelman *hengen* täydellisesti.

Taistelun, jota käydään pikkuporvarilliseen sosialismiin „viehättymistä” vastaan, tulee kohottaa eikä alentaa vallankumouksen ja proletariaatin määrittelemien vallankumouksen tehtävien kantavuutta. Me emme saa kannustaa „aluekuntalaisuutta”, olkoonpa se sitten pikkuporvariston takapajuisten kerrosten tai etuoikeutetun talonpoikaiston (kasakoiden) keskuudessa miten voimakasta hyvänsä,— emmekä eri kansallisuuksien eristyneisyyttä,— ei, meidän on selitettävä talonpoikaistolle, mikä merkitys on yhtenäisyydellä voiton saamiseksi, asetettava sellainen tunnus, joka laajentaa liikettä eikä supista sitä, joka sälyttää vastuun porvarillisen vallankumouksen *epätäydellisyydestä* porvariston takapajuisuudelle eikä proletariaatin harkitsemattomuudelle. Meidän ei pidä „sopeuttaa” ohjelmaamme „paikallista” demokratismia vastaavaksi, ei keksiskellä typerää ja epädemokraattisen keskusvallan aikana mahdotonta „kunnallissosialismia” maaseudulla eikä sovitella porvarilliseen vallankumoukseen pikkuporvarillis-sosialistista reformaattoruutta, vaan keskittää joukkojen huomio tuon vallankumouksen voiton todellisiin ehtoihin porvarillisena vallankumouksena, siihen, että sitä varten ei tarvita ainoastaan paikallista, vaan ehdottomasti „keskus”-demokratismia, s.o. keskusvaltiovallan demokratismia,— eikä vain demokratismia yleensä, vaan demokratismien ehdottomasti täydellisimpiä ja korkeimpia muotoja, sillä juuri ilman niitä talonpoikainen agraarivallankumous muuttuu Venäjällä *utopistiseksi* tämän sanan tieteellisessä merkityksessä.

Ja älköön luultako, että juuri kyseinen historiallinen ajankohta, jolloin mustasotnialaiset biisonit mylvivät ja karjuvat kolmannessa Duumassa, jolloin vastavallanku-

mouksen riehunta on mennyt nec plus ultra *, jolloin taantumus panee täytäntöön poliittisen koston raakalaismaisia tekoja vallankumouksellisia kohtaan yleensä ja II Duuman sosialidemokraattisia edustajia kohtaan erikoisesti,— älköön luohtako, että tämä ajankohta „ei ole sopiva” „laajoja” agraariohjelmaa varten. Sellainen ajatus olisi sukulaisuussuhteessa siihen luopuruuteen, masentuneisuuteen, hajaanukseen ja rappeutuneisuuteen, joiden valtaan ovat joutuneet laajat kerrokset pikkuporvarillista intelligenssiä, joka kuuluu Venäjällä sosialidemokraattiseen puolueeseen tai on lähellä sitä. Proletariaatti vain voittaa siitä, jos tuo roska lakaistaan työväen puolueesta pois mahdollisimman tarkkaan. Ei, mitä enemmän taantumus raivoaa, sitä enemmän se asiallisesti pidättää kiertämätöntä taloudellista kehitystä, sitä menestyksellisemmin se valmistelee demokraattisen liikkeen laajempaa nousua. Ja joukkotoiminnan väliaikaisia hiljaisuuksia meidän on käytettävä hyväksemme tutkiaksemme kriittisesti suuren vallankumouksen kokemusta, tarkastaaksemme sitä, puhdistaaksemme sen kuonasta, siirtääksemme tämän kokemuksen joukoille ohjeeksi lähenevää taistelua varten.

Marraskuu—joulukuu 1907

* — äärimmäisiin rajoihin. *Toim.*

JÄLKISANAT ¹¹⁰

Tämä teos on kirjoitettu vuoden 1907 lopussa. Vuonna 1908 se painettiin Pietarissa, mutta tsaristinen sensuuri kaappasi ja tuhosi painoksen. Siitä säilyi vain yksi kappale, josta puuttuu loppu (sen painoksen 269. sivun jälkeinen osa), joten tämä loppu on kirjoitettu nyt lisäksi.

Nykyään on vallankumous asettanut agraarikysymyksen Venäjällä verrattomasti laajemmin, syvällisemmin ja kärkevämmin kuin vuosina 1905—1907. Tutustuminen puolueohjelmamme ensimmäisen vallankumouksen aikaiseen historiaan auttaa toivottavasti paremmin käsittämään nykyisen vallankumouksen tehtäviä.

Erikoisesti täytyy korostaa seuraavaa. Sota on aiheuttanut sotaikäyville maille sellaisia ennenkuulumattomia onnettomuuksia ja samaan aikaan jouduttanut niin valtavasti kapitalismin kehitystä muuttaen monopolistisen kapitalismin valtiomonopolistiseksi kapitalismiksi, että niin proletariaatti kuin vallankumouksellinen pikkuporvarillinen demokratiakaan *eivät voi* rajoittua kapitalismin puitteisiin.

Elämä on mennyt jo noiden puitteiden yli asettaen päiväjärjestykseen tuotannon ja jaon säännöstelyn yleisvaltiollisessa mitassa, yleisen työvelvollisuuden, pakollisen syndikatisoimisen (liittoihin yhdistämisen) j.n.e.

Tällaisen asiaintilan vallitessa myöskin maan kansallistaminen saa agraariohjelmassa kiertämättä toisenlaisen asettelun. Nimittäin: maan kansallistaminen ei ole ainoastaan porvarillisen vallankumouksen „viimeinen sana”, vaan myöskin *askel sosialismiin*. Sodan aiheuttamia hävityksiä vastaan ei voida taistella ottamatta sellaisia askeleita.

Johtaessaan köyhintä talonpoikaistoa proletariaatti joutuu toisaalta siirtämään painopisteen talonpoikain edustajain Neuvostoista maalaistyöläisten edustajain Neuvostoihin ja toisaalta vaatimaan tilanherrojen kartanoiden inventaarien kansallistamista samoin kuin viimeksi mainittujen Neuvostojen valvonnan alaisten mallitalouksien perustamista niistä.

Seikkaperäisemmin en tässä näihin mitä tärkeimpiin kysymyksiin voi tietenkään pysähtyä ja minun on kehotettava asiasta kiinnostunutta lukijaa lukemaan bolshevistista päivän kirjallisuutta ja minun kirjaseni: „Kirjeitä taktiikasta” ja „Proletariaatin tehtävät vallankumouksessamme (proletaarisen puolueen ohjelmaehdotus)”.

Syyskuun 28 päivänä 1917

Tekijä

*Julkaistu vuonna 1917
kirjassa: „Sosialidemokratian
agraariohjelma Venäjän ensimmäisessä
vallankumouksessa
vuosina 1905—1907”*

*Julkaistaan
kirjan tekstin mukaan*
